DISPVTATIO THEOLOGICA, DE

IVRAMENTO FIDELI-

tatis: Sanctissimo Patri Paulo Papæ Quinto dedicata.

In qua

Potissima omnia Argumenta, quæ à Card. Bellarmino, lacobo Greszero, Leonardo Lessio, Martino Becano, alijsá; Catholicis contra recens Fidelitatis Inramentum, exDecteto Regis, & Parliamenti, in Anglia stabilitum, hactenus facta sunt, syncerè, dilucidè, & accurate discutiuntur Exponderantur

Rogero Widdringtono, Catholico Anglo.

Accessit eiusdem Apologetica

turabis, viuit Dominie, in veritate, & in indieio fri in infitta. Afremiz Cap. 4.

ALBIONOPOLL

Ex Officina Theophili Fabri.

Permiffu Ciperiorum.

1614

10/6 146

Widdrington, Rog.

Myszy

٧.

1481 2

51

D TI IV

Potil mino, no, a rame gli

Ŕ

-

DISPVTATIODE THEOLOGICA, DE

IVRAMENTO FIDELI-

Papæ Quinto dedicata.

In qua

Potissima omnia Argumenta, quæ à Card. Bellarmino, Iacobo Gretzero, Leonardo Lessio, Martino Becano, alijsá; Catholicis contra recens Fidelitatis Inramentum, exDecteto Regis, & Patliamenti, in Anglia stabilitum, hactenus facta sunt, syncerè, dilucidè, & accufatè discutiuntur & ponderantur

Rogero Widdringtono, Catholico Anglo.

Accessit einsdem Apologetica responsio.

turabis, viuit Dominiu, in veritate, & in indieio de in infitio. Agremiz Cap. 4.

ALBIONOPOLI.

Ex Officina Theophili Fabri.

Permifta Ciperiorum.

614

S B Pa

Cyfudir pm (dd in the dd pr

SANCTISSIMO AC

Paulo Quinto Pontifici Maximo, Rogerus Widdringtonus Catholicus Anglus perpetuam felicitatem precatur.

> IRVM procul dubio videbitur vestræ Sanctitati (Pater Bme) qua fretus audacia ego hanc de Iuramento sidelitatis, quod Sanctitas Vestra

Catholicæ fidei apertè adversari suis Brevibus declaravit, disputationem in me
suscipere, illamque Vestræ Beatitudini
dicare ausus suerim. Verum, si Sanstitas vestratum huius de potestate Papali Principes deponendi, & de isto sidelitatis suramento præstando controversiæ statum,
(quem Aduersari) dissimulare student, &
de quo Vestram Beatitudinem haud rectè
informatam esse plurimi apud nos Catholici sibi sirmiter persuadent) studiosè perpendere; tum præposterum procedendi modum, quem in mea doctrina impugnanda, suaque propugnanda tenent,

Cal

gu ba

qu iá

ali

dil

Ric

fo

TAL mrg

der

tal

lin

par

\$70

841 ne

du

di

T

tu

tel 60

tu pe

An

10

q

diligenter observare; tum rationes, que me ad scribendum impulerunt, attentè considerare dignata fuerit, nulla plane du bitatione afficior, quin & me à temeraria præsumptione liberum esse illico perspiciet, & illas calumnias, quibus aliqui scriptis publicis me falsò criminati funt, à meoptime depelli, quin maiori potius ratione sibi ipsis regeri posse clarissimè deprehender.

a In præfat. pologet.nu.s Mu.lij.

2. Arque inprimis, non ille, vtalibi Respons. A- ijsdem plane verbis declaravi, mihi animus erat, quando Apologiam pro lure Principum adversus Card. Bellarminumevulgavi, communiorem Theologorum fententiam; qua potestatem Principes deponendi Summo Pontifici attribuit, vt manifeste falfam, refellere, aut contrariam, vt veram, certifimis fationibus demonstrare, sed cum paucisimi quidam recentiores, & potisimum Card. Bellarminus in nova duntaxat operum suorum editione, nulla tamen de novo ratione adductus, tam mordicus, tantoque impetu authoritatem hanc Papalem abdicandi Principes defendendam in se susceperint, vt eam evidentisime convincere opinarentur, eofque Catholicos, qui sua sententia non applaudunt, hæresews nota aspergere non formidarent, hoc folum, veritatis in retam graui, qualis est hæresis, investigandæ gratia, mihi institutum erat, vt rationibus Card. Bellarmini (quem confutandum præ cæteris, ea de causa

Juæ

ntè

du

aria

pi-

cri-

i, à

tius

mè

bi 4

mi-

ure

ne-

en-

um-

fel-

tio-

dams

nus

ulla

cus.

lem

pe-

en-

AP-

da-

ua-

uhi ini

de

ısa

causa elegi, quòd ipse potissima omnia ar gumenta, quæ pro hac potestate compro banda magis efficacia effent, ex optimis quibusque Authoribus collegisset,& cum ia in viuis lit, sententia sua melius, quam alius quispiam defendere sciret, & vt credibile est, cum tam magni ponderis quæ-Rio fit, etiam vellet) probabiliter saltemresponderem, adeoque non certis, sed probabilibus rationibus ex eius principijs commonstrarem, saa argumenta non effe ita viquequaque certa, ac demonstrativa, vt perspicue demonstrent, eos, qui talem authoritatem inficiantur, non effe in fidelium cœtu numerandos, vel à Sacramentorum participatione excludendos. Igitur prafens controuerfia, qua inter me & Card, Bellarminum sam agitatur, non est de bac simplici enunciatione, quam Theologi communiter defendunt, An Papa posst Principes ob baresimabdicare, sed de ista medali, quam paucissimi Theologi propugnant, An scilicet itacertum fit, talem deponendi Principes authoritatem Summo Pontifici ex Christi institutions competere, vt qui contrariam opinionem tuentur, manifesto harescos, erroris, culpane lathalis periculo seje exponant.

3. Ex quibus constat, me non demonftrantis, sed probabiliter Respondentis munus in me suscepisse, & proptereà nequaquam mihi vitio verti debere, si rationes, aut Responsiones planè demonstrativas no attulerim: nam meo instituto abunde me satisfecisse manifestumest, si vel rationes Sakem probabiles pro mea sententia confirmanda adduxerim, vel arguméris à Card. Bellarmine, aut alio quovis, qui eius patrocinium arripit, allatis probabile duntaxat responsum adhibuerim: neque enim probabilitas de realiqua, & certitudo de oppohta fimul cohærere queunt, neque ad rationem verè demonstratiuam vlla probabilis Responsio assignari potest. At qui meampro Iure Principum Apologiam rationibus tantum congruis, ac probabilibus evincere arbitrantur, tum ipse longisime errat, tum Lectorem facillime in errorem inducet, namvel authoritates irrefragabiles, vel rationes inexpugnabiles, & quibus probabiliter responderi nequit, eumproferre necesse est, qui suam sententiam, vt rem de fide certam demonstrare, & contrariam, vt hareticam, quaque à nullo vere Catholico probaliter defendi queat, refellere attentabit. Atque iste huius de potestare Papali principes deponendi questionis sensus est. Quid autem emolumenti hic disputandi modus Principibus afferat, in fine meæ Apologiæ declaravi; Illud verò beneficium hinc Subditis accedit, quod, præter cognitionem veritatis in re tanti ponderis qualis est discretio doctrinæ probabilis ab hæretica, se pro opinionibus tantum probabilibus defendendis bona sua omnia

0

on tic tal

fin

ne m fe pl

pr aft ni bi

pt gu lij lic

T pe que sal

cij vi lu fe

er ta vt

DEDICATORIA.

omnia prodigere, Principis sui indignationem incurrere, & totam suam posteritatem perpetue mendicitatis periculo exponere nequaquam obligatos esse, claris-

sime deprehendent.

18

28

r-

d.

0-

at

0-

)-

1-

lis

70

253

7,

i-

7-

de.

0.

de

æ-

1-

-5

i.

d

)-

12

i-

er

e.

i-

1-

ia

4. Neque istius de Iuramento fidelitatis controuersiæ, quæ ex priori quæstione quam maxime pendet, status est absimilis. Quienim illud licitè præstari pesse opinantur, ad talem opinionem amplectendam ea de causa inducuntur, quòd existiment, se ad Principis sui legitimi præcepto obediendum ex lege Christi astrictos esfe, quamdiu non constar, eum nihil illicitum, aut quod authoritatem fibi datam excedit, illis præcipere. Et proptereà isti sufficere sibi arbitrantur, si argumenta omnia, ex Scripturis, Concilijs, Ecclefiæ fancæ canonibus, Apostolicis vestræ Sanctitatis literis, rationibus Theologicis, aut alijs quibuscunque locis petita, quæ totum Iuramentum, aut aliquam eius partem, vel fidei, vel animarum saluti repugnantem esse, vel Regiam præcipiendi potestatem excedere, demonstrare videtur, probabiliter disfoluat. Qui verò illud à nemine tuta consciétia prestari pos se probadi munus in sesucipient, nó fatis erit, quod ipsi vel ratioes, vel authoritates tantu probabiles afferat, sed oportebit etia, vt talia demostratiua, & certisima argumeta

9 4

adducant, quibus nulla Responsio probas bilis adhiberi quear. Sed hoc opus, hic labor est. Facile enimest verba Scripturæsa. cræ, Quodeung, folveris, Pafce oves meas, Secularia iudicia fi habueritis &c. Concilia item generalia, Lateranense, Lugdunense, Tridentinum, Ecclesiæ sanctæ canones, Nos sanctorum, luratos, Abfolutos, & tria veftræ Sanctitatis Brevia Apostolica pro sua sententia confirmanda adducere; Sed talem effe Scripturæfensum, quem ipsi prætendunt, illud item ex Concilijs, Canonibus, & Brevibus Apostolicis necessariò concludi, quod ipfi volunt, non dico, probabiliter tantum persuadere, sed demonstrativa argumentatione, cui probabiliter responderi nequit, evidenter convincere hoc fane, maximæ difficultatis opus est. Arque hæc est ratio, Bme Pater, que me aduerfus, tor, & tam eruditos Adversarios ita animolum reddit. Caufæ fiquidem, qua iustissimam esse mihi certò persuadeo, & non propriæ eruditioni, quam perexiguam effe fateor, confilus lum; lufficit enim mihi, quod rationes, aut Responsiones faltem probabiles proferam, quod in re disputabili non magni laboris est; at adversarij, nisi argumenta demonstrativa, & quæ evidenter convincant, adduxerint, measque Responsiones, vt omnino improbabiles, confutaverint, in cassum laborabunt, neg; meam sententi-

am. bel

me lie Sig ref Edu

(fi min affi fit; len

me tan COL cra

hal eal aut uai

tan pri ar

tat bu vić

vei CVI Sc

ÇÇI

am.

DEDICATORIA.

am, fed proprium fuum figmentum fe de-

bellare tandem deprehendent.

40

2-

2-

11-

m

ti-

04

tis

n÷

ri-

il-

82

u-

ter

u-

IC.

2+

est

8

m

miæ

or,

2-

les

a_

n-

n-

es,

in

11-

n.

5. Modus deinde, quem Aduersarij in mea doctrina impugnanda, suaque stabilienda observant, nimis exorbicans est. Siquidem ad ea quæ hactenus evulgaui, responderunt duo Theologiæ Doctores. Eduardus Westonus, & Adolphus Schutckenius, (fitamen Schulckenius, & non Card Bellar. minus, vtD. Westonus pluribus affeveranter affirmavit, præcipuusillius libri Author fit;) fed ambo adeo infolide, dolose, virulente, ve imposturis potius, quam argumentis caulam luam prolegui, atque non tam doctrinam meam folidis rationibus confutare, quam perlonam meam execrandis conuitijs conuellere se in optatis habere perspicue demonstrent, Nam vel ea mihi imponunt, quæ nunquam scripsi, aut cogitaui; vel ea, quæ scripsi, ita deprauant, vt eorum fenfum omnino peruertant, atque ita non mecum, sed cum proprijs suis commentis concertant; vel do-Arinam fuam tam frigide confirmant,vt tametsi indoctiorum aures suis clamoribus repleant, apud peritos tamen le plane victos effe, neque tam rationibus, quam verborum contumelijs rem agere velle. evidenter oftendant; Et demum suas ex Scripturis facris, Sanctifque Concilijs incertas collectiones, quibus tamen nos ali-

1 5

bi abunde satisfecimus, pro indubitatis fidei dogmatibus habendas esse libenter vellent: Quæ omniapartim inferius, ne Sanctitati vestræ, prolixiori, quam opus fit, epistola molestus sim, breuiter infinua bo, partim breui, Deo volente, copiosius Drb commonstrabo. Quapropter si Vestra Sanditas istorum hominum, aut aliorum maiori dignicate illustrium erudicioni, & hitr conscientiæ confis, & falsis ipsorum in-Ham formationibus fidem adhibens, mea fcri-Cati pta, vt hæretica, aut erronea, vt D. Vveftogem nus, & D. Schulckenius, aut, fi VVeftono cre- coru dendum sit, ipsemet Card. Bellarminus, mi-hi falsò, & iniuriosè imponunt, proscri-beret, qu'am grauem mihi iniuriam irro-garet, & qu'am magniscadali occasionem rant Ecclesiæ Catholicæ Aduerlarijs preberet, Tam tum Vestræ Sanctitatis, tú vniversi Orbis com Christiani iudicio discutiendu relinquo. tio d Neq; enim latet Vestram Sanctitate non-nullos libros, quos alibi, si necessitas po-tege stulauerit, recensebo, paucis abhinc annis, in p & erroneos, &, ni fallor, plane hæreti- deli cos, ex Sedis Apostolicæ, & Vniuersalis um a Inquisitionis decreto, ob malam quorun-dam informationem, & importunitatem cis condemnatos fuisse, qui tamen postea, re lata, meliùs examinata, sententia priùs latam, mul nouo decreto tá graues Censuras nequa- est. quam continente reuocarunt. Sace

6. Quem

to,

brin

din

cerè

abfo

hod

DEDICATORIA.

tis

tet

ne

us

ua ius

an-

na-

6. Quem autem modum in Iuramen. to, de quo nunc agimus, impugnando à principio hucufque sequuti sunt, Beatitudini vestræ, quam breuiter possum, syncerè patefaciam. Notum est, & universo Orbi Christiano pervulgatum, quodque absque summo animi mœrore referre non poffum, horrendam illem, arq; infamem & hitrati pulueris coniurationem, qua quiin- dam Catholici præpostero Religionis ri- Catholicæ exaltandæ zelo perciti, Refor gem, & Reginam nostram Serenissimos, ordines cum innumeris alijs cuiusque criconditionis, & fortunæ, vi pulueris ro- tormentarij euerrere, ac delere institueem rant, huic turamento excogitando cauret, sam tribuisse. Proximo enim Ordinum bis conuentu, quo detestanda hæc conspira-tio detecta est, visum est Regni Ordini-on-bus, ad similes proditores deinceps depo- regendos, atque eiusmodi coniurationes nis, in posterum præcauendas, præfatum fidelitatis Iuramentum, tanquam medi-alis um aptissimum constituere, illudque sub un-pœnis grauissimis ab omnibus Catholitem cis suscipiendum decernere, Lege iam a, re lata, quid Catholicis faciendum esset, diu am, multumque à Sacerdotibus deliberatum qua- eft. Tandem Magister Georgius Blackuellus. Sacerdotú Anglorú tunc Archiptetbytes uem

in eam iuit fencentiam , (quam maior em Sacerdotum pars, qui Londinum conueneituitant, vt quid in re tam ardua agendum elnera
fet, intelligerent, sequuta est) quòd suraquai
mentum istud, iuxta planum, & commuvoca nem verborum fenfum à quouis Catholi-præ co tutà conscientià suscipi possit. Verun-ut stamen hæc D. Archipresbyteri resolutio ici quibusdam Patribus lesuitis, alissque, com ior paratione cæterorum, pauciffrmis Sacer-mo doribus, accepta non erat. Atque hinc to. D. F tus hic rumultus, omnisque de luramen-cam to controuersia primim exotta est. Nam nus Patres illi se D. Archipresbytero vehe-uia menter opposuerunt, totumque illud, mæ quod abiplo factum eft, fe inuerfuros, & o P inhibitionem de Iureiurando præstando itas à vestra Sanctitate imperaturos, constan-Sace ter assirmarunt. Quòd prosectò maxima ban celeritate, prout polliciti sunt, persece-rece runt. Nam, tametsi Sacerdos quidam non qua infimi nominis, cum omni, qua poterat, bus festinatione, Romam ad D. Nucolaum Fitz: ret, berbertum scripserat, remque totam illi fi-mor deliter exposuerat, arque obnixè rogaue-sit, rat, vt vel per seipsum, vel mediis qui-sura bufdam Cardinalibus obnixè cum vestramul Beatitudine ageret, ne Breuia vlla ad Iura-susc mentum proscribendum hoc tempore. Prin rebusque sic stantibus; huc transmitte mo rentur; ne alioqui potestas vestra, tam vest

tem

DEDICATORIA

aior emporalis Reges deponendi, quam spiene-itualis infallibiliter absque Concilio Ge-nel-nerali definiendi, vehementi us, qu'am vn-lura-quam, à viris Catholicis in controuersiam mu-vocaretur, (Neq; enim tunc D. Blackuellus noli-prædictam potestatem, aut temporalem, run-aut spiritualem, in dubium verterat; sed com tionem, rebus sic stantibus, negare in ani-icer-mo habuerat:) Istud tamen responsum à cto. D. Fitzherberto accepit, quòd literæ sue, nen-ramethadmodum celeriter misse,in ma-Nam nus eius nimis tardè venerunt; cùm Bre-ehe-uia Apostolica huc mittenda esse iam Ro-lud, mæ constitutum esset. Quapropter subi-s, & to P. Parsonius, ne Catholici Angli authoindoritate D. Archipresbyteri, cæterorumque ftan-Sacerdotum, qui eius opinioni adhære-cima bant, abriperentur, literas suas inferius b 6 Cap. 10 septece recensendas, quæ futurorum Breuium anu. 12. non quædam præsagia erant, hucdirexit, quierar bus Catholicos Anglos certiores redde-Fitz: ret, quod Romæ septem, vel octo doctissi-lli si-morum Theologorum consultatio sacta saue-sit, omnesque in eam inerint sententiam, qui-suramentum istud sub hac verborum sorestramula à nemine absque fidei abnegatione lura suscipi posse, cum de side sit, potestatem ore. Principes iusta de causa castigandi Sum-nitte mo Pontifici competere; & insuperquòd tam vestra Sanctitas simile responsum eidem tem

EPISTOLA

P. Parsonio in præsentia D. Thoma Fitzher berti tradidisser. Verùm, cum plurimi a pud nos Catholici, quomodo rectè dedus soni ci possit, potestatem vestram Principes caltigandi in hoc iureiurando abnegara, non satis perspiciunt, (vt ex dictis manistine sestum set,) de hocà Vestra Sanctitate e succeri quamplurimum desiderant.

7 Non multo post primum vestræ San, tho ctiratis Breue Apostolicum huc transmis post sum est, in quo Sanctitas vestra Iuramen. tum istud à nemine licité præstari posse, qui co quòd multa cotinear, que fidei, & saluti por aperte aduersantur, disertis verbis declaspic
rauit. Contigit autem, vt quibusdam mensibus elapsis D. Blackuellus Archipresbyter aliq à satellitibus captus, atque ad Magistra. mi tum delatus Iurametum susciperet, quem eius Card. Bellarminus privatis literis, (circa foli quod etiam tempus secundum Vestra abn Sanctitatis Breue huc peruenit) quasi spi-sore ritualem Summi Pontificis Primatum esse abiuraffet, acriter reprehendit. Cui D. que Blackuellus ali je literie, quæ cafu in manue fuit Concilij Regij venerunt, quæque occa-fio fuerunt, vt ipse circa singulas luramenti partes magis dilucide lententiam repi suam explicarer, responsum adhibuit, uib Aduersus Apostolica Vestræ Sanctitaris cap Breuia, arque Card, Bellarmini literas Rex ne noster Serenissimus Apologiam pro Iu. dan

ramen.

DEBICATORIA

her. ramento fidelitatis primam supresso eius i a. nomine evulgauit. Cui Apologia P. Pardu. Sonius Anglice, Card. Bellarminus, lacobus pes GretZerus, Leonardus Coquans, Antonius Caara, pellus, Martinus Becanus, & plures alij La-mi. tinè responderunt: Sed omnes materiam ee. Iuramenti, de quo potissima controuerfia erat, ita exiliter pertractarunt, vt Caan. tholici Angli, qui illud licitè præstari nis. posse arbitrabantur, in sua sententia po-tiùs inde confirmarentur, cæteri verò, offe, qui lesuitis fauebant, rem tam magni luti ponderis tam leuiter ventilatam effe perrentur. Contendunt enim isti Theologi yter alioquin sanè doctissimi, Primatum Sumftra. mi Pontificis spiritualem, & potestatem uem eius excommunicandi, ligandi, arque forces, vt ex dicendis apparebit, falsum tum esse commonstrare posse opinantur. Ne-D. quevix quispiam apud nos Sacerdos, Ieanus suitis duntaxat demptis, illisque non omnibus, reperitur, qui Iuramentum istud aliquid in se continere, quod sidei apertè riam repugnat, prout Sanctitas vestra suis Brebuit, uibus declarauit, arbitretur, ideoq; neque tatis ea palam defendere audeat, tameti ne pla Rex nè victum se esse ostendat, ad alia quæ-lu. dam leuioris momenti argumenta, quæ

nen-

EPISTOLA

fuis locis commemorabo, confugiat. Quapropter inter lesuitam quendam in carcere prope VVeftmonafterium, dicto, the Batehouse/ tunc detentum, & facerdotes quofdam, qui in ergastulo Noua porta eo tempore degebant (omnes tamen vehementes luramenti impugnatores) acriter per literas dimicatum est; Sed tandem Sacerdotes ifti, qui nihil hæreticum, aut erroneum in luramento contineri contendebant, lesuitam illum vi disputationis, pro vr vnus illorum pluribus syncere protestatus est, parrim ad filentium, & parrim ad opinionem fuam mitius interpretan-

dam compulerunt.

8. Arg; hæc est causa, Bme Pater, ob quam paucissimi apud nos Laici Catholici alicu jus notæ, & nominis, Iuramentum istud sibi à Magistratu delatum respuant. Cum enim secum considerate recolunt, Iuramentum istud, antequam à Sanctitate ve-Bra, vt fidei aperte repugnans, declaratum esset, à quouis Catholico ob authoritatem tot Sacerdotum doctrina, & pietate illustrium, qui illud co tempore propugnabant, probabili, atque adeo tuta conscientia suscipi potuisse, & nunc perpendunt, non folum prohibitionem vestram, cum sie iuris cantum declarativa, nullam maiorem obligandi vim habere, quamratio, cui innititur, & à qua depender, habe-

ie que

que lut 801 pro vef CXC aut ftu rib iura

rec

sci

Sar

qua

Soc fis i noi fica San

que

fun am ten ide

dos vel pro

tam om hon

Cat

DEDICATORIA.

e-

te.

6

n-

n-

er

r-

0-

e-

TO

te-

im

n-

m

icu

ud

imi

ra-

ve-

um

ica-

acc

pu+

OIL

en-

am;

am

ra-

be-

ue-

re queat, vt inferius e ex doctrina Franci- Capite. feg sci Suarez perspicuum fier, verum etiam inu.it. Sanctitatem vestram de ipsa ratione, ob quam Iuramentum interdixit , nempe quòd multa contineat, quæ fidei, & laluti aperte aduersantur, à Card. Bellarmino & P. Parsonio haud recte informatam esfe, probabiliter fibi persuadent, cum neque vestra potestas Principes castigandi, eos excommunicandi, Censuras infligendi, aut alia potestas spiritualis, quam Christum Dominum S. Petro, eiusque Successoribus reliquisse certo constat, in hociureiurando abnegetur, vt Card. Bellarminus, quem P. Parsonius, & plures alij eiusdem Societatis Theologi imitati funt, captiosis consequentijs deducere contendunt, non satis perspicere possunt, ob quod efficax argumentum ipfi declarativo vefira Sanctitatis præcepto, quod in ratione ad fummum probabili fundatur, in perpetuam sui, suæque posteritatis euersionem temporalem obedire teneantur. Neque idcirco rebelles Vestra Santtitatise habendos esse putant, quòd vestris mandatis; vel ex falsa informatione datis, vel in probabili duntaxat opinione fundatis in tam grande sui præiudicium, salua aliàs omni reuerentia Vestra Sanctitati debita, non obtemperent. Nam tametsi profide Catholica bona omnia temporalia de-

(:)

perdete, ipsamque mortem oppetere paratissimi sint, pro opinionibus tamen, quantumuis etiam à tota ferme Ecclesia non quidem credente, sed duntaxat opinante receptis, (nam inter Ecclefiam firmiter credentem, & probabiliter tanrum opinantem, maximum discrimen constituendum esse optime sciunt) bonis omnibus spoliari, ve patriæ, & Principi proditores haberi, atque insuper silios, nepotes, confanguineos, totamque posteritatem, quam ætas nostra tanta auiditate exaltare studet, in perpetuam mendicitatem adduci, absque vlla, aut Catholicæ fidei confitendæ, aut læthalis culpe deuitande necessitate permit. tere, nec prudentiæ, nec charitatis effe censent. Et proptereà tum se paulo duriùs tractatos esse arbitrantur, quod ipsi, cum tam acerbas calamitates iamdiu perpessi sint, tam graue præterea iugum ab eo, à quo potius leuamen aliquod seaccepturos esse sperabant, humeris suis imponatur, vead opiniones tantum probabiles, & quæ absque æternæ salutis discrimine reijci possunt, propugnandas, præter bonorum omnium amissionem, atque perpetuam in carcere detentionem, cum manifesto posteriraris suæ subuerten dæ, & quod grauissimum esse censent, Principis sui, alioquin clementissimi, indigna-

dig pell iniu ran ign: ferti qui sciu gna alie hun fusc ire, part fcan red fyn iura hab alià din mu pare tho. quas defe ind OS C

> 9. tim

DEDICATORIA

ia

i.

[-

1-

A

0-

nfi-

n-

n-

U-

la,

æ-

it.

fe

uofi,

er-

ab

ac-

mba-

dilas,

em,

ent,

inma-

dignationis incurrendæ periculo, compelli debcant: tumetiam maximam fibi iniuriam à paucis quibusdam suis conterraneis, isque maiori ex parte literarum ignaris, tlartoribus, atque indoctis præfertim inulierculis, inferri existimant, qui tameth Iuramenti verba vix legere sciunt, in illud tamen, eiusque propugnatores, non tam ex proprio, quam ex alieno ore loquentes, adeo acriter invehuntur, ve multo dererius esse luramétum suscipere,quam Protestatium templa adire, arque cum illis in Religionis cultu participare palam afferere non pertimescant. Et certe, si Sanctitas vestra certior redderetur, quam scandalose, & parum Syncere quidam apud nos, qui istius Iurisiurandi acerrimi impugnatores exterius haberi velint, in latebris gerat, de quibus alias, si necessarium videbitur, Beatitudinem vestram particulatim informabimus, nescio profectò, an tenera vestræ paternæ charitatis viscera magis ad Catholicis illis, qui Iuramentum ob causas, quas rationabiles existimant, ingenuè defendunt, commiserandum, quam ad indignationem contra corum Aduerfarios concipiendam commouerentur. em, rten

9. Horum equidem Carholicorum partim commiseratione motus, partim summis precibus instigato, & partim veritatis

in retam gravi certò cognoscendæ, qualis est Catholicæ fidei abnegatio, & debita vtriusque tam spiritualis quam temporalis potestatis veneratio, defiderio flagrans, hanc de Iuramento fidelitaris disputationem, potissimas omnes pro veraque parte rationes atque Responsiones fideliter adducens, composui, illamque ea de causa Sanctitati vestræ consecravi, vt , postquam ipsa rationes omnes, ob quas Catholici Angli Iuramentum istud licite præstari posse arbitrantur, sedulò perpenderit, eorum faluri ram remporali, quam spirituali, prout summæ vestræ Beatitudinis prudentiæ, atque charitati paternæ magis expedire videbitur, prospicete possir. Sicutenim non decer, ve opiniones hæreticæ, quæ Christi Ecclesiam subvertunt, à Christianis, vt Orthodoxæ, propugnentur; ita neque consentaneum est, ve incertæ, atque probabiles tantum opiniones, & quæ fide supernaturali credendæ non funt, pro indubitatis fidei Catholicæ dogmatibus prædicentur, atque fideli populo in summum ipsorum præiudicium temporale, & in maximum Religionis Catholicæ scandalum spirituale, quasi per vim à priuatis quibusdam Doctoribus obtrudantur; Sed ficut veritas Catholithe fid do illa cer

nai

ini mi vef me Ve bon noo fen illa vefi gis Ch

nortate inferita

vef

vest

NOS

tholica ad falutem necessaria ab omnibus fidelibus investiganda, & tenenda est, ita doctrinailla, quæ Catholica non est, ab illa, quæ est Catholica, distingui, ac secerni debet.

112-

ic-

m-

rio

tis

ro

10-

m-

ra-

28 , ıi-

Ce-

m-

næ

jue

de-

on

ri-

is,

ne-

at-82

on

cæ

eli ci-

io-

112-

10-Ca-

li-

10. Et certe, si controuersia ista talis naturæ fuisset, vt illius tractatio absque iniuriæ alijs inferendæ periculo prætermitti potuisset, me, eam examinando, in vestræ indignationis incurrendæ discrimen nequaquam profecto coniecissem. Verum, cum ad publicum patriæ nostræ bonum, ad iustam tum propriæ meæ in- d Quidamenocentiæ, d tum aliorum plurium de-nimea potif fensionem specter, atque ad obedientiam sa meam pro illam, que tam spiritualibus Sanctitatis Iure Princivestræ mandatis, quam temporalibus regisnostri Serenissimi præceptis, ex lege peritum vul-Christi obligamur, declarandam pertinear, plurimum confido, Beatitudinem przcipuas vestram non indigne laturam, quòd ego, clausulas ob non animo pertinaci, sed vestram Sancti- titas veitra tatem de hac re, haud recte, vt credimus, Iurametum informatam, melius informandi, & ve- confirmare ritatis in hac re tam gravissima addiscen- videatur. dæ gratia, disputationem hanc syncerè instituerim, ex qua quanta authoritas tum vestræ Sanstitati, tum Regiæ Maiestati, iuxta fidei Catholicæ principia, tribuere nos oporteat, tandem edoceri possimus.

simu de caupum Apologiā apud imgus traducunt, quod

fup

rati

mei

nan

nor

mai

gne

exa

fol

Iur

tan

fed

nib

dei

nu

[cie

dit

Cal

ftar

for

cos

cip

vel

que

fua

tur

aul

in

lu

rit

Ytramque enim potestatem tam temporalem, quam spiritualem debita, qua par est, veneratione prosequimur : vnicuique, quod suum est, tam Cæsari, quæ sunt Cæsaris, quam quæ sunt Dei, Deo reddere exoptamus, quæ vtrique potestati ex sidei Catholicæ principijs conveniunt, candide, syncere, & absque vlla prorfus adulatione declarare studemus: nobis certiffimè persuadentes, Beatitudini vestræ gratum non esse, quod aliquis ex nimio erga Sedem Apostolica affectu, maiorem authoritaté tanguam rem de fide certiffimă, Summo Pontifici attribuat, qua illi competere certà, & evidenti consequatione, ex Sacris literis aut Ecclesiasticis definitionibus deduci possit. Isti etenim, ve recte dixit doctiffimus Ca-Lib.s.delo- nus, & Sedis Apostolica authoritatem labefa-Stant, non fouent; evertunt, non firmant. Nam quid tandem adver sum bareticos disputando ille proficiet, quem viderint non iudicio, (ed affectu patrocinium authoritatis Pontificia (uscipere, nec id agere, vt disputationis sua vi lucem, ac veritatem eliciat, fed vt fe ad alterius sensum, voluntatemque connertat. Non eget Petrus mendacio nostro, nostra adulatione

eis cap. s. pro pe finem.

non eget.

11. Hæc igitur, Sanctisime Pater, humilima nostra ad vestram Beatitudinem Suppli.

DEDICATORIA.

ua

V-

i,

ei,

ue

ijs

ue

e-

2-

li-

f-

m

ri.

iti

C-

it.

a-

fiza

2713

11-

led

lu-

u-

ius

get

ne

u-

m

li.

supplicatioest; Primo, ve Sanctitas vestra rationes, ob quas Catholici Angli Iuramentum istud licitè præstari posse opinantur, & de quibus Sanctitatem vestram non adhuc recte informatam esse existimant, diligenter perpendete non dedignetur: Secundò, ve postquam eas debite examinauerit, illos pro Pastorali vestra sollicitudine edocere non gravetur, quæ Iuramenti partes, non dico ex probabili tantum aliquorum Doctorum opinione, led iuxta doctrinam Catholicam ab omnibus fidelibus necessariò credendam, fidei, aut saluti adversentur, & proinde à nullo Catholico tuta, aut probabili conscientia suscipi possint. Tertiò, vt Sanctitas vestra, si de rationibus illis, ob quas Catholici Angli Iuramentum licitè præstari posse existimarunt, se haud recte informatam fuisse perspexerit, atque adeo eos in re tam graui/non temere, ac precipitanter processisse deprehenderit, eos, eorumque Sacerdotes in pristinam veltram gratiam recipere dignetur, atque, vt si ipsi, aut eorum aliqui vllam suæ famæ iacturam, aliudve detrimentum ex hoc Iuramento aut præstando, aut propugnando, non sua culpa, sed indifereto aliofum zelo acceperint, illud denuo omni meliori modo, quo cha, ritati, iustitiæ, atque prudentie vestræ

(:) 4

EPIST, DEDICAT,

magis consentaneum videtur, recuperare possint. Arque interim Deum Opt,
Maximum continuis precibus supplicare non desistent, vt vestram Beatitudinem ad Ecclesiæ bonum, animæ vestræ
salutem, atque iniustè oppressorum solamen, diutissimè servet incolu-

mem. E Musaolo. Calendia luny, Anno Domini, 1613.

AD.

A

min sus. argu tam vel co qui i jed op

mon atque 2. Stores ne evi

disse ve ab re a illis ob primis dissima

fus do E

our, ra

ADMONITIO AV-THORIS, AD

Lectorem.

VAEDAM sunt, Christiane Lector, de quibus te admonendum esse velim: Primum esse, si forsan huic de iuramento si delitatis Disputationi à me compositæ responsum adhibere in animo habeas, me-

minisse se oportere, quisnam sit de eo controuersia statu. Neque enim satis est, et superins declarani, quò d argumenta duntaxas Probabilià vel aduersus sotam suramenti formulam, aut aliquam esus partem, vel contra Responsiones, qua à me in persona eorum, qui iuramentum desendunt; allata suns, producas; sed oportet, et argumenta plane Demonstratiua, ex quibus nullum Probabile Responsum adhiberi potest, in medium proseras; alioquin nunquam essicaciter Demonstrabis, suramentum istud à nemine Probabili, asque aden tusa conscientia suscipi non posse.

2. Secundum est: Cum nuper duo Theologia Doflores, Adolphus Schulckenius, si ipse libri eius nomine evulgati solus Author sit) & Edvrardus Westonus mea pro iure Principum Apologia recunque respondisse visi sint, quibus me iam alijs occupationibus prapeditum plenum Responsum reddere, quod à me breui, Deo volente, accepturus es, opportunitas non sinit, non ab re alienum esse iudicaui, si pauca quadam, qua in illis observares, tibi in prasenti proponerem. Atque inprimis recrque horum, ita astute controversia statum dissimulat, ac si Lectori persuadere rellent, me adversus doctrinam, qua potestatem Papalem Principes deponendi, atque de eorum temporalibus disponendi tuepur, rationes cettas, & demonstrativas afferre voa Nu.3 & 463. 6 Locis supra in Epistola citatis.

Bellarminus pro tali potestate confirmanda adducit, non esse vllatenus probabiles firmiter comprebare me in animo habuisse: cum tamen è contrario Card. Bellarminus demonstrare prætenderit, atque adeo illis Catholicis, qui talem authoritatem negant, hereseos notam inurere non formidarit : ego autem, vi in mea Apologia 2 & Responsione Apologetica b de industria observaui, probabiliter solum commonstrare mihi proposuerim, non effe adhuc à Card. Bellarmino. vel ex Scripturarum teltimonio, vel Apostolorum traditione, vel Ecclesiæ definitione, vel ipsis rationibus Theologicis sufficienter demonftratum, Summum Pontificem vllam prorfus ex Christi institutione habere authoritatem, siuc diredt, five indirecte, fine absolute, five respectiue, Principes supremos suis dominijs temporalibus dispoliandi; Et proinde inique cos, qui talem authoritatem negant, olla præsertim hæreseos, aut erroris, ve nimis precipitanter Card. Bellarminus affirmat, aut etiam temeritatis nota aspergendos effe. Quam observationem si rite perpenderis, facillime perspicies, neque Schulckenium neque Westonum in fuis Apologis pro Card. Bellarmino editis, doctrinam à me traditam, sed à semetipsis excogitatam impugnare. Ne_ que enim ipsi demonstrant, rationes, vel authoritates à Card. Bellarmino adductas eiusmodiesse, vi nulla probabilis Responsioillis afferri queat, neque solutiones, quas ilis adhibui, omni prorsus probabilitatis momento destitutas esse : Nam si doctrina hac de potestate Papali Principes deponendi de fide tenenda fit,'ve ifti cum Card. Bellarmino contendunt, oportet, vi vel Christus, aut Apostoli eam scripto, aut verbo Ecelesia tradiderint, vel ex is, qua à Christo, aut Apostolis accepimus, non dico, probabili, sed euidenti, ac neces. saria consequutione colligatur. At proferant vel vnam ex sacris literis authoritatem, vel vnam Ecclesia definitionem, vel rnam demonstrationem Theologicam, in ea insistant, orgeant, quantum possint, si illi probabile Responsum non adhibuero, victum me esse prosinus aenoscam:si hoc noluerins, clarum eft se dinersicula que rere

reve esse cons rian sua

Sua. popi obtr

dæ, prof nife fet. odio long farii cibu effe, tam, tiam

cxiu

pra]

gen

mut

hi im Subi dica lum periu rant,

rumq (vt e. Coc transi natu

alior fubic (qua ard.

ucit.

e me

Bel-

illie

eseos

mea

Aria

nihi

no,

lo-

el i-

on-

sex

di-

Ai-

ra-

lem

er-

fir-

am

les,

A-

me

Ne-

ates

ulla

lu-

Ita-

de

nda

tét,

Ec-

to-

ces.

am

ini-

nea

oile

4-

745

278

rere, & non veritain inuestiganda studio, sed ne viett effe videantur, se clamoribus potins quam rationibus contendere adhuc velle; atque in super infignem ininriam tum fidei, tum fidelibus se inferre, dum incertas Juas opiniones pro certisimis fidei dogmatibus fideli populo in maximum corum temporale præiudicium obtrudere non desistunt.

3. Et certe fi D. Schulckenius veritatis indagande, & perdocende studio ad scribendum morus fuisset, profecto ita turpiter Lectorem suum deludere, ita manifestas calumnias mihi intendere, plurimum erubuisset. Atque inprimis, vt me Principibus Secularibus odiosum reddat, ita in Epistola sua Dedicatoria non longe à fine scribir: Alterum est, quodidem Aduetfarius nofter, qui pro suo commodo pleris faucibus vociferatur, Principum potestatem Dininam effe, ab ipso Deo per legem Natura sanctissime ordinatam, subditos iure diuino debere Principibus obedien. tiam : Idem inquam, quando ita vivi videtur, clamat, subditos habere potestatem fibi insitam, & exiure tum Divino, tum naturali debitam, quam nunquam possint amittere, aut à se transferre, supra Reges, cos indicandi, deponendi, alios eligendi, regna transferendi, modum regiminis immutandi.Ita Aduerfarius, num. 439. & 460.

4. Sed minor fane, quod D. Schulckenius talia mihi imponere non erubuerit. Nusquam enim asserut, Subditos habere potellarem lupra Reges, eos iudicandi, deponendi, alios eligendi, &c. C Hoc fo- c Nu. 438. & lum eo loco affirmani, quotiescunque Imperatores Im- seq. perium pro derelicto habent, neque illud protegere curant, sed Regnum ab hostibus diripiendum relinquunt, & consequenter supra populum amplius regnare, eorumáe Imperatores, Orprotectores, plierius effe nolunt. (vt ex sententia LupoldiBabenbergij, Michaelis Coccinij contigit, quado populus Romanus Imperium transtulit ad Germanos) in tali caju Pontificem Senatum, populumque Romanum extacito faltem aliorum omnium Occidentalium, qui Impetio subiecti erant, consensu, plenu ius ac porestatem (quam per nullam confuctudine, aut fedis Impe-

rij translationem, vtpote sibi congenitam, & ex iure naturæ debitam, amittere poterant) etiam iuxta dostrinam Catd. Bellarmini iam traditam, habebant nouum Imperatorem sibi constituendi, & consequenter Imperium, quod Græci in partibus Occidentalibus solo nomine tenebant, ad Carolum Magnum, eiusque Successores, aut ad alium quemeunque, Imperij Sede in illis partibus tunc quasi vacante, transferendi.

dad nu. 567. Pag-561.

5. Deinde idem D. Schulckenius versus finem sui libri d aliud longe periculosius mihi falso affingit, illudque oratione magis virulenta exaggerat. Cum enim ego ad exemplum Athalia suffu Ioiada Pontificis occise à Card. Bellarmino allatum respondens scripseram, Ioiadam Pontificem occidendo Athaliam nihil aliud effecisse, quam quod fidelem quemq, subditum in tali casu prestare oportuerat, quod ea de causa asserui, ve ibidem explicaui, quoniam Ioiada non propria authoritate, sed Regis, & Reipublica nomine præceperit, vi Athalia vsurpatrix, quæque tunc aduersus verum & legitimum Regem, quique à tota Republica vt talis agnitus, & acceptatus erat, coniurationem siere moliebatur, clamans, vt scriptura refert, Infidic, infidic, Coniuratio, coiuratio. Doctor Schulckenius ita verba mea traducit, ac si ego affirmasse, quemlibet fidelem subdieum, si folum reputet aliquem malo titulo invafiffe Principatum, poffe, nec poffe modò, sed & omninò debere talem Principem interficere; Et tandem ita exclamat, Ecce Reges & Principes, habetis qui vestræ Audeat securitati, Ita observantes sunt Maiestatis Regiæ, violatores, & calumniatores potestatis Pontificia. Quilibet, inquit, subditus non modo potest, sed & debet in tali casu facere, quod loiada fecit. O mileram Principum conditionem, quorum Regnum, & vita singulorum prinatorum indicio obnoxia i Quod fi Card. Bellarminus tale quid scripfisset, quas non Aduersarius cieret turbas? quos non excitaret clamores?

6. Sed vbi eff conscientia tua Schulckenj ? Vbi sandor ? Vbi synceritas? Quid mentem tuam adeo oc-

DECAMIL

Gata

non

to ett

gnur

premi

cione

prize

thali

buss

gaue

fami

omn

nimi

iustè

v/167

ceret

iada

ne A

lenfis

occi

ctial

om

bet fi

su fir

gnitt

non.

cem,

mack

hæc a

perit

xiam

fedit

tis in

timu

que!

lia,i

fed

cft,p

in R

Schi

tario

sacauit, vt tam apertam calumniam mihi imponere

å

ct-

di-

fti-

ræ-

nc-

res,

llis

Sui

il-

mim

cci-

am,

ihil

ub-

a de

non

ine

ser-

pu-

nem

lię,

iius

bet

na-

offe

cm

s &

ati,

to-

ui-

1 &

O

Re-

CIB uid

28 ?

Vbi

OC-

wit

non pudefieres? An Ioiada solum reputauit, & non certo etiam cognovit, Athaliam malo titulo invafife rognum? An non etiam certo cognouit, Ioas puerum seprennem verum Regni hæredem, quem ipse ab interne cione liberaverat, superstitem apud se manere? An non, prinsquam Ioas in Regni possessionem miserat, & Athaliam trucidari fecerat, inst fadus cum Centurionibus, qui circumeuntes, ait Scriptura, Indam congregauerut Leuitas de cunctis vrbibus Iuda, & Principes familiarum Israel, venerunt que in Ierusalem, inytque omnis multitudo pastum in Domo Dei cum Rege; vo nimirum Ioas Regem legitimum à Regni possessione iniuste desensum in possessionem misterent, & Athaliam vourpatricem, si prafertim consurationem in Regem faseret, Regis nomine & authoritate deleri curarent. Ioiada enim non prinata sed Regis authoritate & nomine Athaliam trucidari pracepit. Ioiada, inquit Abulenfis, egerebat vices Regis, licebat Regi iubere 44. Reg. 9.10. occidi Athaliam, que vsurpauerat Regnum. Ideo in cap. 11. etiam liceret Ioiada, qui gerebat vices eius in omnibus. Dic iam, obsecro, Schulckeni, an non quilibet fidelis subditus in tali casu, id est, non prinata, vt su fingu, jed publica veri Regu, & qui ve talis certò cognitus est, authoritate, consentiente etiam Republica. non reputatam tantum, sed notam etiam resurpatricem, & que conjurationem adversus verum Regem machinatur, interficere licite potest, & debet? Neque hec doctrina rebellionibus, & conspirationibus via aperit, aut Principum vitam prinatorum iudicio obnoxiam relinquit. Verum tu hoc eodem in loco latisimam seditionibus, & defectionibus viam patefacis, dum satis incaute affirm as, consensum populi satis esse, ad legitimum regnandi ius alteri, quam hæredi legitimo, quique in nu la plane re deliquerit, conferendum. Athalia, inquis, fine dubio tyrannice Regnuminualit, fpag. 558. sed cum sex annis pacifice imperauerit, credibile est, paulatim (affentiente populo) legitimum ius in Regnu acquisiuiste. Et nihilominus non te latuit, Schulckeni, loas, verum & legitimum iure hæreditario Regem, Saluum, & incolumem in Domo Domini

* Pag. 120.

tunc temporis permansisse. Atque hac seditiosa tua do-Etrina forsan vna inter ceteras causa erat, quòd liber tuus Lutetia publice combustus fuerit. Et propterea prudenter Becanus, qui * in Controuersia Anglicana primiem à se edita, hanc eandem doctrinam tradidit, in posteriori Editione à se emendata errorem suum retognoscens sententiam illam expungendam curavit.

gpag. 156.

b Pag. 158.

7. Praterea D. Schulckenius, vt me etiam apud sedem Apostolicam tanquam aperte hæretica docentem traducat, cap. 6. sue Apologie & itascribit Secunda conclusio Hæreticum est dicere Pontificem, vt talem, & ex iure divino non habere yllam potestatem in temporalibus. Hæe est contra Aduersarium. Lutheranos, Caluinistas. Tertiacenelissio, h Hæreticum eft, Pontificem, vt Pontificem, & ex jure diuino non habere vllam poteflirem imperandi Principibus secularibus in rebus temporalibus, faltem in ordine ad spiritualia. Hæc eft contra Aduerfarium, Lutheranos, Caluinistas. Et nibilominus scripta mea plane contrarium apertissime clamant. Neque enim obiter, sed de industria, neque semel, aut iterum, sed sapisime, di-Lerius verbis doceo, repeto, atque inculco, penes Summum Pontificem effe potestatem in temporalibus, non quidem de illis disponendi, sed Principibus secularibus in ordine ad bonum spirituale in temporalibus imperandi. Qua ergo fronte audeat Schulkenius afferere, me illud negare, quod ysdem plane verbis non semel, aut iterum, sed frequentissime affirmo? Mitto iam plures alias calumnias, quibus Doctor iste me falso eriminatur, quas breui si Deus annuerit, clarisime contundam. Interim iudicet Lector prudens, quantula fides, istiusmodi viris adhibenda sit, & virum Angli Catholici in dictis talium hominum, qui vt Aduer-Jario fidem detrahant, eius sententias in tam graui materia, qualis est hæresis, de instituto deprauant, sidem suam, conscientias, bonaque sua omnia, totiusque posteritatis, tuto reponere queant.

8. De Doctore Westono pauca tantum la prasentia dicam, cum eo etiam alibi, si Deo placuerit, tum de periculosa sua doctrina, tum de stili acrimonia, tum de pluribus calumnys, quas mihi falsò impenit, copiesiès;

fed mo admo ment Clam tiùs, patie ciem cxacc dere. bellus pry ei mum nis pa nition atque Men nesill leftu tus I latore rium lat, d ter ex iniur mihi potue tous fo Sedn firmi cuins res D cipu lueri

de cessi de simi

Icd.

profi

eo au

conti

mare

pira

AD LECTOREM.

les

re4

lit

re-

ud

em da

Vt

od-

fi-

te-

ie-

35,

ral de

di-

m-

20%

ri-

m-

Te-

Se-

am

elsõ

me

\$74-

An-

er-

na-

lem

PQ-

en-

de

rde

1653

sed.

fed modefte expostulaturus. Ait, ! suam illam vnius ! pag. 469. admodu mensis, & paulò amplioris spacij commentationem, non esse irati animi in me vindictam . idque facrum numen teftatur , fed amici potius, ac fratris benevolam admonitionem, aique patientiam, k & iniuriæ contemptum ftili fui 2- k pag. 156. ciem cohibere, neque cupere le animum meum exacerbare, talionis vicem maledicendo rependere. Et nibilominus liber eius, seu potius infamis li bellus, tam scurrilibus connitys confertus eft, vo proprijeius amici virulentam illius mordacitatem plurimum erubescant. Ecce enim admirabilem huius hominis patientiam, ecce benevolam amici, ac fratris admonitionem / Impietatem, superbiam, adulationem, atque etiam hærclim altera fere pagina mihi imponit. Mentiris Widdringtone, Mendacia tua Widdringne, illi familiaria funt, hostem humani generis, sccleftum, blafphematorem, prophanum ciuilis ftatus Idololatram, impium Apologistam, impium adulatorem, Caluino & Luthero plenum, inferni Vicarium, quin & impium hæreticum me sæpiùs appellat. & pluribus alys verborum contumelys me frequen ter exagitat. Quod si Doctor iste, cum patiens, no iratus iniuria contemptor, amicus, & frater etiam benevolus mihi esfet, tam turpia, ac virulenta agnomina eructare potuerit, quale, obsecro maledicentia sua virus, si iratus fuisset, ex stomacho ira repleto in me enomuisset? Sed miseret me infirmi istius hominis indicu: quam infirmi iudicy bomo sit, liber hic suus satis demonstrat, cuiu Jufficiens etiam testimonium præbuerunt Doctores Duacenses, qui ob dictà causam, vi liber esus Duaci publica approbatione imprimeretur, permittere noluerunt : convitia eius nec mihi nocent, nec caula [ua prosunt, certe conscientiæ illius plurimum obsunt. In eo autem maximam iniuriam mihi infert, Deumque contra ipsum testem, & vinduem appello, quod affirmare non pudeat me in vitam, & sanguinem eitu conspiraffe. Inprimis, inquit, in me tragcediam excitas vel meo fanguine, fitibiad votum res fuccessisset, nobilitandam. Testis est mihi Deus, falfij-Simum esfe, quod mihi imponit. Neque enimego, e. undem Deum tester, aliquid contra personam istius

hominis vinquam vel cogitatione machinatus fum ; no. que ille deserius, quam mihimetipse quidquam aliquando deprecasus sum. Quod vero ais, me odio in Ie-Justas motummeam pro Iure Principum Apologiam conferipfife, seque literis privatis me impietatis, & hareseos admonuisse, à veritate alienisimum est : Neque enim ego vilo contra lefuitas odio, quorum Ordinem ea, qua parest, veneratione afficio, quos tamen Patres Doctor isteiam calo pariser & animo mutatus. egregie adulatur, adscribendum impulsus sum; hoc tantum mihi, vehementer displicet quodque me ad scribendum primo incitauit, nempe ipsorum aliquo: ha mordicus propris opinionibus adherescere, vieai ab omnibus Catholicis in maximum Ecclesia scandatum, & fummum noftratium temporale praiudicum necessaria amplectendas esse velint : Neque Doctor ifte tineras suas ad me aut mist, aut 9: mibs oftenderentur togitavit, sed casu cuiusdam amici auxilio in manu meas devenerunt. Et certe nist in partibus tum Occidentalibus, tum Septentrionalibus fame publica diuulgatum fuiffet , quendam Theologia Doctorem A. pologiam meam egregie confutaffe, atq; plurimat propositiones hæreticas in ea continers clarisime demonstraffe, à tam vano libello confutando me prorfus abfinuissem; Verum cum ipse me hæreseds ; @ ethnicismi clanculum & per infidias accusans me primum aggreffis fuerit, instissimum legis natura prascriptum licentiam mihi tribuit, vt fama mea in re tam graui, quales est hæresis, consulerem, meg; à tam fæda ignominiænota vijs debitis vindicarem. Quod si ipse me aggrediens ex inculpata meimet defensione vulnus aliquod acceperit, non iufta mea defensioni, sed sibimet me miufie impetenti vitio vertat ; qui fibimet foueam in quam incideret parauit. Catholicus sum, & Ecclesia Catholica Romana filius, & si aliquis, cuiustunque dignitatis fuerit, mibi notam hæreseos per iniuriam inurere voluerit, pro certo habeat, me, Deo protegente, is omnibus modes, quibus Deus, & natura innocent se defendendi facultatem concedunt, donec Ecclesia de mea opinione plene informata, ea clare & particulation (neque enim aliquis errores renocare poteris, nisi quinam junt fpeciatim cognofiat) condemnasteritjab illiu di fti calumnys me pro virili vindicaturum.

erat, Leff ment glicu Ang ceter ment ad ve

Jequi ficem minn habe ridif expre Nam

enun

anno effe expl legit in ijf ralib

noa Ang 64m prem voce,

Regn tum illius mane lins l Scrip

Pont le M. certe clici

potu ferre

AB LECTOREN.

no-

ali-

Ie-

iam

0

Nerdi-

men

tus, boc

ad 12005

eas ida-

C84m

rifte

22347

inm eci-

di-

A.

pronon-

ab-

ısmı

agtum

rauis

gno-

e agali

et me

im in

chefia

nque riam

ente,

fia de

9. Tertium est, quando prasens disputatio sub prale erat, incidi in Disputationem Apologeticam Leonardi Leffij, in qua reperi vnam obiectionem ab eo ad iuramensum fidelitatis impugnandis adductam, quam Anelicus eius Recapitulator (dubitans forsan ne Catholicis Anglis minus grata effet) omnino prætermifit, cu tamen catera omnia Leffij argumēta aduersus dictum iuramentum non tam in compendium redigere, quam ferè ad verbum recensere no negligat. Ait igitur Lesius, Reenum Anglie feudum effe Summi Pontificis, & consequenter neminem licite iurare posse, Summum Pontificem, vipote supremă Regis Angliæ in temporalibus Dominum, in nullo plane casu eum deponendi potestatem. habere. Atque hoc argumentu, ait Lesius se nunquam vidisse bene solutum. Eadem obiectio, tametsi no verbis expressis, re tamé vera, à Martino Becano conficieur. Nam quantumvis ipse in Controversia sua Anglicana anno superiori edica i expresse affermerie: Sibi certum , pag. 102. effe no omnes lurameti partes falfas effe, fi bene explicetur: Nam hæ veræ lunt, 1. Quod Iacobus fit legitimus Rex Anglie, Scotie, Hibernie. 2. Quod in ijs de Regnis fit supremus Dominus in temporalibus:in eade tamen Controuersia Anglicana hoe anno à se emedata affirmat cu Card. Bellarmino, Regnum Anglia effe feudum Summi Pontificis, & propterea, sum antea feripferit, certum fibi effe, lacobum effe fupremu in temporalibus Dominum, iam prætermissa illa voce, Supremu, an en esse in temporalibus Dominum.

10. Ad hanc tamen obiectionem Thomas Morus Regni Anglia quondam Cancellarius, cuius authoritas tum ob fingularem eius eruditionem, tum ob eximiam illius erga sedem Apostolicam deuocionem, plurimi astimanda est, optime bu verbis h respondet. Si Author il- h In Supple line libelli affirmat (quod fane nonnulli produnt catione ani-Scriptores) Angliam, & Hibernia, à Ioanne Rege, marum pag. Pontifici Romano, & fedi Apostolica patto mil- 296. le Marcharu flipendio, factas effe vedigales; nos centi certe contrà audemus dicere, id omnino falfum che neque Romam aut iam posse, aut aliquando

laum potuiffe talis cuiufqua concessionis tabulas proqui- ferre, quin si demus posse, omnis tamen eiusmoillim di ftipulatio plane effet inualida. Neq; enim pe

 $(\cdot)(\cdot)$

nes quemlibet Angliæ Regem vnquam fuit, aut Regnum suum, tametsi maxime vellet, Romano Pontifici donare, aut terram vectigalem red. dere. Quomam igitur penes nullum Regem est potestas Regnum suum absque consensu Regni, quod non solum Barones, sed populum etiam comprehendit, alteri donare, neg; Card. Bellarminus, aut Becanus vllum omnino Scriptorem producunt, qui populi consensum ad hanc Ioannis, ant alterius cuiuscung; Regis donationem interuenisse affirmat, si ea donatio dici debeat, que non gratu data, sed metu potius extorta fuerat, (neque enim Papa Innocentius, ve refere Matthæus Paris, k In vita Io- k Ioannem excommunicatum, & à toto ferme Regno derelictum, & à Rege Francia in angustias redactum absoluere, aut cum eo pacem componere voluit, nisi ipse Regnum suum Domino Papæ resignare vellet. Quare Ioannes in desperatione, viat Matthæus Paris, dilapfus perfuafionibus Pandulphi acquieuit,& subscriptam pacis formam non fine dolore concessit)non video, quomodo prædicta obiectio efficaciter probet, aut Regnum Anglia effe reuera Summi Pontificis feudu, samessi etiam concederemus, Regem ex consensu Baronii illud Romano Pontifici tribuisse, aut catholicos Anglos non posse probabiliter sibi persuadere, hancy; suam persuasionem iureiurando firmare, quod Rex Iacobus, & non Summus Pontifex fit supremus

> deponendi potestatem non habeat. 11. Vellem denique, vi Becanus ingenue nobis Anglis declararet, ob qua causam in controversia sua Anglicana sam recognisa vocem illam (Legitimum) reponere formidauerit. Anno proxime praterito certii erat Becano, Regem Iacobum effe legitimum Regem Anglia, & supremum illius Regni in temporalibus dominum. Hoc anno iuxta eius sententiam recognoscere pos-Sunt Angli, Iacobum effe quidem Regem Anglia, sed non legitimum, esse quoq; eorum Dominum in temporalibus, sed non supremum. Qualem fidelitatem anno sequenti nobis ex istius mente iurare liceat, cu certa tam facile illi incerta fiant, non satis exploratu est. Sed doleo profecto, quod ta es, tantique viri sententias suas in re

> hius Regni in temporalibus Dominus, & quod Papa

ratione huius supremi in temporalibus dominy Regem

annisadAnnum 1212. & 1213.

1 Ad annum 3013.

tam

948

litat

verù

iu∫m

ne Re

zholi

pirib

quie

iestai

pleni

glice

est, A

love

in du

natu

tũ ess

(cien

Gumn

rame

mun

atq;

stula

Iura

state

glica

plici

mun

nica

quo

latis

præ

rame

am I

ci su

glia

bare

rali,

illua

13

aut

na-

cd-

flas

um

na-

om-

2 ad

tio-

744

940

ris,

gno

84 7M

ipse

are

T15,

t, oc

on-

iter

nti-

con-

ca-

ere, uòd

nus

apa

gem

An-

An-

epo-

eras

An-

mi-

po/-

Je4

po-

nno

tam

oleo

nre

Am

sam grani ob rationes adeo lenes tā facile mutent, nosque Anglos Catholicos sua inconstantia, atque mutabilitate in tam magnas calamitates redigere studeant. Et virum nos Anglos Catholicos vrgeat necessitas, vi huiusmodi assertionibus, que in Anglia presertim non leue Religioni Catholica scandalum, 👉 grauissmum Catholicis temporale nocumentum afferunt, nosmet totis viribus opponamus, apud equos rerum estimatores, qui & erga Sedem Apostolicam, & Regiam quoq; Maiestatem benè affecti sunt, iudicium esto.

12. Quartum eft, quado præsens hæc disputatio iam plene absoluta erat, missus est ad me liber quidam Anglice conscriptus, & hac anno impressus, cuius titulus est, A Supplement to the discussion of Mr. D. Barlovres Answere, &c. F.T. compositus. Hic Author in duobus primis capitibus longo discursu probare conatur, istud, de quo nunc agimus, fidelitatis Iuramentũ esse omnino illicitũ, neg; ab vlo Catholico tutá conscientia prastari posse. Hac autem totius illius discursus summa, & substantia est. Inprimis supponit, in hoc Iuramente abnegari potestatem Summi Pontificis excommunicandi, & deponedi Principes, fied meriti fuerint, atg; Ecclesia bonum, salusg; animarŭ id necessario postulauerit. Ex quo postea concludit, m Quod tametsi m Pag. 66. Iuramentum expressis verbis non affirmet, Maicstatem Regiam este supremu caput Ecclesiæ Anglicanæ, neq; apertis verbis neget Summu Pontificem.non effe, vtrumq; tamen supponit, atq; implicitè inuoluit, hancque ob caulam negat, Summum Pontificem habere authoritate excommunicandi, & deponendi Principem temporalem. Et quomodocunq; aliqui contrarium prætendant, latis tamen euidens eft, veram caulam, ob quam prædicta Summi Pontificis authoritas in hoc Iu ramento impugnetur, non aliam effe, nifi quoniam Regia Maiestas nullo modo Summo Pontifici lubiceta, quin & ipfamet Ecclefie Christi in Anglia supremu caput este existimatur. Hoc posito probare contendit, iuramentum iftud tegi diuinæ, & naturali, iuri gentium, ciuili, & Canonico repugnans esfe.

13. Ex Testamento veteri, in quo lex vetus cotinetur, illud Deuteron.17. Si difficile, & ambiguum, &c.

(:)(:) 3

quadam alia Regum, & Pontificum particularia facta producit. Ex lege noua illud, quodcunque solveris, pasce oues meas, occisionem Ananiæ & Saphire, & similia quadă exempla profert. Ex iure naturali ostendit, recta rationi consentaneum esse, vi in omnibus Societatibus inferior subdatur Superiori, imperfectior perfectiori, vi vxor vivo, seruus Domino, discipulus ma gistro, subditus Principi, politia Religioni, temporalia spiritualibus, atque etiam, vi qui curam habet temporalin, illi qui fpiritualibus præest, subijciatur. Exiure gentium probat, in omnibus Rebuspublicis, etiam inter infideles, Societatem Religiofam in Rebus, que ad Religione pertinebant, super Rempub.ciwilem semper Principatu habuisse. Ex lege ciuiti multas constitutiones Imperatori, legefá; nostri Regni municipales ad Primatu Summi Pontificis in spiritualibus comprobanda adducit. Et demũ in capite secundo illud Concily Lateranenhs decretum tam sapiùs allegatum solummodo vrget.

14. Sed inprimis nemo ambigit, quin ex vno inconuenienti posito plurima absurda statim consequantur.
Suppositionem huius Authoris, quod ad potestatem excommunicandi, Summique Pontisicus in spiritualibus
primatum attinet, eam scilicet in hoc Iuramento abnegari, (quod Author iste nulla plane ratione probat, sed
vt ex se notum supponit.) falsissimam esse in hac disputatione copiose monstrauimus. Et mirum prosecto est,
quòd homines eruditi non erubescant tanta cum considentia asserere, eam omnino esse segis mentem, quam
Rex ipse scriptis publicis mente eius non esse diserie profitetur, illudque argumentum tam sirgide, & absque
vlla solida probatione toties inculcare prasumat, quod
tum à Rege ipso, tum ab alis plurimis toties solidisime

confutasum est.

n Pag. 67.

15. Secundo, quam vana sit illa consequentia, quam Author iste deducit n Accessorium sequitur principale; ergo Ecclesia habens potestatem supra animam consequenter habet supra corpus, & bona; nisi inte ligatur de potestate imperadi corporalia, quatenus spiritualibus deserviunt, quilibet eruditus perspicere potest. Ita enim possemus ex hoc principio argumentari. Accessorium sequitur principale, ergo qui est Deminus omnium equerum, est Dominus om-

ei14 103 princi mine corun diner rim n prget care l quip nori. liam o Potes. quia ellige Coluer torun non pi lici A fidelit

Arina
nend
retica
to do E
Princ
uati p
que c
demu
poteff
deprin
inde v

16.

tè per ex leg testati porali tenus stati s tempo vt Su authe

rit, p

AD LECTOREN.

4

5,

ç,

)-

48 or

a 14

0-

re

er

i-

7-

13-

ıü

14-

78-

.

n-

r. X-

us

e-

fed

u-

A,

n-

1772 .0-

14 é

od

ně

2772

CI-

ni-

12; a-

er-

14-

rgo

111-16 M

nium franorum; Papa habet potestatem in animam principis, ergo in vitam. Explicet hie Author quid nomine principalis, quid nomine accessory, Legista in illo corum axiomate, quod varias exceptiones patitur, & diversimode ab illis limitatur, intelligendumsit; Interim negamus eius confequentiam. Simile argumentum prget Lessius. O Potest, inquit, Papa excommuni- o Pag. zar. care Reges, ergo potelt eos deponere, quoniam qui potest mulctare maiori pœna, potest & minoti. Possemus etiamita concludere, si ab vna re ad aliam dinersi generis, & ordinis transcendere liceret. Potest Papa Reges excommunicare, ergo & occidere, quia qui potest maius, potest minus: potest homo inelligere, ergo & volare: potest Sacerdos prinatus absoluere à pecatio, ergo & à debitis; potest vi Sacramentorum conferre Regnum caleste, ergo & terrenum. An non pulchra sunt huiusmodi argumenta, quibus Catholici Angli ad omnia eorum bona prodigenda, atque ad fidelitate Principi suo deneganda persuaderi debeant?

16. Tertio, falsum est, quod afferit hic Author, doctrinam de puncipibus authoritate papali deponendis in hoc iuramento tanqua impiam, & hareticam aperté abiurari; solum enim in hoc Iuramento doctrina ista ve impia, & haretica abiuratur Quod Principes per Papam excommunicati, vel depriuati possint per suos subditos vel alios quoscunque deponi, aut occidi. Qua positio, ve infra Posten- p Cap. 5 Sec. 8 demus, hunc habet sensum, quod in libera subditorum' potestate sit, principes per Papam excommunicatos, vel deprinatos deponere, aut si velint occidere: que que pro-

inde ve haresica merito abiurare posest.

71. Quarto, si quis istius Authoris discursum attentè perlegerit, clarissime perspiciet, nihil aliud ab eo vel ex lege divina, vel naturali efficaciser probari, qua potestatem temporalem in rebus spiritualibus, & in temporale in rebus spiritualibus, & in temporalibus, quatenus ad spiritualiter reducuntur, subjectam esse potestati spirituali quoad imperium, & spiritualem, non temporale coercendi modu. Atq; ita recta ratio dictat, rt Superior quicung; pana aliqua, que nimirum sue authoritati est proportionata, inferiorem castigare pote rit, privando scilices illum bonis suz communitaci, cu.

(:)(:)

ADMONITIO

im est Superior, proprys: Sed, quod alius Superior prater supremum Respublica civilis Gubernatore suos inferiores, pana mortis, membrorum mutilationis, bono. rum omnium prinationis punire poterit, hoc ex neces-Sario recta rationis dictamine deduci non potest.

18. Quintò, qui infra scriptas S. Augustini, & Card. Bellarmini sententias diligenter perpendet, quam efficax argumentum ex illo Deut. 17. alijíg; similibus veteris testamenti, quod figura est noui, locis deduci posfit, illico deprehendet. Excommunicatio, ait Card. Lib.2. de Ec Bellarminus, 9 eum locum habet in Ecclesia, quem pæna mortis habebat in Testamento veteri, & que haber in temporalibus Respublica. Et S. Au-

r q.39.in Deu teron.

elesia cap.6.

I. COL 5. t Lib. de fide & operibus, eap. 2.

foq.

gustinus, Hoc, inquit, nuc agit in Ecclesia Excom. municatio, quod agebat tuc interfectio quo in loce illud quod dicebatur Deut. 24. Interficietur, & auferes malum de medio tui, confert cum eo, quod dicit Apostolus S Auferte malum ex vobis ipsis, Et alibi S. Aug. docet gladium materialem, quo in veteti Teltamento Moyfes, & Phinees vii funt, fuille figuram degradationu; & excommunicationum, quæ in lege noua exercenda funt, cu in Ecclesiæ, sit Augustinus, disciplina visibilis fuerit gladius ceffaturus. 19. Sextò, illa noui Testamenti loca, Quodcunque

solucris, &c. Palce oues meas, ratio item, quam af. fert P. Parsonius, quod alioquin Respublica, Ecclesiastica imperfecta estet, neg; sibi sufficiens, à me u In Apolo- alibi " explicata sunt: Illa autem corporalis Anania, & gia, nu. 35. & & Saphiræ interfectio, & visibilis fornicary Sathana feq nu 203. & traditio, ad gratiam miraculorum referenda sunt; Neque, ve existimo, affirmabit hic Author esse in Summo Ponsifice potestatem impios, & malefactores verbo oris

sui interficiendi,

20. Septimò, ex iure gentiù nihil aliud probat hic Au shor, quam nationes omnes Religione in maximo pretio semper habuisse, illama; politia anteposuisse, sed quod Sacerdotes Gentilin, qua tales potestate haberent, supplicio mortis, aut privationis omniù bonora castigare, non ex lege natura talë authoritatem concedente, sed ex municipalibus Gentilium legibus origine traxit. Quod

Pre domo Ciccro x ab ifto Authore citatus apertissime cofirmat, afferens iua,

wili h tifice 21. toties tæ su finua quin & Re gibu Impe tum nè ve rales minu folute verbe vi su

affer

instit

mort

Prin Prin gener cipale Conci mina

tim e.

Junt,

rator

cemy

est,

dico | quas omni Conci betui Stas I

error rino lixu, alibi

CLUS A

AD LEGTOREM.

2-

7-

10-

·f-

·d.

f-

-3

of-

rd.

m

8

14-

m.

000

fe-

cit

ibi

c-

fi-

m,

æ,

us

uc

af.

le-

me

0

ina

Ve-

mo

oris

Au

etia

uòd

up-

are,

dex

nod

nat,

rens

afferens, Diuinitus ab antiquis Romanis inventu, atq: institutu effe, vt Pontifices & religionibus Deorum immortalium, & summa Reipublica praeffent. Ex lege ciuili hoc solum hic Author confirmat Romanum Pontifice esse supremă Ecclesia in spiritualibus Superiorem. 21. Postremo, ad illud Concily Lateranensis decretum

toties inculcatum plures responsiones à me alibi z alla- ¿ In præfat. ta sunt, quas Author ifte dissimulat. Ex illis vnam in- ad Res. Aposinuat, & frigidissime confutat : nempe nomine illius, log.nu. 43. qui non habet Dominii Principalem, non Imperatores & Reges absolutos, sed alsos inferiores Dominos, qui Regibus subiecti erant, intelligendos esse; quandoquiden Imperator Fredericus, quinto post Concilium celebratum elapso anno, eandem Constitutionem totidem planė verbis, mutatis tantū panis spiritualibus in temporales ediderit: qui tame nomine illius, qui no habe: Dominum Principale, nec seipsum, nec alios Principes ab solutos intelligere potuit: Ex quo probabiliter collegi. verbailla Non habens dominum Principalem, en vi sua Reges, & Principes absolutos, qui nisi nominatim exprimantur, in legibus panalibus intelligendi non sunt, comprehendere non potuisse. Dicere autem Imperatorem illis verbis Reges non comprehendisse, Pontificem verò comprehedere voluisse, dicere no demonstrare est, quandoquide si Synodus illa suo decreto Supremos Principes coprehendere voluisset, aque facile posuisset Principes Supremos proprys Principu nominibus, asq; generalibus Dominorū Principaliū, aut Dominos principales non habentium nuncupare, cum præsertim idem Concilium in alys suis Decretis peculiaria Principii nomina vsurpauerit.

Priusqua igitur aliquis clare demostrauerit, non dico probabiliter tantu oftenderit, Responsiones illas, quas ego ad illud Lateranense Concilium adduxi, esse omnino improbabiles, nullū argumentum efficax ex illo Concilio deduci potest, quo certò, & euidenter comprobetur, adeo cersum esse,, quod penes Pontificem sis pote= stas Principes deponēdi, vi contrarium absq; hareseos, erroris, aut temeritatis nota à viris Catholicis propugna ri no possit. Atq; hæc im præsentia satus sint ad magus prolixu, qua solidu istius. Authoris discursu infirmandum: alibi enim fortasse, quam exigui momenti sint singula

eus argumenta, accuratius examinabimus.

Summarium totius Disputationis.

APVT PRIMVM, in quo regulz quzdam generales ad verba legum meliùs intelligeda ex do. Arina Francisci Suarez assignantur.

Leffy aduerfus primam Iuramenti claufulam a principio víq, ad illa verba Er quòd Papa, & c. expenduntur.

CAP. 3. In quo quinque obiectiones Car. Bel. Gretzers, Lefsy, Becani, Suarez, & aliorum contra secundam luramenti clausulam, Es quod Papa, &c. vsque ad illa verba, Item suroex corde, &c. fuse examinantur.

CAP. 4 In quo tria arguméta Car. Bell Gretzeri, Lesij, An. tonij Capelle, & aliorum contra tertiam Iuraméti clautulam, hem suro ex corde, & c. víque ad illa verba. Prate rea suro, & ... proponuntur & dissolvuntur.

CAP. 5. In quo tres obiectiones Lesi, Capelli, & aliorum contra quartam Iuramenti clausulam, Praterea suro, & c. vsque ad illa verba, Et viterius credo, diluuntur.

CAP. 6. În quo quinque Argumenta Card. Bell. Gretzen, Capelle, & aliorum contra quintam Iuramenti clausulam, Et virerum credo, &c. vsque ad illa verba, Qued luramentum agnosco, dissoluuntur.

CAP. 7. In quo quin que obiectiones Gretzers, Lesig, & aliorum contra sextam luramenti clausulam, Quod suramentum agnosco, vsque ad illa verba, Hacque omnia plane, & Respondetur.

CAP 8. In quo duo argumenta Lesti, & aliorum contra teptimam Iuramenti claufulam, Hacq, omnia clare, & c. víque ad illa verba, Haneque recognitionem, & c. discu-

tiuntur.

MAP. 9. In quo vnica obiectio P. Parfony contra postremam Iuramenti clausulam, Hancy recognitionem, &c.

vique ad finem, clarissime diluitur.

CAP. 10. & vltimum, in quo quinque argumenta Card. Bell. Leonardi Leßig, & aliorum ex titulo Edicti, ex breuibus Pontificijs, & authoritate huius temporis Theologorum, ex scandalo, ex malo successfuillorum sacerdotum, qui suramentum propugnarunt, & ex quadam reue atione ad suramentum generatim impugnandum cenumpta copiosè examinantur.

DISPY-

iufo

Iura

tell

que

tra

mei

ab e

cere

tim

tum

del

3000 a

DISPUTATIO THEOLOGICA, DE IVRAMENTO FIDELITATIS:

nedo.

ards rin-

tur. Lef-

irarba,

An.

auate.

um

uro,

zeri,

ıfudlu-

kaquod BNIA

ntra

fcu-

fre-

dre.

ard. bre-

heo. Sa.

jua-

pu-

OTAM hanc disputationem in Decem distincta Capica distribuemus. In primo, quaf dam generales regulas affignabimus ; que ad verba en-inferinque legis ; & confequenter huius luramenti lege Regia Rabiliti melius intelligenda apprime delemiencin octo lequentibus es omnis arguments, que con-tra particulare aliquod membrum lura-menti, quod in octo claufulas particinur, ab eius impugnatoribus afferri folent, fincere examinabimus; in decimo & vititimo, easobiectiones que contra lurametum in generali adduci confueuerunt; fia deliter discutiemus.

CAPVT

SECTIO Prima.

N primis igitur, Franciscu Suarez celeberrimus Societatis lesu The

Summarium totius Disputationis.

APVT PRIMVM, in quo regulz quzdam generales ad verba legum meliùs intelligeda ex doctrina Francisci Suarez assignantur.

CAP. 2 In quo duo argumenta lacobi Grezers, & Leonardi Lefig aduerius primam Iuramenti claufulam a principio viq, ad illa verba Er quòd Papa, & c. expenduntur.

CAP. 3. In quo quinque obiectiones Car. Bel. Gretzers, Lefsy, Becani, Suarez, & aliorum contra fecundam luramenti claufulam, Et quod Papa, &c. vique ad illa verba, Item iuroex corde, &c. fuse examinantur.

CAP 4 In quo tria argumeta Car. Bell Gretzeri, Lesi, Antony Capelle, & aliorum contra tertiam Iurameti clautulam, hem turo ex corde, &c. vsque ad illa verba. Praterea ture, &... propenuntur & dissolvuntur.

CAP. 5. In quo tres obiectiones Lesij, Capelli, & aliorum contra quartam Iuramenti clausulam, Praterea suro, & c. vsque ad illa verba, Et vstersus credo, diluuntur.

CAP. 6. În quo quinque Argumenta Card. Bell. Gretzeri, Capelle, & aliorum contra quintam Iuramenti clausulam, Et vherius credo, &c. vsque ad illa verba, Qued luramentum agnosco, dissoluuntur.

CAP. 7. In quo quin que obiectiones Gretzers, Lesig, & aliorum contra fextam Iuramenti claufulam, Quod Iuramentum agnosco, vsque ad illa verba, Hacque omnia

plane, &c. Respondetur.

CAP S. In quo duo argumenta Lesij, & aliorum contra teptimam Iuramenti clausulam, Hacq, omnia clare, & c. vique ad illa verba, Hansque recognitionem, & c. discutiuntur.

MAP. 9. In quo vnica obiectio P. Parfony contra postremam Iuramenti clausulam, Hancy, recognitionem, &c.

vique ad finem, clarissime diluitur,

CAP. 10. & vltimum, in quo quinque argumenta Card.

Bell. Leonardi Lessy, & aliorum extitulo Edicti, ex breuibus Pontificijs, & authoritate huius temporis Theologorum; exscandalo, ex malo successi illorum sacerdotum, qui suramentum propugnarunt, & ex quadam reue atione ad suramentum generatim umpugnandum celumpta copiosè examinantur.

DISPY-

Iur

tell

que

tra

me

ab

cer

tim

tun

del

0-

rdi

ur.

raba,

In.

au-

um

uro,

zeri,

ilu-

kaluod

BNIA

ote.

fcu-

Are-

dic.

ard.

bre-

n Saqua-

n'pu-

PV.

DISPUTATIO THEOLOGICA, DE IVRAMENTO FIBELITATIS:

OTAM hanc disputationem in Decem distincta Capità distribuemus. In primo, quas dam generales regulas assignabimus; quæ ad verba cu-

iuscunque legis; & consequenter huius Iuramenti lege Regia stabiliti melius intelligenda apprime deservient; in octo sequentibus ea omnia argumenta, que contra particulare aliquod membrum luramenti; quod in octo clausulas partiemur, ab eius impugnatoribus afferri solent; sincerè examinabimus; in decimo, & vititimo, eas obiectiones que contra Iuramentum in generali adduci consueuerunt; sindelirer discutiemus;

CAPVT I.

SECTIO Prima.

I N primis igitur, Franciscus Suarez.

â

gibus. Cap r.

a lib.s. dele- ologus, a quem in hoc præ alijs fequendum esse duximus, utpote suius authoritatem, tum ob fingulatem eius doctrinam, tum ob religiosum, quod profitetur vitæ institutum, plæriq; ex illis, qui luramentum istud tam actiter impugnant, nonita facile relicient, triplicem legis interpre-"tationem distinguit, b videlicet, Authen-

b Cap. I. cit. nu. I.

"ticam, V (ualem, & Doctrinalem, Authenticam "vocant, que fit authoritate illius, qui potest legem condere; qui propterez cam "etiam interpretandi, & veram fingulo-"rum verborum, quæ in ea continentur, "fignificationem declarandi plenam po+ "testarem haber: juxta illud lustiniani Im-"peratoris decretum, Diffinimus autem o-"mnem Imperatorum legum interpretationem "ratam & indubitatam haberi. Si enim in pre

" senti tempore leges condere soli Imperatori co-

e lege vltima, Cod. de lege- 6. diffimimus.

> " ceffum est, & leges interpretari folummodo di-"gnum Imperio effe oportet. Secunda, quæ dia "citur V fuali, ex communi viu, & confuea tudine, qua iuxta vulgatum Iurisprudea tium axioma, d optima legum interpres est; "duntaxat depender Sicut enim contue-"tudo vim legis habet, atque idcirco lex "non scripta nuncupari solet, itaetiam "verum, ac genuinum legis fenfum inter-"pretari potest.

d Cap. cum dilectus de cofued. & leg. si de interpretatione ff. de leg.

> 2 Tertia, per viam Doctrina interpre-"tandi ratio lurisperitoru opinioni dun-

taxat

4

"

46

66

66

66

66

16

25 ..

.. (

30

...

...

ic i

3 33

SE C

"

ice

ic i

int iul

mu

2

1,

3

1-

12

-

2-

113

00

m

)-

ır,

0-

n-

0-

em

TE

C 0-

didi-

le-

est;

10-

ex

am

er-

rg-

in-

"taxatinnititur. Cu enim ea fit humana "conditio, vt vix possit homo tam perspi-"cuis verbis sensum suum explicare,quin "fæpius ambiguitates, & dubia nafcan-"tur, in humanis præfertim legibus, quæ "breuiter, & in generali traduntut, ptop-"tereain ijs ad varios casus in particulari "applicandos varia frequenter dubia ori-"untur, ad quætollenda (cum Legislator " ad mentem fuam declarandam no fem-"per præsto sit) opinio prudentium, & "interptetatio doctrinalis necessaria est. "Ex qua necessitate orta est Iuris ciuilis "peritia, cuius præcipuus finis est verum "lenlum, veramque legum humanarum "interpretationem tradere, quæque pro-"cul dubio magnum authoritatis pon-"dus habet, eo quòd in orni arte iudiciú "illius artis peritorum magni momenti "elt, & non exiguam saltem probabilita-"tem inducit : dixi saltem, nam si in alicu-"ius legis intelligentia omnes interpre-"tes conuentrent, moralem tunc certitu-"dinem eshcerent; & regulariter loquen-"do,etiam obligationem ad legem iuxta "eorum interpretationem intelligedam "inducerent. Vt autem per Doctrinalem interpretationem in quo sensu verba cuiuscund; legis accipiendasunt, inuestigemus, idem Suarez e in hoc communem . Cap.i.cit. Theologorum, & Iurisprudentium do-num.7.

DISPYT. THEOLOG. Cap.t. Arinam sequens plures generales affignat regulas, in quibustria communia capità, quibus vera cuius cunque legis interpretatio potifimum nititur, attendi debent, nimirum verba legis, mens Legislatoris, & ratio, seu finis, ob quem lex lata est. attention of the property of the state of the

SECTIO Secunda.

i. Circa verba dicendum est, in omni « lege humana primum omnium expe-"ctandam effe verborum proprietatem, "id elt, propriam fignificatione, nam ex cilla maxime fumenda est vera interpre-"tatio legis, femperd; præferenda eft, nifi " aliquid obstet, vi ex pluribus tam legis f Extra de " Canonica, quam ciui lis textibus f de-

translat. E- "duci potest. Ratio autem clara elt-quia &in cap. ad "in communi fermone verba in propria, decimis. de "ac vittata fignificatione, nisi ex aliqua leg. non als- "circumftantia contratium colligatur, vzor ff. de le-gat. 3 leg. 1-5. "furpanda funt ergo multo magis hoc in fi u qui naue " legibus, quæ claræ effe debent, & non ff. de Exerci- ce exposite circumulationibus, & falsis in-& in leg. pro " tetpretationibus, observandum estimam perit ff qui ce alias nihil certum effet in legibus, neq;

& quib. &c. "per illas possent regulari actiones homi-"num,quia vnulquisq; luo arbictio ad im "proprios fesus il las deriuate posser. Atq; "propter hanc regulam antiqui Patres, "& Theologi docent, verba lacræ Scripturæ, & quæ dog masa fidei, aut morum

præ-

116

C I

a C

cc T

"[

"a

"q

"A

"p

(II

a li

"Ti

P

"R

** 2

" lu

ac al

cere

"CC

CC CI

« V

.1.

at

ta,

ta-

nt,

iŝ,

ni

e-

m,

ex

reifi

gis

le-

uia

ia,

ua

V-

in

on

n-

m

eq;

ni. m

tq;

25,

ri-

im

æ.

"præceptatradunt, in propriosensunisi "ex circumstárijs, vel alijs locis aliud ne-"cessariò colligatur, accipienda esse.

" 2. Verum, fi contingat vocem aliqua "plutes fimul habere fignificationes pro-"prias, arq; vicatas, tune vtendum eft re-"gula, quæ in omnibus fermonibus am-"biguis, seu æquiuocis, prudenter obser-"uari folet; videlicet, vt legis materia, "aliæque circumstantiæ attente ponde-"rentur nam exillis determinabitur fa-«cilè verborum fignificatio. Maximè ve-"rò legis iniciú confiderare, & cum illo "sequentia coniungere necesse est, quia "ad illud debent trahi fequentia, nifi ali-"quid impediat. Nam in proœmio con-"sticutionis soler causa finalis, & princi-"paliter mouens contineri, & ideo illud "maxime spectandum est ad legis intel-"ligentiam, vt communiter tradunt lu-"rifperiti. Quare opportet vnumquém-"que, priusquam sententiam ferat. in quo "fenfu vox aliqua legis æquiuoca intelli-"debeat, totam legem à principio vique "ad finem diligenter inspicere, iuxtail-"lud, & Incivile est mifi tota lege perfecta vna ? Leg. Inemes " aliqua particula eius proposita iudicare, vel "respondere. Itaque exantecedentibus,& "colequentibus cum materia & aliis cir-"cumstantijs determinanda est æquiuoca "verbi significacio. Quòd si verba legis

DISPUT. THEOLOG. Gap.1.

"adeo essent æquiuoca, vt neque ex ante-"cedentibus, neque ex subsequentibus, " nec ex materia, aut ratione legis confta-"re possit definitus fensus eius, illa non "effet lex, quia non solim non effet clara, "verum etiam neque mentem Legislato-"ris latis fignificaret. Vix autem fieri po-"celt, quin altera fignificatio fit rei, de qua "tractatur, magis accommodata, & illa "præferenda est, iuxta illam luris reguh leg. Quoties " lam. h Quoties idem fermo duas fententiae " exprimit, ea potissimum accipiatur, qua rei ge-"genda aprior est.

ff. de regulis Iuris.

s Sugrez ca. I.

SCHOOL STATE OF THE STATE OF TH SECTIO Tertia.

1. Secundo, i circa intentionem, feu

"Arque hoc modo recte intelliguntur il-

cit.nu.12. "mentem Legislatoris confiderandum " est, ab illa pocissimum pedere cam sub-"stantiam, quam efficaciam legis, quia "mens Legislatoris estanima legis; vnde " ficur in viuente & fubstantia, & opera-"tio vitæ ab anima maxime pendet, ita "in lege à mente Legislatoris. Et propte-& Suar. lib. 3. " rea tameth Legislator proferat k verba de leg. ca.20. " de se sufficientia ad præcipiendum, & "cum omnibus exterius requifitis ad co-"stitutionem legis, si non habeat inten-"tionem præcipiendi, & legem ferendi, "non feret illam, neque illa erit vera lex.

> "la Iuris ciuilis pronunciata. Quod Principi pla

Pi

&,

qui

lun

qu

ter

lur

cor

erit

«I

c d

CETE

ec n

«p

cc fi

(Ce)

cc CI

«bi

"P

"P

"P

ce fi

er fe

CC DE

"g

666

pi l placuit legu habet vigorem, quia nimirum / Inftit de In ex beneplacito Principis tota lex pendet; re natur. get. & Non dubium m est in legem committere eum, Sed &. qui verba legis amplexus contra legis nititur vo- m Leg.no duluntatem, veiq; quia voluntas est anima, & leg. & leg. & leg. & quali substantia legis. Illaest ergo vera in- tra legem to terpretatio legis, per quam metem, & vo- de leg. luntatem Legislatoris affequimur, & ideo quacunq; ratione de mente Legislatoris constare posser, secundam il lam maxime erit lex interpretanda.

a

.

-

1

1

3

2

2 Ł

1,

C.

<u>i-</u>

1-

" 2. Illud tamé, quod diximus non ita "intelligendum est, quali ipla voluntas . Suar capa. "Legislatoris merè interna, seu secun-

"dum se absq; verbis spectata possit esse "regula interpretandi legem, tum quia "nemo alterius hominis mentem potest

"percipere nisi ex verbis, & proindesen-"fus ipstus legis, quæ in verbis consistit,

"ex mente Legislatoris sumi non potest, "cum ipla mens per verba tantum no-

"bis innotescere queat, tum etiam quia

"lex non constituitur voluntate Princi-"pis, nisi perverba legis sufficienter ex-

"pressa, cum voluntas sola non sufficiat

"per se ad obligandum, nec etiam satis

"fit quod aliunde privatim innotescat, "fed necesse est, ve in ipsa lege sufficien-

"ter contineatur; P & propterea Theolo- p Vide Sua-"gi legem definiunt, effe signum sensi- rez lib. 3. de

"bile, quo voluntas praceptina superioris

#d "te

"Iu

"ti

"S

"tu

"be

" lu

"tu

«ri

" ti

" py

"ly

"al

" ni har

dis cep

ob ni,

ceptis iuris naturæ declarandis observant:

ob quam causam verba illa Christi Domini, Ego sum ostium, ego sum vitu, ego sum pastor,

e

1,

K

S

F-

,

n

n)-

f-

Ta re

)2

0-

is,

n-

ét

ad

0-

is,

a 5

DISPYT. THEOLOG. Cap.1. 10 ad improprios & metaphoricos sensus transferuntur; similiter præceptum illud de non occidendo intelligendum est de iniusta occisione, & de restituendo unicuique quod fuum est, ad gladium furioso restituendum extendi non debet.

4. Similiter benigna, & fauorabilis in-

t Leg. benignim ff.de leg.

u Salas dif. 21.de leg. sec. 3 s octaua re gula.

* De regulis luris in 6.

y Sa verbo interpretatio nu.I. ¿ Salas regu la 22. & Sa. nu.14. a Salas regula 7 cx Azorio & Paiidem codicilli Cod de codicillis.

"terpretatio, si nihil aliud obstet, semper "præferenda est, iuxta regulam illam iu-"ris approbatam, ' Benignius leges interpre-"tanda funt, quò voluntas earum conferuetur. "Et si verba legis duo significata habent "æquè propria, vel quacunque ratione res "fit æque dubia, " in pænis, sicut etiam "in quibuscunque odiosis sequi debemus "benigniorem parcem. In beneficiis ve-"rò, & fauorabilibus, qualia contineri fo-"lent in ultimis voluntatibus, latior de-"bet esse interpretatio, dummodo nemi-"ni præiudicium afferatur, iuxta illud, x "Odia reftringi, fauores conuenit ampliari. In "iudicijs, fi res est dubia, fauendum est reo "potius quam actori, possessori, quam pe-"titori; & dubia in meliorem partem in-"terpretanda sunt, & proferenti vtiliore. "y In generali sermone intelligitur exce-"pta persona loquens: 2 & denique in le-"gibus diuersitas vocabulorum diuersitanorm. leg. si rem rerum inducit. alioqui enim lex super fluè vocabulis diuersis vteretur a Plures aliæ observationes à Theologis, & Juris-

rud bud ran terp iena

is, o us p ntel nem prin dift tuti pell ipfi clar eft,

lex citi has lex racti

anti

acti rita am

rati ope tur

pru-

1.

us bı

de

i-

fa

ner

u-

re-

ur.

nt res

m

us 7e-

0-

le-

ni-

, x

In

reo

oe.

in-

ré.

ce-

le-

ta-

per

sa-

rif-

ru-

rudentibus assignantur, quas videre licet pud Ioan. Azorium, h Ioan. de Salas, 6 Tom. Lib. ranciscum Suarez, & Summistas verbo 5.cap 16.4.9. terpretatio, ubi Syluester, Angelus, Ta- e Difizide iena, Sa, & alios, qui de legibus tractant.

leg.fec.3. d Cap.1. cit. & feq.

SECTIO Quarta.

1 Denique circa rationem, & finem leis, qui tertium erat ex tribus illis capitius priùs enumeratis, quæ ad veram legis ntelligentiam per doctrinalem interpretationem observari debent, aduertendum in primis est, e duplicem legem humana e Suares. lib. distinguendam ese; vna dicitur consti- 3.de leg. cap. tutiua iuris, altera iuris declaratiua appellatur, quarum legum differentia ex ipfis vocibus fatis nota est. Nam lex declaratina non condit jus, quatenus calis eft, fed declarat, quid fecundum aliud antiquius jus fieri, aut non fieri debeat; lex autem constitutiua novum introducit jus, quantum in ipfa est: adeo ve inter has leges difcrime istud reperiatur, quod lex constitutiva fit regula humanarum factionum, ac proinde ad futuras tantum l'actiones extenditur, & non ad præteritas, quæ, cum iam præteritæ fint, non ramplius regulari possunt; sed lex declafratiua, quantum est ex se, non est regula Foperandi, sed supponit. & interpretaturillam, neque inducit nouam obliga-

inn trar con qui auti

Higi gije 2.

"feu "tio

que dicatas furetur, actionesillas, que alias "lex

vututi tantum iustitiæ repugnarent, iam "vn 111

p.1,

cla-

de. iim

am

itra

le.

effe,

ati.

in

in materia facrilegii, quod religioni contrarium est, constituit, qua ratione leges constitutium merito censentur: atque ita qui Templadiuino cultui facrata expilat; aut in isidem vulnus cruentum alicui infligit; non iniuftitiæ tantum, sed sacrilegijetiam crimen incurtit.

2. Hoc polito dicendum est, finem, f Suarez lib: nod "feu rationem legis à voluntate, seu inté-

cla. "rione illius plurimam differre; nam ficu. "nedubio in animo Legislatoris hec duo
næ, "distincta sunt, nempe voluntas, seu ineri"tentio eius, secundum quam vult præitis, "cipere, & subditos obligare, & ratio ob
pe"quam ad præcipiendum mouetur. Nam ilti- voluntas, seu intentio Legislatoris, qua nsti- "præcipere intendit; dat vim legi.& est uæ. "intrinseca forma; & anima ipsius legis; um "vt superius dictum est, sed ratio est sold "finis mouens Legislatorem; vt legem
"codat; & est quali personalis ratio ipsius
"Legislatoris; ned; legem constitutiuam
"substantialiter componit; vt, verbi gra"tia, in præcepto iciunij corporis mace"sed "ratio, vel mortificatio, vel satisfactio pro cle"peccatis, & similia, que movere possunt
re"Legislatorem; non sunt de substantia i"plius legis, nec per se necessaria sunt ad
"constitutionem talis legis; vinde eadem
lias
"lex posset ferri sine his motiuis, & ab
"vno Legislatore ferri potest propter v-

DISPYT. THEOLOG. Cap. his, "num, & abalio propter aliud, cum ta-"men lex fit eadem. Immo interdum poalaı " test Legislator moueri ex moriuo priua. "VO "vo Typogra " to, vel irrationabili, \$ & lex nihilomi. phi vitio legiturin Sua- "nus erit valida, fi ex sua materia, & obie. "lùr "Ao rationabilis fit. Dixi rationem legis "pli res rationa-"non esse de substantia legis constitutius ta sit "quia, ve ibidem h Suarez recte docet, pri "lex sit tantum declarativa iuris divini, "seu A Nu.10. "aut naturalis, illatota dependet ex ratio "ne, seu ex priori lege, nam ab illa est con "pri Suarez lib. " ratio obligationis, 8.ca.1. nu. 19. " 3. Quapropter finis i seu ratio ipsius "qui " legis non sufficienter continet mentem "eiu "feu voluntarem Legislatoris, tum qui "rur "ratio legis non est textus legis, tum etil "vol "quia multa per legem humanam stath "con "untut arbitrio potius, quam certa ratio "signa leg." ne, & ideo, vt habetur in st, k non omnium "gua minum st. de "qua à maioribus constituta sunt, ratio redd "nat rotest. Quamuis enim lex semper fit ra-"tioni consentanea, nihilominuselectio "est "inter ea, quæ rationabilia funt, sæpe non "tun "habet rationem, dam potest aliquis sæ "gar "pë illud eligere, quod reuera rationabile "alia "est nulla rationabili causa ductus, sed ob "fini "aliquem finem pravum; & ideo ratio, "lea "quæ mouet Legislatorem, non sempel 'red "cognosci potest, iuxta illud surisconsul- "exe "ti, 1 & ideorationes eorum, qua constituun- "& a I leg. & ideo f. de icg. tur, inquiri non oportet, alioquin multa ex cos his

"leci

DE IVRAM. PIDELITAT.

ap.i

his

"his, qua certa sunt subverterentur; Quare sopo. "la ratio legis non continet Legislatoris
"volutatem, quia pro suo arbitrio potuit
mi. "non in omnibus illi conformari, sed sobie. "lùm quatenus voluit, & suis verbis exlegis "plicauit. Nihilominus, si ratio legis notra sit, ut plærunque in proæmio legis extres, "primitur, multum conducit ad métem,
unii, "seu voluntatem Legislatoris indagandam, illa præsertim ratio, que in lege exprimitur; nam post verba ipsa videtur
"secundum certitudinis locum obtinere,
sosius quia tuc ratio legis est aliquo modo pars
tem, "quia tuc ratio legis est aliquo modo pars
tem, "ceius, nam in ea continetur, & supponiquia tuc ratio legis est aliquo modo pars
tem, "ceius, nam in ea continetur, & supponiquia voluntas Legislatoris sit rationi sue acactio
commodata, & consequenter, vt verba
sium agua sint, ex ratione ibi expressa determireddi
rnationem accipiant.

tra 4. Atq; idcirco, ratio illa, quæ in lege chio "est expressa, est medium moraliter cermon "tum ad voluntatem Legislatoris inuestis sæ "gandam, non tamen ita infallibile, quin bile "aliæ etiam circumstantiæ ponderandæ dob "sint, quia ipsius rationis sensus potest estatio, "se ambiguus, & alijs circustantijs certior "redditur. Et contingere etiam potest, vi stul- "ex eadem ratione volutas variis modis, um." & ad diuersa moueatur, & ideo ad plenè a ex "cognoscendam Legislatoris voluntate,

DISPYT. THEOLOG. Capiti "quæ est propriè mens eius, non sufficit "fola ratio etiam in lege expressa, sed o-"mnia expendenda funt, & attente con-"sideranda. Illa autem ratio que in lege "non est expressa, sed ab interpretibus ex-"cogitata, licet aliquid conferat ad affe-"quendam Legislatorismentem non est "tamen certum indicium; fed probabilis "tantum coniectura; tum quia læpe fatio "illa no est certa, sed in opinione Docto-"rum polita elt, tum etiam quia multo "minus certum est, illam fuille rationem "quæ mouit iplum Legislatorem, cum "possint esse alie, à quibus moveri potue. "rit, & confequenter est incertum, ad qua "rationem magis accommodandus sit "fenfus legis. Plures aliæ observationes; quas hic referre nimis longum effet, à predictis Doctoribus alsignantur, ad cognolcendum quomodo leges humane per do-Arinalem interpretationem aliquando extendendæ fint, aliquando refringendæ, sed iftæ, quas ex Francisco Suarez quali ad verbum transcripsimus, ad veram sutamenti, de quo agimus, intelligentiam melius affequendam non mediceriter conducent:

GAPYT

H mea mini

Rex Jua 1

fole Soci part cit i

Regental J Pirit Sed q stat, i

lacob put e

tholic profit scient

gem e

CAPVT II.

Prima Inramenti claufula,

è

ft

iŝ

0

).

0

m

m e.

uá

fit

es,

rę.

ol-

0-

do

in-

jali

ita:

n

Go A. B. vere, & fincere agnosco, profiteor, testificor, & declaro, in conscientia meacoram Deo, & mundo, quod Supremus Dominus nofter Rex lacobus est legitimus, & verus Rex buins Regnt. & omnium aliorum Maieftatis sua Dominiorum, & Terrarum.

SECTIO Prima.

A Dverfus hanc Claufulam duo potissimum Argumenta heri folent. Et primo lacobus Gretzerus celebris Societatis lefu Theologus, contra hanc ment. Exer particulam, Supremus Dominus nofter, obij- get. cap. 6. cirin hune modum.

Quicung, affirmat no Romanum Pontifice, fed Regem lacobum effe Christianorum in Britannia supremum caput, etiam in Etclesiasticu. spiritualibus rebus, ille Catholicam fidem negat. Sed qui luramentum à Rege Iacobo scriptu prastat,ille affirmat, non Romanum Pontificem, fed lacobum Regem, in Britannia effe supremum caput etiam in fpiritualibus : negat ergo fidem Cathelicam Minorem probo, quia initio luramenti profitetur, testificatur, & declarat iurans in coscientia sua coram Deo & mundo, Iacobum Regem effe fuum Supremum Dominum: At boc Su-

le

m

qu

tu de

le

ba

de

re

tal fu

ng ni

Stif

ftra

aff ieć

Se c

pra

pres

cobs

Don

om tur,

mē

premum Dominum more communi, tritag, praxi Anglia, non tantum refertur ad Dominium supremum civile, & temporale, sed etiam ad firituale, & Ecclesiasticum: nam Supremum hos Dominium Regi adimere, vel non concedere, ha-

betur in Anglia crimen lafa Maiestatu.

2. Ad hanc obiectionem respondetur negando minorem. Nam inprimis, tameth iuxta hodiernas huius Regni leges, Subditi nonnunquam fub pænis grauisimis iurare cogantur, Serenisimum Regem nostrum tacobum este supremum huius Regni tam in causis Ecclesiasticis, qua in Temporalibus Gubernatorem, nihilominus non vihuius, de quo nuncagimus, Juraméti, in quo ciuilis tantum obedientia exigitur, sed vi alterius, quod vulgo luramentum Suprematus nuncupatur, prædi-Etum Regis in causis Ecclesiaticis Suprematum aftruere compelluntur. Et propterea tameth vox has Dominus generatim fumpta tam spiritualem, quam temporalem Dominum fignificare queat, attamen quotiescund; de Domino temporali sermo habetur, atque in Iuramento temporalis obedientiæ vsurpatur, debet, in communi modo loquendi, ad quem servandum in hoc iuramento constringimur, iuxta 6 ca.r. Sect. 2. regulas superius b traditas, ex materia de qua tractatur, cæterisque circumstantijs adjunctis, ad Dominum tantum temporalem,

lem, seu ad Dominum in temporalibus de-

terminari.

1-

m

i-

06

4-

ır

1-

8,

1-

C-

1-

uá

0-

15,

n-

4-

li-

Ca

e-

m

3-

en

no

lis

u-

m

de

ijs

ram, Juramenti verba examinare oporteat, primum in iplo Suprematus Iuramento, in
quo Gretzerus suam obiectionem fundat,
hæc verba Supremus Dominus ne nominantur quidem, vt hinc appareat nimis rigidum Censorem Gretzerum esse, dum tam
leuissima ratione ductus, propter hæc verba Supremus Dominus, suramentum hoc sidelitatis, tanquam sidei Catholicæ apertè
repugnans, adeo temerè condemnat.

4 Prætered, in rigore etia sermonis, cu tam rigidus Censor Gretzerm esse velit, sal sum est, quod Gretzerm ad probanda minore suam propositione subsumit. Non enim in hac iurameti clausula, Prositeor, Tessissior, & Declaro, iurans, Regem lacobu esse nosserum supremu Dominum, vi Gretzerm salso asserit, ita enim Supremu Dominus no subsiectum, sed prædicatum propositionis esse deberet, cum tamé verus & legitimus Rexiptædicatum sit, seu quod idem est, de Suspremo Domino nostro Rege lacobo affirmetura

5. Verum quidem est, nos Regem la cobum in hac luraméti clausula, Supremum Dominu nostru appellare, quo nomine Reges omnes quameune; Religione profiteantur, à suis Subditisnuncupari solet, non tau méin hac clausula, si stricte loqui velimus,

6 1

propriè affirmamus, aut iuramus, vt Gretzerus comminiscitur (tamersi illud verè, & licité affirmare, & iurare possemus) Regem lacobumeffe Supremum nostrum Dominum, fed hoc folum hic affirmamus,& iuramus, Supremum Dominum nostrum lacobum esse verum, & legitimum huius Regni Regem. Iam inter nudam appellationem, & affirmationem juramento firmatam, magnum reperiri discrimen quis non videt! Iudæi emm, infideles, aut hæ. retici, qui prefertim Romano Pontifi ci in temporalibus subiecti sunt, eum, si occafio postuler, Sanctissimum Dominum appellare non multum formidabunt, eo quòd ab omnibus ita vocari soleat; at profiteri, affirmare, aut iurare eum esse San-Aissimum Dominum, seu quod idem est, eum verè ita appellari fortalits pertimelcent. Sicut etiam qui Iuramétum hoc tam acriter impugnant, illud Turamentum fidelitatis nuncupare vix forlan dubitabut, cum vulgo eo nomine appellari foleat, tameth profiteri, tellificari, aut iuramento ffirmare illud esse verè sidelitatis iuratue, prout communiter appellatur, nullatenus audebunt. Neque hæc à nobis idcirco dicta funt, quasi Regem lacobum Supremum Dominum nostrum appellare, non autem eum esse Supremum Dominum nostrum iurare liceret, cum constet, eum & esse Su-

pre app t105 min fide anfa

mei in B illu Chi cum ficu lat, in f vifu glia, mun mini tuale non Reg bro. aulu minu **scrip** xta c glia,

Gret

domi

fed et

pre-

8 40 40 14

THE REAL PROPERTY.

A PART OF

14600 300

mark to

Walter and

54-46-5 S.N.J.

CALL THE STREET

AND UT

the Millian

Who at the second

Charles to

premum Dominum nostrum, & verè ita appellari; sed solum ve appareat, quàm o-tiosè Gretzerus, ex illis verbis Supremus Dos minus noster, iuramentum istud, tanquam sidei Catholicæ contrarium, impugnandi

ansam arripiat

-

n

IS

1-

-

is

2.

n

2-

D.

0

0-

1-

R,

f-

m

fi-

it,

ıt,

CO

a-

1-

d-

11-

u-

um

u-

6. Si forlan Gretzerus hunc fun Commentarium Exegeticum Regi lacobo iam in Borannia imperanti dedicasset, (sicut illum Sanctiffimæ eius Matri, nunc cum Christo in Cælis regnanti, consecrauit) eum Potentisimum Dominum puncupare, fificut Potentifimum Regem non semel appellat, plurimum forfitan dubitaffet, ne eum in spiritualibus Dominum esse profiteri visus fuiffer, cum Dominium boc Regu Anglia, fi Gretzero credere fas effet, More communi, tritay, praxi Anglia, non tantum ad Dominium civile & temporale, sed etiam ad spirituale, & Ecclefiafticum referatur. Er nosetiam non parum miramur, quomodo Gretzerus Regiam Maiestatem toties in hoc suo Libro Regem magnæ Britanniæ appellare aulus fir, cum incer Regem, & Supremum Dominum, aut Gubernatorem, non magnum discrimen à Gretzero assignari possit; & iuxta communem morem, tritang, praxim Anglia, boc supremum regimen, seu dominatio, Vt Gretzerus afferit, non tantum ad regimen, feu dominatione supremam ciuilem, & temporale, sed etia ad Ecclesiastica, & spirituale referatur. y. Sed à Gretzero plurimum diffentiune, Martinus Becanus, & F. Robertus Parsonius,

ambo non exigui nominis Ieluitæ, qui circa ista verba, Supremus Dominus noster, non ira lerupulofi existunt. Quorum pric Incontro- mus in hunc modum scribit; Et mibi yerfia Anquidem certamest, non omnes buite luramenti glic.cap.3. partes, seu propositiones falfas esse, si bene explipag.10. d In libro cu centur. Nam ba vera funt, quod lacobus fie ius titulus eft, Iudicium timus Rex Anglia, Scotia, Hibernia, & quod in cuiusda An- ysdem Reanis sit Supremus Dominus in tempogii Catholisi de Apolo- ratibus. Alter confidenteraffirmat, d nemigia pro Iura- nem esse, qui profiteri dubitat , supremum Domimento fidelitatis part. num noftrum effe verum Regem, & leutimum 1.nu. 22. pag. Dominum omnium suorum Dominierum, eo nu.26. pag. quod quilibet Catholicus Anglus libentianimo iurabit, ac profitebitur, omnes illas Iuramenti partes, & claufulas, qua spectant ad civilem, & temporalem obedientiam fue Maioflati debitam,quem profitetur effe verum, & legitimum fuum Regem, & fupremum Donunum omnium suorum Dominioru. Ex quibus apparer, violentam hanc Greizeri interpretationem, quam ipseex illis verbis, Supremu Doninus nofter, extorquet, neque à Becano, rieque

quam legi, vel audiui, approbatam esse. f esp.4-sec.3. Vide etiam inferiùs f plura ad hanc obiectionem pertinentia.

à P. Parsonio, neque ab alto quovis, siue nostræ, siue alterius nationis viro, quem vn-

SECTIO

fimi hæc Arg

mari perin verin confi tura go na

cum cie c fcop fet; Ord

quæ vijs tiffi nec din

cop ctur

nue, fitis iux iura

ac l

SECTIO Secunda.

1. Secundo, Leenardus Lefius & doctif- glu libri fui simus Societatis Iesu Theologus contra Recapiulahæc verba, verum ac legitimum Regem, tale 51- & in Suc.

Argumentum conficit.

Nemini licitum est illud iureiurando affirmare, de quo fibi certo non conflat, nam alioquin periculo saltem periurii sese exponeret: sed de veru, at legitimu Regum iuribus nemini certò constare potest, cum ad hac quadam requirantur,qua occulta funt,nec plane feiri queunt: ergo nemini licitum est turare, talem effe verum, ac legitimum Regem, Simile argumentum cum maiori profecto probabilitatis specie contra Summos Pontifices, atque Episcopos, præfertim inferiores, confici polset; cum ad veram, & legitimam eorum Ordinationem quædam necessaria fint, quæ in certam hominum cognitionem vijs naturalibus venire no pollunt, & potiffimum vera Ministri intentio, fine qua nec Baptismus, qui ad vera Episcopi Ordinationem prerequiritur neg; ipla Epil. copi Conlectatio vilum omnino effedum fortiuntur.

2. Ad hoc Argumentum, quod Becanus, & P. Parsonius ex suis principijs ia pofitis merűeffe Sophisma fateri debent, cű inxta eos certum fit, posse quemlibet iureiurando profiteri, Regé lacobum effe veru, ac legitimű Regem Anglię &c. dupliciter

g Apud Andisputat. pag. 396.

DISPYT. THEOLOG. 24 responderi potest; Et primò, iuxta communem Theologorum opinionem posse quemlibet licite, & absque vllo periurij periculo illud iurare, quod moraliter certum effe fibi perfuader, neque de opposito vilam probabilem dubitationem habet, tameth tesilla, quam iureiurando firmat, reipla forlan vera non lit; fed de vero, ac legitimo Serenissimi Regis nostri lacobi regnandi iure moraliter certi sumus,neque ve de opposito vel leuiter dubitemus, vlla ratio probabilis nos mouere porest, cum præsereim ab vniuerfo hoc Regno verum, ac legitimum ius suum regnandi vnanimi omnium confensu declaratum, atq; confirmatum fuerit.

FIRE SALA

3 Secundò Relpondetur, immediatum huius iurifiurandi obiectii seu quod idem est, rem illam, quæ hoc iureiurando proximè firmatur, non esse hanc propositionem, Rex sacebus est verus, ac legitimus huius Regni Rex &c. Sed istam Ego verè. O fincere agnosco, prositeor, testisicor, & declaro in conscientia mea Regem sacebum esse verum, & legitimum Regem &c. ar verò de hac mea vera, & sincera agnitione, prosessione, testissicatione, & declaratione, non moraliter tantum, sed & Physicè certus sum, & propterea hæc suramenti clausula nullum omnino peierandi periculum iuranti creare potest. Falsò igitur, & contra expressa

Iura-

Iuran rame nostra declar apert Becan

bis v cund ti cla obfer

> mana alojs d beat 1 tis fua Princ fuas i los fu fubie contr

guan

Regio

bus A

offeri

44.6

1

-

,

,

C

,

9

0

7

-

n

-

T

|-|-

1-

Iuramenti verba affirmat Lesim, hanc Iuramenti clausulam esse de reipsa, & non de nostra agnitione, prosessione, testificatione, as declaratione, cum verba ipsa contrarium apertissime significent, & P. Parsonim, atq; Becanus iam citati, illud ipsum disertis verbis ve certum supponant. Atque hæcse, cunda Responsio pro proxima suramen, ti clausula melius intelligenda diligentes observanda est.

GARVT III. Secunda Iuramenti clausula,

T quod Papa nec per feipfum, nec per vllam authoritatem Ectlefia, vel Sedis Romane, aut per vla alia media cum quibufcung. aligs aliquam potestatem, vel authoritatem haheat Regem deponendi, vel de aliquibus Maiestatis sue Regnie, aut Dominiu disponendi, vel alicui Principi extraneo ip fum damnificare, aut terras luas inuadere authoritatem concedendi, vel plos subditorum suorum ab corum sua Matestati subiectione, & obedientia exonerandi, aut vlie corum licentiam, vel facultatem dandi arma contra ipsim gerere, tumultus excitare, aut aliguam violentiam, vel damnum Maiestatis sua Regia persona, Statui, vel Regimini, aut aliquibus Maiestatis sue Subditis intra sua Dominia offerre.

SECTIO Prima.

... Hæc fecunda Juramenti claufula eft petrailla scandali, & lapis offensionis, in quem complutes huius atatis tamdocti, quam indocti plerumą, impingut. Nam illustres quidam huius temporis Scriptoses, vepote Card. Bellarminus, lacobus Gret-Lerus, Leonardus Lessus, Martinus Becanus, O. mnes Societatis lesu Theologi, alijq; non nulli horum præferrim authoritate ducti, qui, vt literas Apostolicas ad Catholicos Anglos directas tueantur, istud fidelitatis iuramentum impugnandum susceperut, in potestate Summi Pontificis Principes deponendi ranquam in tutifilmo, firmiffimoq; fundameto potifsimum nicuncur, vi hinc demonstrent, prædictum Juramétum illicitum ese, & multa cotinere, quæ fidei Catholicæ, ac faluti animarum apertè aduersentur, vt Summus Potifex in suis Breuibus palam, & expresse declaranit.

2 Primum igitur, & potissimum argumentum, quod contra hanc secunda clausulam sieri solet, à Martino Becano a in hunc modum conficitur.

4 In Cotrovers. Anglicana cap. 3. 9.4 pag.138.

Nemo potest bona conscientia prastare iuramentum, in quo continetur aliqua propositio, quam iudicat apertè falsam esse. Sed in iuramento sidelitatis, quod Rex proposuit, continetur aliqua propositio, quam Catholici iudicant apertè falsam

ilfam ienti ota es uram ım est fimp inus Tot ori p rmat amer onfc 3 A esius àm p erun erfar e, no

Patru num, nonf Bellar tea b

utho

plum

4 ration quæ à band Papa

arjani

isam esse: Ergo Catholici non possunt bona conientia prastare hoc iuramentum. Maior per se ota est, quia nemo potest bona conscientia sine uramento aliquid affirmare, quodiudicat falmesse, ergo multo minus cum turamento ; nam simplex mendacium non est licitum, multo inus periurium.

Totaigitur difficultas in probanda miori polica est, qua femel fufficienter conrmata, illicò manifeltè conuincetur, luamentum istud à nullo Catholico tuta

onscientia suscipi poste.

1

n

ı,

n

.

).

n

i,

25

18

t,

es

C

ır,

ē-

æ

r-

is

u-

U-

nc

4-

io,

n-

ıli-

rte am

3 Arque in primis Card. Bellarminus, & esius, quodo; etiam infinuat Becanus,paam profitentur, non folum falfum elle, erum etiam Catholica fidei aperte aderfarium, affirmare, & multo magis iurae, non essepenes Summum Pontificem uthoritate Principes deponedi, atg, hoc plum restimonio Scripturaru, Sanctoru Patrum, Conciliorum, & Sacroru Canonum, atq; euidentiffimis rationibus le denonstrassearbitrantur. Argumenta Card. Bellarmini non demonstraciua esse iam anea copiosè commonstravi, ideoq; ea de- f In Apolonuò repetere supervacaneum esse duco.

4 Verum Lessius præter authoritates, & in præfatiorationes à me, vt iam dixi, alibi solutas, ne ad respos. quæ à Card. Bellarmino al latæ funt ad pro- nu.33. & feq. bandum, doctrinam hanc de porestate Papali Principes deponédiesse vt dogma

gia pro inte Principu &

pologet. nu. 32.& feq.

tat Apologet.pro pote flate Summi Pont. part.n. 2.lec. 3. pag. 396.

fidei amplectendam, & præter quasdam alias eius rationes à Card. Bellarmino pre In Prefat. termissas, quas tamen ego alibi 'adduxi, ad Refp. A- ijsdemque responsum adhibui) hoc argumentum ranquam præcipuu fundamen. tum affert ad præfatam suam doctrinam vt rem de fide certam corroborandam. Ita d In Dispu- enim scribit: d Verum plane tenendum est, banc doctrinam non effe ambiguam,itave verinque opinarilice at, sed omnino certam, ita vt absque iniuria fidei negari non posit. Primo igitur id probo, quia ha propositiones in terminis desinita funt in Cocilio Romano fub Gregorio feptimo, Quod Papa liceat Imperatorem deponere, Quod à fidelitare iniquorum subie-Etos possir absoluere. Extat hac Synodus apud Onuphrium in vita Gregory feptimi, & apud Baronium ad annum Domini 1076: Atqui definitio facta à Summo Pontifice cum Synodo ad fidem pertinet.

Attamen non satis profectò mirari possum, à viro tam insigniter erudito tam debile, indoctumq; argumentum produci, ad rem tam magni ponderis, qualis est Principum depositio, comprobandam, quafi cum Regum, ac Imperatorum Coronis ludere fas cuiquam esset. Atque inprimis negamus, duasillas propolitiones else in Concilio Romano sub Gregorio septi. mo definitas, tametsi inficiari nolimus eas quidem à Gregorio septimo palam pro-

pugna-

pugr dunt qui F uauit pleni tomo 55 &c epti tenti pella duæ collo tenti causa tum Grego ad ho auth cet, i

> cantu cantu quib auth dum fius Con mod

me I

quor

Center

.3.

ım

ore

XI,

u-

n.

im Ita

st,

n-

bſ-

ur fi-

ti-

0e-

ud

ud

fi-

ad

ri

m 1-

ft

)-

-

io

IS

pugnatas esse, cum ipse, vt Historici tradunt, primus omnium Pontificum fuerit, qui Romanum Imperatoré imperio prinauit. Sed, vt Lector huius rei veritatem plenius cognoscat, observare oportet, in omo terrio Conciliorum inter epistolam 55 & 56. libri fecundi epistolarum Gregorij feptimi infertas esse viginti septem tententias breuiores, qui Dictatus Papæappellantur, in quarum numero præfatæ duæ propolitiones à Lesio relatæ etiam collocantur. Has breuiores Gregory sententias, ait Card. Baronius (ea forsan de caufa, ve maior illis fides adhiberetur) notum este ad Concilium Romanum sub Gregorio septimo celebratum pertinere, sed ad hoc probandum nullam rationem, vel authoritatem adducit, sed nudo, videlicet, iphus verbo credendum est, quòd ha sententia ad Synodum Romanam spectare noscantur.

6 Si ad Synodum Romanam spectare noscantur, debuisserviq; Baronius ostendere, quibus hoc notum sit, & ob qua rationem, authoritatem, vel coniecturam ad Synodum illam eas pertinere noscătur. Sed Lessius viterius progreditur, atque in illo Concilio eas definitas esse audacter admodum assirmat. Sed obsecrote, doctissime Lessi, ut nobis quoque notum facias, quomodò tibi hoc constet, quod adeo si-

DISPUT. THEOLOG. denter asseueras. In decretis Concilio. rum hæ definitiones non habentur, & ex Baronio solum habes, quod fententia illa al Synodum Romanam pertinere noscantur. An non multa ad Concilium aliquod specta. re queunt, quæ tamen in eo definità non funt? Anomniailla, quæad Concilium Nicenum, Lateranense, Viennense, Con. stantiense, Florentinum, & nouissime ad Tridentinum pertinere noscantur, in illis definita esse affirmabis? Vix profesto admitres. Prætered fin Synodo Romana sententiæillæ definicæ essent, quomodo tibi constat, eastaquam propositiones ad fidem pertinentes, & non ve probabile solum affertiones definitas esfe!

7 Sed quales definitiones illæ fuerint, ex octaua, nona, decima, vndecima, & decima octava sententia colligere pomisses. Nam octava lententia eft, quod folus Papa posit vii Imperialibus infigniis. Nona est. quoi solius Papa pedes omnes Principes deosculentur Decima est, quod illius folius nomen in Ecclefis recitetur. Vndecima est, quod vnicu est no men in mundo, Papa videlicet. Decima octaus est, quod Romanus Pontifex, si canonicé fuerit ordinatus meritis B. Petri indubitater efficitut sanctus, testante S. Ennodio Papiensi Episcopoe multis Sanctis Patribus fauentibus ficut in decrecis beati Symmachi Papa cotinetur. An iam soncedes has quoq; sententias in eo Concilia

de- man

cili

Et f

tuo

mo

dua

igit

nes

rum

quá

to f

nan

teft

rali

pug

tho

stab

reue

tu ir

tijs

obt

mur

non

mui

rale

dus

8

im nes

10-

ex e ad

An

ta.

on

um on.

ad

ad.

ana

odò

s ad i le

int,

Tes.

Papa

uòd

tur.

st no

taua

erit

poel

2 de

am

ona

ilia

cilio definitas esse? Non equidem credo. Et sistasin ea Synodo definitas non esse, tuo etiam iudicio, clariffimè conftet, quomodo tibi notum elle poterit, prædictas duas præ cæreris inibi definitas effe? Caue igitur, vir doctifeime, ne fimiles definitiones à te primum inventas nobis in posterum obijcias,quas filentio obruere, magis qua fermone profequi hisce diebus multo fatius fuiffer, cum & tuam, vel doctrinam, vel finceritatem in ius vocent, & potestatem Papalem abig Concilio Generarali definiendi, quam tu tam acriter propugnas, vi cotta te fentientes vix pro Catholicis haberi velis, eneruent potins, qua stabiliant, Neg ego ob Sedis Apostolicæ reuerentiam eas vel leutrer attigissem, nisi tu inconsiderato zelo timoratis conscientijs vim inferre, dubia pro certis mundo obtrudere, nouag; fidei dogmata in fummum inlignium Theologoru, qui tecum non fentiunt, opprobrium, atg; in maximum Catholicorum nostratium temporale præiudicium, nulla folida ratione dudus procuderenon formidasses.

8 Verum esto, demustibi disputationis gratia, quod probate non poteris, has breuiores sententias in illo Concilio Romano, non ve probabiles tantum assertiones, sed ve certissima fidei dogmata desinitas esse: possumus tamen cum Docto-

DISPYT. THEOLOG. Cap.3.

ribus Parisiensibus, alijsque compluribus, * eap. 10. nu. quos infra * referemus, ablq; vlla Catholica fidei iniuria negare Minorem tuam propositionem, nimirum, definicionem Summi Pontificis cum Concilio tantum Prouinciali, quale illud Romanum erat, necessario esficere, ve Doctrina quam de. finit, firvede fide ab omnibus credenda, cum plurimi fine Catholici, fingulari tum eruditione, tum pietate prædici à me in-* Loco iam ferius * recensendi, qui Summum Pontificem abique Concilio Generali definient nientem errare polle constanter affeuerant, illiufque hominis frontem plane inuerecundum perlubenter femel inspicerem, qui tales rantosque viros, tamque eximiæ authoritatis, doctrinæ, pieratis, tanquam Semi-Gatholicos, Sedifue Apos

citate.

& In controuersia Anglic. cap.3.in fine.

nota aspergere non erubesceret. 9 Secundo, Becanus prominori propo-litione confirmanda authoritari Concilij Lateranenlis, & vnjuerfall totius Chris stiani orbis consensui duntaxat innititura adeo ut certiffimű effe opinetur poffe Summum Pontificem, fi non inflicutione diuina, vt minimum tamen iure bumano, & totius Orbis Christiani permissione in Concilio Lateranens constituta, recepta, & approbata, Reges & Principes contumaces deponere. Et tandem concludit.

stolicæ aduersarios traducere, auteoste-

mericaris, ne dicam erroris, aut hæreless

clud nend quòd nes I alij,q poner Cath fet, at ram !

omne 10 ter F adm doa thoi pugi cui t fion ci, at ciliu bus defi fecu vera indi tant tam tati ri po

> 11 tem

S,

)-

m

m

m

it,

C.

a,

m n-

i.

n.

nè

i-

ue

18,

e:

ws.

0ci-

ria

ur

Ma

vt

bis

in-

n-

cludit, idem esse lurare, quod Papa regem deponendi authoritatem non habeat, atque iurare,
quod magnum Lateranense Concilium, quod omnes Pontifices, Theologi, lureconsulti, omnes ég,
alij, qui docent Pontificem habere potestatem deponendi Regem, in hoc puncto errauerint. Quis
Catholicus hoc audeat iurare? Sane perinde esset, at q, si diceret, ego iuro in conscientia mea coram Deo, quod in hoc puncto plus sapiam, quam
omnes alij. Nemo, opinor, tamarrogans est.

10 Ad hoc Becani argumentum similiter Respondemus, nos etiam non minori admiratione affici, quod vir tam egregiè doctus folam Concilij Lateranensis authoritatem pro Iuramento fidelitatis impugnando tam nude, & crude protulerit, cui tamen ego in Præfatione ad Responfionem Apologeticam plenissime satisfeci, atq; fusius commonstraui primò, Concilium illud doctrinam hanc de Principibus authoritate Papali deponendis, neg; definiisse, neg; vt certam supposuisse: Et fecundo, quod tameth doctrinam hanc vt veram supposuerit; nisi tamen vi certo, & indubitate veram; & non vt probabiliter tantum veram eam supposuerit, contraria tamen opinio abiq; vilo fidei, aut temeritatis periculo, à viris Catholicis sustentàn posit:

11 Sed, vi argumenti tui imbecillitàtem perspicias, die nobis, obsecto, vic * eap. 10. mil. ella Cathoorem tuam efinicianem * Loco iam ti. n. ie. ne ni. UC 115

cipes contumaces deponere. Et tandem con-

& In controuerlia Anglie. cap. 3.in

\$7:

eitäte.

ne certificant effe apinetur poffe Sum mune Pontrificem , fi non inflicutione divina, vi minimum samen sure bumano, & rocius Orbis tair tati Christiani permissione in Concilio Lateranensi ti p constituta, recepta, & approbata, Reges & Prin-

cludit

clud

nend

quò

nes alij, pone Catl fet, a ram omn

ter

adn

doe

tho pug

cui fior ci,a cili bus defi

Teci

ver ind

tan

ten

3.

IS,

0-

m

m

m

at,

c.

n-

i.

n.

ne.

11-

HC

15,

0. 10:

68

10-

ci=

ri-

UI;

, vi

rbis enst

in-

n-

lit

cludit, idem esse lurare, quod Papa regem deponendi authoritatem non habeat; atque iurare, quod magnum Lateranense Concilium, quod omnes Pontisices, Theologi, lureconsulti, omnes q, alij, qui docent Pontisicem habere potestatem deponendi Regem, in hoc puncto errauerint. Quis Catholicus hoc audeat iurare? Sanè perinde essei, atq, si diceret, ego iuro in conscientia mea coram Deo, quod in hoc puncto plus saptam, quam omnes alij. Nemo, opinor, tam atrogans est.

io Ad hoc Becani argumentum fimiliter Respondemus, nos etiam non minori admiratione affici quod vir tam egregiè doctus folam Concilij Lateranensis authoritatem pro luramento fidelitatis impugnando tam nude, & crude protulerit, cui tamen ego in Præfatione ad Responfionem Apologeticam plenissime latisfeci, atq; fusius commonstraui primo, Concilium illud doctrinam hanc de Principibus authoritate Papali deponendis, neg; definisse, neg; ve certam supposuisse: Er fecundo, quod tameth doctrinam hanc vi veram suppoluerit, nisi tamen vi certo, & indubitaté veram; & non vt probabiliter tantum veram eam supposuerit, contraria tamen opinio abiq; vilo fidei, aut remeritatis periculo, à viris Catholicis sustentan poffit:

ii Sed, vi argumenti tui imbecillitàtem perspicias; dic nobis, obsecto; vic

DISPYT. THEOLOG. eruditiffime an omnes illi Theologi, qui B. Virginem abiq; peccato originali conceptam esse totis viribus defendunt, quales funt Alphonfas Salmeron, & Franciscus Suares, qui pro hac doctrina confirmanda vniuersæ pene Ecclesiæ contensum, & Vniuerstratum omnium concordem sententiam adducunt, affirmare protinus debeant, careros Catholicos, qui cotra ipsos sentiunt, in hoc puncto errasse, aut eos in hoc puncto plus sapere, quam omnes alios, qui opinionem fuam non ample. Stuntur? Quis Catholicus hoc audear al. ferere? Nemo, vt opinor, tam arrogans est. Nonne in Ecclesia Dei multe opinionesprobabiliter hinc, illincque sustineri queant, ablq; eo quod alterutra aut erroris. aut temeritatis, aut alterius criminis condemnanda fit?

22.

12 An non Ivan. Maldonatus infignis vestri Ordinis Theologus audacter pronunf In Sumu- Ciat, f neque Papam, neque totam Ecclefiam in la. q. 12. ar.7. solemni castitatis voto dispensare posse eosq viros 9-15. ar. 21. & Ecclefiafticos; & iuris Ecclefiaftici interpretes, qui contrarium docuerunt, videri sibi habere maiorem ratione exemplorum quorundam Pontificum Romanorum, quam Scriptura Sacra? Nam que Theologia diceret Ecclesiam posse dispensare in iure naturali, & diuino? Votum autem castitatis obligare iure naturali, & dinino qui negauit nisi hareticm? Et nihilominus vix

COS nar hor fea opi qua ari. opi tefe mir

tis r

con

non

Beca

ad C

adh moi Bob puis fori imp quib nem

fubie

ter p

boni

2

-

š

1-

2.

2

n

-

24

C.

13

0-

ri

S

1-

e-

1-

in

ros

es,

375

n-

a?

li-

u-

no

US ix vix tu, vt opinor, affirmabis, Maldonatum propterea tot Summorum Pontificu dispensationes, cæterosque omnes Catholicos, qui contraipsum in hoc puncto opinantur, erroris, alterius ve sceleris codemnare voluisse? Puder me profecto, quod hominesta eruditi, quiq; religiolam perfectionem præ ceteris profitentur, luarum opinionum adeo tenaces fint, vi ob leuis quædam argumenta viris Catholicis doarina, & pietate conspicuis, qui illorum opinionibus no adhærescunt, fædam hætelews, erroris, temeritatis, alteriulue criminis notam contra Christianæ charitatis regulam, atq; in Religionis Catholicae contumeliam, tam præcipitanter inurere non vereantur. Atq; hæc ad ratione istam Becani diluendam, donec ipfe illas, quas ad Concilium Lateranense Responsiones adhibui, omninò improbabiles esse demonstrauerit, dicta sufficiant.

13 Tertio demum, Franciscus Suarez doctissimus eriam Ieluita, vnusq; ex precipuis horum temporu Theologiæ profesforibus, in suo Tractatu de Legibus nuper impresso quædam argumenta adduxit, & Liba de quibus Minor propolitio contrmari possit; nempè potestatem temporalem spirituali subiecta, & subordinara esse, & consequenter posse Summum Pontificem propter bonu spirituale Principes deponere, arq;

Legib. ca.g.

de temporalibus omnibus disponere: na Dominium indirectum in temporalibus, quod Pontifex habet in vniuerfo orbe, à quo Theologi potestatem eius Principes deponendi derivant, non fundatur, ait Suarez, nifi in Subordinatione harum potestatum. Et tametsi rationes, quasiple affert, triuiales fint, & à Card. Bellarmino, alijiq; pluribus iamdudum allara, eas ramen hoc loco proponere necessarium esse duxi, propterea quòd authoritas illius apud doctiores nationis nostræ Presbyteros maximi momenti sit, qui magna auiditate iamdiu detenti funt videndi, quænam argumenta iple pro potestate hac papali Principes deponendi produceret; minime dubitantes, quin tam profundæ eruditionis Theologus lam tan dem post tam accuratam huius controuerfie discussionem, optimas, & selectissimas, fi quæ essent, rationes ad predictam potestatem demonstrandam proferret.

ducit Suarez ad potestatis Ecclesiasticæ, & Civilis subordination e comprobandam, in qua, vt ipse ait, indirectum dominium in temporalibus, quod Pontifex habet in vniuerso orbe, duntaxat fundatur.

Primumigitur, ac pracipuum, vt ipse ait, huius subordinationis fundamentum sumitur ex vnitate Ecclesia in Euangelio satis significata, & per Paulum declarata 1. Cor. 12. dicentem,

Omnes

On mu pus alià dila

quo prop pote expi gori mo r ma j nier tual

lem stat vnu cent nite

tet

sti v eo si est, i nian

subi est i ri.

i 60

3. ná

od

0-

1-

in tfi

à

u-

è-

bd

is

ι,

nt

Ď. di

m

n

r.

Si

ę.

). 8

n, in

(o

t,

X نور

n, Ś

Omnes nos in vnum corpus baptizatifumus &c. & ad Rom.12. Multi vnum corpus in Christo &c. & ad Ephes. 4. & sæpe aliàs quam rationem ipse in hunc modum dilatat.

15 Quoniam Christus Dominus Ecclesiam tanquam vnum firituale regnum conftituit, in quo vnus etiam effet Rex, & Princeps fbiritualis, propterea necesse est, vt ei subdatur temporalis potestas, sicut corpus anima. Hoc enim exemplo explicat subordinationem harum potestatu Gregorius Nazianzenus h Et merito: quia ficut ho. b Orat. 17.ad mo non effet recte compositus, nisi corpus effet ani- populum tima subordinatum, ita neg, Ecclefia effet conue- culsum. nienter instituta, nisi temporalis potestas spirituali subderetur, ut Bonifacius octavus ex S. Bernardo recte conclusit, it a affirmans, oportet gladium esse sub gladio, & temporalem authoritatem spirituali subijci potestati. Nam vbi vnum est corpus, necesse est esse vnum caput, ad quod omnia aliquo modo reuocentur: quoniam alias neg, pax neg, perfecta v. nitas posset esse in corpore: Ecclesia autem Chrifti vnum corpus est, vt diximus, ergo quamuis in eo fint plures potestates, seu Magistratus, necesse est, vt inter se habeant subordinationem. Quoniam igitur peruersus ordo esset, si spiritualia subiecta essent temporalibus, necessario dicendum est temporalem potestatem spirituali subordinari. Qua etiam subordinacio ex Gelasio Papa i confirmari potest, qui ex verbis illis, Palce duo funt.

more per-

Petro subiectos suisse quoad spirituale regimen. Contra hanc Responsionem replicat Suarez; quia regula regiminis temporalis, vi sit rectu d'honestum, debet esse spiritualis, ergo necesse est vi ipsamet potestas temporalis regendi reguletur per spiritualem. Et hac ratione Pontisices reddituri sunt rationem pro Regibus, d'Imperatoribus, quia ad illos pertinet corrigere, d'emendare quicquid ipsi non solum vi homines, sed etia vi Reges in vsu sua potestatis peccauerint.

17 Secundum argumentum, quod Suarez ad hanc subordinationem confirmandam adducit, tale est; quia alias non esset sufficienter provisum Ecclesia, si non esset in eapotestas, qua Reges & Principes possit in officio con-

tinere, saltem vtendo spirituali gladio.

Respondetur, me iis, vt verum fatear, in pristina mea sententia, quòd scilicet certu non sit, penes Summum Pontiscem esse potestatem Principes deponendi plurimum potius confirmari, quàm ab ea vllatenus dimoveri: neq; enim ipse aliquid aliud affirmat, quàm quod libentissimè illi concedam, quod q; in mea pro sure Principum Apologia, & responsione Apologetica, sus declaraui. Primò igitur admitto,

mit my Chi ditc met clefi efle pintica exf côfi nal

tua
iedi
eti
lar

b B

fol bi pe fua

> po Ed ali

ti P

ſp

e-

es

n.

ŭ

3

mitto, Ecclesiam Christi esse vnű corpus mysticum, vnum q; spirituale Regnum, & Christianos omnestam Reges, quam Subditos, esfe huius corporis membra. Attamen hoc spirituale Christi Regnu ex Ecclesiastica, & Politica potestate conflatum esle penitus inficiamur, neg; Suarez, vt opinor, illud vnqua admittet, sed sola politica potestas terrestria Regna componit,& ex sola potestate spirituali Regnu Christi concitur, ve ego alibi ex Principija Cardinalis Bellarmini clariùs explicavi, atq; etia Beçanus expressis verbis fatetur.

19 Prætereà, cum Bonifacio octavo con- ti. part. 2. c.ş. cedimus, Gladium temporalem effe sub furi_ arg.3. tuali, & potestate temporalem Ecclesiastica subiectam esse, non in nobilitate tantum, neg: etiam ex suamet natura, vt Cardinalis Bellarminus i, & Becanus & recte affirmant, sed i Lib. 5. de folum accidentaliter admodum à me ali- cap.6. bi 1 copiosis explanatu, ratione scilicet & in opuse. peccati, quod Principes, quando potestate Regis Anfua abututur, committere solent : quod re- gliz cap.r. vera nihil aliud est, quam Principem tem- 1 In Apolog. poralem in rebus spiritualibus spirituali au. 137. & seq. Ecclesiæ potestati subjectum esse. Neque aliud vult Gregorius Nazianzenus, quando spiritualem, & temporalem potestatem comparat animæ, & corpori. Quæ simili- m Inloco is tudo, vt alibi m diximus, potestate Papale citato, & in Resp. Apol. Principes deponendi, arque de tempora- nu.119. & feq.

Tortura Tor

de Primatu

DISPYT. THEOLOG. 40 libus disponendi infirmat poriùs, quàm corroborat. Sicut enim anima corpori præcipere potest, ve quascunque actiones corporeas, quæ voluntatis Imperio subsunt, eliciat, non tamen proprias ipsius corporis operationes ipfa, nifi organo cor pore mediante, per seipsam producere potest: ita etiam spiritualis Ecclesiæ potestas, pro bono spirituali conseruando potestati temporali, seu potius Principi temporali, in quo suprema potestas temporalis residet, imperare potest, vt quascunque actiones temporales exerceat; non tamen penes potestatem spiritualem est authoritas de rebus temporalibus per seipsam disponendi, seu proprias potestatis civilis functiones, nisi brachij Secularis auxilio interueniente, exercendi. Sed hoctotum nihil aliud est, quam Reges, & Principes temporales in spiritualibus, seu in temporalibus, quæ ratione peccati, quod fpirituale est, spiritualia evadunt, spirituali Ecclesiastica potestatis directioni, imperio, coercioni, & regimini subjectos esfe. Neque ipsemet Suarez, quando in sua replicatione afferit, regulam regiminis temporalis, vt fit rectum, & honestum, debere esse spiritualem, aliud confirmat, nisi & fibimetipfi, & rationi apertiffimæ aduersari velit.

29 Nihilominus negare non possum, quin

quin vald spirit lem, ditu lem gat,e tem suem

> mur yr fir regu eft,f

lari

fam fit, qua ritu

Ecc iple vt c Pri

> leg nel fol ral

lei

n

ri

:\$

IS

r

0

-)-

--

e

n

-

-Ş

0 n

S

--

li

-

е,

-

e

K

r-

1,

ņ

quin predictum Suarez pronunciatum fic valde æquivocum. Si enim per regulam spiritualem significare velit supernaturalem, & Ecclefiasticam regulam, & per reaitudinem, & honestatem, supernaturalem rectitudinem, & honestatem intelligar, eius asserrio est verissima, nam regime temporale, ve rectitudinem, & honestatem supernaturalem habeat, per regulam supernaturalem necessariò dirigi, ac regulari debet: verum si de morali tantum reaitudine, & honestate loquatur, fallissimum est, oportere regimen temporale, yt fit moraliter rectum, & honestum, per regulam supernaturalem regulari, sed satis elt, li per regulam moralis rectitudinis & honestatis dirigatur: quæ regula moralis, tameth quodammodo spiritualis dici pos ht, ficut etiam virtutes omnes morales, quæmenti nostre spirituali inhærent, spirituales dicuntur, non est tamen regula Ecclesiastica, aut supernaturalis; quod etia iplemet n Suarez in hoc eodem tractatu, n lib.3. cap.I. yt certum supponit. Fatetur enim esse in 2.8 5.in prin Principibusetiam infidelibus plenam,& legitimam potestatem leges justas, & honestas condendi, quos tamen constat per lolam rectitudinem, & honestatem moralem, & non per aliquam supernaturalem, seu Ecclesiasticam regulam in ijs sanciendis dirigi, ac regulari. Atque hinc Le-

Ar facile perspicere potest, quam debile, ac infirmum sit potissimum potestatis Pontificiæ in temporalibus sundamentum, quod, vt ipsemet Suarez fatetur, in vnitate Ecclesia, atque in subordinatione potestatis temporalis ad spiritualem duntaxat sundatur. Atque hæc de primo, & præcipuo i-

plius Suarez Argumento.

21 Secundum etiam eius argumentum illi gratis concedimus. Ingenuè enim fatemur, Christum in Ecclefia sufficientem reliquisse potestatem, quæ Reges, & Principes in officio continere possit, vtendo Saltem gladio spirituali. Hinc tamen nequaquam deduci potest, penes Ecclesiam esse potestatem Principes è suis Regnis pellendi, aut de rebus temporalibus disponendi, ita enim gladio temporali,& non tantum spirituali vti posset. Atq; eædem prorsus rationes, quæ ab aduersarijs excogitari possunt ad probadum, necessarium este, ve Ecclesia propter spirituale animarum salutem sufficientem habeat potestatem, atque authoritatem Principes deponendi, pariter etiam conuincent, oportere quoque, vt Ecclesia vires, & media sufficientia habeat, quibus hanc fuam authoritatem exequi, & actu eos è Regnis pellere valeat: Non enim ex iure regnandi, sed ex eo quòd Reges impij actu regnent, salutem animarum potifsimum periclitari nimis

imi at,r iæ n ius j x ip

ueat ione Eccle

ni ful Barcl cis li rez à

lenti tract: expr

let,qu tuto clussi

mare

Reges tem v 22

cipal men ficare nore

tholi aliqu telliq

ego exil 1.3.

bi.

tis

en-

ni-

fa-

da-

o i-

ım

fa-

em

in-

ua-

effe

el-

00-

on

em :0-

um

nata-

00-

te-

uf-

10-

le-

led

fa-

ari

nis

imis exploratum est. Ex his igitur conat, nequaquam Francisium Suarez lentenæ nostræ revera aduersari, quin potius in ius patrociniu adduci meritò posse, cum xipfius argumentis nihil aliud colligi. ueat, quam potestatem temporalem raione peccari, quod est spirituale, spirituali ecclesiæ directioni, imperio arq; coercioi subiecta esse, quod tum ego, tum vterq; Barclains cum cæreris omnibus Catholiis libere profitemur, neg; ipsummet Suaez à nostra sententia re quidem vera disfentire modus eius hanc quæstionem perractandi satis aperte declarat. Nisi enim expressis verbis, quod nos afferimus, affirnare voluisset, quid aliud dicere potuiflet, quam quod quæftionem hancex inftituto pertractans docuit, atq, postremò coclufit, oportere in Ecclefia effe potestatem, qua Reges, & Principes posit in officio continere, [altem vtendo gladio spirituali.

22 Quapropter ad objectionem Principalem contra hanc secundam suramenti clausulam in initio Capitis posicam facillimè respondetur, negando minorem, si propositio illa de omnibus Catholicis intelligatur, prout necessario, ve aliquam probabilitatis specié habeat, intelligéda est. Plures enim Catholici, quos

telligéda est. Plures enim Catholici, quos o In Apologe ego alibi o recensui, & quos dam etiam nu. 4 & seq. ex illis inferius P referam, planè indicant, & seq.

DISPUT. THEOLOG. Cap,3, penes Pontificem non esse potestaté Prin. cipes supremos suis dominijs priuandi,& de rebus temporalibus disponendi. Et proptereà doctrina hæc de Principibus authoritate Papali deponendis non est certa, atq; indubitata, & multo minus de fide credenda, ve Cardinalis Bellarminus, & Lesius, & ante ipsos Gregorius de Valentia g In secun- 9 nimis præcipitanter pronunciant, cum contraria opinio à viris Catholicis probabiliter propugnetur, & proinde absque peccati mortalis periculo susté tari queat. Sed hoc in præsenti supponendum est, tum exijs, quæ alibi aduerfus rationes Car dinalis Bellarmini ex Scripturis, antiquis Patribus, Concilijs, & principijs Theologiæ petitas copiosè disputauimus, tum etiam ex Ioan. Barclaio, qui demortui sui patris causam adversus Cardinalis Bellarmini tractatum de potestare Summi Pontificis in temporalibus eruditè admodum propugnauit,

SECTIO Secunda.

r In Disput. Apolog.nu. 216.217.

dam, secun-

dæ disp i.q.

12.qunc.3.

Secunda obiectio aliquantuiu discrepans à præcedenti, quæ contra hanc fecundam luramenti claufulam fieri folet, quamq; Lessius, rvt ex Anglico eius Recapitulatore s coiligitur, infinuat, in hunc modum confici potest.

f pag. 53.5. quarto.

> 1 Nemo Catholicorum, absq periury periculo

sulo i ab om catur boner depon licis 1 tione Doct potest te vei bitat rum Sum Rege. 2 [poi

> tum cijs que mir nes tita

> ex i

iam pri Pri tu

[cil bei

ato fan

P.3.

rin.

li,&

Et

bus

eft

s de

\$,8

ntia

um

ro-

que

eat.

est, Car

uis

-05

lm

ar-

n-0-

e-

:[,

a-

ilo culo illud verum esse invare potest, cuius veritas ab omnibus Catholicis vt minimum dubia iudicatur, ita enimpericulo falsumiurandi sese exponeret; sed virum Pontisex Reges, & Principes deponendi potestatem habeat, ab omnibus Catholicis vt dubia saltem quastio, & qua in disputationem cadit iudicatur, vt patet ex torrenti Doctorum, quorum nonnulli hanc doctrinam de potestate Papali Principes deponendi indubitate veramesse opinantur, & nemo illam, vt indubitate falsam, condemnat, ergo nemo Catholicorum abs q periuri saltem periculo iurare potest summum Pontisicem non habere authoritatem Reges, & Principes deponendi.

2 Ad hanc obiectione dupliciter Responderi solet, & veraque responsio, tum ex mea pro Iure Principum Apologia, tum ex Ioan. Barclay pro Regibus vindicijs supponit, posse à viris Catholicis absque vilo hæresios, erroris, aut alterius ctiminis periculo probabiliter defendi, penes Summum Pontificem no esse authotitatem Reges deponendi; seu eos, quod iam pro eodem accipimus, regnandi iure priuandi: & propterea quæstione hanc de Principibus authoritate Papali principatu prinandis non efferem dubiam, cuius scilicet nullus determinatus affensus haberi potest, sed probabilem, & apud Doctores Catholicos hinc inde controvers sam. Nam inter dubium, & probabile, seu

Cap.3 DISPYT. THEOLOG.

disputabile, quæ duo in obiectione artifi. ciosè confunduntur magnum reperiri di

Cap.10.fec. scrimeinfrà tex doctrina Gabrielis Vasquet 2.nu.9, & 19. fusiùs commonstrabimus.

> 3 Hoc supposito, prima, & potissima Responsio est, rem illam, que in hac etiam Iuramenti claufula proxime, directe, & proprie iuratur, non esse, quod Papa non habeat authoritatem deponendi Regem, vt obiectio falsò supponit, sed quòd verè, & fincere agnosco, profiteor, testificor, & declaro in conscientia mea, Papam non habereauthoritatem deponendi Regem, vt expressa lurameti verba tàm in prima, quam in vltima eius claufula apertiffime fignificant, atq; etiam Martinus Becanus,& P.Parsonius antea relati ingenue fatentur; quæ mea fincera professio, & opinionis mee declaratio, cum nullatenus mihi dubia, sed physice certa sit, licite, tutaq; conscientiaabsq; vllo periurij periculo à me iureiurando confirmari potest.

> 4 Secundò etiam Responderi potesti inter deprinare Regem, & deponere, no parvum discrimé reperiri, si iuxta expressam huius Iuramenti mentem loqui velimus, in quo inter hæc duo manifesta distinctio assignatur, ve apparer ex illis verbis in quarta Iuramenti claufula contentis, Principes per Pontificem deprinati pessunt per suos subditos, aut alios quoscung, deponi. Nam Prin

cipes

cipes

fente

depriu

ad Po

poner

Regn

ed ful

Si igi

laho

habe

est, eu

a pro

eius (

adhu

meo

neq;

fulco

tur,

beat

wi po

elt, &

cont

cipe

mea

ulq;

ех п

fueri

ap.3

ri di.

tur;

du=

on-

me

eft,

ar-

ami

us,

tio

in n-

ios in

es

rtifi. sipes deprinare est, per iuridicam Iudicis ententiam eos regnandi iure priuare, que quet deprinatio in quarta illa Iuramenti claufula ad Pontificem refertur, sed Principes desima ponere est hanc sententiam exequi, eosg; è riam Regni sui possessione ei scere, quæ depositio d'ibditos, vel alios quoscunq; refertur.

non Si igitur in hac secunda Iuramenti clausur.

jem, la hoc solum affirmatur. Papam nullam
rere, habere authoritatem deponendi Regem, id

jer, & est, eum è Regni sui possessione eiiciendi, tunc ilnon la propositio (si semel supponamus de hac em, eius depriuandi Principes authoritate no ma, adhuc inter Catholicos certò constare)
ime meo quidem iudicio moraliter certa est,
u,& neq; ab aliquo vel Theologo, vel Iuriscosulto, quem legi, in controuersiam vocanis ur, cum nullam Papa authoritatem hapeat Regem deponedi, seu eum è legitima Regni ui possessione extrudedi, quamdiù incertum elt, & apud Catholicos pios, ac eruditos controuerfum, an talem depriuandi Principes potestatem habeat, vti ego in fine meæ Apologiæ ex approbatis Iuris vtriulq; regulis sufficienter deduxi, atq; etiam

SECTIO Tertia.

fuerit, vicerius confirmare possem.

ex notis Theologiæ principijs, si opus

1 Tertiò, contra hancsecundam clau-

nem iureiurando firmaret: 2 Sed hæc obiectio facillime diluitur: Et primo Responderi potest; quod tamet: fialiquis hanc, velillam opinionem inconsiderate concipiens, aut intentionem aliquam iniuste operandi habens, in eo delinquat, quòd temere opinetur, aut iniquè agere intendat, ipsum tamen Iuramétum, in quo verè affirmatur, se talem opinionem,

nion abiq luri, peret rèpa vlla eamo re, ta mere pter. telt, àvir pof viro ta fi cipe fici uist rian rare 3 **fpo** tantum opinionem, per suafionem, vel declaratioreq

[cie han per & 11

pes fto. bre

pet

3.

Us;

11-

0-

at,

di

s[e

14

em

145;

74

tes

ru-

um

re-

2011

าน-

eo-

on-

em

fe-

am

tib=

ur:

eta

inem

eo

nia

né-

pim,

nionem, malamue intentionem habere, ablq vilo prorfus peccatoesse potest. Veluti, si Superior aliquis subdito suo præciperet, vt fuam de tali re opinionem fincerèpatefaciat, posser subditus licitè, & absq; vlla temeritate suam sententia declarare, eamá; fi opus fuerit, iureiurando cófirmare, tameth forfan hanc fuam opinione temerè, inconsulto ; conceperir. Quapropter, ex hac obiectione no recte colligipotelt, hane secundam Juramenti claufulam à viris indoctis absq; temeritate suscipi no polle, fed ad fummu concluditur, no polle viros indoctos abiq; aliqua temeritatis no ta fibi perfuadere, talem deponendi Principes potestatem non esse Summo Pontifici concessam, tameth, si semel ita, quamuis temere opinentur, hanc suam temerariam opinionem absq; vlla temeritate iurare lieite possine.

3 Secundo igitur, & principaliter Respondetur, viru etiam imperiru tuta conscientia, & absq; vllo temeritatis periculo, hanc lecundam Iuramenti claufula fuscipereposie, eo quod prudenter admodum, & sufficienti ratione ductus sibi persuadere queat, nullam talem deponendi Principes authoritaté Summo Pontifici à Christo Domino tributam esse. Nam, vt alibi " mez Apolobreviter infinuavi, & denuò inferius x re- giz. petam, duo funt principiorum, feu funda- 2.nu.10.

u In fine a Cap. 10 fec.

DISPUT. THEOLOG. Cap.3. mentorum geneta quibus aliquis fibi persuadere possit, hanc, vel illam opinionem veram, aut falfam esse. Prioris generis principia, intrinseca dicuntur, quæque in discutiendis, atque examinandis fingulis rationibus, & argumentis; quæ pro aliqua opinione, & contra eam allegari folent, consistunt, & huiusmodi principia ad viros eruditos tantummodo spectant, qui pondera rationum, atque responsionum pro vtrag; parte expendere valent, Secundi generis principia, extrinseca appellan. tur, quæq; in sola virorum prudentium,& peritorum authoritate fundantur, quorum authoritatem in re incerta, & apud Doctores controuersa, quilibet prudenter, & absque vlla temeritatis nota sequi potest: Et hæc principia viris etiam imperitis conveniunt, qui, tamet li momenta rationum pro hac, aut illa sententia exami. nare non valeant, facile tamen possunt dignoscere, quam opinione viri Doctiamplectantur. Atq; hoc viris literarum ignaris sufficiens fundamentum est, peritoru, ac prudétium opinioni adhærescere, quorum sententiam, cum ipsi difficultatem discutere nesciant, tuta conscientia sequi possunt, tametsi contraria opinio sit fortasse probabilior, securior, & à maiori pary Cap.10.fec. te Theologorum propugnetur, vt infrà y paulo copiofius ex doctrina Gabrielu Vaf-

2. nu.11.& icq.

que

mo

ma

VII

ten

pec

alie

tur

log

opt

pra

affe

ceff

res

& n

opi

cur

ritu

nen

ple

mu

Th

re,t

qua

hta

pre

Pali

qua

tur,

quez,

ra

mis

in

is

ua

it,

ui

m

nn-

8

oud

n-

ui

ra-

11-

li-

mla-

ú,

0-

m

or-

ar-

af-

ez,

quez, quam ipse communem esse air, commonstrabimus.

4. Vt, exempli gratia, in materia viura magna inter Theologos controuerfia est, verum ob lucrum cessans aliquid vlera fortem principalem seu quod idem est, vitra pecuniam mutuatam, accipere liceat, cum aliqui viuram esse affirment, alij inficientur.lam, fi pius, prudes, ac eruditus Theologus viro imperito confidenter dicat. opinionem illam esse probabilem, arq; in praxi tutam, quæq; fibi magis arridet, que afferit, non effe viuram aliquid ob lucrum cessans vitra sortem accipere, tametsi plures alij docti Theologi, & fortasse maior, & melior Theologorum pars contrariam opinionem, quæ etiam procul dubio securior est, tuerentur, poterit vir ille imperitus iuxta veriorem, & magis approbatam Theologorum fententiam, opinionem illius Doctoris tuta conscientia amplecii, & abiq; vlla temeritatis nota communiorem, & magis tutam reliquorum Theologorum fentetiam in praxi reijcere,tameth iple, vtpotè Indoctus, naturam, qualitates, & condiriones ad viura requifitas examinare non valeat. Atq; idem ad presentem de Principibus authoritate Papali depriuandis controuerfiam, fimiles 4; quæstiones, quæ in disceptatione versantur, accommodari potest.

d 2

DISPUT. THEOLOG. Cap.3.

Vt autem viriindoctiores aliquam eo. rum principiorum notitiam habere queant, quorum ope per extrinseca fundamenta, authoritatem nempe virorum prudentium, ac Theologiæ peritorum, suis conscientijs tutò persuadere possint, penes Summum Pontificem non effe potestatem Principes deponendi, arque de corum temporalibus disponendi, paucatan tum ex plurimis alibi à me allatis teltimonijs in medium producam.

co monaste num.1106.

5 Prima authoritas eft Ioannis Trithe-In Chroni mij 2 Abbatis Ordinis Sancti Benedicti, exiri, Hiriaugi- miæ tum doctrinæ, tum pietatis viri, qui ensis ad an-fcribit suo tempore, hoc nimirum seculo, in quo nihil noui circa potestatem Summi Pontificis Principes depriuandi vel à Concilijs, vel à Summis Pontificibus definitum eft, (nam Conciliorum omnium, & Pontificum decreta, quæ pro tali potestate adducisolent, tempora Trithemii lon go interuallo præcesserunt) hanc sententiam, quæ eam authoritate Summo Pontifici negat, fuisse à Doctoribus Scholasticis probabiliter propugnatam. Ita enim ait: Ipse autem (Henricus quartus) primus est inter omnes Imperatores per Papam depositus. Scholastici certant & adhuc sub Iudice lu est, vtrum Papa Imperatorem posit deponere: quam quaftionem, cum ad nos non pertineat, indifiussamrelinguamus.

9 Secun-

ric mi

doll

nir

tifi

de

(èc

adu

lm

lnn

du

fen

Pol

Im

falc

cret

cipi

rato

cap

not.

fent

pera

del

Alia

quò

tum

Supe

fta,

lior

0.

le-

a-

u-

115

e-

te-

:0-

an

ti-

he-

xi-

qui

lo.

m.

là

de-

m.

te-

lon

en-

on-

Ai-

im

s est

tus.

est,

uam

เมใ-

ın-

9 Secundum testimonium est Albe- a In Dictiorici Roxiati * veriusque Iuru, ve ait Trithe- bo Electio. mius, b Professoris clarisimi, & viri excellenter b De Scripto dolti, qui floruit circaannum, 1340. Hic e- ad annum. nim quatuor potissimas Summorum Pon 1340. tificum Decretales ad eorum potestatem detemporalibus disponendi pertinentes (èquibus vna est celebris illa, & toties ab aduersarijs inculcata contra Fridericum Imperatorem depositionis sententia ab Innocentio quarto præsente Concilio Lugdunense lata) existimat, non esse iuri consentaneas, sed proditas fuisse à Summis Pontificibus contra libertatem, & iura Imperij: Pastores, inquit, Ecclesia mittentes falcem in messem alienam, fecerunt quatuor decretales: Vnam de electione Imperatoris, qua incipit, Venerabilem, & ibi de hoc not per omnes. Alia est super depositione Frederici Imperatoris, extra de sententia, & re indicata cap. ad Apostolica in sexto, vbi etiam de boc not per omnes. Alia est super discordia orta. G sententia criminis lasa maiestatis lata per Imperatorem Henricum, qua est in Clementina desententia, & re indicata, cap. Pastoralis; Aliaest in Clementina prima de Iureiurando, quod Imperator tenebatur prastare iuramentum fidelitatis Papa, & de aliqua potestate Papa Super Imperatorem. Qua Decretales, an fint iusta, Deus nouit; nullam enim earum, saluo meliori confilio (& si erroneum foret reuoco) credo

DISPUT. THEOLOG. Cap.3. 54 turi confona. Imo eas credo proditas contra iura, & libertate Imperij. & puto potestates distinctas à Deo procesife, de quo fatis notaui lege prima Cod.de fumma Trinitate & fide Catholica.

7 Tertia authoritas est loannis Parifien-

his Ordinis Pradicatorum Theologi, atq;, vt ait

e De Scripto ribus Ecclefiafticis ad annu. 1280.

Trithemius, . in Scripturis Sanctis doctifimi,quiq, confcenfa Magiftrali Cathedra in gymnafio Parisiensi multo tempore publice docuit, &

d De potest. Reg.&Papa-He.14 ad 20.

discipules non pauces reliquit. Floruit autem circa annum 41280. Hic igieur, tameth in ea sit sententia quod fi Rex effet hareticus, & incorrigibilis, & contemptor Ecclefiaftica cenfura, poffet Papa aliquid facere in populo, vnde prinaretur ille feculari bonore, & deponeretur à populo, excommunicando scilicet eos omnes,ad quos fectat Regem deponere, qui ei vt Damino obedirent; existimat tamen non spectare ad Pontificem propter aliquod crimen, etiam fpirituale, Imperatorem, aut Reges iuridice deponere. id est per sententiam definitivam cossuis Regnis privare, ita ve ed latanihil amplim de poteft. Ec. poteftaris, & authoritatis babeant. Afferit celeliq.2.ca. 8. nim, Excommunicationem, vel aliam fimilen pænam fpirituale effe vltimam, quam ludex Eccleftafticus inferre potest, Licet enim, inquit, ludex Ecclefiafticus habeat homines in Deureducere, & a peccato retrabere, boc tame non babet, nifi secundum viam à Deo sibi datam, que ef

separando à Sacramentis, & participatione fide-

lium. Quocirca, quantumuis Parisiensis arbitre-

bit qui cip ber agil ver Bell

cun fere tem

& a fent iam

8 clay tate qui nia Du

rum mu can Reg

prit mai 6 in Ipe

not Reg

di p Pt e

bitretur, Rempublicam temporalem in quibufda maximi momenti cafibus Principem suum deponendi authoritaté habere, de qua quæstione nos in præsenti nó agimus, attamen, quod artinerad controversiam principalé, quæinter me, & Card. Bellarminumagitatur, an scilicet sit herericum, erroneum, aut eriam temerarium afserere, penes Pontificem non esse potesta tem Principes supremos suo Regali iure, & authoritate prinandi, iple Parificnfia sententiæ Card. Bellarmini apertissime, vt iam vidimus, refragatur.

4,

4

na

1ic

i-

n-0

m

n

5

n-

de

À

ad

20 ad

11-

re,

is

1116 C.

em -0

it,

16-14-

ef

le-

II-69

8 Quarta authoritas est Gulielmi Barclay, viri vtiq; doctisimi, nec minori pietare, quam eruditione præditi (quicquid quidam falsò, parumq; Christianè calumniantur,) qui & quondam Lotharingiæ Ducis Confiliarius, & Supplicum libellorum Magister, atque in Academia Pontimussana veriusque Iuris professor, & Decanus erar. Hic enim f in Libro suo de f Lib. 4. de Regno ca. 4. Regno tredecim abhinc annis Parifijs cu prinilegio Regis Christianissimi typis mandato (quem librum Antonius Posseuinius g in sua Bibliotheca inter cæteros non su- g Verbo Guspectæ fidei libros recenset, nullag; plane clame. nota alpergit) ita scribit : Inprimis faremur, Reges omnes arctisimis & natura, & iurifiuradi vinculis aftrictos, ve Dei mandata seruent, Pt eum pie colant, pt omni studio incumbant

morte getti i cim il fenter cim ill duobu nomi cuiffer Guam eam,t & pe regna meng te in quàr nari

comi

nun

Mai

min

Prin

defe

tlar

lem

fua

rc

in eam curam,ne subditi à vera religione declinent, & ad idololar riam, Iudaismum, aut barefimprolabantur. Sed bac tamen fi fegnius,fi fecius egerint, à Deo solo posse indicari, quia soli Deo subiecti funt, de temporali indicio. & fubieetione loquimur. Na quà Ecclefia fily quà Chriftiani, quà oues Dominici gregis, omnes Principes terra Summum Pontificem Petri successorem, Deig, Vicarium agnoscere debent tanto se superiorem, quato ipfi fingulis de populo fint; vt queadmodum rebelles, aut alioqui capitalis criminis reos iudicare, & lictorib. ad supplicium tradere posint, ita supremus ille Eccle sia Princeps, & Pa ftor vniuer falis hos in Deu delinquetes spirituali sudicio condenare. & tortorib.inuifibilib.inuifibilis spiritus flagello gladiog, ancipiti excomunicationis plectendos tradere. Atq; hac eius fententia ipfe in libro suo posthumo aduersus rationes Card. Bellarmini docte admodű, atque eleganter propugnauit: quem librum loannes Barclaius eius filius à fædisimis calumnijs, quas idem Cardinalis in suo Tractatu de Potestate Summi Pontifi cis in téporalib. Patri intédere conatus est no minus erudite, qua polite vindicauit.

h In fua Exa minatione.

9 Quintum testimoniu inniti potek authoritati M. Georgii Blacuelli h viri pi, ac eruditi, atque Sacerdotum Anglorum quondam Archipresbyteri, qui in hac sua sententia, quòd penes Papam non sit potestas Principes depriuandi, víque ad mortem

).3.

ili-

7e-

fe-

Coli ie-

ri-

pes

em,

DE-

ue-

nis

ere

P4

ali

isi-

ni-

n-

21-

0-

li-

si-

in

ifi

est

ic.

elt

ij,

m

ac

fit

ad

m

morté perseuerauit: atq; etia Guilielmi Bar- i In Lib. suo retti i Catholici Angli, & insuper tredecim illoru Sacerdotu, quos alibi k pro hac k In prafat. fententia confrmanda hisce verbis adduxi. Responsion.

10 Atg, hanc ipfam fententiam fequi tenentur, vt factum fuum legitimum reddant, trede-

cimilli Sacerdotes Angli, * omnesa, etia nunc, * D. Guliel. duobus duntaxat demptis, superflites (quorum nomina, nifiprius publicata fuissent, viig reticuissem) qui ve Regina Elizabethæ sidelitatem suam probaret publico scripto protestati sunt, & vniuerfo Orbi Christiano testatum fecerunt, * ne, Rog. Cadeam, tamet fi tune nominatim excommunicatam, Rob. Drury. & per fententiam Summi Pontificis Pij quinti regnandi authoritate prinatam, non minus tamenplena authoritate, porestate, & superioritatein eos, reliquos q, omnes haius Regni subditos, ham. Richa. quam vnquam e maioribus fuis quemlibet dominari: Et non obstantequavis authoritate, vel excommunicatione quacung, denunciata, aut de- Doctores sunt. nuncianda, vel contra ipfam Reginam, vel contra Maieftatis (ua subditos , qui ab eins, ciusue Do- Pi, & erudite miniorum desensione non recederent, se tamen

Buhop. Ioan. Colleton loan. Mush. Rob. Charnocke. D. Ioan. B ffemle. Ant. Hebbor uvalader. D. Ant. Cham puey. Ioan. lackion Frac. Barnebey. Ofrvy. Need-Button. E quibus tres Sorbenica Schola reliqui vero veri graues,

à Catholicu

habentur.

Principem, & Patriam fuam contra quoscunque defensuros, omnema, in causis cinilibus obedien-Quantum tiam Maiestati sua exhibituros, publice, & so- scilicet erat lemniter promiferunt. ex parte ipio rum,quia pu

blicu de hac sua protestatione instrumentum confecerunt, vniuerso orbi Christiano,quando placeret Magistratui,pervulgandum : adeo vt mirum mihi catur, tub quo probabilitatis colore, contra illa verba unmerfe erbi briftiano (sametfi in nulla inftrumenti parte exprimerentur, ficur exrefle habentur) vir.doctus, aut prudens obijcere pe fiit.

11 Hæc itag; horum promiffio, atg; de claratio, non folum ad rem facti pertinet verum eriam ad legitimum ius regnandi oftendendum spectar: neque enim Sacer. dotes isti tantummodò profitentur, Reginam EliZabetham tuncregnandi authori. tate prinatam, de facto regnare, de quo du. bium esse non poterat, illiq; obedientiam fe de facto præstituros pollicentur, sed etiam cam non minus plena authoritate, pote. fate, & superioritate in eos reliquosa, omnes hu. ius Regni subditos, quam vnquam e maioribu suis quemlibet, dominari agnoscunt: quod quidem falfiffimum eft, i Summus Pon. tifex eam regnandi authoritate priuandi potestatem habuisset. His Sacerdotibus Anglis plurimos alios eruditos pariter, ac pios adjungere possem, qui hanc eandem fententiam amplectuntur, tameth eam, ne Summi Pontificis indignationem incurrant, palàm profiteri vereantur, ideog; ab corum nominibus exprimedis abstinendum effe cenfeo.

12 Sexta denique authoritas, quam pofiremo loco adduxi, eo quòd præcipuas fermè luramenti clausulas sicut & præcedens D. Blackuelli: acquetredecimillorum Sacerdotum, confirmet, in amplissimo Regni Francia testimonio sundatur. Et primò, in Generali Ordinum conuenta anno Domini, 1593. Parilijs celebrato,

Car-

Card

jui tu lenti

nuæ i

missi

ium,

& pri

mitti

autho

domin

no Su

leuin

berta

Sena

ex g

614,

poli

Fran

Papa

quou

peliz

diti 1

tam]

dili

larm

difp

13

DE IVRAMEN. FIDELITAT.

p.3.

de.

ict,

ndi

cer.

Re-

ori.

du.

am

de-

otebu.

ibus

por

on-

ndi

bus

r,ac

em

,ne

ur.

; ab

en-

DO-

uas

ce-

um

mo

Et

ntu

ato, ial-

Cardinal.de Pelleue, 1 cærerique Prelati, 1 Apud Beckqui tunc aderant, quædam Concilij Tri-ellum lib.5.de lentini decreta recipere noluerunt, inter clesiz Galliquæ illud erat feff.25. cap.19. in quo per- cantit.20. nissio duelli Regibus interdicitur. Conciium, inquiunt, Tridentinum excommunicat, g prinat Regem ciuitate illa, vel loco, in quo permittit fieri duellum. Hic articulus est contra authoritatem Regis, qui non potest prinari suo dominio temporali, respectu cuius nullum omnino Superiorem recognoscit.

13 Secundo, Petrus Pithaus, vir, teste Posfeuino, m vere eruditus, & antiquitatis fedu- m In appai lu perquisitor, in Codice, quem confecit, li- ratu verbo bertatum Ecclesiæ Gallicanæ authoritate .ham. Senatus in luce edito anno Domini 1594. ex generali quadam maxima, quam Fran-

cia, a inquit, ve certam femper approbauit, hac a Quia nimi positionem particularem deducit. Regnum pars Praneta, Francia, einsque pertinentias dare in pradam à qua deno-Papa non potest, neg eo Regem prinare, aut alio minatio fu-

quou is modo disponere, & no obstantibus quibus- approbauis. cunque monitionibus, Excommunicationibus, vel interdictio, qua per Papam ferri possunt, Subditi tamen obedientiam pro temporalibus debitam Regi praftare tenentur, neg, in ea per Papam dispensari, aut absolui possunt Quæ verba, o si o sient & tro

diligencer consideremus, in illis præci- Sacerdota. puas huius Iuraméti parces quæ Card. Bellarmino, Gretzero, Legio, & Becano tantopere displicent, comprehendi comperiemus:

nimirum, quòd Papa neg, per seipsum, neque per alia media aliquam potestatem habeat Regen deponendi, aut de temporalibus eius dominis dissonendi, & quòd non obstante quacunque Excommunicationis, aut deprivationis sententia, sidelitatem, & veram obedientiam sua Maiestati prasare tenear, ipsumque totis viribus desendere, & quòd ab hac me absoluendi Papa potestatem non habeat, & proinde omnes etiam indulgentias, absolutiones, atque dispensationes in contrarium licitè procul dubio renunciare possum.

* In Manua li nu.288. • Verbo Mar zinus 2b Alpizcueta.

14 Si igirur verum fit, quod Nauarrus, " infignis teste Posseuino o Theologue, & Iuris Canonici fcierifimus fcribit, nempe, quod quamuis in foro contentiofo plura regulariter obferuari debeant, ve diquis opinionem, de qua in. ter Doctores est controuerfia fequiposit, in fore tamen conscientie ad effectum non peccandi sufficit eligere pro vera eius opinionem quem merito censemus effe virum idonea ad id scientia, & conscientia praditum; quanto magis hanc Iura. menti clausulam, scilicet quod Papa nullam habeat potestatem Regem nostrum deponendi, veram esse quilibet imperitus, iuxta doctrinam etiam ex Gabriele Vafquez inferius tradendam, prudenter sibi persuadere potest, quam non vnus tantum vit doctus, & pius, sed plurimi amplectuntus, quique argumenta omnia ex Scripturis facris, Sanctis Patribus, Conciliorum, atq; PonPon The pen resp

pta qui defe Prir

tum alib

co.I

que; tur; fimon prim cut i vel f

aut i tolle

dine se fer

rimi hodi funt

gnat

quen

Pontificum decreris, alifque rationibus Theologicis perita attente legerunt, ex- p In Apolopenderunt, atq; ad ea copiose admodum

responderunt?

if Be tameth paucilsimi, quorum feri. pta iam extant, comparatione aliorum, qui temporalem Pontificis authoritatem scripserunt defendunt, reperiantur, qui hác Papalem Principes fuis Regnis priuandi potestatem pernegant, hoc tamen neminem mul rum mouere deber, cum plures huius rei alibi causas Padduxerimus, quas hic repetere non omnino superuacaneum esse du-

co. Itaergò eo loco scripsi.

Neque mirum videri debet, opinionem illani que potestatem hanc Pontificis temporalem tue: les Doctores tur, tam altas radices in mentibus etiam doctifsimorum defixas reliquisse; partim, quia ab 1950 primordio buius controuerfia non defuerunt (ficut nec hodie desunt) Pontifici assentatores, qui vel spelucri, vel honoris cupiditate, vel fauore, aut timore ipfius. A potestate eius plus nimio extollerent; partim quia rationes, & argumenta, quibus authoritas hac Pontificis teporalis in ordine ad bonum fpirituale innititur, magnum pra se ferunt probabilitatis specimen rem minus acsurate consideranti; partim quia, quamuis plurimi tum py, tum eruditi semper extiterint, & hodie etiam existant, qui contrariam sequuti se amplectisunt sententiam, ne tamen vel Pontificis indionationem incurrerent , vel malis Principibus dentes & requentes. Ita loan. Parifienfis de poseft. Reg. & Pap.cap. 21. ad 41.

gia nu. 449. q Dicere aute quod tanti viri, in er quos aliqui fuerunt Sum mi Potifices, corra conferentia fuam in fauorem Principū, vel ob timorem eoru, eft ponere os in coe lū. Magis au të probabiliter posset è cotrario dici, quòa taqui fic indebite ampliat authoritate Pape, loquitur timore fauore ipfis, cum fint per fonæ Ecclefiasticz, quæ magis pof. funt per iplum promo veri. Et præcipue cu ipfi dicant lices male, quod Summus Potifex gratiotur fuam potestate exten primit oblo-

eque gem s di-

p.3.

Ex. stia,

Rati ade-

po-11n-

ones tare

rus,

Iubón

rob. infore

sufrite

conuraul-

um tus,

uez er-VIL

tur, iris

tq; on-

ansam tribuerent, aut Ecclesiam liberius vexan, di, aut paulo licentius viuendi, qui potestate hat Pontificis temporali, quasi quodam frano, in suo gradu facilius detineri posse videbantur, prasen. të controuersiam silentio praterire, & ne pusilli scandalum generarent, veritate ipsam non relin quere negando, sed silendo tantum occultare sa. tius effe sudicabat : partim quia no folent Pontisu Myram ex fices libenter permittere, ve suoru Pradecessorun Sigeberto Au res gesta, aut opiniones, qua autoritati Papali su fragatur vel impugnetur, vel in dubiu vocentur.

· Vide quomodo Auber thore vetusto nouiter à Se edito, atq; Antwerpea impresso, in tegras fentetias præsertim ad ann. 773. & 1111. eirca electio nes Summorum Pontifi cum, & Epi scopora inuoftiturasab Imperatoribus concesaddidit, mutauit. Et fi in antiquis ifti hoc faceze prælumat, gis in modernis Scri-

se facturos

madum est.

effe existi-

16 Et propterea tam Pontifex ipfe, quam locorum Ordinarii, atque heretica pranitatis Inquifitores fatis funt folliciti, ne libri aliqui, qui potestati r Rontificia vllo modo derogaro videntur, in publicum prodeant, & si prodierint, vel omnino supprimantur vel à namine absq. facultate speciali, eaque in scriptio habita perlegan. tur, donec expurgatifuerint. Atque ita difficillimumest hisce prafertim temporibus, aut in libris Catholicorum clausulam vllam reperire , que fas abscidit, temporalem Pontificis potestatem in controuersiam vocandi vol tantillam speciem babeat, aut certo cognoscere quid librorum Authores circa Authoribus: einsmods potestatem senserint, sed potius quan opinionem libroru Cenfores secuti fuerint, cum quanto ma- illi non semper propriu, sed istorum verbis loqui, suama, sententiam proferre, quamuis inutti, saptoribus ide pisime compellantur.

17 Atque ad hanc rem confirmandam quotidiana experientia innumera exem-

pla

blafi

bræl

ro pe

d q

ent,

pic,

direc

dom

ripe

x C

luun

Gluu

luo, i

nun

ralib

cipú

Pon

non

Papa

Patr

Veru

The

tiam

incu

patel

bus, V

peller

tlesia

tenu

perd

blici

P.3. can.

e has

12 (to fen.

filli

elin

a fa.

nti-

rum i suf

tur. 2 lo-

In-

qui

len-

,vel cul

anılli.

bris

que

er-

aut 764

am

um

ui,

fa-

m

m-

ola

plasuppedirare potest, è quibus vnum in præsenti recensere sufficiet de quodam vio pererudiro, qui opus quoddam infigne d quoldam, ve illud typismandari curaent transmittens, in quo aperre significapir, se in ea sententia este, quòd Papa neg; directe, neque indirecte vllum temporale dominium, & proinde neg; vllam Prinipes fuis Regnis privandi authoritatem x Christi institutione haberet, librum four iam impressum, atq; ad se remissum, isus dici debeat, qui tantum mutatus à uo, ita munilarum elle reperit, ac fi folum nunc affereret, qued directum in tempoalibus dominium, & de dominijs Principă directe disponendi porestas, Summo Pontifici non competeret. Et proptèreà non miru, quòd hac opinio pro potestare Papali Principes deponendi tam multos Patronos, & contralla tam paucos habeat. Veruntamen, fi Summus Pontifex viris Theologie, ac lutiforudétize peritis licen. tiam tribueret, vt abfq; indignationis suæ ncurrendæ periculo mentem fuam liberè patefacerent, eolg, invamentis & horribilibus, ve ait Almainus, I comminationibus com q Deautho. pelleret, ve qua ad plenitadinem potestatis Ec. rit. Ecclesia elefiaftica spectant, syncere declararent, nulla cap.3.in prin tenus dubito, quin innumeri Catholici perdoctistatim se proderet, & scriptis publicis clare perdocerent, doctrinam hanc

DISPYT. THEOLOG. de potestate Papali Principes depriuandi non effe certam, indubitatam, de fide tenendam. vt Card. Bellarminus, & alij perpauci mor. dicus tenent, sed contrariam absq, vlla he. resews, erroris, alteriusue criminis nota probabi. liter sustentari posse.

18 Sed quoniam veritatis hac via inda. gandæ perexiguam spem fore mihi perfuadeo, nullum aliud remedium in præsentia superesse existimo, quam ve suam Sanctitatem, aliofque, ad quos fpectar, hu. millime deprecemur, ve donec Ecclesia rem clare definierit, (neque enim incertas Card. Bellarmini, alteriusue Doctoris, licer perdoctiffimi, ex Scripturis, Sacris Conci. lijs, Pontificum decretis, collectiones in Ecclefiafticis definitionibus annumerandas effe censeo) hanc difficillimam, grauissimamq; controuersiam, cuius ignoratio perpetuas inter Regnum, & Sacerdotium amicitias conciliare, aut exitiales discordias concitare potest, modeste, pacificè, & absq; vllis verborum contumelijsà Theologis eruditis folidis argumentis hinc,illincq; disceptari permittant, atque etiam vt viri pij, & Theologiæ periti, qui & prę fingulari sua doctrina veritatem inuestigare valent, & inuentam pre vero Dei Examinatio zeloabiq; vllo humani respectus intuitu propugnare pariter volunt, hanc doctifimi, & deuotissimi Gersonis ' sententiam

ne doctrinarum. 4. Secuda veritas.

præn deant tentia contra nifestu Cand oppone quutt Giant propt 19 eftaff te Pa

aut la que 7 CHITT gnata firm neo, tuect te Pa tam, Cath Je: (c rum que tis v fime effe

Rel

Reg

præ

di

m,

or-

he-

bi.

da-

er-

æ.

am

ıų.

esia

rtas

cet

ci.

an-

ra-

ra-

dodi-

ifi.

jsà

atis

que

qui

111-

Dei

iitu

ffi-

iam

præ

præmentis suæ oculis semper habere studeant. Secunda, inquit, veritas est, quòd sententia Papæ ligat omnes ad non dogmatizandum
contratium, nist per illos, aut apud illos, qui manisestum contra sidem deprehendunt errorem, &
scandalum grande sidei suo silentio sieri, sinon
opponerent, se cognoscunt. Quòd si sieret prosequutto sententiarum, & pænarum contra eos,
sciant beatos esse, qui persequueionem patiuntur
propter iusticiam.

19 Nontamen proptere mihi animus estasseuerares hanc dostrinam pro potestate Papali Principes deponendi elle fidei, aut la un repugnantem, com à tot, tantil-que Theologis , quos ablit à me, vi tanti criminis condemnare præliman, propugnata fit, & fuerit, fed hoc folum nuncaffirmo, idq; verifimum este constanter teneo, fententiam illam, quæ tanto conatu tuetur, præfatam doctrinam pro poteltate Papali Principes deprinandi, elle vertam, indubitatam, in fide tenendam neg, ab vllo Catholico abjo fider abnegatione impugnari poffe: (que non est communis Theologorum opinio, sed Card. Bellarmini, aliorumque paucorum propila, quamque iam totis viribus per fas, nefasque, argumentis fimul, & conuitijs, propagare elaborant) esse maximum, proh dolor, Catholicæ Religioni scandalum, & probabile inter Regnum; & Sacerdotium maximæ disfensionis Seminarium futurum esfe, ideo. que à quolibet, qui veram pacem, & vnitarem inter fanctam Christi Ecclesiam,& terrena huius mundi Regna cociliare exoptat, toto nixu impugnarioportere.

SECTIO Quarta,

PERCO SAMPAGA

Pag. 44

1 Quarto obijcit Lesius, ve ex Anglico eius Recapitulatore t colligitur, contra il. la verba, negaper villa alia media cum quibus. cug, alie, in quibus verbis, omne patestas de-ponende Reges absolute pernegatur. George queter implicite affirmatur, quod neg, Papareque Respublica ciuilis in aliquo prories rafu vilam deponendi Regem potestatem habest quod qui-dem nonnulli rationi naturali, co moralis Phi-tosophia principije dissentaneum esse arbitratur, Es proprereà cum quaftio bec de Principibus authoritate Reipublice deponendie incerta faltem veritatis fit, vipote ad minimum apud Catholi. cos controuerfa, eadem prorfus argumenta, qua contra priorem claufulam de Principibus autho-thoritate Papali non deponédu antea facta funt contra hanc claufulam vrgeri partter possunt.

2 Ad hanc obiectionem Respondetur primo, nonnullos doctifimos Theologos quos alibi " recensui, circa hanc quæltionem, quæ porius moralis, & politica, quam Theologica controuersia elt, existimare, Rempub. civilem nullam prorsus **Super**

u In mea Apologia.nu.

fup

tho

pol

De

pui me

rei

pro

pro

diff

qua

tem rius

te B

dep

lice pri per

tist

vile

ac a

tem

pro do, tia

3

cun

fiter

vile

rita

vlla.

)-

Se

K-

ce il.

1/-

leiē-

146

am

11-

hi-

ur,

14-

em oli-

HA

ho-

unt

nt.

tut lo-

æ.

ca,

sti-

per

fuper Supremum fuum Principem authoritatem habere, neque Principétemporalem ab aliquo præterquam à folo Deopænis temporalibus indicari, atque puniti posse: quorum sententiam vt temerariam, & improbabilem condemnare ingens procul dubio remeritas esfer. Et proprered cum quæstio hæc non absque probabilitate apud Doctores Catholicos disceptetur, exdem prorsus responsiones, quæ ad priores obiectiones circa poreltatem Papalem Principes deponendi supe-rius data surt , ad hanc quoq; de potestate Reipublicæ Principem suum supremu deponendi accommodari possunt, Videlicet; polle etiam virum imperirum per principia extrinseca, authoritatem nempe vironim prudencium, & peritorum, fatis prudenter fibi perfuadere, Rempub.civilem pullam prorfus super Supremum, ac absolutum suum Principem authoritatem habere, atq; hanc fuam perfuafionem, professionem, & declaratione iureiurando, si opus fueris, confirmare ruta conscitia posse, & ita de reliquis.

3 Secundò Responderur, me in hac secunda suraméri clausula nó absolute profiteri, testificari, & declarare, Rempub. civilem nullam deponendi Regem authoritatem habere; sed si in illis verbis, nec per vila alia media cu alys quibuscun que etia Rem-

pub. civilem comprehendere velimus,ad fummum me profiteri, Summum Pontificem neg; per Rempub. neg; cum Republica, Regem deponendi authoritatem habere: quæ quidem propositio veriffima est, dummodò supponamus, nullam deponendi Reges authoritatem Summo Pontifici hactenus communicatam effe, Nam alioquin his eria verbis diferte profiteremur, non solum Rempub. civilem, sed etiam Summu Pontificem deponendi Regem authoritatem habere, quod tamen antea a nobis negatum est. Vt exempli gratia, hec propolitio, Lapis per hominem, vel cum homine intelligendi potestarem habet, fallissima est; nam tameth homo intelligendi facultate præditus fit, lapis tamen neque fine homine, neg; cum homine, neque per hominem intelligere potelt (perenim denotat medium, leu causam instrumentalem; quæ principalem supponit, ve homo videre dicitur per oculum; cum vero duarum caufarum concurfum, seu cooperationem fignificat vt 80crates cum Platone trahit navim:) pati modo tametsi concederetur, Rempub.civilem posse in aliquo casu suum Principem deponere, non ramen proinde sequeretur, Summum Pontificem vel cum Republica, vel per Rempublicam posse etiam illum Principem deponere: ficenim iple-

iple prin ftate min cut man cum state quar lapic bè si quaq Prin habe depo pona tifici inter nifef tum e trant meo potel inilli potef tatem

adhæ

eam (

lam r Philo d

i-

1-

m

14

e.

10

e.

J-

n,

1-

2-

1.

i-

e.

6

t,

m

re

U-

m

1-

r-

0-

ri

i.

i-

9-

3-

2-

ipsemet etiam Pontifex tanquam causa principalis Principem deponendi potestatem haberet, quod tamen adhuc à nemine sufficienter comprobatum est. Sicut etiam hanc propositionem verissimam este, Lapis nec per Rempub. neque cum Republica Regem deponendi porestatem haber, nemo ambigere potest. Et quamuis inter Summum Pontificem, & lapidem, in hoc larum effe discrimen probe sciam, quod lapis talis potestatis nequaquam capax sit, ideogue deponendi Principes potestatem negue habeat, nec habere queat; quoad actualem tamen eos deponendi potestatem, dummodò supponamus, talem potestatem Summo Pon tifici non esse concessam, nullam planè inter eos diferepantiam reperiri fatis manifestum est. Quapropter qui Iuramentum ob prædicta verba illicitum esse arbitrantur, nulla sanè sufficienti ratione duci meo quidem judicio videntur, cum neg; potestas Reipublicæ Regem deponendi in illis denegerur, neg; opinio, quæ talem potestatem inficiaretur, propter authoritatem tam illustrium Doctorum qui illi adhærent, & propter rationes, quibus ad eam sequendam inducuntur, posser ob vllam rationem efficacem ex principiis vel Philosophiæ, vel Theologiæ petita, ablq;

e 3

magna temeritate vt temeraria, aut improbabilis condemnari.

SECTIO Quinta.

1 Quinta, & vltima obiectio fieri potest contra illa verba, vel alicui Principi extraneo ipfum damnificare, aut terras fum inuadere authoritatem concedendi, vel vllos fuorum subditorum ab corum fue Maiestati subiectione, & obedientia exoperandi: Notum enim est, Summum Pontificem non folum spiritualem, verum etiam Principem temporalem effe, aliofq; inferiores Principes libi in temporalibus subiectos habere: Igitur tam ampla illi competit potestas temporalis, quata cuicung, alteri Principi temporali fed fi Rex aliquis damnum aliquod notabile alteri Princicipi, eiusve Subditis inferat, ad quod vel reparandum, vel vindicandum Princeps ifte Regi illi bellum indicere licite, iufteg, porest, porest Princeps, qui iniuriam passus est, quibuscung, Principibus fibi subditis authoritatem concedere arma contra dictum Regem capiendi, bellum movendi, terrasq, eius inuadendi; igitur Summus Pontifex, si grave aliquod damnumilli à Rege nostro inferatur, quod nisi per bellum propulsari, aut resarciri nequit , Principibus extraneis sibi subiectis, vt ipsum damnificent, terrasq, eius invadant, facultatem elargiri potest: & proinde non licet alicui Catholico luramentum, istud Sub sub scien

2 spor

Reg diti tific abfo

& g iux Por ftor

lis, & I gar

ten ten Pri

mo

(vi fub dec

> Ca Ca fat

Pa & sub hac generali verborum formula tuta con-

Gientia praftare.

m-

10-

ex_

14-

um

ne, A.

ri-

0-

bi

ur ā-

ex

ci-

14illi

11-

11-

17-

10-

1115

ege

71,

ibi

11-

ide nd

ub

2 Ad hanc obiectionem facillime Respondetur, nempe, prædictam luramenti clausulam, sicut & reliquas omnes quæ de Regibus per Papam deponendis, de subdicisà fidelitate absoluendis, & de Pontificis authoritate eos ab hoc luramento absoluédi loquuntur, iuxta communem. & genuinam verborum intelligentiam.& iuxta expressam Legislatoris mentem, de Pontifice, quà Pontifex & spiritualis Pastorest, & non quà Princeps est remporalis, plane intelligendam esse. Neque Rex & Parliamentum in hoc Iuramento negare intendunt, eandem omnino poteltatem arma capessendi, bellum gerendi,& terras inuadendi, quæ reliquis omnibus Principibus Secularibus competit, Summo eriam Pontifici, quà Princepselt Secularis, concedendam effe.

3 Postremò, contra illam clausulam (vel vllos subditorum ab eorum sua Maiestati subiectione, & obedientia exonerandi) non video quid aliud obijci possit, quam quæ cótra priores clausulas prius obiecta sunt. Certissimum enim est, vt ipsemet etiam Cardinalis Bellarminus * disertis verbis potest. Papz fatetur, teneri subditos iure divino, in quo contra Guliel Papa dispensare no potest, ad fidelitatem Barclain cap. & obedientiam Principi suo legitimo

DISPUT. THEOLOG. Cap.4.

* Superflua est autem illa reduplica tio, Quamdin Princeps est quam Card. Bell. ibidem mo enim tā expers literarum esie potest, vt imaginetur. Principi, quado Princeps non est, obedietiam iurediuino præstandam effe.

* præstandam; & proptereà si licitum est agnoscere, profireri, & declarare, hanco; declarationem Iuramento confirmate, Summum Pontificem non habere authoritatem Regem depriuandi, seu ex Rege adiungit;ne- non Regem efficiendi, necessariò consequitur, licitum quoque esse agnoscere, profireri, & declarare, hancque declarationem jureiurando confirmare, penes pontificem non esse potestatem subditos à fidelitate, & obedientia, quæ Regi ex iuris naturalis præscripto debetur, absoluendi.

Tertia Iuramenti claufula.

Tem iuro ex corde, quòd non obstance aliqua decla atione, vel fententia excommunicationis, aut deprivationis facta, vel concessa, aut facienda, vel concedenda per Papam, vel Successores suos, vel per quamounque authoritatem derivatam, aut derivari pratensam ab illo, sen à sua Sede, contra dictum Regem, Haredes, aut Sucressores suos, vel quacung, absolutione dictorum Subditorum ab corum obedientia, fidelitatem, & veram obedientiam sua Maiestati, Haredibus, & Successoribus suis prestabo, ipsumque, & ipsos totis meis viribus contra omnes conspirationes, & attentata quacunque, qua con-

Corona cuius ei alias fa impena Coribus proditi contra

enosca

dion dinal vtex ligitu Excon veran apert Hære nim, (o iu Sum nican heret hanc di Si gari quar ad d

resp

t

1;

-0

.

)-

)-

-

X

LÀ

0-

4-

0e-

14

6-

m

n,

e-

1-

es

14 13ontra personam illius, vel illorum, eorumque Coronam, & dignitatem, ratione, vel colore alicuius eiusmodi sententia, vel declarationis, aut alias facta fuerint, defendam : Omnema, operam impendam Maiestati sua, Haredibus, & Succesforibus suis reuelare, & manifestas facere omnes proditiones, deproditorias conspirationes, quas contraillum, aut aliquos illorum attentars coenoscam, vel audiam.

SECTIO Prima.

1 Aduersus hanc clausulam tres obieaiones fieri solent. Primò obijciunt Cardinalis Bellarminus & Gretzerus , & Lessius c, In sua resp. vt ex Anglico Lesij Recapitulatore d col- pro lurameligitur, illis verbis, non obstante quacung, to &c. Colo. Excommunicationis fententia fidelitatem, & b In comen. veram obedientiam fue Maiestatiprestabo, &c. Exeget. ca.6. aperte negari, potestatem Reges, etiam arg.1.2.3.4. Hæreticos, excommunicandi. Quomodo e- d pag. 53. nim, (inquit Cardinalis Bellarminus) ticite, & iuste Catholicus iurabit, se non pariturum Summo Pontifici Regem hareticum excommunicanti, nifi credat non poffe à Pontifice Regem hereticum excommunicari? Gretzerus autem hanc potestatem Reges excommunicandi Summo Pontifici prædictis verbis negari absque vlla omninò probatione tanquam notum supponit. Lesius verò, quid ad dictam Cardinalis Bellarmini rationem responderi possit, præsentiens, Respon-

sionem his verbis præoccupat. Dices, air Leffy Recapiculator, non hic negari potestatem excommunicandi, fed folim quendam ex. communicationis effectum, videlicet, quod, tametfi Princeps Excommunicationu vinculo eb. Arittus fuerit, subditi nibilominus à fidelitati vinculo absoluti non erunt. Sed Ceffettus fentensiam Excommunicationis necessario confequitur, vt Ecclesia praxis per mille ducentorum, & amplius annorum spacium oftendit, quod Au. thor ifte (Leffins) in alijs sui libri locis enidenter comprobauit.

2 Ad hanc objectionem Respondetur, authoritatem Summi Pontificis Regem excommunicandi prædictis verbis non

negari, sed potius concedi, atque suppo. ni, vri etiam Rex noster Serenissimusin

Præfatione sua Monitoria diferte fatetut pag. 10. In hac enim claufula implicité tantum

negatur, Excommunicationem, cum spiritualis Censura fit, hunc remporalem effectum operari, ve Principes suis tempo-

ralibus Regnis, arque Dominijs priuet, seu ex Regibus non Reges efficiar, & con-

sequenter, vt Subditos à temporaliobe. dientia, quæ iuxta doctrinam Card. Bil

larmini Regi iure divino debetur, exoneret. Eapars publicorum Ordina, (air Rex no-

fter,) que inferiore Curia continetur (inferio-

rem domum Parliamenti vocant) cum primum conciperetur iurisiurandi formula, clausulam

in ferue

nserue

otesta

rotins

andi n

ificis,

ninift lande

nolian

egitim

o han

rioleni biritu

dere ar

saveba

neretu

oralis

omnib

14 (bon)

rım de 3 S

hanc

niffin

ution Mathe

perfo

redar

tis ap

excom cum q

commi

finiati

it

4-

X.

4.

6.

tip

11-

6-

775.

4-

7

ır,

m

on

0. in

ut

ım oi-

ef-

0-

et,

n.

e.

Bek

ne-

10rio-

um

lam rue. nseruerat, qua Pontifici excommunicandi mei otestas adimebatur. Sed banc clausulam induci rotinus, ac deleri volui, vt vis alia huius iurifiuandi non effet quam excommunicationem Ponificis, iustam, ac legitimam causam meis subditis ministrare non posse, vt quicquam apertis, aut landestinis confilis, in me, meumg, Imperium noliantur, qui abdicanderum Regum ius nullo egitimo modo Pontifici quafitum effe censeam, g hanc iniustam Paparum psurpationem, & polentiam secularem, excommunicationis, qua piritualis Censura est, fines longe, lateq, excelere arbitrer. Tanto fludio, tantag, follustudine savebam, ne quicquam hos inreinrando contiperetur prater fidelitatis illius, civilia, & temoralis obediētia professionem, quam ip sa Natura omnibus sub Regno nascentibus prascribit: addita ponsione, qua opem, & auxiliu, contra omnem vim debita fidei aduerfam à subditis stipulabar.

3 Sed videamus, quam pulchram ad hanc Relponsionem à Rege nostro Serepiffimo allatam ipfe Card. Bellarminus folutionem reponat. Cum enim Rex noster Mathaum Tortum, feu Card. Bellarminu, qui personam Torti tunc induerat, mendacij redarquiffet, f quod in Iurameto fidelita go mendatis aperte pegari Summo Pontifici potestatem ciorum Torexcommunicandi Reges hareticos affirmallet, primo. cum quastio de Pontificis potestate in Regibus excommunicandie nec tractetur, nec vllo modo definiatur in luramento fidelitatio, sed ex professo

76 DISPUT. THEOLOG. Cap.4

declinetur, quod Rex ipse postea in sua premonitione sustius declarauit, ica Respon-

gia cap.15.in det Card. Bellarminus. 8

s In Apolo-

dacio.

4 Auctor libri non fcripfit in luramento fidelitatis tractari, aut proprie definiri questionem de potestate Pontificis in Regibus excommunicandu; fatu enim intelligebat in formula luramenti non esse locum quastionum Theologia disputandarum. Sed affirmavit in ea formula negari Pontifici Maximo potestatem excommunicandi Reges etiam bareticos; quod verum effe, perspicuum est ex illis verbis luramenti: Item iuro ex corde, non obstante aliqua declaratione, vel sententia excommunicationis, aut deprivationis facta, vel concessa, aut fienda, vel concedenda per Papam, vel Successores eius &c. fidelitatem, & veram obedientiam suæ Maiestati, Hæredibus, & Successoribus suis præstabo. Hec ibi. Qui vero intat fe obediturum Regi baretico, non obftante excommunicatione Papa, non iurat fimul, se non agnoscere in Papa potestatem excommunicandi Reges hareticos? aliequin enim non luramentum, fet facrilegium effet iurare, se non obeliturum fencentia excommunications à Pas palate in Rege " haretscum, fi crederet effe in Papa ver im pacestatem excommunicandi Rigis bareticos.

5 Veruntamen hæc Responsio, pace tanti viri mullius plane momert est. Nam (p grerquam quod ipse verbum illad, ira-

ch. cats

data quel di in feu d teftai velit tem pote to, ve ftria decli fua R

tenus vrali fe iul rum i legit

leu fa

comi Quo te qua tem pr

minic parebo propi comi

inqui nican

verùn mino g 4.

ę.

n-

fi-

10-

111-

11-

ila

u-

ffe,

m

2-

0.

12,

cl

M

15,

ui

ob-

ul

111-

4.

108

41

18

ges

CO

m

10

\$7,

Hatur, nimis rigide detorqueat, quali per questionem de potestate excommunicandi in luramento tractari, tractatum alique, seu disputationem Theologicam de potestate excommunicandi intelligi Rex velit, cum tamé eam suæ Maiestatismentem effe clariffime confter, nihil plane de potestate excommunicandi in lutamen. to, vel affirmari; vel negari, fed deindufiria omnem de tali potestate mentionem declinari) ipsemet Gard. Bellarminu hac fua Responsione neg; verum docet, neque fi Responsio eius vera esset, se à mendacio, leu falfitate quam Rex illi imponit, vllatenus purgat. Quid enim? An heri nequit, vialiquis vel ipe lucri, vel timore ductus, le iultæ excommunicationi non pariturum iuret, atque ita illicitè iurando facrilegium committat, qui tamen iplam excommunicandi porestatem non negat? Quomodoigicur exillis verbis non obstante quacung, excommunicatione Regi fidelitàtemprastabo, seu clarius, non obstante excommunicatione iusta illi excommunicationi non parebo, recte colligit Card. Bellarminus, me proprerez obscure, ne dicam aperte excommunicandi potestatem denegares At inquit, qui itaiurat, vel poteffatem excommunicandi negat, vel facrilegium committit. Esto: verum fi Rex hoc feeundum Card. Bellarmino gratis concederet, quomodo tamen

ipfese à falsitate liberet in eo quod ante non sub dissurctione, sed absolute pronunciauerat, Hit aperte negatur potestas excommunicaudi Reges etiam hareticos, ego profecto perspicere non valeo.

6 Deinde, neg; verum est, quod perperam lub difiunctione infert Card. Bel. larminus, in hac clausula vel potestaté excommunicandi abiurari, vel facrilegium committi. Qui enim iurat, quòd non obstante quacunq; excommunicationis senrentia contra Regem fulminanda, illi tamen veram obedietiam in temporalibu præstabit, tamessi iuret se Regi excommunicato paricurum, quia excommunicario remporalia Regum Dominia, aut civilem, & temporalem subditoru obedien tiam tollendi porestatem non haber, vi doctiffimi Theologi alibi h à me cirati arbitrantur, non tamen jurat, le justæ excommunicationi non obtemperaturum vt Card. Beharminus non recte concludit nam tameth credat, esse in Papa veram po testarem excommunicandi Reges Hæreticos, non tamen credic, excommunicationem, cum spiritualis censura sir, hunc habere temporale effectum, vt jus regnadi Principibus hereticis adimat, ex Regibus non Reges efficiat, aut civilem subditori obedientiam, quæ Regibus etiam hæreticis, non minus quam Catholicis, quamdiù

6 In Apologia.nu. 346. diù R Lermis

folution offectual mille de commo Neq; oftense vincu

iure d

muni

nam,

comp Becan k rece tamé tantù lenfu

men i quæll ita for aliud cam a

ges & tamen non ta lubdi

nisi e

diù Reges sunt, ex mente ipsius Card. Bellarmini, i iure diuino debetur, tollat,

te

TO.

ex.

ro.

er.

Bel.

ex.

um

ob.

en-

ta-

bus

m-

ni-

ci.

ien

Vŧ

rati

ex.

m,

ait

po

re-

ca-

inc

idi

JUS

orú

ti-

m. liù

7 Illud deniq; quod afferit Lestus, ab- vbi reduplisolutionem subditorum à vinculo fidelitatuesse catione illa. effedum, qui excommunicationis fententiam fuperfine ad necessario consequitur, ve praxis Ecclesta per iunctam elle mille ducentorum, & amplius amorum fracium obicrusuicommonstrat, est à veritate penitres alienum. Neg; enim ex vlla omnino Ecclesia praxi oftendi potest, absolutionem subditoru à vinculo fidelitatis Supremis Principibus jure diuino debitæ esse effectum Excommunicationis, sed ad summum aliam poenam, tamet u nonnunqua simul cum excommunicatione impositam, vt Suarez, Becanus, plurefq; alij Theologi, quosalibi recensui, expresse profitentur, (de qua pologia un. tamé pæna, an supremis Principibus, vel 346. untum inferioribus ex Supremorum colensu à Summo Pontifice ob aliquod crimen imponi possit, iaminter Theologos quæstio agitatur.) Et nuperrime Becanus ica fcribit; 1 Abud eft excommunicare Regem, I In centrealiud deponere, seu Regno prinare. Nec alterum cap. 3. q. 2. cum altero necessariò connexum est. Multi Re- Pag. 108. ges & Imperatores fuerunt excommunicati, non tamen ideo depositi: Et contra, multi depositi, non tamen ideo excommunicati. Quòd autem lubdiri à fidelitate absolui non possint,

nisi etiam Princeps Principatu princiur,

iam suprà ex doctrina Cardina. Bellarmini

s fupra ca.s. fec. 5. nu. 3.

DISPYT. THEOLOG. Cap.4. perspicue ostendimus, qui diserte docet, negare Principi obedientiam, quamdu Princepi est, iuri divino, à quo Papa absoluere non potest, adnersari Ecceigitur quam recte ist doctifsimi eiufdem Societatis lesu Theo. logi inter le conveniant, in ratione potif. fima alignanda, ob quam istud fidelitatis Iuramentum apertam Carholicæ fidei ab. negationem contineat. Et verum nos An. gli Catholici ob tam levia fundamenta, in quibus etiam nec iph doctifsimi aduerlarij inter le confentiunt, perpetuam nostram libertatem, & bona vniuerfastam mobilia, quam immobilia, cum vitima totius posteritatis tuina in discrime mittere, atq; infuper, vt lubditos parum fideles haberi teneamur, pio, prudentiq; Lectori iudicandum relinguo.

8 Postromò, quis no vider, idem protfus argumentum, quod ifti rres Doctores contra hanc tertiam Iuramenti claufulam confecerunt, ve inde probent, luramentum istud non posse ab viso Catholico ablque manifesta fidei Catholicæ abnegatione præstari; pari omhino ratione contra tredecim illos Sacerdores Anglos, & aduersus Franciæ Regnum totidem plas nè verbis adduci erlam posse, qui, vi superius m vidimus, firmiter tenent, non post Summum Pontificem Regem Francia regno privare, & non obstantibus quibuscung, excommu-

m cap.3.fcc: 3. num. 13.

munica-

nicati

pam fe

Regip neg in

Se; Vi

cerdo

prote

non c muni

ciata

uilib

plan

nus CC

Sumn tandi

teffor

quan

mus I

niam ipfices

rund

equi

habei

for,g five t

te bu

dien

ribu

nicationibus, qua contra dictum Regemper Papamferri possunt, Subditos tamen obedientiam
Regi pro temporalibus debitam prastare teneri,
neg, in ea per Papam dispensari, aut absolui posse; Vide etiam quomodo tredecim illi Sacerdotes Angli superius cap.3.sec.3.citati
protestati fuerint, se Reginæ Elizabetha,
non obstante quavis authoritate vel excomunicationis quacunq; sententia denunciata aut denuncianda, omne in causis ciuilib.obedientia prestituros. Eadem enim
plane ratione posset Cardinalis Bellarminus contra istos assimare, Hic aperte negatur
Summo Pontisci potestas Reges excommunitandi.

SECTIO Secunda.

tessoribus, nonnulli ita obijciunt, Potest aliquando contingere, vt Successor non sit legitimus Hares, sed Regnum contra sas vsurpet: Quoniam igitur luramentum istud, iuxta expressa ipsius verba, o iuxta planum, o conmunem eoundem verborum sensum, abs g, vlla omnino aquivocatione, vt in septima clausula exprese habetur, suscipere teneor, o vox hac, Successor, generatim sumpta quemlibet sive legitimum, sive illegitimum Successorem significet, virtute huius clausula iurare astrictus sum, ad obedientiam quibuscung, Maiestatis sua Successoribus abs g, limitatione exhibendam, o conse

F

et, eps

出る。

is b.

n. ta,

dm

m ma

t-

ė.

or-

res

n. ico

ga-

8 la-

pe-

ori-

nu=

in

Et

cij

fai

rib

rò

lig

Su

tui

len

figi

qua

COL

qua

lio

1

Ver

dão

cun

run

pera

Her

tere

tion

teni

in deff

quenter cuilibet eine Successori, tametfi Regnn contra im vourpauerit: igitur non licet viro Casholico hanc luramenti claufulam fub hac expressa verborum formula fuscipere, ni si vocabulo (Successoribus) vox legitimis adiungatur. z Ad hanc obiectionem Responde.

tur, quod, tameth hec vox Successor, gene-

ratim, & perfe fumpta quemliber Succefforem, fine legitimum, five illegitimum fi. gnificer, speciatim tamé,& proprièctiam accepta, quando præferrim in legealiqua collocatur, pro Successore tantum legicimo, & qui iure succedit, vsurpari solet. Et Cap.z.fec. proptereà iuxta regula superius ex Francifco Suarez desumpram, & ipsa lege ciuili confirmatam, ve nimirum verba legis in eo sensu accipiendasint, qui vitio caret, vox hæc, Successores, in hociuramento lege Regia stabilito ad Successores tantim legitimos, & qui iuxta leges regni succedunt, coardari debet. Nam ficut secundu iura id cantum possumus quod iure posfumus, ita iuxta leges ille tantum fuccedere æstimatur, qui legitimo ture succedir. Quaproprer Iurisconsulti haredita-Leg. nihil tem definiunt, o effe successione in vniuersum fide verboru ius, quod habuit defunctus, & Hæredem, qui in vniuersum ius defuncti succedit, neg; addunt

legitimam successionem, vel legitime succedit,

quia hoc semper intelligi debet, & pro-

pterea tanquam necessario subintellectu

3.RU.3.

fignific.

ž

-

2

1.

m

1a i-

Et

n.

li

in

et, e-

e-

elú

6-

e-

6-

2-

ım

111

nt it,

0-

tű

6-

in definitione Heredisatq; Hareditatis non exprimitur, sed omnino prætermittitur. Et quotiescung; in communibus, municipalibus, aut pragmaticis huius Regni fanctionibus vlla de Rege, ciufq; Successoribus mentio habetur, hæc vox legitimis ras rò apponisolet, tametissemper subintelligi debeat: & proinde vocabulum istud Successores in hac luramenti claufula, iuxta propriam, vittatam, & ciuilem, leu legalem vocis fignificatione pro legitimis tand rum Successoribus accipienda est. Dixi ciuilem, lou legalem, quia fieri potest, ve vox aliqua per iuris extensionem, restrictionem, parificationem, aut fictione, aliam habeat fignificationem eriam propriam, quam quæ ex primæua verbi fignificatione illi convenier, vr mors, filius, & eiufmodi, quælniure pro morte etiam civili, & hlio adoptiuo propriè viurpantur.

SECTION Tertia.

Tertio, aliqui obijciunt contra illa verba, lpsuma, & ipsos tetu meu viribus desendă contra omnes cospirationes & attetata quacung, qua contra personă illins, vel illorum eorumg, Coronam, & dignitatem & comnema, operam impendam reuelare, & Maiestati sua, Haredibus, & Successoribus suis manifestas fatere omnes proditiones. & proditorias Conspirationes, quas contra illum, aut aliquos illorum attentari cognoscam, vel audiam.

DISPUT. THEOLOG. Cap.4.

Aiunt enim, iuxta hodiernas huius Regni leges effe proditionem, & proditoriam conspirationem, atq, attentatum contra Maieftatis fuæ coronam, dignitatem, reconciliare aliquem Romano Pontifici, & eidem reconceliari, fieri Sacerdotem in partibus transmarinis per authoritatem Summi Pontificis, & postea in hoc regnum reverti, atq, insuper, negare Regem Anglia esse supremum in terris huius Regni etiam in causis Ecolesiasticis Gubernatorem, igitar vi horum verborum iurare aftringor, Regem contra tales reconciliationes, & talium Sacerdotum in hoc Regnum reversiones defendere, & tales proditiones, at q, proditores fua Maiestati manifestos facere, quod nemo Catholicorum vi temporalis, & cinilu obedientia prastare tenetur, & proprerea iuramentum stud non solam temporalem fidelitatem continet, vi Rex pratendit, fed plura alia, qua doctrina Catholica aperte aduerfantur.

2 Ad hancetiam Iuramenti claufulam P Cap. 2. sec. reuocari potest obiectio illa superius P relata quam Gretzerus contra illa verba, Supremum nostrum Dominum, in prima luramenti claufula comprehenta adduxit, fieut etiam præcipuum fundamentum, cui Antonius Capellus, in libro, cuius titulus est. Aduersus pratensum primatum Ecclesiasticum Regis Anglia, innixus probare contendit, obedientiam, quam sua Maiestas in hoc iurameto à subditis requirit, excedere Catholico ciuilis obedien-

obec tua fide ftra

men

pari des 1 prin olin

> - 1 ficis gno Prin ram

met Pari deli ne] lyng

gant felor reus cina

tur Vt of rita

non

obedientia terminos, inuadere potestatem spiritualem Ecclesia, & aperte aduersari Catholica sidei, quod ipse hac ratiocinatione demon strare se putat.

q Cotrouers. 1. cap. 2.pag.

Omnis, qui in felonia, & lasa maiestatis cri- 30. & seq. men incidit, cadit à sidelitate. Regi debita ex iu-

ramento fidelitatis.

11

ais

re

e-

1-

4-

US

0-

1-

4-

2-

14

0-

-

id

pf

-

n

At qui reconciliari vult Pontifici, qui vult parere cuicung, authoritati, quam Romana Sedes pratendit, qui denique recusat iuramentum primatus Ecclesia ab Elizabetha conceptum olim, is felonia, & lasa Maiestatis reus habetur. r. Non habe-

Ergo, qui non vult esse hostis perpetuus Pontis Maiestatis, sicis, qui quamounque eius authoritatem reco- quamement su matus gnoscit, qui recusat impium illud iuramentum præstat, nisi Primatus, is cadit à sidelitate Regi debita ex iu-illud, post-quam tribus

ramento fidelitatis.

3 Maior negari non potest. Minorem ipse- delatu suemet Rex probat legibus suis latis in bac eadem rit, suscipere
recusauerit.

Parliamenti sessione, in qua boc iuramentum sidelitatis pracipitur. Nam inprimis statuit Rex,
ne subditi sui exeant Regno militiam, nisi per
syngrapham, & geminum sideiussorem se astringant, ne Papa reconcilientur. Qui secus faxit, pro
felone habetur. Deinde la sa maiestatis crimine
reus habetur qui secerit, consuluerit, aut patrocinabitur, consciusve suerit, vt quis reconcilietur Pontisci, Sediue Romana, vel ed adduxerit,
vt obedientiam suam spondeat cuicung, authoritati Romani Pontisicis. Hos verò venia dignos
non vult, ni prius susceperint duo iuramenta,

f 3

alterum, Primatus. alterum, hoc fidelitatis.

4 Manet ergo à Rege pfo per legemprobata Minor propositio scilicet, Felonem effe to in crimen lafa Maiestatis incidere, qui non turat perpetuas inimicitias cum Pontifice, qui ipfi quouis modo obedire vult, qui recufat iuramentum illud Primatus: Quemodo ergo iurare possunt Catholici, falua, quam credunt, Catholica fide? fi illo iuramento amicitia omnis, obedientia omnis,omnis potestas Pontificis abiuratur, quomodo iurare possunt sine anima detrimento? lam ergo patet, ve credo, falfum effe, quod illo iuramento requiratur ab Anglis fola, & mera civilis obedientia, nec fpiritualis poreftas Pontificis, fidésve Catholica vllo medo attingatur, & vere à Torto dictum, quod per illud abiuratur fides Gatholica, & omnu potestas Pontificu, non minus quam per suramentum Primatus.

f Pag.26. 27.

raterea, legatur Apologia, o videbit vnusquisq, Regem adducere approbationem, confirmationem, convocationem Conciliorum, vt probet, civilem obedientiam Regibus deberi. Ergò secundum Regem civilis obedientia completitur ista, que certe Catholicorum nullus credit civilia esse, ad civilémve obedientiam pertinere; quare negare non potest Rex, se à subditu suis Catholicis plura postulare sub nomine obedientia civilis, que Catholico civilem obedientiam excedunt. Hactenus Capellus.

6 Ad hanc obiectionem Responderur primò, Tametsi hæc vox, proditio, seu proditoria

ditori pauc Spirit fueri plana ficati les ca null prop nian tur, ter n tiun poffi ria, v ræ p bean proc &ap eft,8 tam pær mul cun dina

effections of tur,

fup quà 4

-

-

is

-

0

0

6

ŝ

ditoria conspiratio, iuxta huius Regni leges paucis adhine annis sancitas, ad quasdam spirituales causas aliquo modo extensa fuerit, atta pe iuxta propriam, formalem, planam, & viitatam huius vocabuli fignificationem, solum ciuiles, & non spiritua les caulas comprehendit. Et tametsi nonnullæ spirituales causæ pæna ordinaria propriæ, & naturalis perduellionis puniantur, eog; respectu proditiones dicantur, nihilominus verè, realiter, & formaliter naturalis proditionis natura non fortiuntur, neq; alia ratione proditiones dici poslunt quam quæcung; crimina Secularia, ve furta, homicidia, adulteria, fi sub veræ proditionis pæna à Principe prohibeantur. Vera enim, propria, & naturalis prodicio in omnibus locis. & regionibus, & apud omnes nationes eiusdem naturæ est,& lege naturæ, acgentium prohibita, tameth apud diversas nationes diversis pœnis pro vniulcuiulque nationis more muletari folcat, quo pœnaru genere quod cunq; crimen enorme, fi ita Princeps ordinauerit, puniri poterit, eog; respectu ab effectu appellationem trahens, proditio. nis nomine nuncupari potest.

7 Secundo, & principaliter Respondetur, nullam legé humanam juxta regulas superiùs affignatas magis obligare posse, Cap. 1. foc. qu'am Legislator obligare intendat, & 3.Nu.I.

f 4

verba legisin eo fensu accipienda esfe, in quo ea intelligenda esse Legislator declarat. Iam tam Rex quam Parliamentum fatis expresse declarant, quas coditiones, & proditorias conspirationes sub ijsno. minibus comprehendendas effe velint, dum diferte affirmant, se in hoc Juramen. to nihil aliud intendere, quam professionem naturalis fidelitatis, & civilis obedientia, que omnibus Principibus legitimis, quamcung; religionem profiteantur, lege diuina ac naturalidebetur, cum sponsione ad omnem contrariam incinilem violentiam propellendam, atque detegendam. Tanta folicitudine, ait Rex # ca. uebam, ne quicquam hoc iureiurando contineretur prater fidelitatis illins, ciuilifa, & temporalu obedientia professionem, quam ipsanatura omnibus sub Regnonascentibus prascribit, addi. ta sponsione; qua opem, & auxilium contra omnem vini debita fidei aduer fam à subditis ftipulabar. Et rurlum in Apologia, Eteniminquit, * vt luramentum Primatus excepitatum est ad discrimen faciendum inter Pontificios, & eos, qui pabiscum de Religione sentirent, sic hoc luramentum, cuius iste impugnator videri vult, institutum est ad distinguendos Pontificios, qui in rebus ciuilibus obedientiam, & obsequiumre-

u In Premonit.pag. 10.

* Pag. 47.

na adharescunt. 8 Et in secunda Parliamenti sessione huius Iuramenti præludio, ita habetur:

tinent, ab ijs, qui sulphurea proditionis discipli-

Atque

Atqu

sue sub

bit am o mus &

tia in

clarel

dem in

fra fa lius d

formul person

da, o

dans t

dum,

Subdi

iam D

& Su

apert

delie

dien

mui

dicis

Aria !

mi P

hos la

turn

in ho

tiffir

rias

9

n

-

s,

.

,

.

m

2

-

-

te

.

4

11

.

Acque ad discernendum, quomodo Maiestatic y Cap.4. sue subditi, quod ad fidelitatem ipsorum & debitam obedientiam fectat, afficiantur, Decernimus &c. Quæ fidelicas, & debita obedientia in quarta Parliamenti sessione magis clare hisce verbis declaratur z Quandoqui- ¿ Cap.6. dem in decreto anno tertio Regni Maiestatis vefra facto, cuins titulus est, Decretum ad melius detegendos Pontificios Reculantes, formula cuinsdam luramenti ad certas quasdam personas in co Decreto commemoratas ministrada, o deferenda coarctatur, o praferibitur, spedans tantummodo ad tale obsequium declarandum, quale vnu fquifque verus, & bene affectus Subditus non folum ex fidelitatis vinculo fed etiam Dei pracepto vestra Maiestati, Haredibus, & Succefforibus deber &c.

o Cum igitur sua Maiestas publice, ac aperte declarauerit, se solum naturalis sidelitatis, atque ciuilis, & temporalis obedientiæ professionem ad resistendum omni contrariæ inciuili violentiæ à Subditis exigere, eamque ob causam de industria noluisse, vr abnegario potestatis Sum mi Pontificis eum excommunicandi in luramento contineretur, & Parliamentum similiter talem duntaxar obedientia in hoc sureiurando requirat, quæ ex vinculo sidelitatis, Deique præcepto debetur, clatissum est, eas proditiones, & proditorias conspirationes, quas detegere, & contias conspirationes, quas detegere, & contias conspirationes, quas detegere, & con-

5

DISPYT. THEOLOG. Cap.4 tra quas vi buius Iuramenti fuam Maiesta tem defendere obligamur, non esse spiri tuales reconciliationes Summo Pontific nec Sacerdorum derectiones, qui nullan ciuilem violentiam, auttemporalem co spirationem in Maiestatis suæpersonam Coronam, aut dignitatem machinantu fed illud folum bociureiurando prohiben ne fubdici tales ciuiles, seu potins inciui les prediciones, aut proditorias confpira tiones in Regem molicantur, cásve sua Maiestari deregere negligat, quas lex Dei & naturæ, Subditis, quameung, religio. bente nem coluerine, interdicit.

10 Ve autem rem totam paucis communatu plectar, duplex proditio, seu proditoriert, in Conspiratio distingui potest; vna vera, na it, is, tutalis, seu proptia, que lege naturali, & grames gentium prohibetur, & apud omnes mor ein tiones ein dem naturæeft, quæque fidelis oncil tati naturali aduerfatur, alcera methapho ulat it rica politiua, & impropria que ex politis Eco tiuo cantum aliquius Principis decreto ralis prodicio efficieur, & ea cantum de caula am in quia pæna veræ, & naturalis prodicio ue M. nis punitur, prodicio, aut prodicoria Con-abetu spiratio nuncupatur. Priorem proditio iliatio nem, & proditoriam Conspirationem eges p Rex noster Serenissimus in hoc fidelitate ue veriuramento tantum comprehendere voluit, intur de posteriori, quæ alijs decretis, & iuralici qu mentis

olitio one in re, &c. incip em pr edeb is Su ndic, ition

entis

reiura

10 A

ımétt

ta

ri

ici

O.

U

en

ui

ra

10-

na

,& 112

tate uil

rantis

entis interdicitur, nihil prorfus in boc reiurando statuere decreuit.

10 Atq: hinefacile Respondeturad aran metum Capelli. Nam & Maior eius proficio de vera propria & naturali prodim one intelligatur, atg; de naturali fidelire, & illa civili obedientia, que cuicung; incipi legicimo, quamcunque Religiom professus fuerit, ex lege Dei, & natuedebetur, & quam folam Rex nosterà us subdicis in bociunamento exigere in-Dei andit, vt iam monstratum est, Maiorem benter concedimus; Qui enim talé proitionem incurrit, talem inciuilem, leu manaturalem violentiam fue Maiestati inprimert, in tale læfæ Majestatis crimen inciit, is cadit à fidelitate Regi debita ex bec namento naturalis fidelitatis Sod tunc Mi-or eius propolitio falfa est, nam qui reeli onciliari vult Summo Poncifici qui reho ulat inramentum Primatus Regij in cauoh s Ecclesiasticis &c. in proditionis na-en tralis crimen minima incurrit, violen-us iam innacuralem Regi non infert, ne-tio ue Maiestatis contra naturam læsæ reus on abetur. Nam tameth prædictæ reconio iliationes per modernas huius Regni em eges proditiones adjudicentur, pænisue veræ, & naturalis proditionis punintur, & proinde prodiciones politium ici queant, non funt tamen proditiones veræ, propriæ, & naturales, quas solas reuelare, & contra quas solas Maiestatem
suam desendere in hoc suramento constringimur, neq; naturali illi sidelitati, quam
solam in hoc iureiurando Rex, & Parliamétum à nobis exigunt, aduersantur. Atque
ita in similes perduelliones potest qui
incidere, absque eo quòd cadar ab illas
delitate naturali, quæ Regi debita est es
hoc suramento sidelitatio, in quo naturali
tantum sidelitas à Subditis exigitur.

positione nomine proditionis, seu criminis læse Maiestatis quascunque proditiones tam veras, & naturales, quam improprias, & positiuas intelligere velit, tunt negamus Maiorem; Potest enim quis in similia læse Maiestatis crimina incidere, absq; eo quòd cadar ab illa sidelitate, qua Regi debita est ex bec iuramento sidelitatuin quo naturalis tantum sidelitas à Subditis requirirur, cum sponsione ad resiste dum omni innaturali violentiæ, & ad quascunque proditiones innaturales detegendas, suamq; Maiestatem contra eas dem totis viribus desendendam.

12 Itaq; neq; à Rege ipso per legem, vi perperam infert Capellus, neque ab ipso Capello per rationem manet probata Minor propositio, sed adhuc restat probanda. Et proptere à Conclusio eius euidenter

falla

fallac

itia or

ficis ab

ola o

cis in

um n

Subdi

leben

Torto

er boc

omi

er Iur

13

derem

igion

mare,

inere

ninin

uo n

nmis

nur, e

bram

his C

nine

ciuilei vi fær

tem à

quam

natura

mis, q Gerin re.

em

in-

am

né.

ue

uis 6

lie

104 ni.

10-

0-

no

in

re,

uæ etis,

1b-

téad

le-

af.

vt

olo

1i-

111-

rer lia

alfaeft, nempe, quod in hociuramento amiitia omnis, obedietia omnis, omnis potestas Ponscis abiuratur. Namilla sola amicitia, illa ola obedientia, illa fola potestas Pontifiis in hoc iureiurando ab negatur, quæ fimul um naturali,& constanti fidelitate,quam Subditi, ex lege Dei, & naturæ Principi lebent, conærere nequit. Igitur neque à Torto, neg; à Capello verè dictum est, quod er hoc luramentum abiuratur fides Carbolica, omnis potestas Pontificis non minus, quam er Iuramentum Primatus.

12 Quapropter, tametli Capello conceleremus, Regiam Maiestatem, iuxta Reigionis fuæ, quam colir, principia, existimare, multa ad civilem obedientiam perinere, quæ iuxta doctri nam Catholicam minime spectant, cui rei, vrpore ad id, de uo nunc agimus, omnino impercinenci nmiscere me nolo) nihilominus inficianur, eum in hoc iureiurando (nam de alijs uramentis iam sermo non est) à Subditis uis Catholicis aliquid softulare sub nomine obedientiæ ciuille, quod Catholico ciuilem obedientiam excedit, quoniam, vt sæpiùs dictum est, non aliam fidelita. tem à Subdicis in boc iureiurando requirit, quam naturalem, vtpote ex lege Dei, & naturæ quibuscunque Principibus legitimis, quamcunque Religionem amplexi merint, à suis subditis exhibendam.

DISPYT. THEOLOG. Cap.4

14. Et certe si modus iste ratiocinan. di, quo veitur Capellus, pro legitimoha bendus estet, simili prorsus ratione com probari posset, non fore licitum alicu Subdito Catholico, stantibus hodierni huius Regni legibus, etiam illud fideli tatis luramentum fulcipere, quod olin eo tempore, quo Reges erant Catholici, Subditis exigebatur. Nam quamuis Ca tholici his verbis generalibus duntaxa jurarent, se verè, & syncerè profiteri, testi ficari, & declarare Regem lacobum effe ve rum, & legitimum Regem huius Regni omniumque suæ Maiestatis Dominio rum, illique veram obedientiam, atqu fidelitatem polliceri, quod licitum esse iuran nemo dubitat , aiunt P. Parsonius , & Becam * cap 2. fec. superius * relati, idem camen Capelliat

mu.7.

gumentum ijsdem plane verbis contr hoc etiam luramentum vrgeri poffet, v quius vel mediocricer doctus perspices potest quod sane enidens indicium est, il lud fuum argumentum effe reuera falla captiofum, & tophisticum, vt nos etiam satis, superque commonstrauimus.

CAP

bereti

polition

munic

ditos ,

Cardi

deponi

1 (

obies

obijci

Aiuni

enifica

lea pri

nere, C suscipi

est; Co

cepto , rit, ad poffe li

banca depon

CAPVT V.

an. ha

m cu

nin

in

ci, Ca

Xa

Ai

ve

gni

110

qu

ann

iar

ntr

cer

Lil

lla

S

Quarta Iuramenti claufula.

PRETERA iuro, quod ex corde abborreo, detestor, & abiuro tanquam impiam, & hareticam hanc damnabilem doctrinam, & positionem, Quod Principes per Papam excommunicati, vel deprivati possunt per suos Subditos, vel alios quoscunque deponi, aut occidi; Cardinal. Bellarminus, • & Capellus legunt, deponi, & occidi.

a In Edition ne Politana & in Coloniensi 1614.

SECTIO Prima.

obiectiones heri folent. Et primo aliqui obiectiones heri folent. Et primo aliqui obijciunt contra verbum illud, abiuroz Aiunt enim, verbumifud abiutate, idem fignificare, quòd doctrinam illam quam quis antea propugnauit, retrattare, seu palinodiam canere, propterea non potest hac clausula abeb suscipi, qui talem doctrinam nunquam tut atus est; Cum igitur omnes Regis subditi nemine exespto ad hoc insignandum si Magistratus voluerit, adigi possint, clarum est, hanc clausulam non posse licite. E absq. periurio ab illus suscipi, qui banc doctrină, de Principib. authoritate Papali deponedis, vel occidendis, nunquă sustentarunt.

a Ad hans obiectionem Respon-

DISPYT. THEOLOG. detur, quod tametsi verbum istud, abiura. re, aliquoties pro peierare viurpetur, si tame omnia Dictionaria euoluantur, nunquam reperietur, quòd abiurare doctrinam ali. quam, nihilaliud fignificet, quam dochi. nam antea ab eo propugnatam retractare, fed cum internando abnegare, damnare

Theodor

compu

ticos p

nona, &

quippi

qui de

quame

ter ful

re,etia rium,

eum de

pit , fic

Quòd

horre

tioner

tam n

reliqu

nabil

tate F

iftis fi

mis, p

beret

logi a

adeo

arbie

prof

ex ce

deng

Theodo-

fen deteltari doctrinam aliquam fivean b Simancar in tea eam propugnauerit, fine non: b Etta-tit. abiurare meth in rigore fermonia verbum istud, 46, iurare, idem fignificaret, quod doctrinam cum inreinrando retractare, tamen inxu planum, & communen huius vocabuli fenfum,& iuxta viitatam in erroribusabiurandis praxim, verbum istud abiuran pro eodem accipitur, atq cum iureiuran do damnare, abnegare, leu detestarido. etrinam aliquam, quam non folum reuer antea fultentauit, led quam vel antea propugnauit, vel eam propugnafie nonnulla fulpicio fuir. Atque ita hæreticæ prauitatis Inquistrorum mos est, ve illiqui de aliqua hæreli defendenda apud Inquilificionis tribunal, vel acculatus; vel denui ciarus fueric, le perabiurationem purget, arque hæresim illam de qua denunciatus, & fuspectus est, abiurare cogarur, tameth fortasse nunquam eam reuera, aut ore docuerit, aut corde amplexus fuerit. Cuius rei exempla videre licet in magna Synodo Chalcedonenfi, vbi Actione octava

e Simancat mu.18.

Theodoretus, qui de heræsi suspectus erat, compulsus fuit Nestorium, & omnes hære. ticos palam anathematizare. Et Actione nona, & decima eiulmodi Synodi, fimile quippiam factum est cum Iba Episcopo, qui de quibusdam erroribus accusatus, quamuis fuerit inuentus innoxius, propter suspitionem tamen coactus est d'dice- d'aft.declima re, etiam in scripto; Anathematizaui Nestorium, eiusq, dogmata, & nunc anathematizo eum decies millies , & omnem illum, qui non fapit, ficut boc Sancta Synodus, anathematizo. Quòd autem Rex, & Parliamentum ob horrendam illam fulphuream Conspirationem à quibusdam Catholicis attentatam non levi suspicione duci potuissent, reliquos etiam Catholicos eandem damnabilem de Principibus, saltem authoritate Papali, occidendis doctrinam cum istis sulphureis proditoribus sustinere, nimis, proh dolor, manifestum est.

b-

176

n

0-

era

04

lla

ui

de ifi-

un

er

US

eth

do-

ius

10.

ava

odo-

SECTIO Secunda.

1 Secundò, contra hæc verba, tanquam bereticam, quidam nostræ nationis Theologi acriter, & ferè folummodo obijciút, adeo vt hanc folam claufulam fufficere arbitrentur, ad Iuramentum istud penitus proscribendum. Existimant enim, posse ex certissimis Dialecticæ principijs euidenter demonstrari, istam Iuramenti clau#11.219.

f page 4g corrouerf.
1.cap. 1. nu.3.
pag. 34.

b pag.84

DISPUT. THEOLOG. fulam à nemine absque manifestissimo periurio suscipi posse. Arque hec obiectio, quam Leonardus Lesius, e vt ex Anglico eius Recapitulatore f colligitur, Antonius Capellus, \$ & alter quidam Anglus in Responfione sua ad quoddam Regis Edictum, h breuiter infinuant, ab Authore Anglici cuiusdam Dialogi, cuius titulus est, Iudia cium Protestantismi, & Puritanismi &c. fufrus, & nervosius vrgetur, in quo hic Author confidenter admodum, vt videtur, fibi persuadet, se perspicuè demonstrasse, nullum fiue Protestantem, fiue Purita. num iuxta Religionis suæ principia hanc Iuramenti clausulam absq; euidenti periurio suscipere posse. Atque hæc prætensa eius demonstratio aduersus etiam Catholicos simili plane ratione confici potest.

Hæc igitur suæ demonstrationis, totius q; eius libelli summa, & sub-

stantia est.

2 Nemo absque periurio illam positionem tanquam hareticam abiurare potest, qua verè hareticanon est: sed hac positio, Quòd Principes per Papam excommunicati, vel depriuati possunt per suos subditos vel alios quoscunque deponi, aut occidi, non est haretica, ergo nemo illam tanquam hareticam abiurare potest.

Maiorem propositionem, vt manifesta supponit

upp duo mitt aliqu posits negat illius qua p quis t tem,i hac in lonos lurgi que c 3 fidei 6 is, qu cellar cam e tum c qua r latis e falfita

flet, se fitas r exprej

presso

trina Lydiu

tem. 1

num 1

0

s !-

li

ci

14

la

1-

r,

e,

a-

16

r-

2-

m

ci

S,

em erè

n-

e-

OS

e-

lá

it

99

upponit; Minorem probat. Sed inprimis duo ab omnibus concessa fundaméta premittit. Primum est quod imposibile sit, totum aliquod suramentum ex diversis partibus compositum, quarum qualibes aliquid assirmat, vel negat, verum, & licitum esse, nist etiam singula illius partes vera, blicita sint. Si enim vna aliqua pars falsa sit, necesse est, vt priusquam aliqua totum suramentum suscipit, illametia partem, in qua falsitas continetur, susceperit. Atque hac indubitata veritas fundatur in axiomate illono minus certo, quam vulgari, Bonum consurgit ex integra causa, malum ex quocunque desectu.

3 Secundum est, quod cum baresis sit error fidei contrarius, quem pertinaci animo defendit u, qui fide Christi in Baptismo professus est,necessario consequitur, nullam positionem bareticam esse posse, nisi errorem aliquem fidei oppositum cotineat, adeo vt quantum cunq, positio aliqua rationi naturali contraria sit, non tamen satis est, vt fiat baretica, nisi aliquam contineat falsitatem fidei aduer fantem, & consequeter expresso Dei verbo, quod iuxta Protestantium dotrinam est fola, & vnica fidei regula, & Lapis Lydius, quo fides ab harefi discernitur, repugnatem. Multa positiones falsa sunt, vt quod Londinum vnius tantū milliary spacio ab Eboraco diflet, sed non sunt baretica, quoniam illarum falsitas rationi tantum naturali repugnat, & in expresso Dei verbo nequaquam continetur.

100 DISPUT. THEOLOG. Cap.5.

His positis ita ratiocinatur.

4. Quandocung, propositio affirmatiua est haretica, necesse est, vt vel fidei contraria fit, & consequenter expresso Dei verbo repugnet, vel contradictoria negatina de fide credenda fit, atq. in expresso Dei verbo reperiatur, sed neg, hac positio affirmatiua, Principes per Papam excommunicati, vel depriuati possunt per suos Subditos, vel alios quoscunque deponi,aut occidi, est fidei, aut expresso Dei verbo contraria, neg, contradictoria negatiua, nempe, Principes per Papam excommunicati, vel depriuati non possunt per suos subdi. tos, vel alios quoscunque deponi, autoccidi, de fide credenda est, velin expresso Dei verbo continetur, ergo hac positio, Principes per Papam excommunicati, vel deprivati pol sunt per suos subditos, vel alios quoscunque deponi, aut occidi, non est haretica.

5 Et fi aliquis forsan Responderet, quod cum Exodi. 20. scriptum sit, Non occides, & 1. Reg. 26. Ne interficias eum, quis enim extendet manum suam in Christum Domini, & innocenserit, vnapars pradicta positionis, nimirum, Principes per suos subditos, vel alios quoscunque occidi possunt, baretica sit, & propterea tota positio ratione istius parti tanquam heretica abiurari queat, Hec tamen Responsio nullo modo satisfacit. Nam prasens positio, de qua iam sermo est, nempe Principes pet Papam excommunicati, vel depriuati

possunt

pof cun firm comi (uos tùm Igitu affirm tos,v quoli fed fo eam e bus re proba

> gular cunq haret nis fa alter rea to Prin preso pars a pam lunt depo

potest nullo

bo rep

ca al

est

6

vel

tg,

00-

X-

er

le-

er-

m-

iti,

li.

OC-

er -

nec

loc

n

um

eg.

n-

ni,

ונו,

el

ica

tis

en

10-

er

ri

10

possunt per suos Subditos, aliósve quoscunque deponi, aut occidi, non absolute affirmat, quòd, Principes, postquam per Papam excommunicati, vel deprivati suerint, possint per
suos Subditos, aliósve quoscung, occidi, sed tantùm sub dissunctione, possint deponi, aut occidi:
Igitur tametsi positio illa haretica esset, si solum
assirmaret Principes per Papam excommunicatos, vel deprivatos, posse per suos subditos, aliósve
quoscung, occidi, tamen, cum istud non assirmet,
sed solum, posse tales Principes deponi, aut occidi,
eam esse hareticam, o prafatis scriptura textibus repugnantem, nulla ratione verisimili comprobari potest.

9 Namiuxta verisimam Dialecticorum regulam, vt propositio aliqua disinnetiua, vel quodcunque sub distunctione affirmatum, falsa sit, & haretica, necesse est, vt vtraque pars disiunctionu falsa etiam sit, & baretica, neque satu est, vt altera tantum pars illius fit haretica. Et proptereatametsi secunda pars distunctionis, nempe, Principes occidi possunt, heretica sit, & expresso Dei verbe aduersetur, quia tamen prior pars dissunctionis, videlicet, Principes per Papam excommunicati, vel depriuati posfunt per suos subditos, aliósve quoscunq; deponi, non est haretica, neg, expresso Dei verbo repugnans, tota propositio disiunctiua non potest re quidem vera esse haretica, & proinde à nullo Protestante vel Puritano tanguam haretica abiurari. Atque hæc prætensæ demonftrationis huius Authoris, totiusque sui

Dialogi summa, & substantia est.

7 Idem planè argumentum, quo ites Author aduersus Protestantes, & Puritanos veieur, ad probandum, hanc Iuraméti clausulam abiq; manifesto periurio ab illis suscipi non posse, pari omnino ratione contra Catholicos vrgeri potelt, qui tenet, infallibilem fidei regulam esse Dei verbum scriptum, aut traditum, illiúsve verum, & legitimum fenfum, quem Ecclesia Catholica, cui infallibilis Spiritus Sancti assistentia ad veram diuini verbi intelligentiam fidelibus proponendam à Christo Domino promissa est, talem esse declarat. Nam neg; ex Dei verbo scripto, vel tradito, neq; ex aliqua Ecclesiæ, aut Generalis Concilij definitione sufficieter probari potest, penes Summum Pontificem non esse potestatem Principes depriuandi, aut postqua per eum depriuati suerint, non posse tales Principes persuos subditos, ali ósve quo scunq; deponi, sed potius ex continua Summoru Pontificum praxi contrarium, vt certum, supponi videtur, quod etiam Cardinalis Bellarminus tum in suis controuersijs, tum in sua ad Gulielmum Barclaium Responsione (sed frustra) demonstrare conatur.

8 Quapropter in hoc luramento, ait Lesi 748.54 sius, vt Anglicus eius Recapitulator i refert, impi non f fed d qui I tame

qua ne,

cati iura tate

8

quo

fporma
Prin
uati
cun
rior
van

dic qua iun iun

> qui fit,

vti de fert, Doctrina Catholica tanquam haretica, crimpia abiuratur. Namplanus Iuramenti sensus non solum opinionem de occidendis Principibus, sedde illis etiam deponendis condemnat; crille, qui Iuramentum suscipit, vtramáz abiurat. Et tametsi verborum sensus ambiguus esset, non ideo tamen Iurametum suscipi possit, cum circa rem, qua ad sidem spectat, in qua nulla aquiuocatione, aut ambiguo sermone vti licet, versetur. Ex quo euidens est, neminem ex corde doctrinam Catholicam tanquam impiam, cribareticam abiurare posse, nisi ipsemet in haresim, at qui impietatem profunde la psu suerit

tatem profunde lapsus fuerit.

ui

1

i

10

a

1

8 Ad hanc obiectionem duplex Responsio adhiberi soler. Prima, eaq; potissima est, quòd, tametsi prædicta propositio, Principes per Papam excommunicati, vel depriuati, possunt per suos subditos, aliosve quoscunq, deponi, aut occidi, videatur ob posteriorem illam coniunctionem dissunctivam [aut] esse proposițio disiunctiua, seu potus, propolitio Categorica de tali prædicato difiuncto, vt Dialectici loquuntur, quæ virtute continet propositionem disiun &iuam, seu quæ in propositionem disiunctiuam resolui potest, (ad cuius veritatem,vr in obiectione dictum est, solum requiritur, vt altera pars disiunctionis vera sit, & vt tota diunctio falsa, & heretica sit, vtraque illius pars falsa, & hæretica esse debeat, neque satis est, ut altera tantum

104 DISPUT. THEOLOG. Cap.5.

pars falsa sit, & hærerica) attamen iuxta communem sensum, & intelligentiam verborum requidévera, & iuxta idioma Anglicanum equipollet propositioni copulatiuæ, seu potiùs Categoricæ propositioni de tali prædicato copulato, quæ in copulatiuam resolui potest, ad cuius veritatem iuxta dialecticorum regulas è con. trario requiritur, quòd vtraq; copulatio. nis pars vera sit, atque ve tota, seu integra propositio falsa sit, & hæretica, satis est, quod altera tantú copulationis pars falsa sit, & hæretica, neque necessarió vtraque eius pars falsa, & hæretica esse debet. Neg; inustratum est, vi coniunctio dissunctiua nonnunquam copulatiuæ æquiualeat,& vice versa copulativa disiunctiva æquipol leat, sicut habetur leg. sape ff. de verborum significatione. De quo vide Felinu in Cap.inter cateras extra derescriptis, Azorium tom.1. Insti. lib. 5. cap. 25. & Salas disp. 21. de Legibus sec.3. regula 26.

Quòd si quis omninò contendere velit, prædictam propositionem, Principes per Papam excommunicati &c. ob dissunctivam illam coniunctionem [aut] esse omnino dissunctivam, hoc tamen concesso, facilè ad obiectionem Responderi potest. Nam quantumuis admittamus, esse propositionem dissunctivam, nihilominùs Dicendum est, non esse dissunctivam

abso-

absol regula retica se hæ iuna liber seu l cunq lueri verit difiu hære nis 1 dior seu p tion tica aiua ta co

> Subque appa Ang

ftri i

gnil in pi

mu

4

-

n

.

a

t,

a

is a

l

m

1-

.

8

-

1-

)-

)-

le

-

n

)-

absolutam de qua præfata Dialecticorum regula, nempe vt propolitio aliqua fit hæretica, vtraque difiunctionis pars deber else hæretica, intelligenda est, sed esse disjunctiuam conditionalem, quæ nimirum liberam denotat voluntatis electionem, seu liberam potestatem eligendi quamcunque dissunctionis partem quisque voluerit, ad cuius conditionalis difiunctiuz veritatem requiritur, vt quamcunq; velis distunctionis partem eligere possis; Et si hæreticum est afferere, esse in libera hominis potestate quamcunque velit dissundionis partem eligere, integra difiunctio, seu proposicio dissunctiva talem conditionem, seu electionem inuoinens, hæretica procul dubio erit.

tiua [aut] in prefata positione posita iuxta communem, & vsitatum Anglicani nostri idiomatis sensum æquipolleat copulationi, seu tali dissunctioni, quæ liberam
Subditis relinquit potestatem, quamcunque voluerint partem eligendi, clarissime
apparebit, si propriam, & vsitatam huius
Anglici verbi [may] quod idem plane signisicat quod Latine potest, permittitur, seu
im potestate est, quando coniunctionem disiunctiuam [aut] præcedic, tum in communi modo loquendi, tum in vsitatis huius Regni Legibus, attente cosideremus.

g 5

may

elarg

Raur

velit

lis I

quo

per !

man

voca

eius

cere.

plis

potes

dend

tem

plun

difiu

bum

Ang

prop

nicat

per fu

dem

pollui

Prin

tum (

vum

bera

cipé

vt si

13

Arque hoc infinitis fermè exemplis, quo. rum nonnulla subijciemus, commonstra. ri potest. Vtexempli gratia, Potes, per. mittiturtibi, seu in potestate tua est, An. glice, [thou maist] manere hic, aut difcede. re; bibere, aut comedere; Vinum, aut Oleú in tali loco mercari; carnem Bouinam, aut Ouinamin macello comparare: Equo, pedibus, aut nauigio tale iter conficere: Terram illam in feudum, aut Emphyteusim accipere: Potest Rex, permittiturilli, seu in potestate eius est, Anglice, (The King may) ex decreto Parliamenti à Catholicis conuictis viginti libras argenti per menfem, aut duas tertias bonorum omnium immobilium accipere. Possunt Duum-viri, permittitur illis, seu in potestate ipso. rum est, Anglice, (The Sheriffes may) latronem condemnatum subito suspendere; vel ad breve aliquod tempus vitam eius prorogare. Si aliqua persona abalio Domino, quam à Rege terras aliquas intuitu obsequij militaris tenear, potest, permittiturilli, seu in potestare eius est, Anglice, (Hemay) duas partes illarum, quas ita tenet, alteri dare, aut per vltimam sua voluntatem de illis disponere, aut tantam pecuniæ summam, quantam duæ partes quotannis valent, donare. Si aliquis per vltimam suam voluntaté decernat, quòd Executores illius possint, Anglice, (They may)

f.

0-

a-

T-

n-

e-

eu

ut e-

r-

m

eu

ng

CIS

n-

m

VI.

0.

0-

re;

lus

0-

ui-

er-

n.

128

lua

am

tes

per

òd

hey

ay)

may) viginti libras argenti pauperibus elargiti, aut talem pontem difruptum instaurare, in potestate est Executorum qua velint partem eligere. Denique in claufulis revocationum, vbi verba habentur, quod aliquis potest, Anglice, (He may) per literas suas, dum viuit, aut per vitimam fuam voluntarem eofdem vius revocare, & nouos instituere, est in libera eius potestare, aut hoc, aut illo modo ethcere. Atque in infinitis eiusmodi exemplis verbum Anglicanum (May) Latine, potest, permittitur, seu in potestare est, liberam denotat potestatem eligendi quam partem quis voluerit;neq; vix aliquod exemplum affignari poteft, in quo coniunctio difiunctiua (aut) immediate sequens verbum potest, permittitur, seu in potestate est, Anglice (May) non ita viurpetur.

propolitionis, Principes per Papam excommunicati, vel deprinati possunt, Anglice, (May) per suos Subditos deponi, aut occidi, quæ eundem plane sensum habet cum ista, Subditi possunt, Anglice (May) deponere, aut occidere Principem ita excommunicatum, vel deprinatum (nam verbum passuu solum in activum commutatur) sensus est, quòd in libera Subditorum sit potestate talem Principe deponere, aut si velint, occidere. A deo yt si hæreticum est, yt procul dubio est,

affirmare esse in libera Subditorum poteftaretalem Principem deponere, aut occidere, quoniam hæreticum est, & contra expressum Dei verbú asserere, quòd Subditi eum occidere possint, prædicta positio ex tali disunctione constans, est hæretica, & proptereà absque vllo plane periurio tanquam hæretica abiurari potest.

14. Atque hinc colligi potest primò, quòd iuxta communem, & viitatam Anglicani nostri idiomatis intelligentiam magnum discrimen inter hæc duo verba [may] & [can] reperiatur. Nam verbű [can] denotat potestatem quandam in generali, fiue naturalis fit, fiue moralis, sed verbu [May] potestatem moralem plerunq; fignificat : videlicet, sisolitarie absque vlla coniunctione subsequeti sumatur, vt plurimum defignat potestatem licitè faciendi, quod proponitur, veluti, [he may doe this] Latine, potest, seu permittitur illi hoc facere, fignificat licitum esse illi hoc facere; fi autem illud verbum Anglicanum [may] coniunctionem copulativam, aut difiunctiuam antecedit, significat electionem quandam, seu liberam potestatem eligendi, quam partem copulationis, aut distunctionis quis voluerit.

15 Quoniam igitur verbum Latinum [potest] potestatem in generali, siue naturalem, siue morale significat, & iuxta ma-

teriam

velu

bure

Phy

in h

lum

fign

Subi

Suba

ipfor

pem ;

verb

ferri

cider

mitt

nem

est fa

occia

mer

bí A

con

lun

(aut

com

600

Cap

ad c

elig

Prin

C-

C-

ra

b-

si-

e.

u-

6,

n-

m

ba

17]

a-

oű

si-

la

u-

1-

00

00

e-

m

ut

0-

m

ut

m

1-

2-

m

teriam subiectam ad moralem, vel naturalem potestatem fignificandam limitatur, veluti in hac propositione, ignis potest coburere, fignificat effe in igne potestatem Phylicam, & necessariam comburendi, & in hac, potest homo eligere bonu, aut malum, potestatem moralem, & liberam defignat; fequitur, hanc propolitionem, Subiects may depose, or murther their Prince, Subditi possunt, permittitur illis, seu in potestate ipforum est deponere, aut occidere fuum Principem, non ita propriè, & significanter per verbum potest, in Latinam linguam transferri, nempe Subditi possunt deponere, aut occidere fuum Principem, atq; per verbum permittitur vel per substantiuam verbi possum, nempe permittitur subditis, seu, in potestate est subditorum Principem suum deponere, aus occidere. Et proptereà Latina huius Iuramenti versio planum, & communem verbi Anglici (may) in prædicta politione contenti sensum per verbum (possunt) non latis lignificanter exprimit, nisi vel coniunctio copulatiua (Et) loco dissunctiuæ (aut) fubstituatur, nimirum Principes excommunicati & c: possunt per Subditos deponi, & occidi, vt Cardin. Bellarminus, & Antonius Capellus legunt, vel condirio liberi abitrij,

ad quam partem disiunctionis voluerint

eligendam, subintelligatur, vt sensus fit,

Principes excommunicati &c. possunt per suos

subditos, aliosve quoscung, deponi, aut, si velint,

16 Colligieur secundo, quod in propolitione difiunctiua, in qua conditio voluntaris, ad quam partem dissunctionis voluerit eligendam, virtute continetur, eundem plane sensum reddat, siue coniunctione copulatiua (&) fiue di fiunctiua (aut) vtamur. Nam vtraq; fignificat libe. ram potestatem, quam quis velit, partem eligendi: atque ita coniunctio difiunctiua vim habet copulatium, & è conuerfo, Ita. que antiqui Patres, quando de libero hominis arbitrio loquuntur, atq; affirmant, esse in potestate nostra eligere bonum, aut malum, coniunctione difiunctiua (aut) & copulatiua (&) indiscriminatim vtuntur: aliquando affirmantes, effe in potesta. te nostra eligere bonum, aut malum, interdum afferentes, effe in potestate nostra eligere bonum & malum. Quin eriamiplemet Card. Bellarminus hanc quæstionem de libero hominis arbitrio in suis Controuersijs proponés conjunctionem copulatiuam (&) cum disiunctiua (aut) confundit, arq; pro codem vsurpat: Est, in-L Tom. 4 lib. quit, & controuerfia inter Catholicos, & bare-

5. cap. 13. in principio.

ticos, sitne homo in statu nature lapse liberi arbitry in bono morali eligendo,& malo eustando, seu quod idem est, in pracept is morum obseruandis, aut prevaricandis.

17 Cum

cipes f possun quod occide nicati (unt) ditis volu cami ue,po larmi

17

latiu ditio uam hæc uide

iun &

oble

dicta

fuiff con ciffh

gere fanè iftud **fcrib**

dict &qu

pen

ıt.

0-

0 is

ir,

n-

ua

e-

m

ua

au

04

ıt,

ut 8

1-

2. 14

ra 1-

)-

18

n

)

1=

e-

0,

1-

n

17 Cum itaq; in hac propolitione, Principes per Papam excommunicati, vel deprinati, possunt per suos subditos deponi, aut occidi; seu quod idem est, Subditi possunt deponere, aut occidere fuum Principem per Papam excommunicatum, vel deprinatum, verbum illud (pof-(unt) denotet liberam potestatem in subditis eligendi quam partem difiunctionis voluerint, idem plane fensus est, siue dicamus, Principes possunt deponi, aut occidi, fiue, possunt deponi, & occidi quod! Card Bel- l'In editione larminus, & Antonius Capellus, m dum con- Boloniens. iunctionem copulatiuam ponunt, recte m pag. 13. obteruaffe videntur, arq; existimaffe, prædictam propolitionem esse reuera copulatiuæ æquipollentem, vel talem esse coditionalem difiunctiuam, que copulatinam virtute contineat. Et certe si prætensa hæchuius Authoris demonstratio tam euidens, vt iple libi perfuadet, argumentu fuiffer ad juramentum istud vt facrilegum condemnandum, procul dubio perspicaciffimum Card. Bellarmini ingenium effugere non potuisser, quiq; proinde nullam lanerationem efficacem ad iusiurandum istud, ranquam manifeste iniustum, proscribendum prætermittere voluisset.

18 Ex his, quæ dicta sunt, facile est prædicta obiectioni, cuius tota vis ex natura, & qualitate propositionis dissunctiuæ de-

pender, in forma respondere.

Ad Minorem igitur propositionem Respondetur, esse hæreticum, & contra Dei verbum in supradictis duobus textibus expressum, affirmare, Principes excommunicatos, vel depriuatos per Pontificem, posse per suos Subditos, aliósve quoscunque deponi, aut occidi, feu quod idem est, posse Subditos, aliós ve quoscú. que deponere, aut occidere Principem per Papam excommunicatum, vel depriuatum. Planus enim, & communis huius propositionis sensus, ve superius ostendi. mus, est, esse in libera Subditorum, aliorumve quorumcunq; potestate tales Principes deponere, aut, si velint, occidere, quæ propositio est apertè hærerica.

positionem, nempe, Principes per Papamex.
communicati & c. esse dissunctivam, sed ad
veritatem dissunctiva satisest, quòd vna
tantum pars dissunctionis vera sit, & ve
integra dissunctiva falsa sit, & hæretica,
oportet, iuxta certissimam Dialecticorum
regulam, veramque dissunctionis partem

esse falfam,& hæreticam.

Respondetur primò ad Maiorem, prædictam propositionem, nempe, Principa per Papam excommunicati & c. quantumuis in exteriori sono videatur esse dissunctiva re tamen vera, & iuxta planam, & communem Anglicani idiomatis intelligentiam

tiam prà ir verita pulat ua fal altera ca.lar pe, P depris cunqu ltum 20 pond tione Gc.e norp do D polit bars (iuna tius lectio eft de hon berar quan di co nece teric pote

lueri

tiam propositioni copulatiue, vt iam suprà monitratum est, equipollere, ad cuius veritatem necesse est, vt vtraque pars copulationis vera sit, & vt integra copulatiua falsa sit, atque hæretica, satis est, quòd altera tantum pars falsa sit, atque hæretica. Iam, quòd vna propositionis pars, nem pe, Principes per Papam excommunicatos, vel deprinatos, posse per suos Subditos, alios ve quos-

tunque occidi, hæretica fit, nimis manife-

flum eft.

5.

m

ra

i.

X.

1.

ve

b

ú.

er

a-

us

i.

0-

n-

re,

0-

x_

ad

na

vt

ca,

ım

em

2

pes

uis

ua

m.

am

20 Sed, ne de nomine litigemus, Ref. pondetur fecundò, prædictam propositionem, Principes per Papam excommunicati bc.effe quidem difiunctiua, sed tunc Mia nor propositio distingueda est, Nam quado Dialectici affirmant, ad veritatem propolitionis disiunctium latis esfe, quòd vna pars disinctionis vera sit, & vt integra disiunctiua fit hærerica, necesse eft, vt vrraque tius pars fit hæretica, hæc certiffima Dialecticorum regula tantum intelligenda est de absoluta dissunctiva, que nimirum non virtute continet conditionem, seu liberam in voluntate potestatem eligendi quam partem voluerit, namad huiuimodi conditionalis distunctiuz veritatem necesseest, ve veraque pars vera set, & si hetericum fit affirmare, effe in libera cuiuluis potestate, quam distunctionis partem volucrit, eligendi, integra propositio dis-

h

114 DISRUT. THEOLOG. Cap.f.

iunctiua est hæretica. Iam, quòd hæreticum sit affirmare, esse in libera Subditorum potestate Principes per Papa excommunicatos, vel depriuatos deponere, aut si velint, oecidere, nemo inficiari potest.

21. Veruntamen Authorhuius Dialogi aliquantulum artificiose procedere vi. detur, & non tam propolitionem affirmatiuam, que expresse in iuramento habetur, directe impugnare contendit, atque probare: prædictam politionem, Principa excommunicati &c. possunt deponi, aut occidi, non esse hæreticam, vt iusurandum affirmat, sed ab affirmatiua ad negatiuam declinat, atque oftendere conatur, propositionem contradictoriam, videlicet, Principes excommunicati &c. non possunt deponi aut occidi, non effede fide certam, neque in Dei verbo expressam; ex quo concludit, priorem propolitione affirmatiuam, qua expressis verbis in juramento haberur, non esse hæreticam, quia in quo gradu falsita. tis propositio aliqua falsaest, in opposito gradu veritatis propolitio contradictoria vera effe debet.

22. Sed hic author isto modo argumentans difficultatis declinandæ videtur est percupidus, atque per propositionem minus claram, aliam magis claram, & manifestam impugnat, quod in ratiocinado ma gnum apud Dialecticos vitium reputatus

cùm

cun

mi

ma

fita

pes p

vel

pone

mu

tiar

veri

depo

illa

quu

qui

neg

ex

ex v

præ

cula

atq

que

Pri

qui

de,

Ang

uæ,

uera

rùn

tion

qui

1.5.

ti

-01

m.

aut

lo-

Vi-

na-

be-

ue

ipes

idi

fir

de-

osi-

in-

onh

in

lit,

uz

on

ta-

ito

ria

en.

fe

ni.

ni.

ma

ur,

m

cum de natura argumentationis fit, no ex minus noto magis notum, sed contrà, ex magis noto minus notu colligere, At falfitas huius affirmatiuæ politionis, Principes possunt per suos Subditos deponi, aut occidi, vel quæ in idem recidit, Subditi possunt deponere, aut occidere fun Principem, iuxta communem idiomatis Anglicani intelligentiam, magis notaelt, & manifelta quam fit veritas illius negatiuæ, Subditi non possunt deponere, aut occidere suum Principem, propter illam particulam negatiuam [non] quæ malignantis est naturæ, vt Dialectici loquuntur,quoniam destruit, seu negat, quic quid eam lequitur, ex affirmativa efficiens negatiuam, arq; ex negatiua affirmatiuam, ex particulari efficiens vniuerfalem, atg; ex vniuerfali particularem, adeò vt fenfus præfatæ propolitionis negatiuæ ob particulamillam [non] æquiuocus reddatur, atque ita intelligi possir, quod Subditi neque possint deponere, neq; occidere suum Principem excommunicatum &c. quæ quidem propolitio ita intellecta est de fide, neq; proprio, & viitato, iuxea phrafim Anglicam, prædicte politionis affirmatiuæ,quæ in juramento abjuratur, fenfui reuera contradicit. Et proptereà non mirum, quod Author iste ab affirmatiua positione clara ad negatiuam obscuram, & &quiuocam tam auide confugerit.

h 2

Interpret. 42 P.4.

23 Supposito igitur, quod contradictio * Lib. 1. de iuxta receptam * Aristotelis doctrină sit affirmatio, & negatio eiusdem de codem secun. dum idem, Respondetur, hanc negatiuam positionem, Principes excommunicati &c. non possunt per suos subditos deponi, aut occidi, esse contradictoriam illi positioni affirmariuæ, quæ in iuramento abiuratur, fi verbum (possunt) Anglice (May) in codem sensu in negativa, atque in affirmatiua est hererica, ita negatiua de fide creden. da eft. Nam sicut sensus affirmariuæ, ut iam suprà oftendimus, est, quòd in Subditorum potestate sit Principes excom. municatos &c. deponere, aut si velint, occidere, quæ propositio falsa est, hæretica,& contra expressailla Scripturæ verba. Non oceides, Ne interficias illum &c. ita sensus contradictoriæ negatiuæ esse deber, quod non fir in potestate Subditoru tales Principes deponere, aut, si velint, occidere, que propositio verissima est, atque in expresso Dei verbo continetur, quoniam non polfunt eos occidere, vi prædicti facræ Scripturæ textus aperte declarant. Ex his igitur, quæ dicta sunt, quiuis vel mediocriter eruditus facile perspicere potest, tum debilitatem præteniæ huius demonstrationis, feu potius vix probabilis argumentationis, quæ ex natura, & qualitate propositionis disiunctæ delumitur, tum etiam quàm

quà tion [ula cam fenfu cipib 70. A [por nett

Ref dica & CC atqu fide opo ijcie

iam demi trad ra,& ra.8 certi quar Pio tend

P

vniu cula nega

quæ

quam temere, & absque sufficienti probatione ita nude affirmet Lesius, oin hac clau- Vi refert sula doctrinam Catholicam tanquam hareti- ius Recapicam & impiam abiurari, & planum Iuramenti tulatore. Cenfum non folum opinionem de occidendis Prinsipibus, sed de illis etiam deponendis condemnare. Atque hæc de prima, & principali Responsione ad hanc secundam obiectionem dicta sufficiant.

24. Priusquam tamen ad secundam Responsionem accedamus, si quis Diale. dicæ minus peritus,naturas, qualitates, & conditiones propositionis copulatine, atque disunctinæ pleniùs intelligere desideret:tria potissima, quæ observare eum oportet, per modum digressionis, sub-

ijciemus,

t

i,

It

.

.

Y

111

15

d

1

ıę

0

C-

i-

i-

er

e-

)-

2-

1-

m

n

Primum est, quod (cum contradictio, vt iam diximus, fit affirmatio, & negatio, eiufdem de codem fecundum idem, adeo ve in contradictorijs semper vna propositio sit vera, & altera falfa) non reperiatur magis vera, & magis formalis contradictio, iuxta certifsimam Dialecticoru regulam, quam quando particula negans [non] in principio propolitionis, quam quis negare intendit, collocatur. Nam ex propositione vniuerfali facit particularem, & ex particulari vniuerfalem, ex affirmativa facit negatiuam, & ex negatiua affirmatiuam. quæ regula in omni propolitionum genere, tam hypotheticis, vt vocant, quam Categoricis, vniuerse vera est. Vt exempli caufa, huie propositioni conditionali, Si Principes possunt deponi possunt occidi,contradictoria est ista, Non fi Principes poffunt deponi, posunt occidi, & huic copulatiuæ, Et Principes possunt deponi, & possunt occidi, contradictoria est ista, Non & Principes, possunt deponi, & poffunt occidi, & huic difunctium, Aut principes possunt deponi, aut possunt occidi contradictoria est ista, Non aut Principes possunt deponi, aut possunt occidi. V eruntamen in hujusmodi proposicionibus vocalibus communis vius loquendi diligenter atten denduseft :coringere enim forsan potest, vt vna aliqua vox in alio fenfu vlurpetur in negatiua, quam in affirmatiua, & tunc propositiones illæ non funt verè contradicentes, cum ad veram contradictionem requiratur, vt fingula propoficionis verba in eodem planè sensu in aftirmariua, atque in contradicente negaciua accipiantur.

25. Secundo observandum est, quod tametsi ad propositionem copulativam vna tantum coniunctio copulativa in exteriori sono sufficiat, vt in ista, Principes possunt deponi, & possunt occidi, semper tamen duas copulativas virtute continet, quantumuis vna duntaxat exprimatur: & propositio negativa clarius per duas

nega-

nega

vt ift

pes pe

clari

pula

Princ

quoi

parti

infir

non

iect

mer

tem

pro

præ

plic

ob

con

ma

clas

quo

nal

COL

dit

da

non

ma

nes

&1

cipe

fta

negationes, quam per vnam explicatur: vt ista propositio negatiua, Non & Principes possunt deponi, & possunt occidi, multo clariùs exprimitur, quam si priorem copulatiuam omittentes, diceremus; Non Principes possunt deponi, & possunt occidi, quoniam in hac secunda propositione, particula [Non] pro negatione tantum infinitante, vt Dialectici loquuntur, & non pro negante sumi potest, ita ve subiectum rantum propositionis, nempe nomen illud, Principes, lolum neget, non autem ipsam propositionem, seu copulara propositionis, quæ per verbum, quod prædicatum, & subiectum contingit, explicatur, negatiuam reddat. Ratio autem, ob quam negatiua propolitio per duas coniunctiones copulativas; quarum prima in inicio propoficionis ponenda est, clarius, quam per vnam explicetur, ea est, quoniam ficur in propositione conditionali, ratio formalisillius in conditione consistit, & proptereà, ve propositio conditionalis fiat negativa, condicio neganda eft, sicut ista conditionalis, Si Principes non possunt deponi, non possunt occidi, affirmatiua est, " tametsi simplices propositio- n lanellus in nes, ex quibus componitur, negatiue fint, compendio & negatiua illi opposita est ista, Non si Prin- 3. cap. 3. Foncipes possunt deponi, non possunt occidi, quia in feca in Infit.

Logices trac. Dialect.lib.3. staipsa conditio denegatur; ita etiamin cap.15.

DISPYT. THEOLOG. Cap.y. copulativa propolitione, ratio formalia illius in copulatione, que per coniunctionem copulatiuam fignificatur, confistit, & ve copulativa fiat negativa, ipsam copulationem, seu coniunctionem copulatiuam negare oportet; adeo vt ista propofitio, Et Principes non possunt deponi, & non poffunt occidi, affirmatiua fit, tametfi propolitiones simplices, ex quibus componitur,negatiuæ sint:& negatiua illi oppofita est, in qua copulacio ipsa negatur, que negatio copulationis multo apertiùs, vti diximus, per negationem in principio propolitionispolitam, quam absquetali negatione explicatur. Et quod diximus de propositione copulativa, de dissunctiua etiam cum proportione intelligedum estinimirum quod propositio distunctiua duas semper conjunctiones difiunctivas virtute contineat, atque vt fiat negativa, sufficit, quod coniunctio difunctiua ne. getur, fiue simplices propositiones, ex quibus componitur, affirmative fint, fiue negatiue, cum difiundiue propolitionis formalia ratio in dissunctione folummo. dò confistat.

26. Tertiò observandum est, coniuntionem copulativam vel duas simplices propositiones ad minimum coniungere, vt in ista, Et Principes possunt deponi, & Principes possunt occidi, (dixi ad minimum quia duas,

duas, prop prop polit aut 1 coni ni, Dial gori cato doi ui po latit æqu pula Prin pula Junt 6 5 cop tes (fim teft lis teg iecl Ric lat no

3.

)-

t,

)-

1-

)-

m

)-

)-

)-

æ

ti

o li

15

į-

n

14

a,

.

X

e

S

-

.

:\$

Ca

2

53

duas, tres, quatuor, vel quor, quis voluerit, propositiones conjugere potest) & tune propriam, & formalem copulariuam propolitionem efficit, vel lubiectum tantum, aut prædicatum alicuius propositionis coniugere, ut in ifta, Principes possunt deponi, & occidi: Et huiusmodi propositio à Dialecticis propositio simplex, seu Categorica de coniuncto subiecto, aut prædicato appellatur. Quæ præpositio aliquando in duas simplices propositiones resolui potest. & tune reuera est virtualis copulatiua, seu propriæ, & formali copulatiuæ equipollens, & conjunctio copulativa copulatiue sumi dicitur, ut ista propositio, Principes possunt deponi, & occidi, in istam copulatiuam resolui potest, Et principes posfunt deponi, & Principes possunt occidi. Plato, & Socrates sunt philosophi, æquipollet isti copulatium, Et Plato est philosophus, & Socrates est philosophus: Interdum verò in duas implices propolitiones resolui non potelt, & tunc neque formalis, neque victualis copulativa, sed solum simplex, seu Categorica propoficio de prædicaro, aut subiecto coniuncto nuncupatur, & coniunctio copulativa non copulative, sed copulatim accipi dicitur, ut iftæ, Socrates, & Plato sunt duo; Tria, & puatuor sunt septem, non possunt resolui in istas, Et Socrates est duo. & Plato est duo; Et tria sunt septem, &

nes fallæeffent,

27. Atque hæc quæ de coniunctione copulatiua diximus, dedisiunctiua similiter intelligenda funt, videlicet, vel difiungere propositiones, vel subiectum tan tum, & prædicatum alicuius propolitionis; & accipivel disiunctiue, si in duas simplices propositiones resolui queat, vel difiunctim, fi ita refolui non posfit, veluti, hæc propolitio, alter oculus est dexter, in hanc disiunctiuam resolui potest, horum duorum oculorum ifte oculus est dexter, vel horum duorum oculorum ille oculus est dexter, sed ista propositio, alter oculus est necessarius ad videndum, in hanc difiunctiuam resolui non potelt, borum duorum oculorum ifte oculus est necessarius ad videndum, vel borum duorumoculorum ille oculus est necessarius ad videndum, ita enim propolitio falla effet, cum neuter oculus determinate, seu dissunctive, sed confuse, seu disiuncim ad videndum necessarius sit, vt cuiuis Dialectices perito statim apparebit. Qui plura de his propositionibus scire desiderat, legat Expositores in libros Aristotelis de interpretatione, Petrum Hifpanum, Paulum Venetum, Iauellum, Toletum, Fonsecam, & alios qui introductiones in Dialecticam ediderunt.

28. Secunda Responsio principalis, quam quidam nostratium ad præsatam Authoris

Auth bent, tur,q1 gory F bros,fi firma tudin Rote p est.Pa ba il baret fimil dolo nam deco illum fratre mare effef bum dis ! Iura

> cipes possu poni Poni non

dis !

polinul

Authoris dicti libelli obiectionem adhibent, ex doctrina Card. Bellarmini colligitur, qui exponens sententiam illam S. Greory Papæ o Sicut Sancti Euangely quatuor li- . Lib. Epit. bros, sic quatuor Concilia suscipere me fateor, af- 24. 11b. 2. de firmat, P aduerbium illud [ficut] fonare fimili- Conccap. 32. tudinem non aqualitatem, vt illud Matth. 5. Eflote perfecti, ficut Pater vefter cælestis perfectus eff. Pari enim ratione Respondent isti, verba illa, abhorreo, detestor, & abiuro tanquam hareticam & c.non sonare æqualitatem, sed similitudinem, atq; itain communi modo loquendi solum denotare, me doctrinam illam quam plurimum derestari. V nde communiter ita dicere solemus, deteftor illum tanquam diabolum, diligo istum vt meum fratrem, nolumus tamen propterea affirmare, illum reuera esse diabolum, aut istum esse frattem meum. lam ut omittamus verbum illud, occidi, tanquam si de occidendis Principibus nulla prorsus mentio in luramento factafuisset, atq; de deponendis Principibus duntaxat loquamur.

S

1

111

-

d

į_

n

g

n,

er

e-

0

3.

0-

16,

ma

0-

s,

mis

29. Dicunt isti, positionem illam, Principes per Papam excommunicati, vel deprinati possunt per suos subditos, aliosne quoscunque deponi, supposito, quod de potestate Summi Pontificis Principes deprinandi adhuc non satis constet, esse eorum indicio propositionem falsam, & seditiosam, & non-nullam cum errore, & hæresi similitudi-

DISPUT. THEOLOG. Cap. f. nem habere, no quod verè hæreticam, aut erroneam eam esse arbitrentur, sed quòd talem esse, quæ ab Ecclesia, si ei placuerit, pro erronea, aut hæretica condemnari queat, constanter opinentur, si depositio in co sensu accipiatur, in quo hoc loco à deprivatione distinguitur. Nam Principem deprinare, est regnandi iure illum perfententiam privare, & in hac caufula ad Pontificem refertur: at Principem deponere, est è Regni sui possessionei plum extrudere, & in hac claufula ad fubditos, aliófue quoscunque refertur. Falfitas igitur prædictæ politionis partim ex Scriptura la-Cra colligitur, Reddite que funt Cafaris, Cafari, quod præceptum non folum de restituendo Cesari, quod suum est, verum etiam, de non auferendo, quod suum est quodque legitime possidet, perspicue in. telligitur, (ficut etiam è contrario, apertus illius præcepti Decalogi, Non furtum facies, fenfus oft, vt nonfolum rem proximi iniuste surripiamus, verum etiam, vt quod fuum est,illi restituamus)& partim ex verissimis Theologorum, & Iurisprudenrium Principijs deducirur, videlicer, quòd nemo è legitima sua possessione deturbandus sit, donec de jure aduersa partis fatis confter. Quoniam igitur de potestate Summi Pontificis Principes depriuandi non adhucfatis constat, sed etiam nunc APHA

epud I & no diu a illino ritas ! tifici comm tra ill idem dent, que v mani hone teat, bam lunt qued

illa iunt de ab persti per P per su quo su pro su p

pon

que v

pian

DE IVRAM. FIDELITAT. and Indicem lie est vt Trithemius affirmauit, & nos eriam alibi monstrauimus, quamdiu apud Catholicos probabiliter hinc, illincque disceptatur, virum talis authopitas Principes deponendi Summo Pontifici concessa sir, non possunt ratione Excommunicationis, aut deprivationis contra illos à Pontifice latæ deponi, seu quod idem est è Regno, quod legitime possident, per suos Subditos, aliósue quoscunque violenter extrudi. Ex his itaque saris manifestum est, iuxta vtramque Responfonem, tametfi prior plerisque magis plateat, politionem istam, Principes per Papam excommunicati, vel depriuati posfunt per suos Subditos, aliósue quoscunque deponi, aut occidi, verè, licitè, & absque vllo periurij periculo tanquam impipiam, & hæreticam abiurari posse.

1.

ut

be

it,

ri

io

à

ci-

er.

ad

70,

le-

ug

æ.

la.

Ja-

ti-

C-

A

in, tus

fa

mi

od

re-

n-

òd

ur-

tis

ta-

m-

inc

SECTIO Tertia.

I. Tertiò nonnulli obijciunt contra illa verba. [hanc damnabilem doctrinam] A-iunt enim, neminem verè detestari, abhorrere, & abiurare posse illud, quod non est, sed non reperitur talu doctrina, qua assirmat. Principes per Papamexcommunicatos, vel deprivatos posse per suos Subditos, aliósue quoscunque occidi (in quo sensu pradicta positio tuxta priorem, & maguo sensu pradicta positio tuxta priorem, & maguo sensu accipitur) ergo tuxta priorem illam,

Responsionem pradicta luramenti clausula vere

& tutà conscientià suscipi non potest.

2. Ad hanc obiectionem Responderur negando tum Maiorem, tum etiam Mi, norem propolitionem. Nam deteftari & abhorrere doctrinam aliquam (quod idem est cum abiurare, fi talis derestatio luramento confirmetur, cum formaliter sita Aus voluntaris, & non intellectus, cui veritas, & falsitas tantummodò inhærent non est affirmare, talem doctrinam essee tempore, quo illam deteftor, ab aliquo propugnatam, fed folum fignificat, me magno odio, & detestatione, de qua Deum testem invoco, illius doctrinæ affici, sive anteà propugnata fuerit, sive posteà propugnari quear, five eo tempore, quo illam abiuro, ab aliquibus propugnetur, aut propugnatam esse magna indicia, & coniecturæ fint. lam, quòd meritô suspicari quis poffit, doctrinam hanc, nempe, quod Principes per Papati excommunicati, vel deprinati possint per suos Subditos occidi, à Catholicis propugnatam effe, immanissimæ illæ Regum Christianarum cædes nuper perpetratæ, vnà cum execranda illa sulphurei pulveris proditione attentata nimis clarum testimonium perhibent. Si enim ante vllam publicam Excommunicationis, vel deprivationis sententiam contra di-Aos tres Principes à summo Pontifice lamere hance dis,

decla decla depr pote di tu

Prin

di, que bern thor de hu do hannin Valer ptis cand

liæ o nim Sum quis i

tia C

de P

tur a fraga

la- quas

DE IVRAM. FDELITAT. sam præfati proditores licitè eos interimere posse existimabant, quanto magis hanc doctrinam de Principibus occidendis, postquam per Papam excommunicati, depriuari, & publici Ecclesiæ hostes declaratifuerint, vt licita propugnarent?

ere

tur

Mi.

i &

em

ra-

t a

ve-

ent

eea

jud

me

um

live

ro-

am

ro-

ie-

uis

in-

eats

cis

₹e-

pe-

ITEL

la-

m.

is,

di-

laam

3. Deinde, Princeps per Pontificem deprivatus iuxta sententiam eorum, qui potestatem Papalem Principes depriuandi tuentur, non est verus, & legitimus Princeps, sed Tyrannus, non eiuscemodi, qui Regnum inique, & tyrannice gubernat, sed etiam qui nullam regnandi authoritatem habet: vtrum autem doctrina de huiusmodi Tyranno licitè interimendo his diebus ab aliquo propugnerur, 10annis Mariana, Emanuelis Sa, Gregorij de Valentia & alforum Theologorum scriptis, qui hanc quæstionem tractant, iudicandum relinquo.

4. Præterea, Annon Gregorius de Valentia doctiffimus Ieluita hanc doctrinam de Principibus per authoritatem Eccle- 922 diff. E. q. siæ occidendis apertissime tradit? ita e- assertio.2. nim fcribit : Ilure Ecclefiaftice, atq ades per Summi Pontificis authoritatem, omnino potest quis dominio, & pralatione erga subditos prinari propter peccatum Apostafia à fide &c. Probatur autem hac affertio, Primo, & quidem irrefragabiliter, illis omnibus argumentis, quibus quast.praced. punet.3, conuincimus, poffe Hares

ticos, & Apostatas à fide prinari etiam ipsa vita per Ecclesia authoritatem. Nam si vita possunt privari, multo magis omnibus alis bonus, atq, adeo etiam pralatione in alios, cum omnibus eius. modi temporalibus vita praponderet, & ea sub. lata, reliqua omnia tollantur. Similia habet

vers. Angli- Martinus Becanus eiusdem Societatis lesu cana cap. 3. theologus, qui ex authoritate, quam Summi 9.3. Pag. 115. Pontifices in veteri testamento habuerunt Principes deponendi, probare contendit, eandem etiam in novo Testamento Sum. mo Pontifici communicatam effe, atque etiam ibidem affirmat, Pontificem in veteri testamento habuisse ius imperandi, vi Reges interficerentur, si contumaces el. fent, & nollent ipfius fententiæ obedire, vnde colligit potnisse eriam eos regno privare. Poterat, inquit, Pontifex in veteri Testamento Reges prinare vita, ergo & regno. De hoc nemo dubitat. Quis autem non videt hanc rationem à Becano proptereà adductam effe, vt oftendat, non minorem authoritatem super Reges Summis Pontificibus novi Testamenti, quam veteris Testamenti Pontificibus concessam esse?

> 5. Quid dicemus ad Gasparem Scrippium in illo suo Ecclesiastico scurrilibus in Regem nostrum Serenissimum convitijsreplero, qui hanc etiam doctrinam de Principibus per authoritatem Ecclesiasti-

cap. 41. pag. cam occidendis expressis verbis tuetur: Christin

Christ pus ad feu gla endar patio eorun in ma um co reges , tundu cent, te Rege f mules alibi fum, hum

> quaci to, a

tem,

ant, e

tevit

pter

ti po

obie

nt d-

ıſ. 6.

et

: fu

ni nt

it,

n.

ud

e.

vt es.

re,

no

re=

De

let

U.

IUifi-

e-

um

in

vi-

de

fti-

ur:

Aus

Chriftus, inquit, s cum iam Ecclefia Chrifti corbus ad maturam etatem adoleuisset, virga ferrea, feu gladio seculari cam accinxit &c. ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis, ad alligandos Reges corum in compedibus, & nobiles corunt in manicis ferreis, vt faciant in eis iudicium conscriptum, Pfal. 149. five vt eins Proreges, Petrus scilicet, eiusg Successores eos feundumius Regium, & ex præscripto legis iudiunt,id est, cum Christi legem recipere, eumg, pro Rege suo habere nolunt, vt eos Regno, & Vitasimulexuant. Vide etiam argumentum illud alibi t à me allatum, quo probare conatus in mea Afum, Reges, & Principes, si propter bo- 43. & feq. num spirituale per Pontificis authoritatem, bonis fuis temporalibus primari queant, eiusdem etiam imperio, & authoritatevita quoque que res temporalis est, propter idem spirituale bonum, eos priuati poste.

CAPVT VI.

Quinta Iuramenti claufula.

T viterius credo, & in conscientid med resolvor, quod nec Papa, nec alia persona quacung, potestatem habet me ab hoc luramento, aut aliqua eius parte absoluendi.

SECTIO Prima.

1. Aduersus hanc clausulam quinque Obiectiones fieri solent. Primo obijcie DISPUT. THEOLOG.

aInRespons. ad Apolog. dit. Colon. 16.16.

Card. Bellarminu 2 contra illa verba [quod pag. 10. in c- Papa non habet potestatem me ab hoc luramento, aut aliqua eius parte absoluedi] in quibus verbis, air iple potestas soluendi in Summo Pontifice negatur. Nam ex verbis illis Dominicis, Quod cunq; folueris super terram, erit folutum & in coelis, Catholici omnes colligunt, ad Pontificis Maximi authoritatem pertinere, non solumpotestatem absoluendi à peccatis, sed etiam à pænis, cenfuris, legibus, votis, atque iuramentis, quando id expediat ad gloriam Dei atque animarum falutem.

> 2. Ad hanc obiectionem Responderur in ista iuramenti clausula non negari in vniuersum authoritatem Summi Pontificis à iuramentis absoluendi, vt quidam imperiti Catholici imaginantur, quodque Card. Bellarminus, dum hanc obiectionem vrget, illis voluisse persuadere videtur, sed in ea solum negari, penes Summum Pontificem effe authoritatem me, non ab omnibus iuramentis, sed ab hoc fidelitatis iuramento, aut aliqua eius parte absolvendi. Neque enim hic arguendi modus approbandus est vt legitimus, sed vt fallax, & captiolius improbandus; Pontifex non habet authoritatem absoluendi ab hoc iuramento, ergo non habet authorstatem absoluendi à suramentis.

> 3. Catholici omnes fatetur, posse Summum Pontificem à pœnis, legibus, votis, atque,

atqui omn mun rem | cond Plur afferi telta quan mun pora filijs cien lucio men Pon etiar Rior ctore ait Ic

mun aliqu Cilic effet i Colver hicr vniv & ca vtpc

cum

od

n-

7-

fibc

m

11-

6ıà

11-

ue

ur

Vfi-

m

ue m

ed

n-

m.

tis

enap-

ax, non

en-

dià

mtis,

uc,

atque luramentis absoluere, sed non ab omnibus. Quis affirmabit, posse Summum Pontificem latronem, aut proditorem publicum à Seculari Magistratu instè condemnatum à capitali pæna absoluere? Plurimi Theologi, tum pij, tum eruditi afferunt, non effe in Summo Pontifice poteltatem à solenni Religionis voto quenquam absolvendi, neque filium illegirimum extra Ecclesiæ territoria, quoad temporalia, seu vt in paterna hæreditate cum filijs legitimis succedat, legitimum efficiendi; Atque à iuramentis, quorum ablolutio in temporale tertiæ personænocumentum cederet, non habere Summum Pontificem potestatem absolvendi, nisi etiam in tertiam illam perlonam Iurifdidionem temporalem habeat, plures Dostores Catholici arbittantur.

4. Ad illud, quodcung, folveris, Respondeo, ait Ioan. Parisiensis, b secundum Chrysosto- bintract. de mum', & Rabanum, per hoc non intelligitur & Papalicap. aliqua potestas data, nisi spiritualis absolvendi 15. scilicer à vinculo peccatorum. Stultum autem effet intelligere, quod per hoc datur potestas absolvendi à vinculo debitorum. Et propterea hic modus argumentandi, ex particulari vniversalem inferre, non solum fallax est, & captiolus, verum in re tanti momenti, vtpote ad probandum, nullum Catholicum absque aperta fidei Catholicæ abne-

poni

quen

rem :

ita et

pren

fiten

Dei,

derai

spici

Caro

rame

nant

nus

torit

Iurai

rem

dam

plig

bo fu

& fin

lacob

libu

Reg

testa

cet;

cem

rit,p

cunc

hoc

ting

6.

in perpetuam fuz libertatis, omniumque facultatum iacturam, arque in vlrimam totius posteritatis ruinam, est etiam, proh dolor, nimis perniciosus, Et verum Card. Bellarminus hisce suis rationibus apertecaptiofis tantæ Catholicorum ruinæ occa. fionem præbensad restitutionem tenea. tur, tum propriæ ipfiulmet conscientia, tum pio, ac erudito Lectori examinan-

dum relinquo.

5. Prætereà, quam amplam, & penèillimitatam à pœnis, legibus, votis, & lu ramentis absoluendi potestatem Summo Pontifici Card. Bellarminus concedat, (videlicer. quotiescunque pradicta absoluendi potestas expediens est ad gloriam Dei, animarumo, Salutem, cum eorum, quæ ad gloriam Dei expediunt, certus terminus affignari vix queat) & quam magna incommoda tum Principibus, tum Subditis ex hac fua do-Arina provenire possint, ego alibi partim o in mea A- infinuavi, & partim prudens Lector facilpolog. nu.52 lime comprehendet. Veritas Catholica fidei, quæ ad æternam falutem neceffaria est, neque Summo Pontifici, neque Principibus, neque Subditis, vllum omnino præiudicium afferre poteft, & propterez clare, & peripicue à Doctoribus, & Pastoribus explicari, & abique artificiosis verborum in regumentis fideli populo proponi,

&icq.

c,

16

m

h

d.

2-

2-

2-

Z,

n-

il.

u

no

VI-

-00

ng)ci

ix

ımı

0-

im

il-

cæ

ria

n-

no rea

10-

er-

ro-

ni,

poni deber, qui sicut Summo Pontifici, quem supremum in spiritualibus Pastorem recognoscut, obtemperare exoptant, ita etiam Principi suo legitimo, quem su- d S. Thomas. premum in temporalibus Dominum pro ar. 8. 8 9. Cafitentur, temporalem obedientiam lege iet. ibidem Dei, & naturæilli debitam, exhibere de-

6. Postremò, ve Lector clarissimè perspiciat, quam fragili fundamento nitatur 22. disp. 6.q. Card. Bellarminus, cæterique qui hanc Iu- 7. punct. 4. ramenti claufulam, vtillicitam, condem- rue lib. 5. nant; Sciendum eft, duplex Iuramenti ge- Thefan. cap. nusà Theologis d'affignari; vnum affer- fer verbo Iutorium, alterum promissorium appellant. ramentum 1. Iurametum affertorium illud est, quod ad alij Summitem præteritam, aut præfentem negan-ftz. dam, vel afferendam affumitur; vt exempli gratia, Iuro me semper fuisse Regi Iacobo subditum fidelissimum: Iuro me verè & fincerè agnoscere, & profiteri, Regem lacobum esse meu supremum in temporalibus Dominum, & huius Regni Angliæ Regem legitimum; Iuro me ex corde detestari impiam istam doctrinam, quæ docet; Regem lacobum, tameth per Pontificem excommunicatus, vel depriuatus fue rit, posse per suos Subditos, aliósue quoscunque occidi, & ita de cæteris. Arque in hoc luramento affertorio dispensatio con tingere non potest, neque ab huiusmodi

2.42.3. q. 89. Petrus Aragona ibidem ar. 3. 7. & 9. Gregorius de Valentia 23 Gregorius SayJuramenti obligatione quenquam absol. uendi Summus Pontifex potestatem habet Ratio est, quia materia huius Iuramen. ti, seu, quod idem est, res illa, quæ hoc iureiurando affirmatur, vel negatur, cum fit de præsenti, vel præterito actu, in quan. dam necesstratem iam transijt, & immutabilis effecta est, quandoquidem vel statim fuit verum, vel falsum Iuramentum propter veritatem, aut fallitatem actusiam præteriti. Vnde cum fieri non possit,vt actus ille non fit, aut non fuerit, ita per Pontificis dispensationem, seu absolutionem mutari non potest. Dispensari enim non potest, vt actus iurandi, qui iam est, aut fuit verus, non fit, aut non fuerit verus.

7. Potest quidem Summus Pontifex in foro Pœnitentiæ a peccato quenquam absolvere, si forsitan falso, iniustè, aut inconsiderate iurando deliquerit, & de eo confessus, ac contritus fuerit, neq; de hoc Catholici dubitant; sed hic non est planus,& communis fensus huius verbi [absolvendi] in hac Iuramenti claufula comprehenfi, vr'quidam imperiti apud nos Catholici imaginatur, qui propterea hanc Iuramen ti clausulam suscipere verentur, suspicantes potestaré Summi Pontificis à peccatis in foro Pænitentiæ absolvedi in ea abiurari. Absolvere enim à luraméto idéest, atq; in Iuramento dispensare, seu Iuramenti vinculum vinc abso qui is fueri nem disp xatio

vllo

quo

8.

grat tem mne furu ope mer me, pro reve alij da e

hab obf ctus tori bili

Vt q

ver

vinculu relaxare; sed nulla dispensatio, aut absolutio efficere potest, vt actus iurandi, qui iam est, aut fuit verus, non sit, aut non fuerit verus. Et propterea iuxta communem omnium Theologorum doctrinam, dispensatio, absolutio, commutatio, relaxatio, irritatio, ad iuramenta affertoria nequaquam extenduntur, neque in ea cadere

vllo modo posfunt.

.6.

ol.

12-

en.

iu.

fit

ın.

lu-

ta-

ım

am

12.

Jec

10-

im

auc

in

ab-

n-

n-2-

,&

di]

nfi, i.

ene

ın-

tis iu-

at-

nti ım

8. Iuramentum promissorium illud est, quod ad aliquid futurum adimplendum, vel non adimplendum affumitur, vt verbi gratia Iuro me Regi Iacobo veram fidelitatem semper præstiturum, eum adversus omnes conspirationes totis viribus defensurum, illas jug Maiestati revelare totam operam impenfurum effe; Sed in hoc Iuramento promissorio vnum assero, scilicer, me,cum promitto,ex animo, & non fictè promittere; & alteru fpondeo, scilicet me revera præstiturum quod promitto, seu vt alij loquutur, duplex veritas confideranda est, vna de præsenti, que in hoc cosistit, vt qui iurat, veru afferat, id est, intétionem habeat de presenti, nisi periurus esse velit, obseruadi, quod promittit: qui iurandiaaus à natura: & qualitate Iuramenti assertorij nequaqua differt, & proinde inuaria. bilis omnino, ac indifpé sabilis est: Altera veritas est defuturo, id est, vt illud quod iureiurando quis promisir, faciar verum

DISPYT. THEOLOG. Cap.6. effe à diplendo promissum, quod cum va-Subdit riari poffit, ita feilicet, vt in aliquo eventu litaten possit esse illicitum, vel nocivum, ideò in redibus tali iuramento promissorio dispensari po dò, ip test; quia talis dispensatio materiam iura. menti respicit, & super eam, non super a. ctum jurandi cadit absolutio; ita videlicet, vt ficut per iuramenti promissionem illud, quod quis promisic, adimplere tene. batur, ita per authoritatem absoluentis ab co adimplendo liberetur. Hic enim effe. Aus absolutionis, & dispensationis est, vt id, quod sub iuramento cadebat, sub illo amplius ex iusta causa non cadat:vt exem pli caula, fi quis iurauit ieiunium, quod po stea vel malum esse, vel majus bonum impediturum esse dubitaret, non amplius materiam debitam iuramenti esse merità ambigere posser, & proptereà ex communi Theologorum sententia in eo, ab habente potestatem, dispensatio, & absolutio iure petenda, & concedenda effet. 9. Iam in isto fidelitaris luramento, quod plura particularia Juramenta comprehendit, tria tantum adimplenda promittuntur, quæ omnia in tertia Iuramenti claufula continentur, videlicet, quod

non obstante aliqua declaratione, vel sententia

Excommunicationis, aut deprinationis facta, vel

facienda contra dictum regem, Haredes, aut Suc-

cessores suos, vel quacung, absolutione dictorum Subdito-

contra cung, corum colore. tionis, operar Succe omnes nes, e tenta turh iurai rame quas potè

> beat tific pra

> Bella

app:

clau

nim

aliq

ne de

6.

4-

tu

In

pc

2-

2--

m

IC. ab

6-

Vt

la

m

DO

nùs

tà

U-

2-

4=

0,

1. 0.

nod

tia pel

16-

1111 102 subditorum ab corum obedientia, Primo fide-

litatem, & vera obedientiam fue Maiestati, Heredibus, & Successoribus sus prastabo, Secundò, ipfum & ipfos totis meis viribus defendam contra omnes conspirationes, & attentata qua-

jung, qua contra perfonamillius, velillorum, corumque coronam, & dignitatem ratione, vel

colore alicuius eiusmodi sententia, vel declarationis, aut alias facta fuerint. Et tertiò, onnem

operam impendam Maiestati sua, Haredibus, &

Successoribus suis revelare, & manifestas facere omnes proditiones, & proditorias Conspiratio-

nes, quas contraillum, aut aliquos illorum attentari cognoscam, vel audiam. Quoniam igi-

tur hæc tria solummodò adimplere iure-

jurando polliceor, & reliquæ omnes Iuramenti partes merè affertoriæ funt, in

quas dispensatio, seu absolutio cadere non

potest, manifestum est, non posse Card.

Bellarminum, aut alium quemvis vlla vel apparenti ratione duci, ad hanc quintam

claufulam, vt illicitam, impugnandam,

nimirum, quod Papa me ab hoc inramento, aut

aliqua eins parte absoluendi potestatem non ha-

beat, nisi contendere velit, Summum Pontificem me ab aliquo ex his tribus, nempe

vel à fidelitate, veraque obedientia Regi

præstada, vel ab eo cotra omnes proditiones defendendo, vel ab illis suæ Maiestari

detegendis absoluedi potestatem habere.

10. Ex quo evidenter constat, non pos-

se maius periurij periculum à Subditis in. curri, duiurant, le credere, & in conscientijs suis resolvi, non habere Summu Pon. tificem potestaté eos ab his tribus, que ad. implere promittunt, absoluendi, qua dum iurant, se profiteri, credere, & in conscien. tijs fuis refolui, non habere Summű Pon. tificem authoritatem Regem depriuandi, Hoc enim semel supposito certifimű est, Subditos quolcung; ex firmissimo ipsius Dei, legifq; nature decreto in quoPapa dispensare, aurab eius vinculo quenqua ab. soluere non potest, teneri ad fidelitaté, veramque obedientia Principi suo legitimo tra Guil. Bract. præstandam, vt Card. etia Bellarminus e dieap. 21. pag. serte asseverat; & consequenter ad eu con-

tra omnes proditiones defendendum, ad

fic Chronico Monast. Hirfamp. ad annum 1106.

naturæ lege obligantur. Quapropter, supposito quòd Papa nulla habeat potestatem Regé deprivandi, sive ex Rege no Regem efficiedi, de quo cereat Scholastici, & adhuc sub Iudice lis eft, vt dixit Trithemius, f verè, & lici tè iurare possu, quòd Papa nó habeat potestatem meab hociuramento, aut aliquaeius parte absolvendi, absq; eo quòd pote state Summi Pontificis in vniversum absolvendi denegem. Quemadmodu etiam Regnum Francia, dum affirmat, non posse Summum Pontificem Regis Christianis fimi subditos ab obedientia illi pro temporali-

easq; quantocy às detegendas cadé Dei, ac

pora rea p verfu Et ta tatis vidi necte Benfa Antu rum Scrip Ielu pter

> den me a ren me or

lari

fper

rem ter ner

der

gat

0.6.

in.

en-

on. ad.

um

en.

ndi.

est,

jus

di-

ab-

ve-

mo di-

n-

ad

ac

ip-

em

em

(ub

lici te-

e-

te

b-

am

ffe

if.

M4

li.

poralibus debita absoluere, non propterea potestatem Summi Pontificis in vniversum absoluendi pernegare intendunt. Er tameth loan. Maldonatus infignis Societatis lesu Theologue confidencer, vt suprà 3 g Cap.3. sec. 1, vidimus, affirmet nec Summum Pontificem, nec totam Ecclesiam in solenni castitatis voto dipensare posse, & qui contrarium dicunt, videantur fibi habere maiorem rationem exemplorum quorundam Pontificum Romanorum,quam Scripture facre, nullus tamé procul dubio Iesuita inde concluder, Maldonatum propterea Summi Pontificis in universum dispensandi potestarem inficiari.

SECTIO Secunda.

1. Secundo, Gretzerus adversus hæc eadem verba, Quod Papa non habeat potestatem me ab hoc iuramento, vel aliqua eius parte absolrendi, duas obiectiones proponit, hquæ ta- h Incommet men reipla parum differant, cum posteri- 6. pag. 106. or in priori, tanquam propolitio particularis in vniversali, contineatur.

Exeget. cap.

Prima obiectio; quæ in ordine quintum Gretzeri argumentum est.

Quicunque negat Summum Ecclefia Paftorem folvere posse omne illud, cuius folutio evidenter necessaria est ad ovilis Dominici conservationem, & propagationem, is negat Catholicam fidem, sed qui iuramentum boc prastat, is boc negat, ergo negat Catholicam fidem,

140 DISPUT. THEOLOG. Cap.6.

Maior certa est ex illo Matth. 16. Tibi dabo claves regni cœ forum. Ad quid? nisi ad aperiendum, & claudendum, seu quod idem est, ad solvendum, & ligandum, quando perspicuanecessitas ostendit apertione, vel clausione, solutione, vel ligatione opus esse.

Minor probatur, quia iurans negat in illo 14. ramento generatim. Pontificem posse subditos à iuramento sidelitatis absoluere, ergo negat tunc id etiam sieri posse, quando conservatio, & salu gregu Dominici id evidenter esslagitat, quia iuramentum est generale, & absque vlla exceptione: sed hoc est contra illud, Quod cunque solueris super terram, nimirum cum ratione, circumspectione, prudentia & discretione, illud solutum est & in cælis. V bi quaso, solutio vinculi magis necessaria est, quam v bi ad conferuationem Catholica, & Apostolica religionia, & ad propulsationem bareseus pertinet?

2. Secunda Gretzeri obiectio: quæ in ordine Sextum eius argumentum est.

Quicung, credit, & in conscientia sua firmia ter secum statuit. Summum Ecclesia Pastorem, aut alium sub hoc Pastore gregi Dominico Prafectum non posse vllum absoluere ab obligatione iuramenti à Rege Iacobo prascripti, si illud suc volens, siue metu adactus prastiterit, ille negat Catholicam sidem, sed qui hoc iuramentum prastat, ille hoc credit, & in conscientia sua sirmiter statuit, negat ergo Catholicam sidem, Maior patet ex

tet ex ram, [quod tum ar niciofi tam in exinat eft ex 1 3. aratio & co1 Card 146 nis fu doctri Ponti Solum atque

am D

pote

fice f

magi

verb

men

nem mo Pe

que sa Salus

Veru

reipi

6.

00

é-

ad

6-

0-

114

À

nc

lus

11-

10-

1-

17-

bu

tia

11-

111

nia

m,

14.

one

ine

gat

ra-

ter

DA ex ut ex illo, Quod cunque solueris superterram, erit solutum & in coelis. Cur sub ifte [quodeunque] non includeretur hoc iuramentum animabus, & religioni Catholica tamperniciosum? Mirum certe foret, si Regia potestas tamingens foret, vt illud [quodcunque] vel exinanire, velimminuere poffet. Minor liquida eft ex laramenti extremis verbis. Bona conclusio.

3. Hæc funt Gret Zeri argumenta, quæ aratione Card. Bellarmini superius allata, sec. t. nu. s. & confutata in hoc distingunutur, quod Card Bellarminus ex illo, Quodounque soluetis &c. hanc propositionem prosue rationis fundamento deducit, nimirum, iuxta doctrinamomnium Catholicorum ad Summum Pontificem pertinere potestatem absoluendi non solum à peccatis, sed etiam à ponis, legibus, votis, atque iuramentis, quando id expediat ad gloriam Dei, atque animarum salutem, qua ratione potestatem absoluendi in Summo Pontifice fere illimitatam reddit, At Gretzerus magis caute procedit, ipse enim exillis verbis, Quedeunque folueris & c. pro fundamento suarum rationum hanc propositionem tantummodo colligit, nempe, Summo Pontifici concessam esse potestatem quodcunque foluendi, & ligandi, quando conseruatio, & salus gregis Dominici id necessario efflagitat. Veruntamen hoc Gretzeri fundamentum reipsa idem plane est cum secunda, & quinta ratione quas Card, Bellarminus in

.

142 DISPYT. THEOLOG. thales suis Cotrouersijsadduxit ad probadum, festun penes Pontificem esse authoritatem de temporalibus in ordine ad bonu spiritua. sus sit le disponendi. Et propterea ex mea Apo. tuali f logia, in qua harum Card. Bellarmini ratio. & liga num debilitatem ex ipsius principiis cla. confe rissimè commonstraui, Responsio ad hoc gis D Gretzeri fundament u facillime innotescit, ioren 4. Ad primum igitur Gretzeri argumen-Nam tum Respondetur, vr Majoreius proposi-&ex tio indubitate vera sit, verba illa, soluere, & · solutio, non de temporali, sed de spirituali tan aliud rum solutione intelligenda esse, & de illis duntaxat personis super quas spiritualem Iurisdictionem Pontifex habet. Aliequin exillo, Quandocung, soluerise c.inferre quis posset, esse in Summo Pontifice porestatem Dæmonem ligandi, ne homines tentet, eofq; suis rentationibus à fide Catholica abducat. Ita enim Gloffa interlinea. ris, verbailla, k Quacunque alligauericis &c. k Maateh. 16. intelligit : vinculo, inquit, anathematis. Et Suaretz celeberrimus Societatis Iesu Theo logus ita fcribit : Quod vero additur, Erit ligatu & in colo, fatis declarat potestatem hanc non effe naturalem sed supernaturalem, & ligamen illud effe spirituale, & superioris ordinis. Atque ad idem Ioan. Parisiensis suprà 1 rela-

An hoc capi- tus citat Chryfostomum, & Rabanum. Iam de te fec.1. nu.4. temporalibus disponere, Reges temporali regno, vitaque priuare, non esse spiri-

tuales

5.

omn

gime clesie

inftir

lis R

ui, ic

Reip

6.0

tiob limù

dispe

alter ti vii

ratio

disci

vtili

fiat.

iniu

culo

DE IVRAM. FIDELITAT. tuales, sed temporales solutiones, satis manifestum est.

5. Si igitur Maioris propolitionis sen-

.6.

m.

de

12-

00-

10.

la.

100

it.

en-

fi.

&

an

lis

m

iin

uis

ta-

n.

0-

224

90.

Et

CO li-

anc

ga,

nis. la-

de

0.

74less

sus sit, posse Summum Pontificem firimali solutione, aut spirituali ligatione soluere, b ligare omne id, cuius folutio, & ligatio ad conservationem, & propagationem gregis Dominici euidenter necessaria est, Maiorem illam concedimus, alias negamus. Nam exhoc loco, m Quodeung folueris &c. m Matth. 14 & ex illo alio, n Pasce oues meas, non potest nioan. vitimo aliud certò concludi, quam spiritualem omnem potestatem, quæ ad Ecclesiæ regimen necessaria est, este S. Petro, atque Ecclefie communicatam, que ficut ex Christi institutione non temporalis, sed spiritualis Respublica est ve alibi o fusius declaraui, ita etiam omnem potestatem spirituali Reipublicæ accommodata habere debet.

6.Quapropter, ad spiritualem Iuramentiobligationem dissoluendam duo potisimum requiruntur; primum authoritas dispensandi, seu à Iuramento absoluendi; alterum fufficiens causa ob quam iuramen ti vinculum dissolui possit; nempe vr cum ratione, circumspectione, prudentia, & discretione, quando necessitas, aut magna vtilitas postulat, dispensario, seu absolutio hat. Nam alioquin si absq; sufficienti causa miuramento dispensetur, seu ab eius vinculo aliquis absoluatur, tametsi dispen-

DISPYT. THEOLOG. sans, seu absoluens sufficientem dispen' fandi, seu absoluendi porestarem habeau illa tamen dispensatio dissipatio potius habendaest, & coram Deo, & in conscien, tia est plane inualida, nullumque omnino effectum operatur, Idcirco ratio, circumpe. tio, prudentia, & discretio, quarum Gretzeru meminit, potestatem quidem dispensan. di supponunt, sed illam non conferunt, eamque ob causam ad dispensandum requiruntur, ve qui dispensandi, seu absoluendi potestatem habet, eam rite, licite, & absque vilo prorsus peccato exerceati Nam tametsi Summus Pontifex in solengreg ni castitatis voto cum aliquo dispensaret, nem atque in tali dispensatione quam maxiex maratione, circumspectione, prudentia, & diftiffin cretione viceretur, non camen inde liceret Dom inferre, Summum Pontificem plenam,& Ai ter sufficientem habuisse authoritatem in tato De li voto dispensandi, cùm iuxta doctrinam Domi Maldonati Iesuitæ, qui opinionem S. Thobus lil ma, aliorumque infignium Theologomen, tum sequirur, votum illud potestati Sum-Sancti mi Pontificis dispensandi nequaqua subqui fat ijciatur. Atque hæc de Maiori Gretzen toribu propositione. tipesd lifidel quibus

7. Quod ad Minorem attinet, nega mus primò, quòd absoluere Subditos à temporali fidelitate, Principes è dominiis suis temporalibus eijcere, atque de te-

bus

lent, 8

tonfer oblect

6

li

ti

pt 8

dist

ne/

glad

fuis

por. terri

8

DE IVRAM, FIDELITAT.

bus temporalibus disponere, in spiritualibus, fed in temporalibus duntaxat folutionibus annumetanda fint, quæque propterea non spiritualis Reipublicæ nature, & conditioniapte conveniant, que, ve le-

annes Papa octavus affirmanit, P corporalia p Cap. porre nescit arma, &, vt, Nicolaus Papascribit, 4 9 Capinter

gladium non babet, nifi fpiritualem.

.6.

n.

att

ù

en.

no

Be-

714

m.

nt

re-

ol-

ite

eat.

en-

ret,

xi-

dif-

ret

1,80

ta-

am

110-

go-

m-

ub-

zeri

egar

os à

ini

ere-

bus

8. Secundo eciam negamus, Principes fuis regnis, vitaue privare, Subditos à tem porali fidelicate absoluere, acque de rebus temporalibus disponere, ad Dominici gregis conservationem, aut propagationem euidenter necessaria este, ve ego alibi ex principijs ipsius Card. Bellarmini cla. r In mea A=

issimé commonstraui. Visibiles gregis polog. nu. Dominici in terris Pastores ex lege Chrihitenentur, omnibus illis medijs à Chriho Domino inflicucie vei, que ad gregem Dominicum à cruentis luporum incursibus liberandum necessaria existunt; attamen, neque S. Petrus, neque alius exillis Sanctis Ecclefiæ primitiuæ Pontificibus, qui sub immanissimis Ecclesiæ perseguu-

toribus vixerunt, istius modi medijs Printipes deponendi, & Subditos à temporalifidelitate absoluendi aliquado vsi sunt, quibus ramen procul dubio vei & debuif-

lent, & voluissent, si ad gregis Dominici tonservatione necessaria fuissent. Annona

Oblecto, posset Gretzerus idem plane argu-

has: 33.9.2.

DISPYT. THEOLOG. mentum pro iniquis Principibus occiden dis conficere, quando alia via deponi, & Regno eijci non possunt? Nonne etiam hoc eodem argumento conuinci queat, Christum Dominum non solum authoritatem sufficientem Principes depriuan, di, verum etiam vires sufficienses ad eo actu deponendos, arq; è Regni possessione extrudendos in Ecclefia reliquisse, cum actualis iniquorum Principum depolitio seu è regnis suis ciectio ad gregis Domi nici conservationem, & propagationem plerung; magis necessaria fit, quam fit fola illius authoritas ad eos per sententiam deprivationis regnandi iure priuandos?

9. Ad Secundu Gretzeriargumentum,

cuius folurio ex Sectione fequenti clarius

patebit, Respondetur negado Minorem Non enin fidem Catholicam ille negat qui corde, & ore profiterur, & firmiter credit, sibiue persuadet, no habere Summum Pontificem potestatem eum ab obligation ne huius iuramenti absoluendi. Obligati s Seeunda ze enim luramenti, vt recte ait S. Thomas 'cui

q. 89. ar.7.

cæteri omnes Theologi confentiunt, refe tur ad aliquid quod est faciendum, vel dimitten dum, vnde non videtur reficere iuramentum afsertorium, quod est de prasenti, vel praterito: sed tantum promissorium. Iam in hoc Iura-Ala hoe capi mento, vt superius diximus tria tantum promittuntur, quæ iurans exequi tenetur,

lebitā,

nimi-

nimi Regips tis viri lare, folue procu Card. deduz cipen tuali uenia w nor lub Inc gnum contr Suppo 10.

enti p mentu niciofu Card. folida coalic

tholic Atque foret fi

Regian natura

poralen

que il

m

t.

n.

0

O

ni.

m

0-

un

?

m.

iùs

m.

gat

re-

um

tio

atio

cul

efer

ten-

s Af-

fed

ıra-

ùm

tur, mi•

nimirum, fidelitatem, & veram obedientiam
Regiprastare, eu ab omnibus Conspirationibus totis viribus desendere, easque sua Maiestati reuelare, à quorum obligatione subditos absoluendi Summus Pontisex potestatem
procul dubio non habet, vt ex doctrina
Card. Bellarminisuperius utradita, apertè "Cap. 3. sec.
deduximus, * nissex Principe non Prin. * Cap. 6. sec.
cipem essicere queat; quod vtrum spiri. Inu. 9.
mali Summi Pontificis authoritati conmeniat, non adhuc satis constat, sed de
mon solum certant Scholastici, & adhuc
sub sudice lis, sed illustre etiam Francia regnum, si Petro Pithao sides adhibenda sit,
contrarium de Rege Francia vt certum
supponit,

no. Vanè igitur, & absque vlla sufficienti probatione asserit Gretzerus, hoc iuramentum animabus, & religioni Catholica permiciosum esse; Neque enim vel Gretzerus, vel Card. Bellarminus, vel alius quispiam vlla solida ratione hactenus comprobauit, in eo aliquid contineri, quod aut sidei Catholicæ, aut animarus saluti aduersetur. Atque vt Gretzeri verbis vtar, mirum certè soret si Pontisicia potestas tam ingens soret, vt Regiam illam potestatem, quam ius divinum, & maturale Princibus concessit, & sidelitatem temporalem ex eadem divina, & naturali lege illis sebită, vel exinanire, vel imminuere posset. Neque illud quodcung, quod toties Gretzerus que illud quodcung, quod toties Gretzerus

k 2

DISPUT. THEOLOG. 148 Cap.6. inculcat, generaliter, fed rum distributione accommoda, ve Dialectici loquuntur, accipiendum effe, tum Maldonatus suus, tum plures alij Theologi, quos Maldonatus fe. quutus est, ipsum edocebunt. Et vtinam GretZerus, alijque nonnulli, qui iuramen. tum iftud tam acriter impugnant, fedulò secum perpenderent qualem rationem in tremendo Iudicij die Supremo omnium Paftori, & Iudici reddituri fint, dum pro. prias opiniones, illafque nulla folidaratione, sed sophisticis duntaxat deductio nibus munitas, tam mordicus tuentur, ve eas ab imperito populo, qui fua fophismata examinare non valent, sed ipsorum authoritate, vipote virorum tam fingulari eruditione præditorum folummodò nizuntur, pro indubitatis fidei dogmatibus, quæque à nemine absque graui hæreseus, aut erroris nota impugnari queat, habendas effe velint, idque non in rebus leuioris momenti, sed quæ, si veritate careant, in Summam fidei Catholicæ, Sedisque Apostolicæ contumeliam, in grauissimam Supremorum Principum iniuriam, arque in perpetuam plurimorum Catholicorum, toriufque eorum posteritaris subuersionem temporalem tendere possunt.

SECTIO Tertia.

Tertiò, contra hæc eadem verba, quòd Papa

religi

ter co mani

Papa

men

hur

que

firm

culu

civil

vim

ment

SACTA

que c

cului

cului

quag

gatio

iuxt

instic

thori

fandi

potes

bet is

vincu

Coluen

ritati

4bfoli

cem n

od -

6.

one

ci-

mi

fe-

am

en-

olu

iù

m

ro-

ra-

tio

, vt

na-

au-

lari

ni-

us,

:05.

en-

oris

, in

po-

Su-

e in

ım,

10-

uòd apa papa nullam habeat potestatem me ab hoc iuramento, aut aliqua eius parte absoluendi, alij in hunc modum obijciunt.

In quelibet luramento, quod adrem futuram, que alioqui lege Dei, & nature precipitur, confirmandam, adhibetur, duplex obligatio, feu vinculum distingui potest. Prima est naturalis, aut civilis, qua iuramentum pracedit, quaque fuam pim obligandi habet; priusquam aliquod iuramentum ad eam confirmandam prastetur; altera facta, seu religiosa, qua aliquis vel sponte, & absque coastione, vel metu adastus, fed ad prius vinculum confirmandum obstringit, & in qua vinsulum iuramenti proprie & formaliter consistit, quaque sublata priorem illam naturalem obligationem non necessario tollit. Quoniam igitur iuxta doctrinam Catholicam data est ex Christi institutione S. Petro, eiusque Successoribus, authoritas in iurament is ob sustam causam dispenfandi, seu ab eis absoluendi, negari profecto non potest, penes Pontificem effe potestatem in quolibet iuramento, id est in facro, & religiofo illius vinculo iusta de causa dispensandi, seu ab eo absoluendi, tamet si for san negetur, esse in eo authoritatem à pracedenti naturali, aut ciuili vinculo absoluendi.

2. Iam, quod iusta adsit causa, qua Pontisicemmouere possit, vt in hoc iuramento, id est, in religiosa obligatione, qua iuramentum formaliter constituit, dispenset, seu ab ea absoluat, nimis manisestum est. Nam vt omnes Theologi, se Iure-

k 3

DISPUT. THEOLOG. Cap.6. 150 Consulti, fatentur, inter alias causas sufficientes, rimi ; qua ad petendam, & concedendam absolutionem imm à iuramentorequiruntur, ha due funt pracipua: num. Prima est, fi iuramentum vi, & metu extortum polit fuerit: altera in panamillius, cui iuramentum iuram prastitumest, nempe propter crimen aliquod no. Pont torium ab eo commissum: veluti, in panamex. lùm communicatorum, iuramenta, que illis fiunt, vt iter relaxantur fubditi à iuramente fidelitatis; can. que i Nos Sanctorum, & can. Juratos. 15 q.6.6 làm can. absolutos extra de hæteticis. Sed ob tiam ptramque caufam Summus Pontifex ab hoc fidelaxa litatis iuramento absoluere potest; Primo enima DIOU Subditis extortum est ob vim, & metum bons seu d omnia amittendi. Secundo Rex nofter non est mali Catholicus, sed potius religioni Catholica adpro I perfarius; & propteres ob ptramque banc cauexeg (am iuramentum iftud fidelitatis, id est, ad minimum facra illim obligatio, authoritate Pontificis diffolui porest, fi vlla fides Sancte Ecclefie Canonibus adhibenda fit. Igitur non licet alicui Subdito iurare, quod Papa non habet authoritatem eum ab hoc iuramento, aut aliqua ein parte absoluendi, quod ad minimum, si propriè, & formaliter loqui velimu, de facra, & religosa obligatione, in qua formalis ratio cutwelibet iuramenti confiftit, intelligi procul dubio debet.

3. Ad hancobiectionem, in qua diffoluenda, quoniam quidam nationis nostra viri graues, & alioquin eruditi, cam plu-

rimi

to ta

vide

Nã P

ditie

fi ad

iesta

non

to,a

iuxt

tian

tific

præ

tian

illu

es.

em

ua:

um

um

no.

ex.

nt,

an,

106

de-

mà

0116

est

ad-

44-

ml

ti-

efic

CH

71

eins

70.

3

CH-

du.

ol.

ra

lu-

mi

imi æstimare videntur, paulo diutius immorandum eft, Respondetur primo, planum, communem, & viitatum huius propolitionis, Papa potestatem habet me ab hoc juramente absoluendi, sensum esse, penes Pontificem elle potestatem me non solum à rejurata, cum hac reduplicatione yt iurata, verum etiam absolute à reipsa, qua iuratur, seu quod idem est, non solùm à facro, & religioso vinculo, sed etiam à naturali, & ciuili obligatione relaxandi. Quoniam igitur iuramentum promissorium, quod solum absolutioni, feu dispensationi subijeitur, in hoc formaliter confistir, quod Dei restimonium prore aliqua futura exequenda, vel non exequenda adducatur, vr in ifto Iuramento tantum hee tria adimplere promitto, videlicet, fidelitatem, & veram obedien-Ma Regi præstare, ipsum ab omnibus proditionibus totis viribus defendere, ealq;, had notitiam mea peruenerint, suæ Maiestati detegere; quado affirmatur, Papam non habere porestaté nosab hoc iuramento, aut aliqua eius parte absoluédi, per hoc luxta communem verborum intelligen. tiam fignificatur, non posse SummuPontificem nobis licentia concedere, vel non præstandi fidelitatem, & veram obedientiam suæ Maiestati, vel non desendendi illum ab omnibus proditionibus, vel

k 4

cas non revelandi. Atque hæc etiam víis tata Summorum Pontificum praxis est, ve quando Subditos à iuramento fidelitatis absolvunt, non solum à fidelitate ve iurata, sed simpliciter, & absolute ab ipsa fidelitate, seu à naturali obedientiæ vinculo Subditos relaxent: ve expresse habetur; can. Nos Sancterum. E can. Iuratos, 15 q.6. Et proptere hæc distinctio de sacro, & civili vinculo nihil planè conducit, ad hanc Iuramenticlausulam, ve illicitam, improbandam.

4. Præterea, hæc etiam videtur effe ipla mens & præcipua Legislatoris intentio, quæ in verbis legum interpretandis potissimum attendenda est. Neque enim sua Maiestate multu referre existimo, virum Papa à facro huius Iuramenti vinculo Sub diros luos absoluere possir, necne, dummodo securus reddi quear, quòd non obstante sacrivinculi relaxatione, ciuilis, & naturalis Subditorum fidelitas, pro qua confirmanda hoc iuramentum adiungienr, inuiolabilis, & indispensabilis maneat, neque per authorizatem Summi Pontificis villo modo diffolni poffu, fed Subditi post absolutionem à sacro Juramenti vinculo, ad veram nihilominus obedientiam luz Maiestati præstandam i ure diuino, & naturali obligentur.

5. Secundo, tameth concederemus, communem horum verborum [à iuramen-

10 ab-

to absol taxat e Iuram men, hoc ef autho cipun atque abeo, lit, sal hoc, poste to pe seu p re, Si testat facro rum tifex

> foluriudi dire fona

pullu bus v

verò quo

est n

ie

72

18

42

e,

-

OS

.

1.

1-

n,

a

0,

la

n

le

a de

la

l.

.

i

nabsolvere intelligentiam esse, à sacra dun taxat obligatione, in que formalis ratio Juramenti consistit, liberare; supposito tamen, quòd Papa neque etiam indirecte, hoc est, in ordine ad bonum spirituale, authoritaté habeat de temporalibus Prin cipum disponendi, eosque suis Regnis, arque dominijs privandi, quod necessario abeo, qui hoc luramentum suscipere velit, saltem ve probabile supponendum est, hoc, inquam supposito, Responderur, posse quemlibet licite opinari, sibique tutò persuadere,& hanc suam credulitatem, seu persuationem iureiurando confirmare, Summum Pontificem non habere potestatem cum ab hociuramento, hocelt, à facro, & religiofo illius vinculo absoluendi. Nam iuxta communem Theologorum sententia non potest Summus Pontifex à Iuramentis absoluere, quorum abfolutio in temporale tertiæ personæ præiudicium cederet, nisi vel directe, vel indirecte de remporalibus illius terriæ personæ bonis disponendi potestaté habeat.

6. Ex bis, inquit Dominicus Sotus, * Lib, 8. do pullulant dua alia differentia in dispensationi- Instit.q.1. ar, bus votorum, & iuramentorum meditanda. Pri- or quantu ad illos, qui dispensare possunt. Enim- verò, quamvis Papa dispensare valeat in voto, quod est maius, non tamen in iuramento, quod est minus. Haud enim relaxare potest iuramen-

194 DISPUT. THEOLOG. Cap.6.

tum, quod bomo homini prastitit, id soluendi. quod ei debebat. Et boc neque accidit ex minori facultate Papa, neg, ex dignitate iuramenti, fed ex natura contractus, qui iuramento confirmatur. Enimvero, quia Papa est Vicarim Dei, potest votum, qued Deo fit, in id, qued gratius est, com. mutare. At quoniam facultatem non habet tol. lendi alteri, quod fuum est, nequit ei iniuriam inferre, cui praftitum est iuramentum, illud relaxando. Et vice verfa, quamvis prinatus homo in voto, quod Deo fit, dispensare nequeat, quia non est eins Vicarius, ille tame, cut iuramentum praflitum fuit, potest illud relaxare, no quod cumulatiorem habeat facultate, quam Papa, fed quod est Dominus bonorum fuorum, & ideo ficut potest illa donaressic & iuramentum fibi exhibitum remittere. Quareilla non est difpensatio, sed remisfio. Secunda differentia ex parte materia est, quod in commutatione, difpenfatione q, votorum ad id tantum attendi debet, quod Deofit magis placitum, in iuramentis autem relaxandis cauenda est iniuria, ne fiat tertia perfona. Halte-

ySecunda 22 nus Sotus, à quo Petrus Aragona, y & Gregorius q. 80. ar. 9.

2 Lib. 5. the- Sayrus 2 eadem planè verba acceperunt.

fauri cap. 8. 7. Ouoniam igitus, yt fæpiùs dictum

nu.4.

7. Quoniam igitur, vt sæpiùs dictum est, penes Pontisicem non est potestas Regem nostrum deprinandi, aut de eius, vel Subditorum suorum temporalibus disponendi, ex hoc, quod iam supponimus, euidenter consequitur, nó habere eum potestatem me ab hoc iuramento absoluendi.

quod

quod ; taadi lege [melu liffim arin ficem fat, fa lum quit ! ita en garet difpen fed di terpi rame nea i rand iam aut (aut r

> vi iu ta ha etian con

non

ferii culi

rata

li.

ri

ed

4-

eft

n-

L

m

2-

in

on

4-

11-

àd

eft

·e-

if-

a.

178

gis

40

2-

ius

m

e-

el

0-

ii.

C-

li pr quod ad tria illa superius 2 commemora- a In hoc capi taadimplenda, quæ quilibet Subditus ex te fec. 1. nu. 9. lege Dei, & naturæ, adimplere tenetur, à me susceptumest. Et certe iuxta probabiliffimam S. Thome, eiufque fequacium doarinam, qui existimant, Summum Pontificem, dum in votis,&iuramentis dispenfat, facrum, & religiofum juramenti vincu lum non diffoluere, (eo modo, quo pleria, inquit Maldonatus, b intelligunt dispensationem; b In Summu ita enim, ait ille, ius divinum, & naturale abro- la q 15. ar. 21. garet, & penitus solueret, ve vulgo fit in multis difpensationibus, qued non est effe dispensatorem, sed dissipatorem) sed iuramerum tantum interpretari, declarando scilicet, remilla iu-

ramento promissam, quæ anteaerat idonea materia iuramenti, ideoque vi iurifiurandi adimplenda, quamdiu ita maner, iam ob particularem aliquem eventum, aut circumstantiam, factam esse nocivam, aut maioris boni impeditivam, & proinde non esse idoneam juramenti materia neg; viiuramenti ampliù sadimplendam: Iuxta hanc inquam, SeThoma doctrinam, quæ etiam apud Theologos communiorest, fatis constat hanc nostratium objectione ex discrimine inter sacru, & civile iuraméti vin culu desumptă, nullis plane mometi esse.

8. Cum enim tria illa superius cenume- te sec. 1. nuc. rata ex lege Dei, & naturæ legitimis Principibus debita, (de quibus dutaxat aliqua

156 DISPYT. THEOLOG. Cap.6. omnino controversia circa potestate Sum mi Pontificis ab hoc iuramento absoluen. di esse potest, cu relique omnes iuramenti partes merè affertorie fint, neq; potestati absoluendi, seu dispensandi subijciantur) à subditis tantum adimplenda in hociuramento præcipiantur: sicut præcepta nazure isidem manetibus circumstantijs immutabilia, ac dispensabilia sunt, neque Deus, & natura aliquod illicitum, nocivum, aut maioris boni impeditivum, pręcipere possunt, ita in illis tribus, que Principibus legitimis, ex lege Dei, & natura, iuxta doctrinam Card. Bellarmini sæpius relatam debentur, nulla interpretatio, aut dispensatio esse potest. Neg; potest Summus Pontifex ab hoc fidelitatis Iuramento absoluere, nisi pariter declaret, sidelitatem nostram, ex lege Dei, & naturæ, Regi debitam, esse illicitam, nocivam, aut maioris boni impeditivam, quod declarare nequaquam potest, nisi ex Regenon Regem efficiendi potestatem habeat, Nam consequenter criam declararet, Deum, & naturam, dum subditis veram fidelitatem, & obediétiam Principibus suis legitimis exhibere præcipiunt, aliquod illicitum, nocivum, aut maioris boni impeditivum à Subditis exigere. Constat igitur, non posse Summum Pontificem iuxta communem S. Thoma, eiufque Scholædochinam, à

nam, fideli plam effe il impe facile nofti clauf

clauf fas in lutio pote præf fame gitir illis differ difper paul tem men ob q difci & le den cede

pote

tife

tam

nam, à facro, & religioso huius Iuramenti fidelitatis vinculo absoluere, nisi etiam ipsam naturalem fidelitatis obligationem esse illicitam, nocivam, aut maioris boni impeditivam simul interpretetur: vt hinc facile apparere possit, quam infirma sit hec nostratium obiectio ad hanc Iuramenti clausulam, vt nefariam, proscribendam.

m

n-

Iti

lti

r)

4-

4-

n-

ue

1-

ę-

1

Z,

us

ut

1-

1-

1-

a-

6

2.

n

X

1,

S

1,

n

9. Iam, quod attinet ad duas illas caufas in objectione affignatas, ob quas ablolutio, seu dispensatio in iuramento licitè à Summo Pontifice peti, atque concedi potest, nempe vel in pænam illius, cui præstitum est iuramentum, vel quando iuramentum metu extortum est, Respondemus, vtramque causam esse quidem legitimam, & fufficientem, vt Pontifex in illis iuramentis dispensare queat, in quibus difpensandi potestatem habet. Dico, in quibus dispensandi potestatem babet, quoniam, vt paulo antea dinfinuavimus, inter potesta- 6. tem Summi Pontificis in voto, aut iuramento dispesandi, & causam legitimam, ob quam in eo dispensare possir, magnum discrimen constituendum est. Namiusta, & legitima causa dispensationem concedendi, supponit quidem in Pontifice concedente, sed non tribuit illi, dispensandi potestatem. Et propterea, si Summus Pon tifex nullam habeat fibi à Christo traditam in folenni, exempli caufa, castitatis vo-

d Sec. 22. nue

tribuere valet.

10. Quapropter, quando Theologi af. firmant, vná causam sufficiétem, ob quam Pontifex à iuraméto tertiæ personæ facto absolvere possit, esse ad terriam illam personam puniendam, hæcilloru affertio de talibus terriis personis intelligenda est, quas tali pæna plectendi Summus Pontifex authoritatem habet; nam alioqui iusta causa à luramento absolvendi supponit, vt iam diximus, sed non illi tribuit absolvendi potestatem. Atq; ita Summus Pontifex authoritaté habet Subditos justa de causa à fidelitate illi Principi debita abfolvendi, in quem Iurisdictionem temporalem habet, quia Pontifex talem principem, cuius temporalis Superior est, si id meritus fuerit, pæna temporali castigare poterit, sed Subditos à temporali fidelitate Supremis Principibus, qui in temporalibus nullum preter Deum Superiorem recognoscunt, ex lege Dei, & naturæ debita bita, S ritate direct Prince quod alius

II. mant Pont se, si rit, 1 iuran iniuf niob tam | mitte absol lis iu sta le tranf fidel præc tater tur,r com nam stitu Sur ti vi quir

quai

vt li

DE IVRAMEN. FIDELITAT. 159

bita, Summus Pontifex absolvédi authoritatem non habet, nisi vel directè, vel indirectè tales Principes depriuare, & ex Principibus non Principes essicere valeat, quod adhuc neque Card. Bellarminus, nec alius quispiam sirmiter comprobavit.

)-

n

li

n

0

r.

le

t,

i-

ta

VE

1-

1-

le

)-

0-

i-

id

re

a-

0-

m

e-

ta

11. Pari ratione, quando Theologi affirmant, vnam sufficienté causam, ob quam Pontifex à Iuramento absoluere possit, esle, si iuramentum illud metu extortu fuerit, hoc illorum pronunciatum de illis iuramentis intelligendum est, quæ metu iniuste illato extorquetur; vt si quis latroniob metu mortis, aut mutilationis, certam pecuniæ fummam iureiurando promitteret; ab huiusmodi enim iuramentis absolvere nemini iniuram infert, sed in illis iuramentis locum non habet, quæ iusta lege præcipiuntur, & pæna grauis in transgressores constituitur. Si igitur istud fidelitatis iuramentum, & lex, quæillud præcipit, nullam iniusticiam, aut iniquitatem contineant, de quo iam contenditur, neque contrarium hactenus ab aliquo comprobatum est, metus incurrendi pœnam lege Regia in transgressores constitutam, non est causa idonea, ob quam Summus Pontifex etia in sacro iuramenti vinculo dispensare valeat. Nam alioquin quodcung; fidelitatis iuramentum, quantumcunque iustum, & ab omnibus, vt licitum, approbatum, si lege Principis

Cap.6.

præcipiatur, & grauis pæna recusantibus imponatur, posset dici metu extortum este, atque ob eundem metum posse Suma mum Pontisicem à tali iuramento Subditos absolvere, quod tamen nemo Catholicorum neque ipsi adversaris, ve opinor, affirmare audent.

12. Postremo, ad illos trestextus luris Canonici in obiectione relatos, quibus probati videtur, penes Pontificem effe po. testatem Subditos à iuramento fidelitatis absolvendi, Respondemus, primum cano nem, Nos Sanctorum, effe decretum Gregori Papæ feptimi, in quo eos, qui excommunica. tis fidelitate, aut Sacramento constricti funt Apostolica authoritate absolvit, & ne eissidelitatemobseruent, omnibus modis prohibet, quov sque ipsi ad satisfactionem veniant. Secundus canon, luratos milites, est Vrbani Papæ secundi, qui proxime post Victorem tertium, qui fex tantum mensibus sedit, Gregorio septimo successir, in quo Episcopo Vapicensiscribit, vt iuratos milites Hugoni Comiti, ne ipfu quamdiu excommunicatus est, ferviant, prohiberet. Qui, si sacramenta pratenderint, moneantur, oportere servire Deomagis, quam hominibus. Fidelitatem enim, quam Christiano Principi iur arut, Deo, eiusq Sanctis adversanti, & eorum pracepta calcanti, nulla cohibentur authoritàte persoluere. Tertius cano Absolutos, est Gregory Papæ noni, in quo declatat, absolutos se esse à esse à qui, quo pa tur ast

13. bant tem [cipib Deur lege l prim comi testat men tiam vinc plan iectio dunt iuran ablqu

Supr tium in le debe tùm nus

vim.

nam

esse à debito sidelitatis homini, & totius obsequi, quicunque lapsis manifeste in haresim aliquo pacto quacunque sirmitate vallato teneban-

tur astricti.

8

is

0

ij

1.

1-

He

2-

1-

ui

i.

i-

fis

e-

11-

11-

ipi

ım

4=

78.

s se

13. Sed isti canones non efficaciter probant, essein Romano Pontifice potestatem subditos à fidelitate Supremis Principibus, qui nullum Superiorem præter Deum in temporalibus recognoscunt, ex lege Dei, & naturæ debita absolvendi. Et primò, fialicuius funt roboris, evidenter commonstrant, Summum Pontificem po testatem habere non solum à sacra iuramenti fidelitatis obligatione, verum etiam'ab ipsamet fidelitate, eiusq; naturalivinculo relaxandi: & propterea, nihil plane conducunt, ad hac nostratium oblectionem confirmandam, qui contendunt, posse Summum Pontificem à sacro iuramenti fidelitatis vinculo absoluere, abique eo quòd in naturali fidelitatis obligatione dispenset.

supremorum Principum mentionem faciunt, qui, nisi nominatim exprimantur, in legibus pœnalibus comprehendi non debent: & propterea vel in Ecclesiæ tantùm territorijs, quorum supremus Dominus temporalis est Summus Pontisex, vim obligandi habent, qui proinde pœnam temporalem decernendi authoritaDISPUT. THEOLOG. Cap.6.

tem haber, cui Principes omnes, qui eius funt vafalli, etiam fubiscientur: nam in causis merè temporalibus, qualis est re. rum temporalium dispositio, non dico, temporalium directio, Summus Pontifex extra terras Ecclesia subiectas, leges, qua Principes etiam Supremos fibi in temperalibus non Subiectos obligent, conde-

gi. cap. 8. Reg. & Paextra de hahæreticis.

re non potest, vt à paritate rationis ex doelib 4 dele- Etrina Francisci Suarez daperte colligitur. vel ficut loann. Parifienfis ex Card Hoftienfi de potest. Respondet canoni Ad ablenda in quo Sumpaii cap. 10. mus Pontifex lancivit, vt bona hæretico. rum conficarentur, nempe eum non propria authoritate, sed ex confensu Imperatoris illud decrevisse; ita etiam istis canonibus Responderi posset, Summos illos Pontifices non propria tantum authoritate, sed ex tacito saltem Imperatoris, aliorumque Principum Supremorum consensu ordinasse, ve Subditi, qui aliquo vinculo sive sacro, sive civili Principibus non supremis, sed inferioribus obstricti essent, ab eo starim liberarentur, si Principes illi vel à fide Catholica deficerent, vel ob crimen aliquod sacro Excommunicationis vinculo ligati tenerentur. Nam alioquin, fi adversarij supremos etiam Principes in istis canonibus comprehendi velint, necessariò fateri debent, quod tamen assers. re vix auder, Reges, & Imperatores, quamprimum

primi ob ha runt, clarat gnan dere; papa comr pertè 15. none clude spon creto cano muld creta civit

vic, 1 vt lie prior tame Con ait C ea re proba lus ai inter sed no stino thedr primum in generales Ecclesiæ césuras, vel ob hærefim, vel ob aliud crimen incurrunt, eo ipso absque particulari aliqua declaratione, aut deprivationissententia regnandi authoritate re quidem vera excidere; quod tamen, & continuæ praxi, qua papa in deponendis Principibus vritur,& communi hominum intelligentiæ aperpertè adversatur.

15. Terriò, tamersi concederemus, canones illos Supremos etiam Principes includere, ad eos tamen eodem modo Re-flib.4.deRo. sponderi posser, quo Card. Bellarminu, f de-Pont. cap. 14. creto Calestini Pape tertij Relpondit, cuius fel. cap.4 canonis Alphonfus de Castro & meminit, si- h Can. Lauda mulque affirmat, se illum in antiquis De- veri coniucretalibus h vidisse, in quo Pontifex san- gas. civit, &, vt idem Alphonfus afferit, definivit, per hærefim ita matrimonium folvi, vt liceat ei aliud coningium inire, cuius prior coniunx in hærefim lapfus fit, quæ tamen doctrina iam hæreticaest, & in i Sess. 24.com. Concilio Tridentino damnata: Respondeo, ait Card. Bellarminus, Celestinum nihit de ea re certi statuisse, sed respondisse, quod sibi probabilius videbatur. Quod vero Alphonsus ait, epistolam Celestini fuisse aliquando

inter epistolas decretales, verum quidem est,

sed non potest inde colligi factum esse à Cele-

stino decretum plane Apostolicum, & ex Ca-

thedra, cum conftet, multa esse alia in epistolis

S

d

le

1-

76

C-

0 à

en

n-

i-

e-

G-

n-

m

Decretalibus, qua non faciunt remaliquam effe de fide, sed solum opiniones Pontificum de eare nobis declarat. Similiter etiam nos Respon. dere possumus, prædicta tria Summorum Pontificum decreta, vel opiniones Pontificum declarare, vel in opinionibus Pon tificum duntaxat fundari. Et certe, nifii. stud asseramus, oporter cum Philopatro con cedere, Principes supremos, quamprimùm à fide desciscunt, suis dominijs privari, & statim excidere omni dignitate & potestate, ante ommnem sententiam supremi Paftoris contra ipfos prolatam, & subditos quoscunque ex vi iuris divini, ab omni iuramenti, aut fidelitatis obligatione, eo ipío abfolutos esfe, ve ex secundo illo Vrbani decreto evidenti consecutione deduci potest: quod tamen isti nostrates, qui hos canones vrgent, non facile, ni fallor, admittent.

16. Neq; mirandum est, quòd Gregorius seprimus qui primus omniu Romanorum Pontificum Imperatore deposuit, vt Gote-

k In Chronico fridus, k Otho Frisingensis, 1 Trithemius, m & parte 17. ad annum 1047. Onuphrius fcribunt, etiam existimaverit, 1L16.6.cap.35. eŭ Subditos à sidelitatis vinculo absolvem In Chronico Monast. Hirs repotuisse. Nihilominus ex hoc Gregory saug. ad an- Eto, au decreto, sicut eti ex alijs duobus ilnum 1106. nlib 4. de va lius Successori, qui eius exemplu sequuti ma creat. The funt, decretis, certò colligi non potest, eos galena habuisse Subditos ab corum sideli-

rate

tate :

exist

polu

fibia

erian

ces fi

us Sa

rente

Apo

nici

Sace

fent

thor

(vt c

fion

hilo

di,

con

plur

huit

tren

Chr

Pon

plat

Iper

duc

Pon

buta

tur,

Vt I

.

n

n

Ss

t,

-

ri

S

tate absolvendi potestatem, sed solum eos existimasse, & vt probabile saltem supposuisse, talem absoluendi authoritatem fibi à Christo communicatam esse. Sicut etiam, tametsi aliqui huius seculi Pontifices suorum prædecessorum, immo & ipsius Sancti Gregory o magni, vestigijs inhæ- o Lib.3. epist. rentes, suis decretis, Brevibus, seu literis tur in can. Apostolicis in corpore etiam Iuris Cano- pervenis. dift. nici confignatis Ratuerent, quòd quidam 95. Sacerdotes infignes, qui Episcopi non esfent, Sacramentum Confirmationis authoritate Apostolica conficere possent, (vr quidam tales hisce diebus ex concesfione Pontificum illud administrant) nihilominus non posset hinc certò concludi, Summum Pontificem tales licentias concedendi authoritatem habere, cum plures Theologi eruditi, non obstantibus huiusmodi Potificum sanctionibus, arbitrentur, talem authoritatem non esse à Christo Summo Pontifici concessam.

17. Pari ratione, quantumvis quidam Pontifices suorum Prædecessorum exempla sequuti, in solenni castitaris voto dispensaverint, non tamen hinc firmiter deduci potest, ralem authoritatem Summo Pontifici ex Christi institutione verè tributam effe; fed ad fummum hinc colligitur, Pontifices sibi persuadere, & saltem vt probabile supponere, talem autho-

DISPYT. THEOLOG. ritatem fibi à Christo donata esse; quod ta men nihil impedit, quo minus alij Theo. logi, qui rationibus probabilibus permo. ti contrarium sentiunt, has Pontificum o. piniones licitè reijcere possint, & tuta conscientia iurare, si opus fuerit, seprofiteri, testificari, credere, declarare, atque in conscientijs suis resolvi, quòd talis authoritas non sit Summo Pontifici à Christo communicata. Et propterea, non obstante hac obiectione, quam quidam nostratium tam vehementer vrgent, possum etiam, cum omni reverentia facris Canonibus debita, licitè iurare, me vlterius credere, & in conscientia mea resolvi, quod Papa potestatem non habeat me ab hoc iuramento, aut aliqua eim parte, absolvendi.

18. Sed quoniam quidam ex adversarijs nobis immeritò exprobrare videtur, quòd Sacrolanda Ecclesia Canonibus no eam, quá merétur, fidé adhibeamus, in eo quod inficiamur, penes fummu Pontificem effe potestatem Supremorum Principum subditos à fidelitate absolvendi, (à qua ramen calumnia tùm hic, tùm alibi nos plenè vindicavimus, dum omnibus tàm Conciliorum, quam Pontificum decretis, quæ in contrarium vrgeri solent, abunde satisfecimus) hac idonea opportunitate nobis oblata, æquum esse duximus, Lectorem eruditum paucis commonefacere, nos o-

mni,

mn nive rari quò mu & p qua ta, 8 ftit ord len Iur nui tiæ mo vel lib res dif

cip qu

ni du tu de

Li qu

mni, qua par est, honore, ac reverentia vniversos Ecclesiæ sanctæ canones venerari. Attamen fateri quoque nos oportet, quòd inter Catholicam Ecclesiam, & summum Pontificem, qui primum tantum, & potissimum illius membrum est, inter quædam Iuris Canonici capita, aut decreta, & interalia, magnum discrimen constituamus; & nihilominus singulis suo ordine, & gradu, debitum, sed non æqualem honorem deferamus. Etenim in valto Iuris Canonici corpore, vel dicta, & pronunciata antiquorum Patrum; vel sententiæ, & decreta Conciliorum, atque summorum Pontificum, continentur: & hæc vel ad doctrinam spectant, quæque à fidelibus credenda proponuntur, vel ad mores pertinent, quæque in externa Ecclesiæ disciplina à Christianis observanda præcipiuntur.

n

0

e

1,

18

W

d

n, d

Te

)-

n ıè

i-

æ

1is

m

9i,

19. Et prime, doctrinam illam, quam antiqui Sancti Patres, vel in facris Scripturis exponendis, velin quæstionibus, quæ ad fidem pertinet, dirimendis, vnanimi confensu tradiderunt, nos etiam indubitata fide, vepote divinitus inspiratum esse credentes, amplectimur: prudens, & pium celeberrimiillius P Vincenty prophanas Lirinensis in hoc sequentes consilium, quic- novitates. quid non vnus, aut duo tantum, sed omnes pariter (antiqui Patres) vne codemque consensu,a-

perte, frequenter, perseveranter tenuisse, scripsisfe, docuiffe Lector cognoverit, id fibi quoque intel. ligat absque vila dubitatione credendum. Plus rium tamen sanctorum Patrum authoritatem, si aly, licet pauciores, reclament, non certum, sed probabile tantum existimamus esse fundamentum, cui Catholicus quispiam in rebus fidei tuto inniti queat. Nam, ve recte scribit Melchior Canus, 9 sicut aliaest claritas solis, alia lune, alia stellarum, stella enim differt, à stella in

q Lib.7. de lo cis cap.3. nu,

claritate 1. Cor, 15. fic fane Scriptores Ecclesiastici probati sunt, qui scilicet Spiritussandi illustrati luce Ecclesiam ipsi illustrarunt. Sed alia tamen claritas Matthæi, alia Hieronymi, alia Ilaiæ, alia Ambrofij. Atque Authores Canonici,vt superni, caleftes, divini, perpetuam, ftabilemá, constantiam servant. Reliqui vero Scriptores sancti, inferiores, & bumani funt, deficiuntá, interdum, ac monfrum quandoá, pariunt prater convenientem ordinem, institutumque nature.

#I. part. q. I. ar. 8. ad 2.

20. Atque in hocfensuintelligendus est. S. Thomas, quando affirmat, authoritatem Sacræ Scripturæ vt argumentum, necessarium authoritatem vero aliorum Ecclesiæ Doctorum vt probabile à Theologis adduci. Scio enim, ait Sanctus Hierony.

Theophilum advertus lot Thoms. 2. cpitt.19.ad Hie ronym,

" M

Epift. 62 ad mus , me aliter habere Apostolos, aliter reliquos tractatores, illos semper vera dicere, istos in quian. Hierofolym busdam pt homines aberrare. Et rurlum S. Augustinus, Ego, inquit, t solis eis Scripturarum libris

rem, hone rem (crit Alios au doctrina quia ipsi Authore

bris, qui

averon 21. 8

Patrun non pe ter à C mus, fe libiler no u ali tiquae Lirin in omn in fidei da est, nere d vel sc runt, nexic Chris neque autho

ligun

eode

fidei ,

periti

bris, qui ia canonici appellatur, didici buc timorem, honoremg, deferre, vt nullum corum authorem scribendo aliquid errasse firmisime credam. Alios autem ita lego, vi quantalibet sanctitates doctrinag, prapolleant, non ideo verum putem, quia ipsi ita sentiunt, sed quia mihi vel per illos Authores Canonicos, vel probabili ratione quod everonon abhorreat, perfuadere potuerunt:

21. Secundo, omnium etiam Sanctorum Patrum doctrinam in rebus, quæ ad fidem non pertinent, piè quidem, & probabiliter à Catholicis credi posse non dubitamus, sed non necessario vt certam, & infallibilem fequendam effe cum Melchiore Camu alijsque Theologis existimamus. An- uLik z de lotiqua enim, ve optime scribit Vincentius cis cap.3. nu. Lirinenfis x Sanctorum Patrum confenfio non x Adversus inomnibus divina legis quastiunculis, sed solum propha noinfidei regula magno nobis fludio, & inveftigandaest, & sequenda: Ea autem ad fidem pertinere dicuntur, quæ Christus aut Apostoli, vel scripto, vel verbo Ecclesiæ tradideunt, quæque indè certà, & evidenti connexione deducuntur; quæ verò neque à Christo, neque ab Apostolis accepimus, neque ex ijs, quæ Christi, & Apostolorum authoritate retinemus, certè, & apertè colliguntur, ea ad fide minime spectare cum codem Cano y afferimus, & proinde citra yLib.7, cap.2. fidei, aut pietatis iacturam ignorari, non ab im-Peritis, verum à doctis etiam possunt, eo quod nec

170 DISPUT. THEOLOG. Cap.6.

fidei dogmata sint, neque ex illu manifeste de.

22. Interquæstiones, quæ ad fidem non perrinent, collocat Canus iftas; An B. Visgo in peccato originali concepta fuerit ? An gratia habitualis, cæteræque virtutes, tam morales, quam Theolo. gicæ, animabus nostris à Deo infundan. tur?aliafque nonnullas. Et ego hanc quo. que de potestate Pontificis Principes de privandi, & Subditos ab corum fidelitate absoluendi controuersiam inillis numerandam effe censeo. Nam tametsi Petroaperte dictum fit, Quodeunque solueris super terram &c.& Pasce oues meas: hinc tamen S. Petro omnimodam soluendi potestatem & delinquentes omni pænarum gener castigandi authoritatem concessam esse non necessaria, sed probabili ad summum consecutione deduci potest, neque hund esse illorum verborum sensum vila certa definitione est hactenus ab Ecclesia declaratum : vt nos alibi & vterque Barclaim copiosè commonstrauimus.

23. Tertiò, definitiones Conciliorum generalium, quæ legitimè vocata funt, & à Summo Pontifice confirmata, in quibus doctrina aliqua, ve de fide ab omnibus credenda, toti Ecclesiæ proponitur, nos etiam ve infallibiles fidei regulas à Catholicis accipiendas esse profitemur: certissis mè no

biles nunti ter in lius i cuntt le, atq tholi affirm Patre: 1146,6 non fu in his nim p reddin quam lys, a etorur de fide ration plicax tantù tantù de, & Pt cer Sync nes /

mèn

Conci

defid

fie cor

nion

6

6-

'n

1

C-

ue

0n.

0-

le.

ate

le-

per S.

m,

ere ffe,

ım

inc

rta

leii K

um

, &

ui-

ous

nos

the

Mi-

10-

part. 1. act. 5.

menobis cum S. Augustino z persuadentes, zlib.r.deba Concily vniuersalis sententiam (in rebus quas ptismo contra Donatist. de fide credendas decernit) vniuer a Eccle- cap.18. fie confensum effe. Nihilominus illas opiniones, quæin ijfdem Concilijs vt probabiles tantum, aut definiuntur, aut supponuntur, illaque pronunciara, quæ vel obiter inferuntur, vel ad decisiones suas melius illustrandas, aut confirmandas adducuntur, nonnunquam errori obnoxias efle, arque à Catholicis absque vlo fidei Catholicæ detrimento reijci posse ingenuè affirmamus. Neque enimait Canus a semper alibs.cap. 8. Patres in fidei quastione causas afferunt necessarias, sed interdum vero similes, qua si necessaria non funt, ne dicam, apra, probabiles, idonea, in his nihil est videlicet immorandum. Non enim pro causis, à Pontisicibus, & Concilis redditis, in quibus quandoque falluntur, tanquam pro aris, & focus depugnamus. In Concilijs, air Card. Bellarminus, b maxima pars a- b Lib. 2. de Morum ad fidem non pertinet. Non enim sunt Concil. cap. de fide disputationes, qua pramittuntur, neque rationes que adduntur, neque ea, que ad explicandum, & illustrandum adferuntur, sed tantumipsanuda decreta, Geanon omnia, sed tantum ea, que proponuntur tanquam de fide, & interdum Concilia aliquid definiunt, non vt certum, sed vt probabile. Annon in Septima Synodogenerali c definitum est, imagines Angeloru religiose depingi poste? & eTom.3.con.

DISPYT. THEOLOG. Cap.6. 172

tamen ratio huius decreti', quæ à loanne E. pilcopo Thestalonicensi proponente Tha. rasio ibidem affertur, quamque tota Syno.

203.cap.5.

d 3. Part. disp. dus, ait Vasquez, d approbasse videtur, (quia nimirum Ecclesia Catholica sentit Angelos esse corporeos, & posse circumscribi) iam à Scholasticis vt falsa ad minimum

Fart, 4.5. iudicatur, camque Bannes & Zumel f temeritatis nota aspergere non formidant, ta. metsi ipsum Concilij decretum, seu conclusionem de imaginibus Angelorum ef-

fingendis reijcere pertimescant?

24. Illud tamen observare te velim, Lestor, quod aliàs sæpe monuimus, tameth ego, cum Ecclesiæ Catholicæ Romanæ filium me esse profitear, illud omne, quod Concilia Generalia, à Summo Pontifice approbata, que Ecclesiam Catholicam repræsentant, de fide necessariò credendum fidelibus proponunt, & quem verum Con ciliorum sensum esse certà & evidenter constat, libentissime amplectar, nihilominus, non omni illi doctrinæ, quam vel Card Bellarminus, pace eius dixerim, vel alius quicunque Doctor (cum certa fidei Catholicæ regula à Deo constituti non fint) Catholicam esse, vocem Ecclesie esse, Scripturarum, aut Conciliorum sensum esse vociferantur, si præsertim aliqui Do ctores Catholici contrarium sentiant, indubitata fide assentior. Illos quidem, vt par est,

par eft rumqi quòd ex Scr enider tur(cu junio fint)p benda pinio æstim ferre i 25. nerali res, 8 ctant, omni vbi vi Hæc

DI

falis 1 lantu ter re eas le quæ i ferua: re Iui tuunt morib

ait Io varru rezo

DE IVRAMEN. FIDELITAT. par est, debita veneratione suspicio, ipsoumque authoritati plurimum tribuosfed quòd omnes illæ collectiones, quas ipsi ex Scripturis sanctis, aut sacris Concilijs euidenti ratiocinatione deduci opinanur(cum sepe & fallantur & fallant, & que juniores scripsere, seniores reuocare polfint)pro indubitatis fidei dogmatibus habendæ fint,& contraria Catholicorum opinio non tam sententia, quam hæresis astimanda, istud profectò æquo animo ferre non possum.

a-

)-

ia

2-

i)

m

e-

a.

1.

f-

e-

tli

æ

bo

CC

e-

m

nc

er

0-

rel

2-

lei

on

ſe,

m

0

n-

VC

ft,

25. Quarto, quod ad Conciliorum generalium canones, seu decreta, que ad mores, & externum Ecclesiæ regimen spedant, paratifimos nos esfe spondemus ea omnia decreta vltrò recipere, que in locis, vbi vixerim, generaliter receptafuerint. Hæc enim propriè Catholicæ, seu vniuersalis Ecclesiæ decreta, seu canones appellantur, quæ ab vniuerfa Ecclefia comuniter recipiuntur. Nec quispiá procul dubio tas leges, & præcepta amplecti obligatur, quæ in loco, vbi habitat, à populo non ob servantur, iuxta illud Gratiani 8 in corpo- & Dist. 4 cant. re Iuris Canonici conscriptum, Leges insti- Leges. tuuntur, cum promulgantur, firmantur, cum moribus vtentium approbantur. Et hac opinio,

ait Ioan. Azorius, h cum quo Nauarrus, i Co- h Tom. I. Inh Tom. I. invarruvias, k Valentia, 1 Sayrus, m Salas, n Sua- 4

rezo & alij consentiunt, communis est Cano- in Summa cap.23.114.45 rum resolut.
cap. 16. nu. 6. tam Ecclesiasticam, quam civilem vsu
strom. 2. disp.
non receptam vi carere, quamuis sit au.
thoritate Principis constituta, & legitime
m Lib. 3. the
promulgata.

fauri. cap.5.
nu.24.
26. Atque ita regnum, & prælati Fran.
n Disp. 13. de cia, quædam Concilij Tridentini decreta
Legib. sec.1.
Lib. 4. de recipere noluerunt, ex quibus illud erat
Legib. cap.16 superiùs * commemoratum, in quo perConclus.3.
*Cap.3.sec.3. missio duelli Regibus interdicitur, sub
nu. 13.

pæna amittendiciuitatem, aut locum, in

quo singulare certamen iniri permitteret: Hic articulus, inquiunt, est contra authoritatem Regis, qui non potest prinari suo dominio temporali, respectu cuius nullum omnino Supe-

riorem recognoscit.

27. Ob has autem causas,vt opinor, illi Francia Prælati, qui istud Concilii decretum non solum Principes, qui Ecclesiæesfent feudatarij, sed etiam absolutos, qualis est Rex Francia, comprehendere opinati funt in quo etiam sensu plures alijillu locum intelligut, illud recipere noluerunt, vel quod putauerint Conciliú decretum illud edidisse, nó absolute, sed ex præsumpta, vel sperata Principum ratihabitions, arque adeo sub conditione, si Principes tali decreto confensum præbere vellet; vel, quod probabilius credo, quoniam existimârunt, Concilium in decreto isto fanciendo, probabili tantum opinioni de porestate

testate bonúl quam effet , niffim cium c neban fendæ gnum nerali eltpra is fit, iultos fortaff decre in pri ipern non p igano 28.P cretis multo

> decre cilior

ppli

Theo

erius

ere P

morti

ia, f

ant, bilen u

1.

ie

1-

ta

at

1-

ıb

in

et:

ri-

nio

be-

lli

reef-

lis

ati

0-

nt,

ımı

m-

ne,

ta-

el, fti-

Ci-

204

ate

cestate spirituali de temporalibus, proptet bonú spirituale, disponendi, innixu esse; quam opinionem, cú probabilis tantúm effer, atque in maximam Regis Christianissimi, aliorumque Principum præiudicium cederet, Prelati Francia segui non tenebantur. Attamen, quænam caufæ conendæ fint iustæ, & legitimæ, ob quas Renum aliquod, aut Prouincia, Concilij ge peralis decreta recipere nó teneantur, non stpræsentis instituti examinare; hocsais fit, apud omnes Theologos, & Iurifcon fultos in confesso esse, quòd, tametsi aliqua ortaffis culpa ab ijs committi poffit, qui decretum Concilij debitè promulgatum inprincipio non admittut, postea tamen, ipermissione, vel contraria consuetudine on punita non feruetur, nullam vim obigandi habeat.

28. Postremo quæ de definitionibus, & deretis Conciliorum generalin dicta sunt, multo potiori ratione ad definitiones, & lecreta Summorú Pontificum, atq; Coniliorum Prouincialium, cu proportione pplicari possunt: cum præsertim plures Theologi eruditi, vt alibi P diximus, & inenus 9 quoque repetemus, vnà cum tota pin Prafat. ere Parisiensi Schola existiment, Sum- ad Resp. Anoru Pontificum definitiones, & decre- ieqa, si absque Concilio generali defini- 9 Cap. 10, sea ant, errori obnoxias esse, atque infalli-

pilem Spiritus sancti assistentiam S. Petro

eiusque Successoribus promissam esse, in quantum ipse tanquam caput vnà, cum v. niuerso Ecclesiæ corpore, quod Concilium generale repræsentat, in rebus side definiendis concurrit. Atque hæc de Responsione ad hác tertiam nostratium ob, iectionem dicta sufficiant.

SECTIO Quarta.

verba [neque alia persona quacunque potestatem habet me ab hoc iuramento, aut aliquaeiu parte absoluendi, qua verba, cum generaliasint quascunque personas, & consequenter ipsum Regem excludere videntur. Quaptopter iuxta hæc verba iurare teneor, quòd neque Papa neque Rex noster potestatem habeat me ab hoc iuramento, aut aliqua eius parte absoluendi, quod prosectò veritati omnino repugnat, cum eadem potestas, qua legem aliquam condit, in eadem quoque dispensare, seu ab eius obligationa absoluere queat, igitur hac clausula absque manifesto periurio suscipi non potest.

r Cap. i. sec. 2. & seg.

2. Ad hanc obiectionem, suppositor quòd iuxta regulas superiùs affignatas, verus, & communissensus verborum cuiuscunq; legis ex materia subiecta, ex circumstantiis, ex sine ipsius legis, & præcipuè ex mente Legislatoris sumi debeat Respondetur primò, quotiescunque lex aliqua verbis generalibus quascunq; per

fonas deill ris im **fonis** que de comn pterez &ab c appro ges fei ferior iplius aliqua hulla quam ea que perfor & noi fore, q habet, ligen pocest rogan hum i fandi, foluer tiùs ci

mento

itur e:

fonas ad eam obsemandam constringir, de illistantum personis, quæ Legislatoris imperio subduntur, & non dealijs perfonis eius lutifdictioni non fubiectis, neque de ipsomet Legislatore, ea verba in communi fermoneintelligenda efferproprerea quod iuxta certiflimam regulam, & ab omnibus Theologis, ac lurisperiris approbatam.porestas præcipiendi aut leges ferendi, est in Superiore respectusui in ferioris, & confequenter non respectusui iphus, aut equalis. Ita etiam, quando lex aliqua generalibus verbis affirmat, quòd hulla persona quacunque possit vilo voquam tempore in ca lege dispensare, seu ab es quenquam absoluere, de illistantum personis, que Legislatore inferiores sunt, & non de iplo Legislatore eiulue Succelfore, qui æqualem cum ipfo authoritatem habet, ea verbain comuni sermone intelligenda funt. V cerque enim horum , ficut potestare habent legem condendi, & abrogandi, ita etlam iuxta communé homi hum intelligentiam habent in ea dispen landi, aut aliquem ab obligacione eius aboluendi: Vnde, vt recte dixit salas supe- Cap. 1. fec. 3. ius citatus, in generali sermone semper intellici itur excepta per sona loquens. eati

100

li

in

24-

nid

14-

to

as;

cu-

cit

lex

er-

11135

3. Quapropter, in hoc fidelitatis iuramento, quo ex decreto Regis constitutum it, verba illa [neque alia persona quacunque potestatem habet me ab hoc iuramento absolven. di] in communi sermone ita intelligi de. bent, quòd nulla persona, Rege excepto, potestatem habeat me ab isto iuramento Nam alioquin, si verbailla absolvendi. nec alia per sona quacunque]in tota sua latitudine absque vlla exceptione intelligi deberent, liceret hinc colligere, quod vi huius claufulæ iurare teneamur, nullam personam, neque humanam, neque diuinam, potestatem habere me ab hoc iuramento, vel aliqua eius parte absoluendi. Et nihil. ominus iuxta approbatam Iurisprudentium doctrinam, quotiescunque verba legisitasonant, vt in bono, & malo sensu accipi poffint, ad eum fenfum, tametfi alio quin improprius sit, accomodari debent, quo lex nullam iniustitiam, aut absurditatem continet: hæ enim præsumitur esse mens Legislatoris, qui veram Legem con dere intendit, cum tamen lex iniusta, abfurda, autirrationabilis, vera lex censenda fit. Vnde in ambiguam voce legis, ait Lex, tea potius accipienda est significatio, qua vitio caret, cum prasertimetiam voluntas legis ex hoc colligi posiit.

Leg. in ambiguaff.de legibus.

4. Secundò, si singulas huius Iurmenti voces cum tanto rigore, quo seueri ist Aristarchi eas detorquent, interpretari velimus, licitum est etiam iurare, quòd sicul Rex solus absque Parliamento, iuxta vise

tatum

tat

dei

abl

pot

cur

fue

iple

me

telt

gati

vt i

hab

que

non

tum res

Sede

vt n

den

imp

des

Regn

taei

gare

tatum huius Regni morem, leges condendi potestatem non haber; ita neque ipsimet soli absque Parliamento à legibus absoluendi potestas competat, sed hanc potestatem solus Legislator, qui est Rex cum Parliamento, habeat. Pœnam quidem à lege impositam remittere potest, sed legem ipsam iuxtahuius Regni confuerudinem relaxare non valet. Atque ita ipse à pœna lege constituta eos, qui luramentum præstare abnuunt, absoluere potest, sed à iuramenti semel suscepti obligatione iple simul cum Parliameto, quin Nu.6.87. porius neque ipse, neque Parliamentum, vt inferius patebit, absoluendi potestatem habet. Iam per illa verba, neque alia persona quacunque, solum singulares personæ, & non Communitas, quale est Parliamentum, propriè intelliguntur. Sicut Veteres Theologi Parisienses verba illa, Prima Sedes à nemine iudicatur, ita interpretantur, vt nulla particularis persona primam Sedem iudicare possit, quod tamen nihil impedire inquiunt, quo minus prima Sedes à Concilio generali iudicari queat.

0,

1-

e-

fu

10

ıt,

1= fe

on

b-

et,

ol

en-

iffi

ve-

cul vfium

5. Dixi superius iuxta vsitatum huius Regni morem, quoniam non est mihianimus de Regia prærogatiua, atque absoluta eius potestate aliquid affirmare, vel negare, sed solum, vt præsenti obiectioni sa-

DISPUT. THEOLOG. tisfacerem, quænam sit præsens Regni consuerudo leges sanciendi, paucis insinuare mihi est institutum. Vnde autem hæc consuetudo primum processerit, vtrum a libera Regum concessione, vel à Republica Regiam potestatem derermi-nante, alijs discuttendum relinquo. Hoc solumin prælenti commemorare sufficiat, quod loannes Stone, Historicus Anglus, in fuis Annalibus criptum reliquit. Hoc anno 1116. ait Stous, die decuma nona Aprilis, no regni eius Rex Henricus omnes Regni Ordines, Pralatos; Proceres, & plebem, Sacrum ad Concilium vocauit, vt de bono Reipublica regimine, & de grauisimis Regni negotijs consultarent: quod Concilium, nomen suum à Gallyacciptens, Parliatum appellatur. Atque hoc primum in Anglia fuisse Parliamentum Historici observant, & quod Reges ante boc tempus, nullum ex populo, aut plebe, ad confultandum, aut leges condendas, conuocare consueuerant &c.

180

a In vita Hen

rice primian-

16. & anno

Domini.

1116.

6. Terriò, manifestum est, eos, qui hanc objectionem adeò vrgent, captiosè potius altercari, quam folide contra hanc clau fulam argumentari velle. Nam, iuxta com munem eorum opinionem, qui luramen, tum istud tam vehementer impugnant, cum luramentum, sacrum, & spirituale vinculu sit, spectat folum ad spiritualem potestatem, vipote ad Episcopos ab eo absoluere, & spirituale obligationem directe

relaxare,

rela & a fifte prie obi qui doc dist dire quie dor do,c loru iura iura fed } fpen dilp men pora The tion

> xano tem: ab eq tuale

tion

tuun

7. fen si ment

relaxare, in qua relaxatione dispensatione & absolutione luramentoru propriè confistere isti Doctores volunt. Igitur, si proprie & iuxta commune corum, qui hanc obiectionem vrgent intelligentiam loqui velimus, neque Rex iple iuxta horum doctrinam ab aliquo iurameto abloluendi,id est, spiritualem illius obligationem directe tollendi, potestatem habet. Potest quidem iuramentum illi factum, auferendo materiam iuramenti, relaxare, eo modo quo Parentes filiorum, Tutores pupillorum, Superiores Religiosi inferiorum iuramenta remittunt, & quilibet priuatus iurametum libi factum condonare potelt: fed à iuramentis absoluendi, leu in cis dispenlandi (accipiendo absolutionem; & dispensationem in colensu, quo isti iuramenti impugnatores lumunt) nulla temporalis poreftas authoritate habet. Vnde Theologi inter dispensatione, & absolu-tione iuramenti, atquirritatione & relaxatione eiuldem, magnum discrime constituunt, atq; affirmant, ad irritandu, & relaxandu iuramentum, temporale poteltatem sufficere, sed ad dispensandum, arque ab eo absoluendum, surisdictionem spiritualem ex necessitate requiri.

7. Quarto supposito, quod communis sensus horum verborum, me ab hoc iuramenmento absoluendi, non sit mecum dispensan-

DISPUT. THEOLOG. di, ne iuramentum istud suscipiam, sed me ab obligatione ea adimplendi, que adimplere iureiurando policitus sum, Responderi etiam potest, quòd, tamersi concederetur, posse Rege me absolvere ab obligatione iuramentum istud suscipiendi, attamen neq; Rex neq; Parliamentu, me ab hoc iuramento semel suscepto absolvendi potestatem habeat, seu, guod idem est, possit mihi licentiam impertirinon præstandi ea, quæ me præstiturum esse iureiurando promisi. Et ratio est evidens, quoniam tria tantum, vr superius y dixi, in hoc iuramento continétur, quæ iurans fe adimpleturum sponder; nimirum fidelitatem, & veram obedientiam sue Maiestati præstare, ipsum contra omnes proditiones defendere, eafq;, cùm ad eius notitiam pervenerint, revelare: fed horum fingula lex Dei, & naturæ, subditis præscribit:igitur neq; Rex, neque Parliamentum potestatem habent me ab histribus exequendis exoneradi, seu, quod idem est, licentiam mihi concedendi, ne Regi veram obedientiam præstem, ne ipsum à proditionibus defendă, ne eas quando inde grave periculum suæ personæ, aut dignitati imminere queat, suæ Maiestati revelem, cum ipse me ab obligatione legis Dei & naturæ absolvendi potestatem nullam habeat.

y In hoc capi te sec. prima nu. y.

SEC-

Anto

illal

entia

badi

dente

certi

fed qu

rame

tius o

ro, &

lican

possur

boc 11

nega

pern perfi

ferm

furp

ti fcc

quo

cera

qual

perfi

gem n

nedi,

di,m

tim

entia

SECTIO Quinta.

1. Quinta, & postrema obiectio, quæ ab
Antonio Capello insinuatur est cotra prima z Pag. 24.
illa huius clausulæ verba, (Credo & in conscientia mea resolvor, quod neg Papa & c.) quæ verba diuina & supernaturale sidem denotare videntur, qua side nihil credendum est, quod no vt certissimum ab Ecclesia Catholica est definitum: sed quòd Papa potestate non habeat me ab hoc iu-ramento absolvendi, ad sidem no pertinet, sed potius contrarium, si Card. Bellarmino Gretze to, & Lesso sides adhibenda sit, ad side Catholicam spectat: igitur absque periurio iurare non possum, quòd Papa non habeat potestatem me ab hoc iuramento absolvendi.

2. Ad hanc obiectionem Respondetur, negando, verbum illud (credo) pro fide fupernaturali, sed tantum pro credulitate, & persuasione naturali, de qua in communi fermone intelligi folet, in hac claufula vfurpari, Ethoc partim ex toto Iuramentiscopo, atque tenore satis apparet, in quo à nobis fantum exigitur vera, & fyncera testificatio, recognitio, & declaratio, qualem habeamus in conscientijs nostris persuasione de potestate Summi Pontificis Regem nostrum deponendi, de dominis suis disponedi, eius subditos ab eorum obedientia liberandi meque ab hoc iuramento absoluendi & c.partim ex verbis sequentibus, [& in conscientiamearefolvor] est manifestum quæ pri-

abfur

mur,

affician-

DISPYT. THEOLOG. Cap.6, orum sensum declarant, atque omnino superflua, & plane otiosa essent, si aliquid minus qua verbum [credo] fignificarent; perinde ac fi quis diceret, ille est homo, & estanimal: Certissime scio atque etiam opinor, Quemadmodu enim iuxta Anglicanum idioma, non resolui in conscientia, de re aliqua dicenda, velfacienda, ad fumum fignificar propenfionem quadam illud dicendi vel faciendi, cum quadam hæsicarione, & dubietate coniun dam, fed non ptenum affenlum, & perluzifottem denotat rita in conscientia resolvi de tali doctrina amplectenda folum fignificar plenum affenfum, & approbationers talis doctrine, qua moralem cantum credulitate postular, neg; fidem fupernaturalem, aut claram aliqua illius demonstrationem requirit. 3. Præterea quotiescunque verbum a-

liquod, in lege contenum dubiam; & ambiguam significationem habet, ad dignoficeudum in quo lensu accipi debeat, plures regulæ à surisperitis assignantur, circa quas, et superius diximus, finis, & materia legis, circustantiæ antecedentes, & co-sequentes arq; intentio Legis latoris considerade sum. Finis huius intaméti lege Regia stabiliti, qui improcemio illius, sicut aliarum legu sines solent, exprimitur, est ad discernendum quomodò subditi, quò da debitam corum sidelitatem spectat, erga Matestatem suam corum sidelitatem spectat, erga Matestatem suam

*cap.1,9 fec.

ficiantur, quæ eorum affectio morali credulitate satis declarari potest, si nimirum credant, & absque vlla hæsitatione sibi persuadeant, seu, quod idem est, in conscientijs fuis refolvantur, hangue fuam fynceram credulitatem, persuasionem, atque resolutione iureiurado confirment, quòd Papa non habeat potestatem Regem deponendi, subditos ab eorum fidelitate liberandi, seque ab hoc Juramento, aut aliqua eius parte absolvendi &c. Materia, seu res illa, quam credere in hac iuramenti clausula compellimur, nempe, quod Papa non habeat potestatem me ab hoc juramento, aut aliqua eius parte absolvendi, ad fide Catholicam no spectar, sed de ea inter Catholicos controversiam esse Rex ipse, & Parliamen um optime norunt. Et propterea iuxta certam, & approbatam leges interpretandi regulam femper præfumendum eft, nificontrarium manifeste appareat, no suisse Legislatorem nos ad illud supernaturali fide gredendum, jurejurando obligare, quod fide divina credendum est, sed hoc solùm desiderasse, vt de syncera nostra per suafione, & firma resolutione, quod ad hanc iuramenti claufulam artiner, fecurus reddi queat. Quam regulam generalem, vt scilicet verba legis in nullo illicito, aut absurda sensu, si heri possir, interpretemur, ita Theologi omnes, & Jurisperiti in-

2

d

m

m

19

DISPYT. THEOLOG. Cap.6 telligunt, vt si verba legis in propio sensu accepta aliquod illicitum, aut inconveni. ens contineant, ad improprium, & meta phoricum sensum transferri debeant, quo niam femper, quantum fieri potest, præ. fumendum est, Legislatorem ad aliquod illicitum nos obligare noluisse. Et certèsi illi, qui iuramentum tam acriter impu. gnant, hanc regulam diligenter, & debite considerassent, favorabiliorem profecto plurimorum verborum, quæ in hoc iuramento continentur, interpretationem facere potuissent: contra quæ maiori, quam parest, severitate, & minori, quam viris tam infigniter eruditis congruit, folidita te, eos obiecisse nimis manifestum est.

CAPVT VII.

Sexta luramenti claufula:

Vod Iuramentum agnosco rectà, ac plena authoritate esse mibi legitime ministratum, omnibus qui indulgentijs, ac dispensationibus in contrarium renuncio.

SECTIO Prima.

Adversus hanc clausulam plurima opponisolent, quæ omnia ad quinque potis simum capita reuocari possunt. Primum est, quòd Rex non habeat rectam, & plenam auteritatem pracipiendi Subditis, vt illicitum, & falsum

D Isum is um isli ontines us & es

Ad laullaa ulis an erfus foffun rà dif

ullam uthori m esse juàm i jut,& C ima re

Ma

a, &

iuppo

dè con

nus ean

cunque

tum fib

ministr

du preman

fu

i-

2

10 e-

b

G

u.

tè

óś

a-

am

ris ta-

40

24-

fum iuramentum suscipiat: sed hoc iuramenum illicitum est, & plures falsas assertiones entinet, vt patet ex pracedentibus obiectioniu & ex sequentibus clarius etiam apparebit.

Ad hanc obiectionem dissoluendam, ullaalia Resposione opusest, quam sinulis argumentis fatisfaciendo, quæ aderfus fingulas Iuramenti claufulas afferri offunt, quorum maiorem partem iam furà dissolvimus, reliquis, Deo volente no ordine satisfaciemus.

SECTIO Secunda.

2. Secundum caput est, quod Rex noster ullam rectam, & plenam in rebus fpiritualibus uthoritatem habeat, nisi concedere velimus, em esse supremum tam in causis Ecclesiasticis, uam in temporalibus Ecclesia Anglicana caut, & Gubernatorem sed in bocluramento pluima res spirituales continentur: igitur &c.

Maior probatione non eget, sed vt cera, & ab omnibus Catholicis concessa apponitur. Minor à diversis diversimode comprobatur. Et primo Card Bellarmius eam in hunc modum confirmat. Qui-Prunque inquit ille 2, affirmat hoc iuramen- ad Apolog.

ill tum fibi rectà, ac plena authoritate legitime pag. 11. ministratum esse, simul affirmat, Regem suum, quo lurametum propositum est, potestatem suremam habere in spiritualibus, cum agnoscat

Recapitulatore superius retulimus.

Exeget, cap.6

nu. I.

Arque huius farinæ funt quatuoril Freget can 6 la Gretzeri c argumenta, quibus probat pag. 102. & contendit, Catholicæ fidei abnegatio nem in hoc Turamero manifeste includ

> Nam primum eius argumentum ell, boc iuramento negari, Romano Pontifici aliqui osse iurisdictionis in Ecclesias Anglicanas, So ticas, Hibernicas.

> Secundum eft, in eo affirmari, Regem Iaco bum, & non Romanum Pontificem,effe Chri stianorum in Britannia supremum caput, etiai in Ecclefiasticis, & spiritualibus rebus.

d Pag. 133.

Terrium eft, d in co etiam negari, pniver salem Ecclesia vniversalis Pastorem posse lupo gregem Domini invadentes coercere, cruent faucibus dilacerantes, dispergentes, compescere & coercere.

& Pag. 105.

Quartum denique argumentum est, ein hoc iuramento affirmari, Regi Iacobo vniuer sim absque vlla exceptione in omnibus, qua moli tur, esse obtemperandum, etiamsicum Apostoli ca, & Catholica religionis exitio consuncta fint

4. Et certe, sista pronunciata in ho Iuramento continerentur, vti Gret Zerus nimis confidenter, ne quid amplius dicam asseverat, nemo profecto dubitare posses quin iuramentum istud tanqua impium

facrile.

acrileg epugn criben lor, qu nes ex k parti it,quæ æc qu requag m in k ontifice nip (um u depor itos à f mmun

neat, q in exi postolic amenti aobum ue emi

5. A iti auc ui tam oque ertim ltend ontifi

ultæ ex eantu

em ex

DE IVRAMEN. FIDELITAT.

u

I

ır

0

d

ui

0

er

in

er

oli oli int

100

ni

m

Tet

m le

acrilegum, & fidei Catholicæ manifeste epugnans, ab omnibus Catholicis procribendum effer. Veruntamen, proh puor, quatuor has falfissimas eius affertiones ex Principijs partim evidenter falsis, k partim plurimum controversis deduir, quæque fi illi gratis concederentur, ad equaquam sufficerent, Nimirum, quonim in boc iuramento vt ait ille, affirmatur, ontificem nihil penitus habere iuris vllo in cafu ca nipsum Regem, vel in eius subditos, ita vt Regem u deponere, neque excommunicare, neque subnos à fidelitatis vinculo soluere, neque vi exri mmunicationi iuste lata pareant, obligare ar neat, quicquid tandem in praiudicium, imme in exitium Catholica, vereg, Christiana, & postolica sidei agat. Nam hac est expressa 1upo. menti mens, neque vliu verborum prastigijs nti aobumbrari vnquam poterit, vt non perspiere ue emicet.

5. Miram sane hominitalioquin eruiti audaciam fatis admitari non possum, ui tam aperte falla tanta confidentia, tan
oque verborum imperu affirmare non
ertimelcik. Neque enim, vi superius f f cap 4. sec. 3. ftendimus, hoc luramentum affirmat, ontincem non habere potestatem Reem excommunicandl: aut quod Subditi la excommunication obedire non teleantur, & multo minus quod earn con-

STREET TOO PROFESSIONS

DISPYT. THEOLOG. Cap. 190 temnere liceat, vt ait Card. Bellarminus, in ter quæ duo, videlicet, non obedireiul excommunicationi, eamque contemn re, magnum discrime constituendume Sed hoc folym juramentum affirmat, Re gi, tameth per Pontificem excommun cato, in rebus civilibus obediendum eff eo quod excommunicatio, cum spiritu lis tantum Censura sit, non habeat vi priuandi Principes temporalibus suisR gnis, atque dominijs, & consequenter, n que tollendi temporalem obedientian quæ Principibus, iure divino, & natura debetur: deinde etiam afferit, penes Por tificem non esse potestatem Principesd privandi, & proinde neque etiam Subd tos ab eorum fidelitate liberandi, aut al quem ab hoc iuramento absolvendi: le hoc non estinegare fidem Catholicam, partim superius, g partim alibi h copid fius commonstravimus.

que in

qui,

exco

eius t

nend

delita

dant.

eft,qu

diin

ad no

fubd

cipie

tum

temp

& fo

reant

dito

adeò

tum

gis il

dem

illud

nent

tim;

eft,

tem

comm

negat

rifdi

glica

In

g cap. 3. &6. b In Apologia&Respos. Apologet.

6. Præterea, Gretzerus in fingulis fu quatuor argumentis Depolitionem cu Excommunicatione artificiosè coniu git, quasi qui negat Pontifici potestate Reges deponendi, consequenter etiam ius potestarem Reges excommunican & Cap 4 fec. 1. negare teneatur, quod Lessius, vt alibi i vid mus, nimis audacter pronunciat, cumt men plutes doctiffimi Theologi, & du etiam celeberrimi Iesuitæ, Suarez & Bet nus, contrarium disertis verbis doceant,

na.1 & 7.

,ir

ult

in

n e

R

un

tu

vi

R

c,n

lam

ura

01

sd

bd

al

: 10

n,

pie

sfu

CU

iui

atel

m

and

vid

mt

du

Beck

nt,a

que in super quamplurimi sint Catholici, qui, tametsi potestatem Pontificis Reges excommunicandi inficiari non audeant, eius tamen potestatem Principes deponendi, & Subditos à temporali corum fidelitate absoluendi, negare non reformidant. Et certe meo iudicio valde mirandú est, quòd viri alioquín tam excellenter do ài in rebus tam magni ponderis, nempe ad nova fidei dogmata stabilienda, atq; ad subditos sideles à iurameto sidelitatis sulcipiendo deterendos, idque in perperuam tum fui, tu posteritatis suæ subversionem temporalem, tam exorbitantia, paradoxa, & sophistica argumenta adducere no vereantur, quæ cuilibet vel mediocriter erudito debilissima esse evidenter apparent, adeò ve nostri conterranei, qui iuramentum non improbant, in sua opinione magis inde confirmentur, & qui illud condemnant, & aliquid folidi, quod adversus illud obiectent, investigandi desiderio tenentur, de tam futilibus, pace illoru dixetim; argumentis quaplurimu erubescant.

7. Quis enim tam tardi ingenijhomo est, qui horum argumentorum debilitatem primo aspectu non perspiciat?

In hoc iurameto negatur Pontifici potestas ex communicandi, & deponendi Regem, ergo in eo negatur Romanum Pontificem aliqua habere iurisdictionem etiam spiritualem in Ecclesias Anglicanas, Scoticas, Hibernicas,

Secundo, in hociuramento affirmatur, non poffe Regem excommunicari, nonpoffe deponi,er. go in eo affirmatur, Regem Iacobum, & non Romanum Pontificem , effe Christianorum in Britannia supremum caput etiam in Ecclesiasti. cis rebus.

Tertio in hoc iuramento negatut, Regem poffe excommunicari, poffe deponis ergo in co nega tur poffe Paftorem Ecclefia Reges harenicos com

pescere, O coercere.

ove fideralor mer Quarto in hor iuramento affirmatur, Regen non posse deponi, ergo in eo affirmatur, Regi lacobo vniver sim absque vlla exceptione in omnibus, que molitur, effe obtemperandum, etiams cum Catholica teligionis exitio coniuncta fint.

Nam propolitiones antecedentes, quod ad potestarem excommunicandi attinet, omnes evidenterfallas effe, superius contra Card. Bellarminum clariffime commonstravimus, Si autem de potestate deponendi tantum intelligantur, præterquam quòd hæc potestas deponendi nulla solida ratione certo confirmari potest) consequentias ex antecedentibus nequaquam sequi nimis etiam manifestum est In primo etenim Gretzeri argumento con fequens ex antecedenti nullo modo dedu ci potest. Nam tametsi aliquis affererets Reges peculiari Dei privilegio a potestate coercitiva Pontificis exemptos effe, non tamen inde sequeretur, Pontificem in reliquos

liquos lem it Princ pa pot illi P ritual depoi fit, cot confe non n dense Et qua staten lecon deduc le sup nia ca etiam muni fex el omni

> **lubdu** politi depo leque àpart tia, n nire, r pores mus I

liquos Regis subditos nullam spiritualem iurisdictionem habere: neque enim Principem infidelem excomunicare Papa potest, & nihilominus in Christianos illi Principi subiectos iurisdictionem spi ritualem exercet, Quanto magis, si de sola deponendi Principem potestate sermo sir, consequentia insufficiens erit? Deinde, consequentia etiam secundi argumenti non minus falla eft, si præsertim antecedens de potestate deponendi intelligatur. Et quantumvis antecedens, quoad poteflatem etiam excommunicandi verum efle concederemus, non tamen inde rectè deducitur, Regem, & non Pontificem, efle supremum Christianorum in Britannia caput, etiam in spiritualibus: Vt patet etiam in Principibus Ethnicis, qui excom municari non possunt, & tamen Pontifex est supremus Pastor in spiritualibus omnium fidelium, qui illorum imperio subduntur.

)

eri

a-

nsi

t.

s,

at.

ùś

n-

e-

Î.

ıl-

ft)

14-

ft.

n

du

et;

re

nc

eos 9. Præterea, in tertio argumento propolitio antecedens, quod ad potestatem
deponendi spectat, non tectè insert conlequentem: est enim argumentatio sallex
à particulari ad vniversale. Vt, verbi gratia, non potest Papa Reges hac pæna punire, nempe, per dispositionem; ergo non
potest Reges punire. Potest quidem Summus Pontisex iuxta doctrinam Carholi-

DISPYT. THEOLOG Cap.7. 194 cam aliqua pœnâ nempe spirituali, Princi pes hærericos coercere, sed vtrum pænis temporalibus eos castigare poterit, est res ipla, quæ iam in controversiam vocatur, Denique, consequentia quarti argumen. ti, tametli propositionem antecedentem quoad vtramq; partem concedamus, tam evidenterfalla, & absurda est, vteam repetere præ pudore vix queam, adeo vt mirum fir, virum tam erudirum eam, ad rem tanti ponderis comprobandam, toti Chri stiano orbi palam proponere non plurimum erubuiffe. Vellem etiam, vt Gretzeru ingenuèresponderet, vtrùm cadem omni nò argumenta, quæ contra hoc iuramentum confinxit, adversus doctrinam illam & Cap. 3. see ni Francia superius kex Petro Pithaorelatam, quod Regem Franciæ regno privare

Papanon possit, & non obstantibu quibuscung excommunicationibus &c.totidem planè ver bis ad eam quoque vt aperte hereticam,& Catholicæ fidei abnegationem manifeste includentem, condemnandam adducere non potuisset. 10. Secundo, alijeandem Minorem pro-

positionem hac ratione confirmant: determinare, & definire quid Papa possit, vel non pos sit in negotijs spiritualibus, quam potestatem habeat Principes deponendi, subditos ab obedientia liberandi, atque à iuramentis absolvendi, quam vim Excommunicatio habeat, & quem effectum

opereturi

operet

omnes

topræ

in hoc

netur.

re illo

hære

fed pa

glico

11:

noren

deter

tern f

tro, ci

prime

pes de

fideli

tholic

frmai

ges de

dienti

alios a

aliquo

nem,

confe

Princi

vet;ali

ogori

quoni

quein

empo

cì

es

I.

1

m

m

Cni-

m

nri

ri

TU

m

n.

am

operetur, quanam denig, positio sit havetica, sunt imnes causa spirituales, sed Rex in hoc iuramento pradicta omnia determinat, atq, definit, ergo in hoc iuramento plurima res firituales continetur. Hoc argumentú infinuatur à Doctoreillo Anonimo, qui meam Apologiam / nu. 25. fui hæreles arg, Ethnicifmi falfo infimulat, libelli. led paulo fulius vrgetur à Lessio, mvt ex An- m nu. 220. glico eius Recapitulatore " colligitut. " siexto.

ii. Respondetur, negando eriam Minorem. Neg; enim Rex, & Parliamentum determinant, ac definiunt, quam potestaem spiritualem Christus Dominus S. Peno, einfque successoribus concessit, sed optime norunt, de potestate Papali Principes deponendi, & subditos à iuramento re-fidelitatisabsolvendi, magnam inter Catholicos controversiam este, & aliquos afirmare, poste Summum Pontificem, Rever ges deponere, & subditos ab corum obedientia, licet iuramento firmata, liberare; alios autem hoc ipsum penitus denegare; diquos item assere, Excommunicationem, si nó directe, saltem indirecte, & per consequentiam hunc habere effectum, ve ren-Principes Iurisdictione sua temporali pripor vet; alios vero cu maiori, & meliori Theoogorum parte, hoc idé planè inficiari. Et quoniam prior opinio neque in praxi, nequal que in speculatione (quantum ex illorum temporum monumentis coniectare licet) turi

DISPYT. THEOLOG. Ecclesiæ primitivæ cognita erat, & magnam præterea tam in hoc Regno, quam in alijs orbis Christiani partibus gravium tumultuum occasionem præbuit, visum est Regi, & Parliamento, quod vniversum Reipublicæ corpus,& fingula illius mem bra repræsentat, ad futuros tumultus, & conspirationes, quas alioquin probabiliter orituras esse iudicabant, præcavendas, posteriorem opinionem ab omnibus Regis subditis sequenda, & amplectendam effe; & publicam, atque synceram, illius professionem, testificationem, & declarationem iureiurando interpolito, ab omnibus faciendam esle. Sicut eriam Doctores Parisienses, tametsi optime noverint, inrer Catholicos acriter hinc, illineque disceptari, An beatissima Virgo in pecato originali concepta fuerit, nihilominus omnes Theologiæ Professores, sub quibusdam pœnis suæ communitari proprijs, obligarunt, ne publice faltem prædicarent, aut docerent, iplam peccatum originale contraxisse, neque propterea mens illorum erat hanc controversiam decidere, arque definire, sed solum sevnam opinionem ex corde approbare, & alteram quam maxime deteltari, declarare intendebant.

o în coment.
brevi ad annum 1501. tas Theologica Academia Moguntina imitata
Synodi

re vo. mult tam, ablqu clara poris quàm 13. vrgen & Pa tum da, P tos iu teanti clarer ex C Regn effe S **lubdi**

Syno

enfes .

uit, d

nitri

idque

fancis

promo

mente

yer far

que qu

ptere

hanc

14

n

m

m

m

m

&

į.

S

e-

m

18

1-

i.

eś

1-

i-

)-

).

[-

s,

1-

i.

15

i.

n

10

1.

Synodi Bafilienfis decretum, itemque Parifienses, & Colonienses Theologos, omnino decreuit, & statuit sentiendum, Beatisimam Dei genitricem fine labe peccati originalis conceptam, idque fingulari quodam privilegio; & graviter sancivit, deinceps neminem in ea Academia promoveri debere in facra Theologia, nisi iuramento interposito priùs sidem dederit, se diyer fam opinionem neque animo retenturum, neque quovis medo approbaturum. An igitur pro pterea concludere licebit, Doctores illos hanc fuam opinionem, ve certam, definire voluisse, quam Sixtus Papa quartus non multò antea fingulari diplomate incertam, & controversam esse, & contrariam, abique peccaro mortali defendi posse declaraverat, quamque innumeri tunc temporis Theologi minus probabilem effe, quam oppolitam, existimarunt?

vrgent, vix, vt opinor, negabunt, Regem, & Parliamentum, ad probabilem futuratum conspirationum pericula devitanda, posse omnes Maiestatis suæ Subditos iureiurando constringere, vt prosteantur, testificentur, agnoscant, atque declarent. Summum Pontificem non esse ex Christi institutione directum huius Regni Dominum, neque Regem nostrum esse Summi Pontificis in temporalibus subditum, Vasallum, atque Vicarium; &

198 DISPYT. THEOLOG. nihilominus Canoniste hoc directum do. minium Summi Pontificis in temporalibus, nonfolum in hoc Regno, sed etiam in toto orbe Christiano tam mordicus *Bartholm ff. tuentur, vt quidam *ex illis istud negare plane hæreticum effe arbitrentur. Hincta de requir.reis, leg. 1. . 5. 1. men non recte colligi posset, Regem id. circo potestatem spiritualem definiendi, quænam Iurifdictio spiritualis Summo Ponntifici ex Christi institutione comperat, fibi arrogare. Ex quibus luculenter constat, abnegationem illius Pontificia potestas tis, que est res facra, & calitàs data, quamque nullus mortalium tollere vel minuere potest. in hoc iuramento minime contineri, ve perperam , InRespons, afferit Card. Bellarminus P : hæc enim poad Apolog.

pag.s.

testas vel in scripto, vel in tradito Dei verbo expresse reperitur, vel ex co evidenti consequatione deducitur, quamque ideir coad fidem Catholicam pertinere omnes Catholici profitentur; fed illa tantum po testas Pontificia in hociuramento negatur, quæ absque vllo fidei præiudicio à viris Catholicis licitè abnegari potest. Sicut etiam potestatem illam Pontificiam, quam Canonistæ rem sacram, & cælitus datam effe mordicus tuentur, Card. Bellar-

Pont, cap. 1. & adinventam minuere, tollere, & penitus leq. abnegare non reformidat.

> 14. Iam, quod ad vltimam huius argumen-

gum in h defin ca, n Papar per fi vt ha men dunt libera teftat tos . 1 cider & ai

dete 15 re ad vt be G pr

perti

nata

R lem nare hær **fpir** re (

> Ctar vt I

fun

7.

0.

m

25

re

ta

1.

i,

10

1-

19

40

ue

in

m

0r.

ri

11

es

0

2-

i.

n,

18

7.

18

15

r

gumenti partem spectat, Respondemus, in hoc iuramento non determinari, aut definiri quænam propositio sit hæretica, neque hanc positionem, Principes per Papam excommunicati, vel deprivati possunt per suos Subditos, aliosve quoscunque deponi, ve hæreticam abiurari, sed in hoc iuramenco, ve superius s oftendimus, hanc Cap. s. see. es duntaxat politionem, videlicet quod in libera Subditorum, aut aliorum quorumyis potestate sit Principes per Papam excommunicatos, vel deprivatos deponere, aut si velint occidere, tanquam doctrinam hæreticam & antea ab Ecclesia definitam, determinatam atque condemnatam abhorrere deteltari, arque abiurare compellimur.

15. Quod fi quis replicet, non spectare ad civilem poteftatem compellere quemquam, ve baresimabiuret, cum crimen sit spirituale, & proinde ad spiritualem tantum potestatem pertineat.

Respondetur primo, tametsi ad ciuilem porestatem non pertineat determinare, atque definire, quænam politio lit hæretica', vel non hæretica, aut pænis spiritualibus in hærericos animadvertere (hæ etenim merè spirituales causæ funt y attamen negari non potest, specare ad Principes Christianos, saltem vt Ecclesiæ Protectores 'à Deo consti-,13.4.5. can-

DISPUT. THEOLOG. 200

tutisunt, medio gladio temporali, qui

civili potestati congruit, hæreses extir-

Principes & Concil. Trid. foli. 25 cap. 20. de reform.

tLib.s.de Rom. Pont. cap. 7. in quinta ratio

pare, hæreticos castigare, Ecclesiam à quibuscunque manifestis iniurijs, tam spiritualibus, quam temporalibus protegere, eaque omnia præcipere, & procurare, quæ ad eam conservandum sunt necessaria,& nihilominus porestatis Ecclesiasticæ Iurisdictione non proprereà vsurpare dicen tur. Potest, inquit Card. Bellarminus, tac debet Pontifex omnibus Christianis ea inbere, ad qua quilibet secundu suum statu tenetur , id est, singulos cogere, vt eo modo Deo feruiant, quo fecundum fatum (uum debent: debent aute Reges Des feruire, defendendo Ecclefia, puniendo hareticos, & schismaticos, ve Augustinus docet in epist. 50.ad Bonifacium, Leo, epift. 75.ad Leonem Augustum, & Gregorius lib. 2, epist. 61, ad Mauritium. Illud igitur, quod Alphofus de " Lib. 1. 2d- Caftro " de Episcopo, Collegio, & Provincialiaffirmar, porest similiter, temporalium pænarum proportione feruata, temporalibus Principibus accommodari: Caterumetfi, inquit ille, Episcopus, aut Collegium aut Proninciale Concilium de rebus fidei non posit definire, in his, que merito dubitati possent, porest tamen in his, que sam definita sunt, aut enidentisimis Scriptura sacra testimonijs absque vlla tergiversatione deprehendi possunt, ius dicere, & aduersus eiusdem affertionis

pertinaces defensores animadvertere,llud nam-

uerfus heref. çap. s.

que no iam P

16. nem quan refim rum iuria mag afferi dicti pora nafe vt fp ritua çio (tio à Victo am R ciens sunq praci CUTA

> 17 Soti cont ne al

pelle

uili cipe: tia,

que non

que non est sententiam ferre, sed sententiam

iam pridem latam exequi,

.

.

n

et

4

-

20

S,

t.

n

ıd

e

.

-

1-

1-

et.

71

tA

0-Ŀ

15

1-12

16. Secundo, ad eandem Replicationem Respondetur, quodlibet peccatum, quantumuis spirituale, immò& ipsam hæ refim, non ve res spiritualis eft, & animarum faluti noxia, fed vt temporalis estiniuria communi civium quieti perniciofa, magnasque in Republica perturbationes afferre solet, temporalis potestaris Jurisdictioni subiectam esse, à qua poenis temporalibus castigari potest; sicut & crimipa secularia, non ve temporalia sunt, sed vt spiritualianimarum saluti obsunt, spirituali potestati subdita esfe, à qua supplicio spirituali affici poterunt, Cuius rei ratioà me alibi, * vbi eam fusius tractaui, ex * Inmea A-Victoria, & Ioanne Partfiensi allata est, quoni- polog.nu.94. am Refpublicateporalis est perfecta de fibi fuffi- 133. & leg. ciens, ergo propria authoritate ab iniuria cuiufsunque se defendere & abusum glady spiritualis, pracipue vbi vergit in malum Reipublica, cuius cura Regi incumbit, per gladium matersalem repellere potest,

& leq. & nu,

17. Cum matrimonium, ait y Dominicus y In 4 dift. Sotus, fic fit Sacramentum, vt fit etiam civilis 29.9.9.1.21.4. contractus, nil vetat, quo minus, vi priori ratione ad forum Ecclesiasticum spectat, posteriori, ciuili etiam aliquatenus subdatur: Non quòd Prin cipes eapossint, que sunt de Matrimony substantia, demutare, sed tamen quod valeant contra-

hentes mulctare, vbi in bonum publicum contrabendo deliquerint:nam possum delictis,quo. rum iudicium ad Ecclesiasticum tribunal pertinet, supplicia etiam, quatenus pacem Reipublica perturbant, decernere. Quod quidem Soti pronunciatum pariomnino ratione ad hæresim applicari potest, quæ, cum fic spiritualis offensa fit, vt etiam Reipublicæ ciuilis pacem temporalem perturbet, nil vetat, quò minus vt prio. ri ratione ad forum Ecclesiasticum spectat, posteriori, ciuili etiam aliquatenus subdatur. Non quod Principes possint, quid fit hæresis, determinare, sed tamen quod valeant hæreticos mulctare, vbi in bo. num publicum hæreticas propositiones defendendo deliquerint; nam possunt delictis, quorum iudicium ad Ecclefiafticum tribunal pertiner, supplicia etiam, quatenus pacem Reipublicæ perturbant, decernere. Atque ita Imperatores Christiani plurima edicta z grauissimas pænas continentia aduersus hæreticos conscrifine Directo- pserunt, quorum legibus Sacra Inquisitio pag.18.27. & nixa hæreticos pæna capitali etiam Romæ castigat, ve ex literis Apostolicis Innocenti quarti, Alexandri quarti, & Clementu quarti apertè colligitur, Rexenim, ait Dominicus Bannes, punit hazeticos, vt hostes ar 4 q.i.in [editiofisimos contra pacem Regni, qua finev-

7 Habentur inter literas Apostol. in rij Inquisit.

322. q. 11. fine.

D inferi Secula capitis

hanc niam r tis nost ritates Parlia pellen ant al pinion dat, fe creda Cient beat p ab eon ment nonit Ciem igitur thorn

> quò nes auth **lubd** gos,

Ioan nitate religionis servari non potest. Et paulo mű inferius

inferius, ex quo, inquit, sequitur, quòd Rex secularis posset condonare aliquando pænam capitis, & hareticos punire alio medo.

SECTIO Tertia.

0.

-

- i-

e,

n

n

)-

it,

)-

d

d

).

es

10

i.

n,

t,

1-

18

i-

10

).

10

7-

ic

es

7.

lò

1. Tertium caput exceptionis aduersus hanc fextam Juramenti claufulam est, quoniam nullapotestas bumana super internas mentis noftra actiones plenam, & legitimam authoritatem habet, & propterea neque Rex, neque Parliamentum potestatem habet Subditos compellendi, vt boc, vel illud interius opinentur, ant aliquem castigandi, quod hanc, velillamopinionem in mente sua defendat, vel non defendat, sed hoc iuramentum Subditos constringit, vt credant, agnoscant, profiteantur, atque in conscientys suis resoluantur, quod Papa nullam babeat potestatem Principes deponendi, Subditos ab eorum fidelitate liberandi, & ab boc iuramento quemquam absolvendi, at que in eos, qui nonita agnofcunt, profitentur, credunt, in conscientys suis refolvutur, grauiter animaduertit: igitur Iuramentum iftud non recta, & plenaauthoritate legitime ministratum est. - hand

2. Ad hanc obiectionem Responderur, quod tameth internæ animi nostriactiones directe. & vt internæ sunt, humanæ authoritatis imperio, & iurisdictioni non subdantur, de qua tamen re inter Theologos, & Iurisconsultos, quorum nomina à Ioanne Salas Iesuita b recensentur, pluria b Disp. 9. de mu disceptatur, in hoc tamen omnes Do-

204 DISPUT. THEOLOG. Cap. 7.

ctores conveniunt, internas animiactio. nes vt caufæ funt externæ in Republica perturbationis, atq; ad externas actiones, de quibus humana authoritas ob externum humani regiminis commodumiudicandi, & determinandi potestatem habet, per consequentiam, & indirecte humanæ aurhoritati subijci poste, tametsi ab ea puniri non queant, donec iudicio aliquo externo satis manifestentur. Quaproe Lib. 3 The- pter, clicet Ecclefia, vt recte ait Sayrus, cuius

in fine.

fauri cap. 6. verba de Republica etiam ciuili pari modo verificantur potestatem non habeat in actu interiores, fi per se considerentur, fine vllarela. tione ad actus externos, habet tamen authoritatem in actus etiam internos fi confiderentur, pt sunt conditiones actuum exteriorum, & ad eos referri possunt, de quibus plene, & perfecte potest Ecclesia cognoscere, & statuere propter finem humana gubernationis.

3. Vnde in hoc Regno firmum propofirum proditionem aliquam in Maiestatem Regiam machinandi, si signo aliquo externo manifestum siat, consuetà perduellionis pænå castigatur,& capitale inter ciues odium, licet internum, quatenus externas in Republica seditiones, tumultus, & perturbationes ciereaptum est, à Principe Seculari prohiberi, arque etiam, fiexterius manifestum fiat, poena etiam temporali coerceri potest : ita etiam internam

nam nen cæp vel p tion cipe præ iudi na h licet depon uend obedi plum cuad quod uati, depon fio fu tand ratio coro exco macl ritor perle re du

riqu 21.

tum caru a

3,

-

b

10

18

)-

146

1-

i-

7,

ed

tè

1-

0.

1-

0

1-

er

(-

S,

1-

(4

1-

r-

n

nam huius, vel illius opinionis defensionem, prout vel ad communem Reipublicæ pacem conseruanda valde necessaria, vel probabilis futuræ in Republica seditionis causa prudenter iudicabitur, à Principe temporali sub pœnis temporalibus præcipi, vel prohiberi posse, meo quidem judicio manifestum est. Iam, quòd interna harum politionum propugnatio, vide. licet, quod Papa potestatem habeat Principes deponendi, subditos ab eorum fidelitate absoluendi, atque licentiam illis concedendi, vt veram obedientiam sue Maiestati non exhibeant, vt iplum à proditionibus non defendant, atq, vt eas, cu ad notitiam eoru pervenerint, no reuelent: & quod Principes per Papa excomunicati, vel depri nati, possint per suos Subditos, aliosve quoscuna, deponi, aut si velint, occidi, probabilis occasio futura sit tumultus in hoc Regno excitandi, proditiones, & proditorias conspirationes contra Maiestatis suæ personam, coronam, ac dignitatem, si Pontifex eum excommunicare, & depriuare voluerit, machinandi, viris prudentibus, qui preteritorum temporum Annales vel curfim perlegerint, adeomanifestum est, vt de ea re dubitandi nulla apparens ratio affignariqueat.

21. Quoniam igitur Rex, & Parliamentum in hoc iureiurando internam prædictarum positionum abnegationem dire-

ctè non præcipiunt, sed subditos dunta, xat cogunt, vt fynceram earundem poli tionu detestationis interna professionem agnitionem, & declarationem externan faciant, eo quod cum Maiestatis suæ salute, & Reipublicæ tranquillitate, à Subdi tis, nisiad beneplacitum Summi Ponti. ficis, interius defendi nequeant, euiden meo quidem iudicio est, Regem, & Parliamentum, iuxta approbata Theologo. rum, & Iurisconsultorum principia, re. ctam, & plenam authoritatem haber Subditis præcipiendi, vt veram, & synce ram interna suæ prædictarum positionum displicentiæ, ac detestationis professio. nem, agnitionem, arque declarationem externamfaciant, cum eiusmodi politiones fint, quas improbare, ac detestari liceat, earumq; detestatio, rebus omnibus prudenter perpensis, ad externam Regis, & Reipublice salutem moraliter necessaria esse videarur; quandoquidem interna actiones, vt ad externas referuntur, earumque caufæ, & occasiones existunt, potestatis ciuilis Iurisdictioni subijciantur, tametsi ab ea puniri nequeant, donec per signum aliquod externum satisinnotescant.

SECTIO Quarta.

1. Quartum caput exceptionis contra hanc sextam Iuramenti clausulam est, quo-

1:4711

DE

niam Se

lenam i

osi à Iur

Magistra

uderetu

o proin

is, atta

on habi

utem co

Kentia

2. A

rimò

os,quà

dioner

xemp

m igit tipum

iam ir

uum S

gradu e

cari ab

amen

public

minùs

ne,&fi

ifunt,

diti in

epos

Princi a iust

Reipu

DE IVRAMEN. FIDELITAT.

niam Secularis Magistratus nullam rectam, & lenam in Clericos authoritatem habet, cum ihà Iurisdictione, & tribunalibus Secularium Magistratuum exempti sint, igitur, tametsi conuderetur, iuramentum istud in se licitum esse, o proinde authoritate Regia imponi posse Laiis, attamen ratione Ecclesiastica immunitatis on habet Rex pllam rectam & plenam authorir. utem compellendi Clericos, vt absque Pontificie

1

m es

ra

10-1711

n. Mentia illud suscipiant.
2. Ad hanc obiectionem Respondetur
rimò, Subditos quoscunque tam Clerie s,quàm Laicos ad fidelitatem, & subiemationem in eo gradu subjectionis, à qua xempti non sunt, obligatos esse. Quonim igitur Clerici, tametsi Priuilegijs Prin ipum, & Ecclesiasticis sanctionibus, ea liam in temporalibus causis à Magistran. Juum Secularium tribunalibus in aliquo radu exempti fint, neque ab eis in ius vo-ia tari absque Episcopi licentia possint, at-es, tamen, vt sunt vera membra, & partes Rei æ, bublicæ ciuilis, & veri etiam subditi non lis minus, quam Laici, neq; à vera subiectioea ne, & fidelitate suo Principi debita, exemi. lifunt, sed non minus, quam cæreri subditi in veræ perduellionis crime incurreepossunt, ad veram etiam sidelitatem suo Principi præstandam obligantur,& si cau a iusta id exigar, possunt, sicut reliqua Reipublicæ membra, cæteriá; Regis sub-

DISPUT. THEOLOG. Cap. 201 diti,à Principe pænis temporalibus com pelli ad fuam fidelitatem, vel nuda spon fione, vel interposico iureiurando, prou Princeps suæ saluti magis expedire pru déter judicauerit, syncere confirmadam Neque latis est, quod Subditi verbis tan tum generalibus fidelitatem spondean ita enim ad nullam certam iuramenti for mulam suscipienda tenerentur, sed quan cunque fibi magis gratam eligere possen quod tamen ratio ipía, & communis ha fidelitatis iuramenta imponendi mos fal fum, & inconteniens effe demonstrant sed talem fidelitatis suæ securitatem ex hibere, & tale ad illam confirmandamiu tamentum suscipere obligantur, quod dummodoin se licitum fit, Princeps ma turâ præhabita deliberatione, ad suamsa lutem, & Reipublicæ quietem conferuat dam, necessarium esfe iudicabit.

3. Quocirca si Rex & Parliamentum rationibus verè prudentibus, ac probabilibus moti, necessarium esse iudicauerint pro salute sui, atque Reipublicæ tuenda quoscunque Maiestatis suæ Subditos, etiá Clericos, vt subditi sunt, sureiurando constringere; vt Maiestatem suam devera ac constanti sua sidestatem suam erit, imo quandoque necessarium esse potest, ob quasdam, quæ occurrunt, occasiones, mandadam, quæ occurrunt, occasiones, quæ occurrunt, occasiones, quæ occurrunt, occasiones, quandadam, quæ occurrunt, occasiones, quandadam, quæ occurrunt, quandadam, quæ occurrunt, quandadam, quan

iorem

orem Laicis Princi gisfuff um ift

Cleric tætem nes exi

iamer quater gio Bar unt. Q

4. C

ti, d fo kegum tenus E ib comm tui der hdelite

dum ca donuel bet aut tuall al turifdi dignit

tur, sp fuintur Colon tratrici

dibus, qu deret, c orem secutitatem à Clericis, quam à Laicis exigere, si Clericorum fidelitas Principi ob rationes verè probabiles magissuspectafuerit. Neque Rex iuramenum istud fidelitatis Clericis imponit, quà Clerici funt , fed quà fubdiei, & Reipublitætemporalis vera membra, partes, & cives existunt.

4. Quo etiam modo Epilcoposad Parliamentum venire compellit, non tamen quatenus Epifcopi, fed vt Regis privileio Barones, & Proceres Regni constituti unt. Quia Episcopi, ait Ioannes Azorim lefuita, d folent effe Regni Proceres, & Principes, d'Tom.i.Inft. Regum est pracipere, ve tanquam tales, non qua- lib. 5. cap.14: unus Episcopi sunt, vna cum alijs conuotentur d communem Regni falutem, & bonum, Quod uidem fraut facere recufauerint, aut illud idelitatis iuramentum, ad quod præftandum cæteri Barones obligantur, fuscipere bnuerint, Rex plenam, & legitimam haet authoritatem cos, non quidem spirimall aliqua, quam à Christoacceperunt, urisdictione prinandi, sed temporali illa dignitate, qua Regis prinilegio fungebantur, spoliandi. Vnde legimus, e Carolum e Surum ad annum. 1545. uintum Imperatorem pracepiffe Archiepiscopo Colonienfi, cum Princeps Imperij effet, vt inratricesimum Diem ad se veniret, & accusatiolibus, qua adversus itum adducerentur, responletet, quod quidem Paulus Pontifex fecit, il-

u d

12

d

li-

ıt

da

do ve-

ic-

710

na-

m

DISPUT. THEOLOG. Cap.7

lum, vt erat Episcopus, intra sexagesimum dies

5. Secundo Respondetur, quod tamen

ad se venire iubens.

concederetur, Clericos non solum abim perio, & potestate inferiorum Magistratu um Secularium, verum etiam ab authori tate, & Iurisdictione Regum (qui nisino minatim exprimantur, inter Magistra tus Seculares annumerandi non funt, v rabilem de Ex ex pluribus Iuris Canonici locis f colli gi potest)in causis quibuscung; exempto este, nihilominus quando Iudicem spiri tualem conueniendi vel potestas Princi pinon est, ve ab eo licentia Clericos co rum Magistratu Seculari ob perduellio nem, aut alia enormia scelera Seculariai ius vocandi imperretur, vel moraliter cet tum est, eum talem licentiam non conce furum, tunc Princeps Secularis in casu no nessitatis plenam, & sufficientem ex De legisque naturæ præscripto authoritaten haber, fe, fuumque regnum à quibufcun que iniurijs præsentibus, aut probabili ter futuris defendendi, & procurandi not solum per modum defensionis, sed etian authoritatiue, vt loquitur Victoria, omni media licita ciuili potestati accommoda ta, quæ necessaria sunt ad sui, suiq; Regn falutem conservandam, & ad omnia pro babilia pericula præcauenda, quæ à qua cunque spirituali persona illi inferri pol

f Cap. vene ceptionibus cap. ad abolen dam de hareticis.

funt, vt uvids,i

1. (eption dauful obijcie gulis à biecti durim pifce funt, nipsip uerit. lantur Null abent, arliam lud, gr

elitat is

gitimu

udnon

ratum. us Reg

or pro

gitimu

K Regn

natibus

on sunt

amenta

funt,

sunt, vt Ioan. Parisiensis, & Victoria, h Conar - g De potest.
nuvias, i & plerique alij disertè asseuerant. cap. 21 ad 37.

SECTIO Quinta.

ceptionis contra hanc sextam suramenti possicio.

ceptionis contra hanc sextam suramenti practic.qua cap.35.

clausulam, quia non exiguum periculum cap.35.

cobijcientibus creare posset, solum in anculis à quibus dam mussitatur, qui suam
cobiectionem in eo sundant, quòd per
clurimos annos, nempe à tempore, quo
copiscopi Catholici è suis Sedibus expulis suntant, nullum verum Parliamentum,
ripsi putant, in hoc Regno celebratum
merit. Itaque in hunc modum ratiociantur.

0

10

n

i

01

10

ni

la

0

12

nt.

Nulla leges, qua in hoc Regno vim obligandi ubent, absque authoritate veri, & legitimi utiliamenti sanciri possunt: sed Parliamentum ud, quod hanc legem de ministrando hoc siditatic iuramento sanciuit, non erat verum, e gitimum Parliamentum; ergo suramentumi ud non estrecta, & legitima authoritate minitatum. Maior proposicio ab omnibus hus Regni surisperitis admittitur. Misor probatur: quoniam quodlibet verum, & gitimum Parliamentum constare debet ex trisus Regni Ordinibus, Episcopis nempe, Matibus, & Plebe: sed Protestantes Episcopis sunt veri, & legitimi Episcopi; ergo Paramenta horum temporum non sunt vera, & sunta sunta horum temporum non sunt vera, & sunta sunta sunta sunta horum temporum non sunt vera, & sunta sunta

g De potest.
Regia&Pap.
cap. 21 ad 37.
b Relect. 1. de
potest. Ecclesix sect. 7. %
octaua propositio.
Practic.qua
cap.35.

lum,vt erat Episcopus, intra sexagesimum diem

5. Secundo Respondetur, quod tamets

ad se venire iubens.

concederetur, Clericos non solum abim. perio, & potestate inferiorum Magistratu. um Secularium, verum etiam ab authoritate, & Iurisdictione Regum (qui nisi no. minatim exprimantur, inter Magistratus Seculares annumerandi non funt, vi rabilem de Ex ex pluribus Iuris Canonici locis f colligi potest)in causis quibuscunq; exemptos dam de hare- este, nihilominus quando Iudicem spiritualem conueniendi vel potestas Principi non est, ve ab eo licentia Clericos corum Magistratu Seculari ob perduellionem, aut alia enormia scelera Secularia in ius vocandi impetretur, vel moraliter certum est, eum talem licentiam non concel. furum, tunc Princeps Secularis in casu nenessitatis plenam, & sufficientem ex Dei legisque naturæ præscripto authoritatem habet, fe, fuumque regnum à quibuscunque iniurijs præsentibus, aut probabili. ter futuris defendendi. & procurandi non solum per modum defensionis, sed etiam authoritatiue, vt loquitur Victoria, orania media licita civili potestati accommodata, quæ necessaria suntad sui, suiq; Regni falutem conservandam, & ad omnia pro-

babilia pericula præcauenda, quæ à qua-

cunque spirituali persona illi inferri pol-

f Cap. vene ceptionibus cap. ad abolen ticis.

funt. ruvia

cepti clauf obije gulis obieć pluri Epifc fi fun vt ipfi fuerit.

nancu

Nu habens Parlia illud, delitat legitim fud nor fratum ius Re nor pro egitimu us Reg natibu

on sun iament

funt,

sunt, vt loan. Parisiensis, & Victoria, h Conar- & De potest.
ruvias, i & plerique alij disertè asseuerant. cap. 21 ad 37.

SECTIO Quinta.

ceptionis contra hanc sextam suramenti practic.qua clausulam, quia non exiguum periculum cap. cap.35.

obijcientibus creare posset, solum in angulis à quibus mussitatur, qui suam obiectionem in eo sundant, quòd per plurimos annos, nempe à tempore, quo Episcopi Catholici è suis Sedibus expulsifunt, nullum verum Parliamentum, vi ipsi putant, in hoc Regno celebratum suerit. Itaque in hunc modum ratiocianantur.

t

8

)-

0in

r.

£.

C-

Qİ,

m

nli-

on

am nia

da-

gni

ro-

ua-

ol

nt,

Nulla leges, qua in hoc Regno vim obligandi habent, absque authoritate veri, & legitimi Parliamenti sanciri possunt: sed Parliamentum illud, quod hanc legem de ministrando hoc sidelitatis iuramento sanciuit, non erat verum, & legitimum Parliamentum; ergo suramentumi-lud non est recta, & legitima authoritate mini-lus Regni surisperitis admittitur. Minor probatur: quoniam quodlibet verum, & legitimum Parliamentum constare debet ex tri-lus Regni Ordinibus, Episcopis nempe, Manatibus, & Plebe: sed Protestantes Episcopis son sunt veri, & legitimi Episcopi; ergo Pariamenta horum temporum non sunt vera, & samenta horum temporum non sunt vera, &

g De potest.
Regia&Pap.
cap. 21 ad 37.
b Relect.1.de
potest. Ecclesix sect. 7. %
octaua propositio.
practic.qua
cap.35.

& In contronu. 6. pag. 170.

12

legitima Parliamenta. A quo enim confectatie-L'In contro- stis, ait Becanus k Episcopos Angliæ allona cap.4.q.9. quens? An à Rege? At is confectandi potestatem non habet. An ab Archiepiscope Cantuarien. si, vel ab aliquo fimili? Ne id quidem. Nam Thomas Cramerus qui sub Henrico otta. no Cantuariensem Archiepiscopatum obti. nuit, non fuit consecratus ab vllo Episcopo, sedà folo Rege intrusus, & designatus: Igitur quotquot ab eo postea consecrati sunt, non legitime, sedex

prasumptione consecratifunt

2. Qui hanc obiectionem vrgent, vt inde oftendant, juramentum iftud Catho. licæ fider abnegationem in se continere, ad hanc controuerfram, verum scilicet Pro testantes huius Regni Episcopi sint ven, & legitimi Episcopi, necne, confugere plurimum desiderant. Nam hac saltem ratione se demonstrare existimant, in hoc iuramento non solam ciuilem obedientiam, sed quedam alia ad Religionem Catholicam, vipore ad Sacramentum Ordia nis rite perficiendum spectantia, euidenter includi. Veruntamen huic controuerfiæ,verum Protestantes huius Regni Episcopi veram habeant Ordinationem, & consequenter veri sint Episcopi, necne, id est, verum à principio, & ita deinceps à veris Episcopis ordinatifuerint, & v. trum illi Episcopi, & reliqui deinceps de bitam illam formam, & materiam adhibuerint,

bueri Sacer rem i (quai qua ç non h nem o exista iect10 rem p inter magn Nam quirit chara indel

hæret

Atque

tici e

bantu

denud

liæ vn

legici

dinat

miffic

fticut clesia 4. dùm, autho e-)-

m

m

4-

10

ex

Vt

)4

e,

ro

i,

re

m

00

1-

a-

1-

1.

i-

&

e,

ps

V.

le

i

15,

buerint, quæ ex Christi institutione ad Sacerdotalem, & Episcopalem characterem imprimendum necessariò requiritur (quandoquidem tùm quæstio facti sit, de qua certam aliquam notitiam hactenus non habeo, tum ad præsentem obiectionem dissoluendam omnino impertinens existat) me in præsenti immiscere nolo.

3. De duobustamen, antequam ad obiectionem dissoluendam accedam, Lectorem premonitum esse velim: Primum est, inter verum, & legitimum Episcopum magnum discrimen constituendum esse. Nam, vraliquis sit verus Episcopus, requiritur tantum vera Ordinatio; per quam character Episcopalis imprimitur, quique indelebiliseft, semperque permaner, fiue hæreticus, fiue Iudam, fiue Turca euadat. Atque ita Episcopi Arriani, tamersi hæretici essent, quia tamen sacris verè initiabantur, veri etiam Episcopi erant, neque denuò confecrabantur, quando ad Eccleliæ vnitatem redibant. Vt autem aliquis legitimus fit Episcopus, preter veram Ordinationem etiam necessaria est legitima missio, atque Iurisdictio, quæ ex Christi inltitutione è vera, & Orthodoxa Christi Ecclesia solummodò deriuatur.

4. Alterum est, Becanum temerè admodùm, & absque vlla probabili rationis, vel authoritatis specie, & cotra expressas huius regni tabulas affirmare, Cramerumà nullo verò Episcopo consecratum, sedà Rege duntaxat designatum fuisse. Nam (præterquam quod Henricus octauus eo tempore, quo Cramerus Archiepiscopus factus est, nempe anno regni sui vigesimo quarto, à communione Sedis Apostolicæ non plane desciverat, cuius Sedis authoritate tum electio Crameri in Archiepiscopum confirmataeft, tùm ipfe in sui consecratione Romano Pontifici obedientiam iureiurando promisit, quod eius factum postea quidam illius adversarijilli probro verterunt, & proinde dubitari mequaquam potest, quin iuxta antiquos canones cum omnibus Catholicis ritibus ab alijs Epifcopis confecratus fuerat) hoc folum argumentum ad convincendum Becanum fufficere poffer, quod Rex anno sequenti, nimirum vigelimo quinto sui Regni, legem in publicis Regni comitiis tulit, ve quilibet Archiepiscopus & Episcopus huius Regni à Rege, suifque Hæredibus, & Successoribus præsentaretur, atque nominaretur, sed vt cum omnibus benedictionibus, & cerimonijs ad id requifitis ab vno Archiepiscopo & duobus Episcopis vel à quatuor Episcopis à Rege delignatis consecraretur, quæ consuetudo adhunc víqué diem in eligendis,& confecrandis Episcopis vsurpatur. Nam primo Rex

Rex litulum concect que, vi fentat chione tres ad ipfum miror tus figus fue

propri

5. l obiect nenda illam, ne vll **lutriu** velà f le, qui tos gu tis co um R **lucon** ginen doad cipi si di, & reside limit

nulla

Rex literas suas ad Sedis vacantis Capitulum mittit, in quibus licentiam illis concedit Episcopum eligendi, vnumque, vel alterum ab illis eligendum præsentat, ac nominat, quo electo Rex electionem confirmat: postea literas suas ad tres ad minimum Episcopos dirigit, ve ipsum in Episcopum consecrent. Vnde miror à quo Becanus, vir alioqui pereruditus sigmentum adeo manisestum mutuatus fuerit, cum vix credibile sit, eum ex proprio suo cerebro illud excogitasse.

5. His igitur præmonitis, vt prædica obiectioni satisfaciamus, quatuor supponenda funt. Primum est, consuetudinem illam,quamRegnum quodcunque habet, ne vliæleges absque consilio, & consenfutrium Regni Ordinum condi possint, velà solo Rege primumintroductamesse, qui, ut tranquilliùs, & pacatiùs Subditos gubernaret, hocillis Privilegium gratis concessit, vt nullæ leges absque trium Regni Ordinum confilio, & confensu conderentur: vel à tota Republica originem accepisse, quæ in Principio, quando adhuc nulli supremo, & absoluto Principi fubdita erat, fed fuprema dominan... di, & gubernandi potestas in seipsa sola tefidebat, Regem cum hac conditione, ac limitatione fibi in Principem elegit, vt nullam authoritaté leges ferendi haberet,

nisitora Respublica, quam Parliamentum repræsentat, simul etiam cum ipso concurreret; sed tunc necessariò fatendum est, Regem illum no esse omni ex parte Principem absolutum, cùm leges condendi nullam authoritatem habeat; qua tamen potestate Principes quoscunque absolutos potiri, apud omnes Theologos, & Iurisconsultos indubitatu est: vel denique, & à Republica simul, ob aliquod pactu intereos conventum, primitùs deriuatam esse.

6. Secundum est nullam legem humanam tam firmam vim obligandi habere, quin Legislator, aut eius Successor, qui æ. qualem cum ipso authoritatem habet, e. am penitus tollere, & abrogare possint, Et tametsi Legislator legem iustam, & communi bono consentaneam, absq; iusta causa rescindens graviter fortasse de, linquat, legis tamen illius abrogationem validam esse, neque legem illam vim obligandi vlteriùs habere, Doctores omnes ynanimi consensu profitentur. Cuius rei rationem reddunt, quia quælibet res per easdem causas dissoluitur, per quas constituitur: sed voluntas Legislatoris subditos sua lege obligare intendens, cum fit causa potissima, immo & anima ipsius legis, ad placitum mutari, atque revocari potest; atque ita lex tamdiu, & non diutius lex est, quam Legislator, aut eius Succel.

DE Succes neque Succes libera quand non m in pare Succe cui fuç cedit, quod dem e & con elt, ni venti

> plane plane tem l gno r quam ment in ho ligion lican quam genti co ve fide (

> > nust

Successor eam pro lege haberi volunt: neque in potestate Legislatoris est ita Successorem suum obligare, quin semper liberam habeat facultatem legem illam, quando voluerit, abrogandi, iuxtaillud non minus verum, quam vulgatum; Par in parem non babet imperium. Neque enim Successor Principis à persona Principis, wisuccedit, sed ab officio, in quo illi sucedit, ferendi leges authoritatem habet, Et quod diximus de abrogatione legum, idem etiam cu proportione de pactorum, & contractuú revocatione intelligendum est, nimirum, quamliber pactione, seu con ventionem, ex mutuo partiu consensu vel ex parte variari, ex toto irrità reddi poste.

r

t.

X

1-

.

m

).

es

CI

n-

b-

m fi-

0-

on

us el. 7. Tertiò supponendum est, eandem planè civilem potestatem, & authoritatem leges condendi in hoc Angliæ Regno permanere, quæ in illo erat, priusquam consuetudo hæc leges cum Parliamenti consilio, arque consensu sanciendi, in hoc Regno increbuerat. Neque vlla Religionis mutatio Regnum, aut Rempublicam, suprema illa authoritate politica, quam non à Religione, sed ex naturæ, & gentium iure accepit, privare poterit. Adeco vt. si Regnum aliquod Christianum à side Christi desiceret, atque in hæresim, aut Ethnicismum prolaberetur, non minus tamen plena, & sufficiens potestas, at-

que authoritas se civiliter gubernandi, le gesque politicas sanciendi illi competeret, quàm si Christi sidem, ac religionem nunquam suscepisset. Ratio est, quoniam sicut Respublica temporalis per sidem Christi nullu temporalem dominatum, Regnum, aut Iurisdictionem capessit, sed ius tantum ad Regnum cæleste per debita media consequendum acquirit, ita ex desectu sidei spirituale solummodò illud ius deperdit, et non temporalem illam sursdictionem amittit, quæ absolutis Rebuspublicis, quamcunq; Religionem pro siteatur, iure gentiu, ac nature conceditur,

8. Quarto supponendum est, in hoc Regno duas tantum distingui Domos, vt loquimur, Parliamenti, in quibus omnes illi,qui suffragia ferunt,considere solent;vnadomus Inferior dicitur, quæ viros ex plebeselectos duntaxat continet: altera Superior appellatur, quæ Optimates, seu Barones Regni comprehendit, quicung; illi fint, five Archiepiscopi: Episcopi, Duces, Marchiones, Comites, five alio nomine nuncupati, aut tantum Baronum titulis, infigniti fuerint. Singuli tamen hoc folo nomine, quòd Barones Regni Regis privilegio constituti fint, & no quod Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, aut Comites fint, suffragia in Parliamento ferunt. Quo fit, vt in hac superiori Dori Dor bus R minis flatæ, dam i habite aut ter gere p vt lex menti firmo omne ritual Baron

temp 9. obiec gitur. luetu nem i dinur folo 1 primi potef cæ có to rev nulla huius gandi gitim

leu E

ri Domo, quæ vna tantùm est ex Baronibus Regni composita, & non duæ ex Dominis spiritualibus, & temporalibus conslatæ, vota Baronum ad legem condendam indiscriminatim numerentur, nullo habito respectu, quòd spirituales Domini, aut temporales existat. Quocirca contingere potest, & aliquoties etiam contingit, vt lex aliqua authoritate Regis, & Parliamenti stabiliatur, atque à toto Regno pro sirmo, & valido decreto habeatur, tametsi omnesad vnum Episcopi, & domini spirituales reclament, dummodò maior pars Baronum, sive spirituales Domini, sive temporales sint, consensum suu præbeat.

9. Atque hinc perspicua ad prædictam obiectionem Responsso facillime colligitur. Nam fine concedamus, hanc consuctudinem, privilegium, aut conventionem nullas leges absque trium Regni Ordinum confilio, & confensustabiliendi, à solo Regevelà Republica, velab vtroque primum dimanasse, attamen negari non potest, quin ex mutuo Regis, & Reipublicæ cofensu, vel ex parte variari, vel ex toto revocari possit. Concedimus igitur nullam legem civilem, iuxta præsentem huius Regni consuerudinem, vim obligandi habere, nisi authoritate veri, & legitimi Parliamenti, quod ex Prælatis, leu Episcopis, Magnatibus, & populo

ius Regni Episcopi authoritate Regis, & Reipublicæ Domini spirituales, seu Barones Regni constituti sunt, & à toto Regno ve tales habiti, dubitari nullatenus po test, quin plena cu cæteris Regni Baronibus authoritatem habeant leges civiles à Rege confirmatas toti Regno præscribendi: cum præsertim in Parliamento suffragia

Copi & R vileg teris. tem i Prote &Re fint, prim verui test (sente ris R cretu Copal ritus, ex dec tur , & exe & dig que vi bus ter hand vnoc affer **fupra** minù

> temp temp

præp

fuffra

8

le

f-

1-

æ

16

1

29

).

oi

m

es

ni

).

m

82

a-

C.

1-

8

2-

e-

00

i

12

ri.

to ia

suffragia non habeant, quatenus veri Episcopi reipsaexistunt, sed quatenus à Rege, & Republica vt tales æstimati Regis privilegio Barones ordinati funt, & cum cæteris Regni Baronibus locum, & dignitatem in Parliamento tenent. Quòdautem Protestantes Episcopi authoritate Regis, & Reipublicæ Barones Regni constituti fint, constat ex decreto Parliamenti anno primo Reginæ Elizabetha stabilito, quod verum esse Parliamentum negari non potest (cum in eo Catholici Episcopi præfentes effent, * & fuffragia fua cum cæte- * Ita Hardina ris Regni Baronibus ferrent) in quo de- gu loco stacretum est, vi qui deinceps ad munus Archiepiscopale à Regia Maiestate eligerentur, & iuxta ritus, & ceremonias anno quinto Eduardi fexti ex decreto Parliamenti prascriptus consecrarentur, authoritatem haberent ea omnia faciendi, & exequendi, quod ad nomen, titulum, gradum, & dignitatem Archiepiscopi, & Episcopi spectat, qua vlli huius Regni Archiepiscopi pracedentibus temporibus facere potuerunt. Et tametsi ad hanc legem sancienda nullus Episcopus, vno duntaxat dempto, vt refert Hardingus, affenfum fuum præbuerit, hoc tamen, vt /contra Aposupradictis constat, nihil impedit, quo logiam Iuelminus cæterorum Baronum suffragia, ad 2. temporale privilegium, qualis est digniras

temporalis, Regis beneficio conferedum,

præponderare, & prævalere nequeant, At-

tim citando.

que hinc constat, generalia Regni Comitia his temporibus in hoc Regno celebrata, esse vera, & propria Parliamenta, & proinde leges civiles ab illis latas, & Rege confirmatas, recta, plena, & legitima authoritate sancitas esse. Idque nunc a fortiori dicendum est, cum nulli iam supersint catholici Episcopi, qui suffragia in Parliamento vendicare queunt.

11. Atque hæc satis sint ad singula argumenta, quæ adversus hancsextam luramenti claufulam afferri solent, dissoluenda. Neque enim contra virima illa verba [omnibusque indulgentijs, ac dispensationibus in contrarium renuncio] supposito, quòd Papa nullam habeat potestatémecum in hoc iuramento, aut aliqua eius parre dispensandi, de quo superius saris disputavimus, aliquid momenti, quod obijci possir, excogitare valeo. Nam quod aliqui imperiti, audito hoc indulgentiarum nomine, nimis imperitè imaginantur, in hac claufula negari Pontifici authoritatem indulgentias conferendi, frivolum sanè, & perridiculum est; cùm nomine indulgentiarum nihil aliud in hociuramento fignificetur, quam Papam non habere potestatem, mecum in hociuramento, aut in aliqua eius parte dispensandi, seu me ab illo absolvendi, & consequenter neque mihi indulgendi, seu quod idem est, licentiam

tem, ftem bus, 8 viribu quand Maie quibu bus re

Prolation into aquive referve

tis ma

tione vt A infinite primi prehe gnofco duci y

lurare

conce-

concedendi, vt suæ Maiestati sidelitatem, & veram obedientiam non præstem, vt illum ab omnibus proditionibus, & proditorijs Conspirationibus pro viribus non defendam, atque vt eas, quando ad meam notitiam pervenerint, Maiestati suæ manifestas non faciam, quibus indulgentijs, seu dispensationibus renunciare quemlibet subditum iureposse, suppositisijs, quæ diximus, satis manifestum est.

12

ia

-

.

1

0-0,

-

r.

i-

j.

1-

771

in

2-

a-

n-

01

0-

in

1-

i-

m e-

CAPVT VIII. Septima luramenti clausula.

A Ecque omniaplane, ac syncere agnosco, o iuro iuxta hac expressa verba à me prolata, & iuxta planum, ac communem sensum & intellectum eorundem verborum, absque vlla equivocatione, aut mentali evasione, aut secreta reservuatione quacunque.

SECTIO Prima.

1. Aduerfus hanc claufulam duæ obiediones confici solent. Prima, quam Lesius, vt Anglicus eius Recapitulator b refert, a nu. 216. infinuat, est contra illud verbum [iuro] in primis illis huius claufulæ verbis comprehensum [Hacq, omnia plane, ac syncere agnosco, & iuro] ex quibus verbis aperte deduci videtur, me no solum agnoscere, sed etiam iurare omnes pracedentes clausulas, & conse-

quenter me iurare, quod Papa non habeat pote. statem Regem deponendi; aut subditos ab eorum fidelitate absoluendi. Quoniam igitur nulli Ca tholico absque periury periculo iurare licet; il lud verum esse de cuius veritate apud Catholico non constat, nullusque Catholicus inficiari pote. rit, quin ad minima incertum fit, & apud Theo. logos controuersum, an pradicte due positione peritatem, aut falsicatem contineant, non lice profecto vili Catholico absque periculo iurare, quod Papatalem deponendi Principes, & fub. ditos à fidelitate absolvendi authoritatem non habeat, tametfille, qui tale opinionem agnoscit, & profitetur, absque vllo perturij periculo agnitionem, & professionem sua opinionis iurament firmare posit.

2. Ad hanc obiectionem Responderus primo, verum, & proprium illorum verborum [agnosco, & iuro] sensum non este me quaslibet huius suramenti clausulas, & particulas, & omnia in ijs contenta non solum agnoscere: verum etiä iurare, cum contrarium, quod ad quasdam illius partes attinet, expresse deducatur, in quibus duntaxat veram, & synceram meæ opinionis declarationem iureiurando confirmo, vt tum ex præcedenti suramenti clausula. [Quod suramentum agnosco, & contrarium in primis illis suramenti verbis [Estantia et agnosco prositeor, testiscor, & declaro & c.] tum ex quinta clausula [st.

DE

pleerius
quod ne
clauful
nem fac
rafide c
his ete
obiecti
hoc Iu
est,illu
fulis ir
illis po
minan

agnition properties of the pro

testater

rum fid

& fyn

tum verba.

Haci

plterius

DE IVRAMEN. FIDELITAT.

pleerius credo & in conscientia mea resolvor, quod nec Papa &c. J tum etiam ex postrema claufula [Hancy recognitionem, & agnitionem facio cordialiter, voluntarie & vere in verafide Christiani viri] evidenter apparet. Ex his etenim manifestum est, immediatum obiectum multarum affertionum, quæ in hoc luramento continétur, seu quod idena eft,illud, quod in multis Iuramenti clausulis immediate iuratur, & præsertim in illis positionibus, que in obiectione nominantur, nempe, quod Papa non habeat potestatem Regem deponendi, aut Subditos ab eorum fidelitate exornandi, esse tantum veram. & syncera meæ opinionis professionem, ignitionem, & declarationem, adeo ve non prædictarum politionum veritatem rinseipsis, sed veram, & syncera opinionis meæ declarationem, seu quid de earuveritate sentia, hoc iureiurando confirmem.

6

e;

01

i,

iietd

ur

Te,

on

m

us

1-

n-

C:]

Ego

07,

Et

ius

3. Quapropter planus, & proprius houm verborum intellectus, [Hacque omnia plane, ac syncere agnosco, & iuro iuxta hac expresse verba à me prolata, & iuxta planum, ac communem sensum &c.] est, quod omnia hæc, quæ agnosco, plane, ac syncere anti gnosco iuxta hæc expressa verba &c. Et omnia hæc, quæ iuro, planè, ac fyncerè iuto iuxta hæcexpressa verba &c. Ita vt hæc verba.[& iuro] referri non debeant ad illa [Hacq omnia] quasi illa omnia superius à

DISPYT. THEOLOG. Cap.8. 226 me prolata iurare oporteret, sed ad illa pla nè ac syncere] referenda funt, ve fenfus fit. me ea omnia quæ iuro, ac plane, & fyncere iuxta communem verborum sensum abs. que vlla omnino æquivocatione iurare, Et quod iste sit planus, & apertus horum verborum sensus, quilibet, qui hanciura. menti claufulam cum cæteris illius parti. bus syncerè conferet, planè & apertè perspiciet; alioquin enim tum primis, tum postremis, tum etiam medijs Iuramenti verbis apertissimè contradicerét. Quis autem Theologus, aut Iurisconsultus contra communes, & approbatas interpretandi leges regulas affirmabit, quòd, fi in aliqua lege, aut decreto publica authoritate stabilito, sententia aliqua contineatur, qua duo habet fignificata, quorum vnum nihil absurditatis involuit, & alterum absurdum est, & reliquis eiusdem decrei verbis, & sententijs manifeste repugnans, deterior sensus sit eligendus, & ille, qui nihil absurdi continet.relinquendus? Atque hoc idem pro solutione duarum se-

SECTIO Secunda.

quentium obiection u observare oportet.

s. Secundò, obijci solet contra illa verba [iuxta hac expressa verba à me prolata, & iuxta planum, & communem sensum, & intellectum eorundem verborum, absque vita aquiuocatione

verba suran mune exem cat R gem folve folve ve iu illeg quan hære quoa tur, *[u[cip* ceßit leque omni prin mul mul rum

CALLO

ita a

prov

div

40- 48 a

8.

la

it,

Tè

ſ.

e.

m

a.

r.

m

ti

u-

ra di

ua

a-

iæ

b.

S,

ui

e.

f-

0

1-

ne

catione &c.] Videtur enim, quod iurans hac verba necessario periurus fiat : quandoquide hoc iuramentu plura equivoca verba, Eplures communes fenfus eorundem verborū in fe involat; ve exempli causa, deponere Regem, tum significat Regem regnandi iure privare, tum Regem è Regni possessione extrudere; Absolvere ab hociuramento vel significat absolvere ab hac re jurata, vel solum, ab hac re ve iurata: Successor tum legitimum, tum illegitimum Successorem denotat : tanquam hæreticam, vel vsurpari potest, pro hæretica quoad indentitatem, veltantum quoad similitudinem, atque ita de alijs : Igitur, qui iuxta hac expressa verba iuramentum suscipit, opradicta aquivoca verba iurat, ex necesitate aliqua aquivocatione vti debet, & consequenter periurus efficietur, cum iuret se nulla omnino aquivocatione pti velle.

2. Ad hanc obiectionem Respondetur primò, quòd tametsi in hoc iuramento multa contineantur verba æquiuoca, & multi communes sensus eorunde verborum, sinudè, & per se sola accipiantur; provt tamen in hoc iuramento cum alijs verbis iunguntur, & cum illis vnam integram sententiam componunt, non sunt ita æquivoca, vt omnibus circumstantijs ritè perpensis, iuxta regulas interpretandi verba legum superiùs a assignatas, du- acap.1.sec.2, as æquè proprias significationes iuxta & seque.

P 2

228 DISPVT. THEOLOG. Cap. 8, communem intelligendi modum habe, ant, quod propriè est esse æquivocum.

3. Neque inusitatum est, vocem ali quam per se sumptam esse æquivocam, quæ tamen in sententia, seu propositione posita omnibus circumstantijs conside. ratis, non sit æquivoca. Velutihoc nomen [canis] per se sumptum multiplex signisicatum habet; si quistamen dierum canicularium tempore de immoderata cœli intemperie cum altero loquens diceret, Ego canem plurimum timeo, iam hoc nomen [canis] ex temporis circumstantia, cæterisque verbis præcedentibus ad sydus cœleste, & nonad terrestrem canem fignificandum satis determinaretur. Et tametsi in hoc iuramento plures essent communes sensus eiusdem sententiæ, sen propositionis, quod tamen verum no est, vt ad particularia argumenta respondentes superiùs ostendimus, licitum tamen esser iuxta regulas antea assignatas, si nihil aliud obstarer, illum communem sensum accipere, qui iuranti magis commodus est, dummodò nullam absurditatem contineat, neque menti, & voluntati Legislatoris aduerfetur.

4. Secundo Respondetur, posteriora hec verba [absque vlla aquivocatione & c.] tantum declarare illa priora, Hacque omnia plane, ac syncere agnosco, & iuro iuxta hac expressa

pressa fen fu plan lopt cipe aus met hoc iecti pter voca verb voca feu ! enir vt i let,e liqu tore dit, telli rum proj verè non Dic que in c lear Par

20

i

10

'n

-

į.

li

,

1

pressa verba à me prolata, & iuxta communem sensum &c. ita vt solum significent, me plane, & syncere, absque vila fraude, & dolo procedere, neque in alio fensu verba accipere, quam communis sensus, & intelleaus corundem patiatur. Et propterea,tametsi nonnulla sint æquivoca verba in hoc iuramento, si per se sumatur, vt in obiectione dictum est, nego tamen, me propterea, dum verbailla profero, vlla æquivocatione vti. Nam inprimis aliud est vti verbis æquivocis, quod materialis æquivocatio dici potest, & aliud æquivocare, seu formali æquivocatione vti. Propriè enim æquiuocare, seu vtiæquivocatione, vt in hoc Regno communiteraccipi soler, est vei verbis æquivocis, aut secreta aliqua reservatione, de industria ad auditorem decipiendum, ita vt, qui verba audit,in alio sensu, quàm qui profert, eaintelligat, atque non planum, & non fyncerum procedendi, modum denotat. Et propterea, si aliquis nos interroget, Dic verè, & syncere verum æquivoces, vel non? omnes communiterita intelligunt, Dic verè, vtrum mecum fyncerè agas, neque verba in alio sensu accipias, quàm que in communi modo loquendi accipi soleant? Quapropter fieri potest, Regem, & Parliamentum illa verba [absque vlla aquirecatione &c.] ob eum potissimum finem

appoluisse, vt si forsitan plures communes sensus eiusdem sententiæ, & propositionis essent, nos in illo communi sensu eam acciperemus, in quo Legislatorem illam intelligere putaremus; hæc enim præcipua eius mens, atq; intentio est, vt cu illo planè & syncerè absq; vlla fraude, dolo, aut secreta reservatione ageremus.

1

08

&pl

bit,

fubic

illa,

imn

gnit

falfi

in h plar

posi

quò

State

abe

fite

me

hab di,

ner

TA

5. Deinde, tametsi concederemus, in hoc Iuramento plures effe non folum vo. ces, sed etiam sententias æquiuo cas, non tamen proinde lequitur, nos Iuramentum istud suscipientes aliqua æquivocatione vti oportere, sed potiùs colligere oporteret, nos vi huius claufulæ obligatos effe, fi forte iuxta communem intellectum verborum alique sententiæ æquiuoce in hoc iuramento reperiantur, publicè declarare, in quo communi fensu sentiam illam, quam equiuocá esse apprehendimus, accipiamus, dumodò sensus nostermenti Legislatoris nequaqua aduerfetur, atque hoc ad summu prædicta obiectio probate potest. Quapropter si quis existimet, verba illa, deponere, Successores, tanquam bareticam, aliaue fimilia verba, omnibus circumstan, tijs consideratis, esse æquivoca, potest palàm declarare, in quo sensu verbis illisvtatur, atqueita omnem æquiuocationem, & omne periurij periculum, quod huius clausulæ susceptio illi creare potest, facillimè deuitabit, CA-

CAPVT IX.

U-0-

n-

em

m

0-

in

0.

n

m

10

efi

r-

C

e,

C

Octana & vitima Inramenti claufula.

Ancque recognitionem, & agnitionem facio cordializer, voluntarie, & verè, in vera fide Christiani viri: Sic me Deus adiuvet.

1. Si hæcpostrema clausula cum prima, & pluribus alijs conferatur, facile apparebit, quæ nam fit materia huic Iuramento subiecta, seu quod idem est, quænam sit res illa, quam potiffimum hoc iureiurando immediate confirmo sestenim mea recognitio, agnitio, & declaratio veritatis, aut falfitatis omnium ferme pofitionum, quæ in hoc iuramento continentur, & non iplamet veritas, autfallitas earundemmes politionum in semetiplis spectata; ita quòdnon iuro, Papam non habere potestatem Regem deponendi, aut Subditos ab eorum obedientia liberandi, & ita de plerisquealijs, sed me recognoscere, proiteri, testificari, credere, in conscientia mea refolui, arque declarare, Papam non habere talem potestatem Regem deponen di, Subditos ab eorum obedientia exonerandi, & ita de reliquis.

SECTIO Vnica.

2. Sed contra hanc clausulam à quibusdam in hunc modum obijei solet. Illud Iuramentum non potest dici susceptum esse cordia-

liter, & voluntarie, quod contra voluntatem ab aliquo suscipitur, & abeo ob metum extorque. tur: sed hoc luramentum à plerisq, contra eorum voluntatem suscipitur, & sin libera eorum potestate, & electione effet, nequaquamillud pra. starent, & praterea ob metum, ne alioquin liber. tate, bonisque omnibus temporalibus in perpetuum spolientur, ab illis extorquetur, ergo non verè iurare possunt, se illud cordialiter, & poluntarie suscipere, Hanc obiectionem multum vrget P. Robertus Parsonius in libro suo An. glico, cuius titulus est, Indicium Angli Catholici in exilia degentis circa librum, qui inscribitur, Triplici nodo triplex cuneus, leu Apologia pro luramento fidelitatu, in quo libro proa Pag. 13. nu. bare contendit, sin hoc Iuramento præ.

21.

ter ciuilem obedientiam quasdam claufulas comprehendi, quæ Catholicæ Religioni aduersantur: idque quatuor distinctis vijs manifestum reddi posse considenter asseuerat.

6 Nu. 22.

3. Prima, inquit, b via ex disertis luramenti verbis desumitur, in quibus prater obedientiam civilem teneor quadam iurare, qua ad limitationem potestatis Summi Pontificis spectant, nempe, quam babeat in Principes in nonnullis casibus authoritatem, vult dicere. An Principes deponere, & Subditos ab eorum sidelitate absoluere possit &c. qua quastio ad doctrinam, sidemque Catholicam spectat, de sufficienti potestate Pastorali, quam Christus in

fus in su fus ad in liquit.

nem elu 4.Se fed abs tatibus hæc de nendi, Coluen cam p Arauin dei ab cistut quide clesiæ potest necess nand fed vi ficis **fubdi** dose adhu

> 5. Ponti menti fidei

an Pa

Atqu

6

n

.

.

...

e

19

-

-

4

.

.

-

.

-

.

10

d

jn

-

-

14

hw in sua Ecclesia S. Petro, eiusque Successorihw ad inconnenientia qua cung, emendanda reliquit. At que hac vna via est ad hans quastionem elucidandam.

4. Sed profectò hec via non satis aperta, ed abstrusa admodum variisque difficulatibus implicata est. Neque en im questio hæc de porestate Papali Principes deponendi, & Subditos ab eorum fidelitate abfoluendi ad fidem, doctrinám ve Catholicam pertinet, vralibi copiosè commonfrauimus, sed porestas hæc absque vilo fidei abnegandæ periculo à viris Catholicistutà conscientià negari potest. guidem Summum Pontificem totius Ecdesiæ Catholicæ Pastorem, omnemque potestarem spiritualem sufficientem, & necessariam ad gregem Domini gubernandum, Catholici omnes profitentur, led verum spiritualis hæc Summi Pontificis potestas ad Regcs deponendos, & subditos à temporali fidelitate absoluendos extendi debeat, certant Scholastici, & adhuc sub Indice lis est, vt dixit Trithemius, an Papa possit Imperatorem deponere.

5. Altera, inquit, e via ex Breuibus Summi e Nu 23.
Pontificis desumitur, in quibus declaratur, iuramentum istud multa continere, qua Catholica
sidei, & saluti animarum aperte aduersantur.
Atque hæc via ex parte quidem aperta est;
clarum enim, & apertum est, Summum

Pontificem in suis Breuibus ita declarasse sed nobis adhuc incognitum est, quænan sint illa multa, quæ sidei Catholicæ atquanimarum saluti ita apertè repugnét, qua que si P. Parsonius, vt Catholici Angli expectabant, declarasset, quæstionem han satis quidem clarè elucidasset. Sed de isti Breuibus inferiùs d plura dicemus.

d Cap. seq. sect. 2.
Pag. 15, nu.

8. Tertium, inquit, e argumentum ex lite ris Card. Bellarmini desumitur, qui postquan naturam huius Iuramenti cum alys viris docti diligenter expendisset, idcirco illicitum esse exi stimat, quod ex rebus temporalibus, & spirituali bus, ciuili nempe obedientia, & Pontificia pote flatis abiur atione, artificiofe componatur. Sed hæc via non est clarior, sed obscurior potiùs quàm præcedens; nam licet Card Bellarminus illud quidem affirmet, id tamen, vt ex supradictis constat, rationibus adeo debilibus corroborat, vt eos, qui luramentum licitum esse, nihilque Carholicæ fidei repugnans continere opinantur, in sua opinione potius inde confitment, quam ab ea vllatenus dimoueant Vide criam quæ superiùs diximus cap. 7. lec.2.nu.13.

7. Quarta via, quam iste Authorad hand quæstionem elucidandam excogitauit, est alterius Iuramenti esformatio, vt scilicet quilibet Anglus Catholicus ad Maiestati sua qua civilem suam sidelitatem tam vehemente

nget, pliat, se plat,
tu tem Pontific rando p extran Wique 8. S

Rione

illicit

necne refert liquid neri, v omni nerali erint?

omne gitim minu tiam quan

turus

prget

DE IVRAMEN. FIDELITAT.

I

n ti

te

41

di

Xi ıli.

te ed

0

rd ta-

U8 u

0n

11-

nt.

7.

nq

cft

cet

14.

ter

et

nget, pleniùs satisfaciendum, illi manifestum fajat, se paratum esse iurare, & voluntarie agnofere omnes illas Iuramenti partes, & claufulas, u ua mua aliquo modo ad ciuilem, & temporalem oedientiam sua Maiestati debitam spectant, X quem agnoscit esse suum verum, ac legitimum Regem, & omnium suorum Dominiorum Dominum supremum; illique omnem illam obedienjam fe iureiurando polliciturum, quam vllus vnquam Catholicus buius Regni subditus praterii temporibus ante Henrici octavi à Romano Pontifice defectionem, Regisuo legitimo iureiurando promisit, aut quam Subditus quicunque extraneus cuicunque Catholico Principi debet,

Mique iurare tutà conscientià potest.

8. Sed primò hæc via præsentem quæfionem, An scilicet hoc juramentum sit illicitum, fideique Catholicæ repugnans, necne, nullo modo dilucidat. Quid enim refert ad probandum in iuramento isto aliquid præter ciuilem obedientia contineri, vel non contineri, quòd Catholici ea omnia, quæ adciuilem obedientia in generali spectant, libenti animo iurare voluerint? Deinde iurabunt quidem Catholici omnes in generali, Regem lacobum este legitimű Regem nostrű, & supremum Dominum in temporalibus, illiq; obedientiam promittent, sed in particulari, ad quantum temporis spacium Rex erit futurus, illique obedientiam se præstitu234 DISPUT. THEOLOG. Cap.9.

Pontificem in suis Breuibus ita declarasse, sed nobis adhuc incognitum est, quænam sint illa multa, quæ sidei Catholicæ atque animarum saluti ita apertè repugnét, quæ que si P. Parsonius, vt Catholici Angli expectabant, declarasset, quæstionem hans satis quidem clarè elucidasset. Sed de istis Breuibus inferiùs d plura dicemus.

d Cap. leq. fect. 2. e Pag. 15, nu. 25.

8. Tertium, inquit, e argumentum ex lite. ris Card. Bellarmini desumitur, qui postquam naturam huius Iuramenti cum alijs viris docii diligenter expendisset, idcirco illicitum esse existimat, quod ex rebus temporalibus, & spiritualia bus, ciuili nempe obedientia, & Pontificia poteflatis abiuratione, artificiose componatur. Sed hæc via non est clarior, sed obscurior potiùs quàm præcedens; nam licet Card. Bellarminus illud quidem affirmet, id tamen, vt ex supradictis constat, rationibus adeo debilibus corroborat, vt eos, qui luramentum licitum esse, nihilque Catholicæ fidei repugnans continere opinan. tur, in sua opinione potius inde confirment, quam ab ea villatenus dimoueant. Vide criam quæ superiùs diximus cap. 7. fec,2.nu.13.

7. Quarta via, quam iste Author ad hanc quæstionem elucidandam excogitauit, est alterius Iuramenti esformatio, vt scilicet quilibet Anglus Catholicus ad Maiestati sua qua ciuilem suam sidelitatem tam vehemente

DE yrget, p ciat, fe p Gere on qua ali bedient quem d Regem, num fu tiam se quam (tis tem Pontifi rando extran Mique

Rione illicit necne refert liquid neri, vomni nerali erint? omne gitim minu tiam quant

turus

IÓ

10

i

li-

2

ed

o-d.

a-

us

U

0-

n.

ıt.

7.

nc est

cea

14

ter

et

greet, pleniùs satissaciendum, illi manisestum saciat, se paratum esse iurare, & voluntarie agnosere omnes illas Iuramenti partes, & clausulas,
qua aliquo modo ad ciuilem, & temporalem obedientiam sua Maiestati debitam spectant,
quem agnostit esse suum verum, ac legitimum
Regem, omnium suorum Dominiorum Dominum supremum; illique omnem illam obedienquam Catholicus buius Regni subditus prateritu temporibus ante Henrici octavi à Romano
Pontifice desectionem, Regi suo legitimo iureiutando promisit, aut quam Subditus quicunque
extraneus cuicunque Catholico Principi debet,
Wique iurare tutà conscientià potest.

8. Sed primò hæc via præsentem quæflionem, An scilicet hoc juramentum sit illicitum, fideique Catholicæ repugnans, necne, nullo modo dilucidar. Quid enim referr ad probandum in iuramento isto aliquid præter ciuilem obedientia contineri, vel non contineri, quod Catholici ea omnia, quæ adciuilem obedientia in generali spectant, libenti animo iurare voluerint? Deinde iurabunt quidem Catholici omnes in generali, Regem lacobum esse legitimű Regem nostrű, & supremum Dominum in temporalibus, illiq; obedientiam promittent, sed in particulari, ad quantum temporis spacium Rex erit futurus, illique obedientiam se præstitu-

9. Tertiò, Rex noster Serenissimus ni. hil aliud in hociuramento contineri contendit, quam ciuilem obedientiam, &fidelitatem illam temporalem, quamextranous quicunque Subditus, fi Princeps iustis de causis illam ab eo exigerer, iurare tutà conscientià potest, & debet. Immò nihil aliud reipla ab Anglis suis subditis in hoc iuramento efflagitat, quam quod Regnum Francia Regi suo Christianissimo debitum esse publice profitetur: nempè, non posse Papam Regem Franciæ suo Regno prinare, & non obstantibus monitionibus, excommunicationibus, vel interdictis, que per Papam ferri possunt, Subditos tamen obedientiam pro temporalibus debitam Regiprastare teneri, neque in ea per Papam dispensari, aut absolui posse. An forsan P. Parsonius, si in viuis iam esset, etiam affirmarer, hanc assertionem fidei, doctrinæque Catholicæ repugnare co quòd quædam contineat, quæ ad limitationem Summi Pontificis tendunt, aut cum Card. Bellarming affereret, eam ex re spirituali, nempe potestatis Pontificia abnegatione compositam esse?

10. Postremum denique argumentum quòd

guod P mandu aio illa is rela videtur

liinde.

11. V nus, Cur quòd fi nus h di ur, mix denim. um non u, scilice quis re untaria ia simpl Inumqu im quo n appre um qui undum

> nquan ium boc bic est e halibu st volus

mim act

unc; p um ma nerciun

mod P. Parsonius ad iuramentum impumandum quasi obiter adducit, est obieioilla in principio huius Sectionis à nois relata, de qua tantopere sibi cóplacere idetur, vt in Maiestatem suam insultanliinde, vt videbimus, occasioné arripiat.

11. Vt igitur huic obiectioni fatisfacia.

6

n

,

1

1

C

nus, supponendu inprimis est ex S. Thomas quod ficut Philosophus & & Gregorius Nysse jus h dicunt, huiusmodi qua permetum agun- f 12 22. q. & ur, mixta funt ex voluntario & involuntario: ar. 6. gLib.3. Ethic denim, quod per metum agitur, ni se considera- cap. 1. um non est voluntarium, sed voluntariumin ca- h Lib. 5 do homine cap. isscilicet ad vitandum malū, quod timetur. Sed z. iquis recte confideret magissunt huiusmodi vountaria, qua inuoluntaria, sunt enim voluntaia simpliciter, inuoluntaria aut esecund u quid. Inumquodg, enim simpliciter esse dicitur secun um quod est in actu, secundum autem quod est n apprehensione non est simpliciter, sed secunum quid; boc autem quod per metum agitur, seundum hoc est in actu, secundum quod fit. Cum nim actus in singularibus sint, singulare autem, nquantum buiusmodi est bic & nunc; secunim boc, id quod fit, est in actu, secundum quod he est & nunc sub alijs conditionibus indiniwalibus: Sic autem in hoc, quod fit per metum, Hvoluntarium, in quantum scilicet est hic & unc : proyt scilicet in hoc casu est impedimen-

um maioris mali, qued timebatur, ficut proiectie percium in mare fit voluntarium tempore tem-

pestatis, propter timorem periculi: Vnde ma nifestum est, quod simpliciter voluntarium es vnde & competit ei ratio voluntary, quia prin pium eins est intrà, sed quod accipiatur id, quo per metum fit, yt extra hunc casum existen prout repugnat voluntati, hoc non est nift fecun dum rationem tantum; & ideo est involuntari um fecundum quid, id est, prout confideratur ex trabunc casum existens. Hactenus S. Thomas

12. Ex his ad obiectionem facile Re sponderur. Cum enim ea, quæ ob merun fiunt, plus de voluntario, quam de inuo luntario participent, & propterea simpli citer voluntaria dici debeant, eo quò tum actu à voluntate eligantur, tum etiam quia omnes actiones à fine potissimum denominantur, finis autem harum actio num, quæ ob metum eliguntur, qui el ad maius malum euitandum, est magis voluntarius, & expetendus; proinde a ctiones ipsæ simpliciter, & absolute voluntariæ dicendæ funt, iuxta vulgatum illud Axioma, Denominatio fit à maiori parte, aut etiam à prademinante. Atque italex aliqua à maiori parte Concilij, aut Parliamenti lata, ab ipío Concilio, aut Parlia mento absolute lata dicitur. Ex quo consequitur, quòd tametsi concederemus, quosdam Catholicos, partim quia moralem huius Iuramenti bonitatem non percipiunt, aut partim ob aliquem alium

huma-

huma

dum i

ita qui

lent, menti

Sub po

non fi

iuram

ximis

funt, S. Tho

rie re

vt inf

eft, qu dialifi

volun tia, d

luscip

conce

pore to xta do

uolunt luntar

fider At

ycere, illa N

latis i

tis [F

tifice

13. fum,

DE ÎVRAM. FIDELITAT. 239

humanum respectum ad illud suscipiendum timore pænæ impellantur, atque ita quadamtenus illud fuscipere non vellent, videlicet sub conditione, si iuramentum illud ex decreto Parliamenti sub pœnis tam grauibus illis impositum non fuisset, de facto tamé, lege iam lata & juramento illis oblato, quod absque maximis incommodis reculare non polsunt, illud hic, & nunc ob rationem ex S. Thomaallatam, cordialiter, & voluntariere quidem verasuscipiunt. Quinimò, vt inferiùs clarissimè i apparebit, nemo Nu.30. eft, qui si voluerit, hoc iuramentum cordialissimè, libentissimè, & admodum voluntariè absque vlla omnino renitentia, displicentia, timore, vel coactione suscipere non possit.

ns

in

ri

X

46

e

111

10

li

99

m

111

10-

ef

gis

24

0-

ım

47-

ex

ia-

ia

n-

18,

0-

on

ım 1a13. Quapropter non satis mirari pos- kNu.29. pag.

sum, ob quam causam P. Parsonius cum concedat protectionem mercium in mare tempore tempestatis ob metum submersionis esse iunotationem Catholicorum Theologorum inuoluntariam solumex parte, & simpliciter voluntariam, eo quòd circumstantius omnibus consideratis demum resoluit melius esse merces progicere, & seipsum liberare, nihilominus, ve
illa Maiestatis suæ verba, tanquam non
satis interse cohærentia, redarguat dicentis [permultos suos Subditos erga Pontisicem benè assectos, tam Sacerdotes,

14. Sed inprimis, nifi turpiter æquiuo. care velimus, & aperte falsum, & Catholicorú Theologorum doctrinæ repugnans, atque etiam in fide erroneum est, afferere. quod libertas per merus compulsionem ex toto tollatur, cum, non obstante metu. plenam, & perfectam habeamus libertatem, quamcunque voluerimus partem, quæ præponitur eligendi; nam alioquin qui ob metum illicita quævis perpetraret, à peccato liber esset, cum iuxta P. Parsoni doctrinam

fabula reperiatur. Hæc P. Parsonius.

logi o 15. Theol tas eft Apolto bertas : lius libe tas à fe ficiæ (cati lik oftol litia, 8 uiftis i ando quâ qu ua A ur à se fliorun nomo

miseri

lenit

imif Juâ qu

ofisti

osicis

dum r

doctri

aam 1

pecca

khæc kad c doctrinam non habeat plenam, & perfestam libertatem, quæ tamen ad grauiter peccad um necessariò requiritur, vt Theologi omnes vnanimi affenfu fatentur.

15. Quatuor igitur libertatis genera à Theologis affignari folent: 1 Prima libertas est, qua quis est liber à peccato, de qua i Instit, lib.r. Apostolus ait, m vbi Spiritus Domini, ibilibertas; & Christus in Euangelio, " Si vos filius liberauerit, vere liberi eritis; & hæc libers tas à servitute peccati liberat, & servos iulitiæ facit, ficut è conuerfo feruitus pectati liberos iusticiæ facit, iuxta illud Apostoli, o Liberati à peccato serui facti estis iulitia,& iterum, Cum ferui effetis peccati liberi fustis institue: arque hanc libertatem pecando homo amisir. Secunda libertas est, quâ quis liber est à miseria, & pæna, de jua Apostolus ait, P Et ipsacreatura liberabiur à sernitute corruptionis in libertatem gloric fliorum Dei : hancque libertatem habuit homo ante peccatum, quia omni carebat miseria, & nulla tangebatur molestia, & lenius habebit in futura beatitudine, vimiser esse no poterit. Tertia libertas est, juâ quis liber est à necessitate, que q; in hoc ofiltit, vt ea causa dicatur libere agere que ositis omnibus conditionibus ad agenum requisitis possit agere, aut non agere. khæc libertas ad peccandum requisitur, Kad quamliber actionem, quæ laudem,

0-

11-

24

e le

110

OTA

cet

um

10.

lia

75,

re.

m

tu

ta-

n,

in

et,

ony ami

l Vide Magistrum in 20. dift. 25.& Azorium tom. cap. 2. m 2. Cor.3.

DISPYT. THEOLOG. 242

vera religione cap. 14.

aut vituperium, proæmium, & pænam Tom, I. de meretur, iuxta illud S. Augustini 9 de Lucifero loquentis, Si necesitate id fecisset, nullo peccati vinculo teneretur. Atq; hæc libertas in omnibus est siue bonis, siue malis, & à necessitate, vt ait Magister, tu ante peccatum, tum post, aque liberum est nostrum arbitrium.

16. Quarta libertas est, quâ quis à vio. lentia liber esfe dicitur, ratione cuius libertatis nulla creatura fine rationalis, fiue rationis expers, in aliqua actione vim pati dicitur, nisi actio illa ab aliquo externo principio contra naturalem illius propensionem proueniat; vt descensio la. pidis deorsum à violentia libera est, quia ab intrinseca, & naturali lapidis grauitate dimanat; sed proiectio lapidis sursum est planè violenta, quià ab externa proijcientis impressione contra naturale lapidis pondus, & inclinationem procedit.

17. Ita etiam homo iuxta communem omnium Theologorum, & Philosophorum sententiam, in omnibus illis actionibus voluntatis, quæ non ab exteriori principio contra illius voluntatem efficiuntur, à violentia, seu coactione liber esse dicitur. Atque hoc genus violentiæ, seu coactionis, cum actionem non ex parte tantum, sed ex toto inuoluntaria reddat, in actionibus voluntarijs reperiri non potest. Neque potest voluntas nostra in

prijs rem lenti aliqu volu non nem nus e posse v bus, 1 lunta li, no alioqu lia ad berta aliæ berur te,& 1

18. ritò I vellic hoc in non e næ, 8 illud merca tum v proije dimu

tariè,

cari p

pro

prijs suis actionibus, vt velle, aut nolle rem aliquam sibi propositam, hac violentia cogi, quia eodem tempore, quo ad aliquid volendum contra fuum velle, feu voluntatem cogeretur, simul vellet, & non veller, quod apertam contradictionem involuit. Certissimum nihilominus est, vt recte advertit Azorius r, flecti 10. 1. Initit. posse voluntatem magnis precibus, persuasioni- finem. bus, terroribus, & minis incusis, & tune voluntas vulgo dicitur trahi, atque adeo compelli, non quia vere, & proprie sit vis, sed quia alioqui voluntasnon vellet, nisi hac & alia similia adfuissent. Atque hæsunt generales libertatis acceptiones, ad quas quæcunque aliæ libertates in particulari, vt esse liberum ab ægritudine, à carcere, à fervitute, & metu, & sexcentis huius modi revocari posfunt.

).

1-

i.

m

X-

us

2-

iia

a-

m

ij-

11

m

0-

0-

ori

ci-

fe

feu

rte

at,

on

in 104

18. Ex his facile perspici potest, immeritò P. Parsonium verba illa suæ Maiestatis vellicasse, nempe, quod permulti Catholici hoc iureiurando se libere obstrinxissent, cum non obstante, quòd meru duntaxat pœnæ, & Regiæindignationis incurrendæ illud fuscepissent (ad eum modum, quo mercatores tempestatis tempore ob metum vitæ deperdendæ bona fua in mare proijciunt,) verissimė tame, vt iam ostendimus, dici possit, eos cordialiter, volunriè, atque etiam liberè (tametfi hæç vox

244 DISPVT. THEOLOG. Cap.9,

[liberè] in iuramento non habeatur) de facto illud suscepisse, quemadmodum vox hæc liberum seu perfecte voluntarium, tùm à Theologis, tùm in communi modo lo.

quendi vsurpari solet.

19. Et tametsi in aliquibus aliquid iL bere agere, idem fignificet, quod non ob metum illud operari, hoc tamen non omnibus operationibus commune, fed quibuldam tantum, vrpote donationibus,& gratuitis munerum largitionibus proprium, & peculiare est, ad quorum substantiam hec particularis conditto requiritur, vt gratuitò, liberaliter, absque meru, coactione, aut interna displicentia fiant, in quo sensu libere idem plane quod liberaliter significat: sed propria, & vsitata libertatis acceptio, vt Theologi, & Philosophi libertatem sumunt, non alia est præter quatuor præcedentes, quasex Azorio affignavimus: Quæ libertas five à necessitate, five à coactione (nam reliqua duo libertatis significara ad rem nostram non pertinent) quantumvis per metum aliquantulum di minuatur, non tamen omnino tollitut, aut ita diminuitur, quin actiones, quæ ob metum fiunt, plus de voluntario, & libero, qu'àm de involuntario & non libero habeant, & proptereà absolute, & simpliciter ex doctrina Aristotelis & Theologorum, teste etiam P. Parsonio, voluntarie, & liberè

liber cuè c præfa

20 gume queil ftrem sensu gnitio dami defid iuspe pere, liter, præc citè, t quod que p nè sat comp iuran possit recog mèco absqu

quis n berri

facere

cuius

nestat

fa.

XC

m

0.

lis

ob

n-

ii-&

ri.

n-

ır,

in

li-

ahi

2-

a-

i-

t) di

r,

ero

1-

0-

liberè factæ esse dicuntur. Ex quo perspicuè constat, hanc primam Responsionem præfatæ obiectioni abundè satisfacere.

20. Veruntamen, vt huic P. Parsonij argumento luperabunde latisfaciamus, atque illius debilitaté clarissime commonfremus, demusilli disputationis gratia, fensum illorum verborum, Hancque recoenitionem facio cordialiter, & voluntarie, addamus etiam libere, effeillum, quem iple desiderat, videlicet, me, ob nullum alicujus pæng metum, hoc iuliurandum lulcipere, Respondemus secundo, & principaliter, (supposito, quòd reliquæ omnes præcedentes huius iuramenti claufule licitè, tutaque, conscientia suscipi possint, quod in præsenti supponendum est, quod que præfatis omnibus objectionibus plene sarisfaciendo sufficienter meo iudicio comprobavimus) neminem esse, qui hanc iuramenti claufulam tutò fuscipere non possir, arque adeo verissimè iurare, se hanc recognitionem, atque agnitionem maximè cordialiter, voluntari è, ac liberrimmè absque vllo planè metu, aut displicentia facere, si ad eam faciendam non pænæ alicuius metu, sed ob probitatem, atque honestaré huius actionis syncere inducatur.

21. Annon, obsecto, sieri potest, vt aliquis maximè cordialiter, voluntariè, & liberrimè ob Dei duntaxat amorem, & non ob pænæ timorem, eius præcepta seruet, tameth pænæ gravissimæ ea violantibus à Deo constitutæ sint? Annon ex lege Dei teneamur, ipsum ex toto corde, ex tota anima, & ex omnibus viribus, id est cordialissime, maxime voluntarie, & liberrime diligere, & nihilominus Deus sempiterna gehenne tormenta preter cœlestis Regni amissionem eum non diligentibus præparavit? Nonne cælefti Regno privari, arque in horrendum inferni carcerem cum Domonibus in perpetuum detrudi, graviora funt pondera, quàm momentanea libertate, & bonis quibul dam transitorijs ad breve tempus spoliari? Ob quam igitur causam non possum ego hoc fidelitatis iuramentum, polito quod fit licitum, cordialiter, voluntario & libere suscipere, tametsi sub pæna libertatis, & temporalium bonorum amilfionis ex decreto Regis mihi imponatus æquè ac, debitam servando proportionem, possum toto corde Deum diligere, eiusque mandatis voluntarie, ac libere obtemperare, quæ tamen non servantibus Rex cœlestis multo acerbiora supplicia in facris literis comminatur?

gnantia est, qui cquid dixerit P. Parsonim quin maxima potitis est coherentia inter hac duo, quòd pænægravissimæillis, qui

et que

quæ

met

bet

ben

tum

& d

non do po timi bus 1 nam que l Parl men rie, C affig mæ unt, bus aut j non mer

DI

hoc i

lege !

nus,

illaru

poffi

timo

tem ;

.9.

let,

ous

ege

ex

eft

li.

eus

œ-

ili-

Re.

rni

tu-

àm

us

ia.

ım

ito

iè,

li.

il.

ur,

0-

re,

re

li-

lj.

u-

1601

eř

uİ

& debet.

hoc iuramento se obstringere abnuunt. lege Regia constituantur, & nihilominus, quòd iuramentum istud absque vllo illarum pœnarum metu suscipi à quovis poffit, fi nimirum non ob vllum fupplicij timorem, sed ob facti duntaxat honestatem, ad illud suscipiendum moveatur, non tam quærens iuramentum præstando pœnas iHas evadere, quam iusto legitimisui Principis imperio obedire in rebus illis, in quibus ipse imperandi plenam, & legitimam potestatem habet. Atque hoc potissimum videtur esse Regis, & Parliamenti institutum, dum istud iuramentum his verbis, cordialiter, & voluntarie, concludunt, (cuius rationem infrà * * nu. 5. aflignabimus) vt tametli pænæ gravissimæ in Subditos, qui illo obstringi renuunt, constitute fint (vt in omnibus legibus, quæ rem magni ponderis iubent, aut prohibent, fierisolet (Subditi tamen non ob illarum pænarum metum, sed merè, & syncerè ob probitatem actionis, quæ lege præcipitur, isto iureiurando semetiplos obligarent, quod devotus quilibet Subditus, & erga Maiestatem suam benè affectus, qui hoc juramentum licitum esse existimat, licitè præstare potest,

23. Nam vt recte observant Gabriel Vasquez, & alij Theologi ex Aristotele t ad hoc, 1.22. disp. st. 27. cap. 7. & vt actus virtutis fit moraliter studiosus. diip.8: . C 5. \$2,Eth.car.4

non solum requiritur, ve sit circa bonum, obiectum, fed debet directe ferri in ipfam obiecti honestatem propter ipsam, non propter alium finem, vel propter aliam rationem motivam. Nam alioquin, fi quis exercet opera virtutum, vt iustitiæ, aut temperantiæ, non intuitu iustitiæ, aut temperantiæ, sed ob alium finem, vtpura ob lucrum, vanam gloriam, pænæ metum, sut aliud quodcunque motivum, facieriusta, aut temperantia, ait Aristoteles, sed non iuste, aut temperanter, neque ob illas actiones vir iustus, aut temperans reputabitur Quod Aristoteles explicat hoc exemplo : Aliud enim eft, inquit ille, facere aliquid Grammaticum, & Grammatice: nam fi quis casu, vel alio suggerente, orationem aliquam recte componat, nullam Grammatica artu noti. tiam habens, facit quidem Grammaticum, sed non Grammatice; at verò si ex arte illam componat, facit Grammaticum, & Grammatice, quia sciens, & ex arte, qua in ipso est, illam facit. Si. cut autem in artibus artis peritia requiritur, ve aliquid artificiose feu secundum artem fiat, ita iuxta Ariflotelem in virtutibus studiosa intentio (nam ad virtutes, ait ille, cognitio, parum, aut nihil valet) actum ob virtutis amorem exercendi necessaria eft, vt opus studiose, seu secundum virtutem fiat.

DE I 24.

mas, 4/ quod fit audd ha duplicat oulatun duntur teftas , & hoc n duntur iusti,& direct idem pœnæ virtut dirigu comp lege e Augu est in l fecuna move

> 25 clud Coniu praft.

vand

inter

vadis

DE IVRAMEN. FIDELITAT. 249

24. Quocirca, vt recte docer S. Tho- "14 22, 9.96, mas, " ficut lex de ratione sur duo habet, primo, and fit regula humanorum actuum, fecundo, gudd habeat vim coactivam, ita potest aliquis dupliciter effe legi subiectus, vno modoficut regulatum regula, & hoc modo omnes illi, qui subduntur potestati, subduntur legi, quam fert potestas, alio modo sicut coactum subditur cogenti, & hoc modo homines virtuofi, & iusti non subduntur legi, sed soli mali. Ac fi dicat, homines iusti,& virtuoli subduntur legi,quoad vim directivam, sed non coactivam; seu quod idem est, iusti legem observant non ob pænæ metum, vt impij faciunt, sed amore virtutis, in qua ex vi legis præcipientis diriguntur, & non ad quam metu pænæ compelluntur, adeo vt in lege, non sub lege effe dicantur : Aliud enim est, inquit S, Augustinus, z esse in lege, alind esse sub lege; qui * Tom. 8. in illud Pfal. 1. est in lege, secundum legem agit, qui est sub lege, Sed in lege dosecundum legem agitur, ac si diceret, agitur, mine &c. moverur, & compellitur ad legem observandam vt servus. Et hanc differentiam inter bonos, & malos in legibus obser-

ţ

ţ

•

79

4

4

.

n

C

n

2

Oderunt peccare boni virtutu amore, Oderunt peccare mali formidine pænæ.

vadis, recte declaravit Poeta illis versibus.

25. Igitur, vt hanc Responsionem concludamus, falsum est, quod affirmat P. Parsonius, y non aliam libertatem in hociuramento y nu. 29. cit. prastando reperiri, quàm est in mercatore, qui

9 5

tempestatis tempore bona sua ob metum, ne submergatur, in mare projeit. Sola enim ratio. ob quam iste movetur ad bona sua proijcienda, est ad periculum submersionis devitandum, quod si non effer, bona sua proijcere illi omnino displiceret : sed sola ratio motiva, quæ fidelem subditum, & erga suam Maiestatem benè affectum, ad se Iuramento isto obstringendum im pellere debet, non est timor pænarum, fed amor iusto, & honesto Principis sui imperio obsequendi, cui obedire paratus est, tametsi nulla pæna legem suam violantibus imponeretur. Comparatio Patris Parsony inter susceptionem huius su ramenti, & proiectionem mercium in ma re ob merum submersionis, satis quidem apta, & idonea effet, si iuramentum istud ex se illicitum effet; tunc enim solus panarum, & indignationis Regiæ incurrendæ timor Subditos ad illud fuscipiendum movere poffer, sed nisi hoc priùs probetur, quod sanè præcedentes obiectiones hactenus no comprobarunt, non magna cohærentia in istius Authoris discursu reperitur, neque præfata eius obie ctio contra hanc claufulam iuramentifa Etaillud illicitű essevllatenus commonstrat. Quòd si non obstantibus ijs omnibus, quæ diximus, reperiatur aliquis, cu ilto iureiurado obstringi omnino displiceat

ceat,
fiea,
gere,
clarif
nihil
confe
lunta
feu po
26
tior R
ditis
iftud

legib obser citus præce ad pa

rent,

liter,

præci

dam l exteri ment

tatun quo a tem [

cianti dienti tation

tutus & sang

fter,

io, ij-

ua

0-

m,

m,

n.

m,

fui

us

io-

a-

Iu-

na

em

ud

œ-

ur-

pi-

iùs

ie-

101

di

ie

i fa-

on-

ni

cul

pli

eat

ceat, ipsemet viderit; satis est, posse cum, sea, quæ diximus, oculo attento perlegere, & æquo animo perpendere voluerit, clarissimè perspicere, iuramentum istud nihil falsi, aut illiciti in se continere, & consequenter posse eum cordialiter, voluntariè, liberè, & absque omni coastione, seu pænarum metuse se illo obligare.

26. Denique multo maior, & vrgentior Regi, & Parliamento ratio erat Subditis præcipiendi,vt potius Iufiurandum istud cordialiter, & voluntarie susciperent, quam vt cæteras Regni leges cordialiter, & voluntarie adimplerent; quoniam præcipuus finis, & intentio Regis in alijs legibus sanciendis est, vt solum exterius observentur, neque ipse multum est sollicitus, quo animo aliquis, quoue affectu præceptis eius externis obtemperet, cum ad pacem publicam exterius conservandam lufficere arbitrecur, quòd leges ipfius exterius custodiantur: Istud autem iuramentum ea potissimum de causa excogitatum est, vt Rex experimentum faciar, quo animo Subditi, in ijs, quæ ad fidelitatem spectant, erga Maiestatem suam afficiantur, ve ita de eorum constanti obedientia securus, & à futurarum conspitationum periculo, quantum fieripotest, tutus reddi queat. Opiniones enim furiosa & sanguinaria, vt optime dixit Rex no-Rer, 2 coniurationem etiam sanguinariam, Monitoria principio.

nen longe à qualis erat nitrati pulveris. Et propterea necesse erat, ve Subditos omnes compel. leret, ad fingulas huius Iuramenti fideli. tatis claufulas non folum ore tenus, verùm etiam syncerè, ex corde, voluntariè, vereque ex animo suscipiendas,

Atque hæc de precipuis obiectionibus, quæ contra particulares Iuramenti claufulas fieri solent, dicta sufficiant, Reliquum iam est, ve pari modo potissima argumenta, que contra Iuramentum in generali obijci consueverunt, diligenter examinemus.

CAPVT X. & Vltimum. SECTIO Prima.

«InRespons. ad Apolog. pag. 7. & 23. # Nu. 2.15. € Pag. 47.

1. Primdigitur Card. Bellarminus, 2& Lesius, byt & Anglicus eius Recapitulator recenset, adversus Iuramentum in generali obijciunt, quòd etiam ex sententia Regis & Parliamenti, & ex fine, cuius gratia iuramentum istad excogitatuest, concludi possit, quòd non contineat solam civilem obedientiam, & temporalem fidelitatem, vt sua Maiestas prætendit, & fub cuius colore illud Catholicis imponit. Hæc igitur tota sui argumenti vis & substantia est.

2. Illud iuramentum non potest ex sententia corum solam temporalem fidelitatem continere, quod ab illis solum excogitatum est, ad de-

lecusar ulo ipf mcitu

tegena es, fed

olum t

mendo

ia Reg tempor

Ma

otest i

endos es, qui

ue Po

nediur egende

uè con

is Rec atem ?

ari ap

3. 1

etège lecus

gia pr ard.B ur. Pro octura am no caufi.

gia aff

uius Iu

tegen-

tegendos, & reprimendos Pontificios Recufanes, sed hoc iuramentum à Rege, & Parliamento solumexcogitatum est ad detegendos, & reprimendos Pontificios Recusantes, ergo ex sentenia Regis & Parliamenti hoc iuramentum solam temporalem fidelitatem continere non potest.

rea

el.

li-

7e-

iè,

us,

lu-

li.

ar-

ge-

X.

tor

ge-

tia

ra-

n.

am

fi-

. &

00.

8

en-

nti-

de-

Maior propolitio clara est, quoniam non ovest illud iudicari esse aptum medium ad detendos, seu manifestandos Pontificios Recusanas, quòd aquè commune est Protestantibus, atque Pontificios Recusantibus, alioquin non esse medium aptum ad hos potius, quàm ad illos dengendos, sed temporalem sidelitatem iurare anuè commune est Protestantibus, atque Pontisique Recusantibus; ergo iurare temporalem sideliatem non potest à Rege, & Parliamento iudiari aptum medium ad detegendos Pontisicios tecusantes.

3. Minor evidenter constat, tum ex tiulo ipsius Decreti; in quo iuramentum istud
mitum est, qui est Decretum ad meliùs
etegendos, & reprimendos Pontificios
lecusantes; tum ex Rege ipso, qui insua Apogia pro iuramento sidelitatis idipsum, vi ex
lard. Bellarmino videbimus, affirmare videur. Probamus, inquit Card. Bellarminus, d d Loco citas
ciuramentum tantummodò civilem obedienioam non attingere subditorum erga Principem
causis merè temporalibus, vt Rex in sua Apogia affirmat: Primum ex Edicto Regio, in quo
uius luramenti formula continetur at que pra-

scribitur. Namtitulus Edicti hic est, Ad dete. gendos, & reprimendos Papistas, Cur non dicitur ad detegendos, & reprimendos rebelles, nisi quia finis, cuius gratia excogitatum est iuramentum, non est detectio negantium ciuilemo bedientiam, quod rebellibus convenit, sed detectio negantium Primatum spiritualem Regis, & confitentium Primatum spiritualem Summi Pontisicis, quod Catholicorum, quos vos Papistas appellitis, proprium esse dignoscitur. Addo postremo censirmationem ex verbis huius Authoris, nem

e Bellarmin. loco lut.pag.

confirmationem ex verbis huius Authoris, nem peipsius Regis; quamvis enim millies repetierit, non contineri nisi ciuilem obedientiam, tamen pag. 88. excidit illi, hoc iuramentum insitutum esse, quo populus arceretur, ne ita alti
amarum illud poculum ebiberet Antichristianarum scortationum. Quid enim vocare solent
Aduersary Antichristianas fornicationes, nisi
venerationem Pontificia potestatis? Non ergo
sola ciuilis obedientia, sed etiam detestatio spiritualis obedientia hoc suramento continetur.

f Pag. 13. & feq. 4. Huic obiectioni iamdudum tam copiosè, & abundè satisfactum est in Tormra Tortif seu in Responsione ad Card. Bellarmini librum aduersus Regis Apologiam prosluramento sidelitatis sub Matthei
Torti nomine tunc evulgatum, vt mirum
sit, qua audacia eruditus Lessus, si prædictam eius Responsionem viderit, & præsertim Anglicus Lessij Recapitulator, (qui
cum eo tempore, quo Responsio illa edi-

ta est i mile e nuò ta

nudo iftud 1 Verun non fo totum cul du gulam debui mente am fua ciuile e aliqua dere,) nem, c mentu oræ oc

planè 6. Ir multa Bellarn tum p

rum o

randi

ption derego Recul

necibi

ta elt

e.

on 555

4.

0-

tio

11-

ti-

el-

mo

m 10-

4

Qi-

lte

ia-

ent nisi

71-

0. Illel-

gi.

hei

ım

di-

æ.

ui,

dia

elt

ta est in hoc regno degerer, eam, vt verisimile est, & viderit, & perlegerit) illam denuò tam nudè inculcare aufifint.

5. Totaigitur huius argumenti visin nudo Edicti titulo, in quo Iuramentum istud præscribitur, duntaxat fundata est. Veruntamen, fi Card. Bellarminus, & Lesius; non folum Edicti titulum, verum etiam torum Edictum inspexissent, (quod procul dubio iuxta receptam legis ciuilis regulam, in primo capite * relatam, facere debuissent, priusquam vel de toto Iuramento, vel de aliqua eius parte sententiam fuam protulissent, propterea quod ininile est, ait lex, & nist tota lege perspecta vna & Leg. Inciule ff. de legibus. diqua eius parte proposita iudicare, vel respondere,) clarissime intellexissent, quem finem, quodque institutum Rex, & Parliamentum in hoc Iuramento excogitando præ oculis habuerunt, & quòd hæc ipforum obiectio ex fine, & ratione Iurifiurandi desumpta vana, frivola, & nullius planè momenti sit.

6. Inprimis enim constat, in hoc Edicto multas leges sancitas esse, & ipsemet Card. b Pag. 3.4. Bellarminus h quatuordecim enumerat, qua um pars longe maior ad Iuramenti fusceptionem nequaquá pertinet, sed solum ad detegendos, & reprimendos Pontificios Recusantes in rebusad Religionem pertinétibus spectar, & propterea titulus ipsius

Edicti optima ratione eo modo inscribi poterat, nomenclatura ex maioti patte corum, quæ in Edicto continetur, desum pta, iuxta illud vulgatum, Denominatios ex maiori parte. Quapropter ex ipsius Edicti titulo non potest solidum aliquod peti argumentum ad probandum, ipsium suramentum, quod minima pars est corum decretorum, quæ in illo Edicto continentur, excogitatum esse, vel ad detegendos er reprimendos Pontificios Recusantes vel aliquid amplius, quam ciuilem obedientiam in se comprehendere.

7. Verum, fi Card. Bellarminus non folum totius Edici titulum, sed etiam ipsiusmet decreri, de luramento suscipiendo proæmium, quod illius titulum implicitè includit, diligenter attendisset, facillimè perspexisset, quinamerat finis, cuius gratia Iuramentum istud à Parliamento confectueft; his enim verbis proæmium ad luramentisusceptionem stabiliendam expresse continerur: Atg, ad melius dignoscendum, quo animo Matestatis sua subditi, quol ad eoru fidelitatem, & debitam obedientiam for Etat, affecti maneant, eadem authoritate etian decernatur &c. Hæc igitur vera Regis,& Parliamenti in hoc luramento excogitando mens, institutumque erat, ad experimentum capiendum, quinam Catholici fideles subdiri, & quinam perfidiel-

blura Papif n reb blqu penitt atis i 8. Se nfirm opet tud a dient illeru nque es ac ur fe ead o icios

id fui

it,ego

Card.

rater

ur tit

etege

lamn

DE

fent.

mani

lita, v

& abi

is Ec

Prote

Tent.

rte

li.

08,

es

)Ç.

Co.

fi.

do

ci. Ili.

ius

10

um

am

200

uod

pe-

iam ,&

gi

ex.

hoi el.

enti

bi fent. Non deerant illis media aperta, & manifesta alijs legibus iamdudum stabilita, veputa luramentum Primatus Regij, & abnegatio Primatus Pontificij in cauis Ecclesiasticis, atque decreta de templis Protestantium quouis menseadeundis,& lu plura alia ad deregedos Catholicos, quos Papistas, & Pontificios Recusantes vocat, m n. in rebus, quæad Religionem pertinent, blque eo, quòd medium tam ineptum,82 penitus infufficiens, quale est istud sideli-

aris iuramentum, meditarentur.

8. Secundò, vt euidenter appareat, quàm nfirma fit hæc ratio ex nudo Edicti tituo petita ad probandum, Iuramentum itud aliquid amplius, quam ciui lem obedientiam attingere, verum efto, quod ifti flerunt, titulum non folum ipfius Edicti, n quo tamen, ve iam diximus, plures lees ad Religioné pertinentes continenur fed titulum etiam ipfius Iuramenti efead detegendos, & reprimendos Pontiicios Reculantes, quid tamen hinc rectè d luramentum improbandú inferri polit,ego penitus non video. Quod fi quærat Card. Bellarminus, fi turamentum istud nibil rater civilem obedientiam attingat, quare igiurtitulus luramenti instribitur, ad detegenos, & reprimendos Papistas, & non petius ad etegendos rebelles, eofque,qui ciuilem obedien. lamnegant, quad rebellibus proprium est? Huic

quæsito tum ab ipso Parliamento, tum Rege nostro Serenissimo abunde satisfa. Etum effe facile quiuis perspicier, qui verba Parliamenti titulum Edicti proxime sequentia, Regisque Apologiam vel oscitater perlegerit. Et quoniam Edicti verba quod ad rem ipfam attinet, cum ijs, qua Rex noster Serenissimus i toti Christiano gia parum à orbi peryulgauit, conueniunt, satis en hac vice Regis verbaad rem hanc demonstrandam in medium proferre.

i In Apoloprincipio.

> 9. Quamuis, inquit, conjuration alian concepti furoris rationem redderent, quam quo Romana Religioni impense vellent, nemo tamen Pontificius ea de causa deinceps durius vnquan babitus, vt ex Edicto nostro clementisimo, pos detectam coniurationem edito, apertisime confat. Tantum proximo Ordinum conuentu lata funt leges quibus tam atrocibus in posterum sceleribus melius occurreretur; in quibus concepta erat Sacramenti quadam formula, in quan Subditi mei liquidò iurarent, se in side, & obedientia mihi lege nascendi debita constante permansures. Nec in alium finem constitutum est Iuramentum, quam vt non modo inter fidele subditos, & persidos proditores discrimen aliquod extaret, sed etiam inter illos, qui quamvi cateróqui Pontificia religioni faverent, retimrent tamen impressa pristini officij in cordibu vestigia, & inter hos, qui eodem fanatico superstitionis Zelo perciti, quo nitrati pulveris proditeres

tores, tas, Ci fißimi randi. longe rifiura quaqu dignol furiof

tionen

DI

10. conce ment ment feu Pa tes,qu rerec barba rum o gòin piftas arbit pam per si ni, au firmi ritate legit arin.

Cus ti

tores, abriperentur extra debitas fidelitatis metas, crederentáz disparem Religionis cultum iufissimum esse pratextum contra Regem coniurandi. Et in Præfatione Monitoria non
longe etiam à Principio, Huius, inquit, iurisiurandi vnus ille sinis erat, vt Pontificij nequaquam turbulenti, cateraáz boni cives, ab eis
dignoscerentur, quorum animis opiniones illa
suriosa, Sanguinaria inhaserant, qua coniurationem nitrati pulveris pepererunt.

1 -e - a & o - E

1

ò

en

ost

11-

4-

411

96-

Ani

be-

ter

les

li

17is

ne-

bus

er-

dies,

10. Que fit, vt gratis Card. Bellarmine concedere possimus, eam Regi, & Parliamento in hoc iureiurando conficiendo mentem fuisse, vt Pontificios Recusantes, seuPapistas detegerent, sed tales Recusantes, qui fidelitatem Regi debitam præstarerecusarent; tales papistas, qui nefandis barbarorum sulphurei pulveris proditorum opinionibus, de Rege Religionis ergò interimendo, adhærescerent; tales Papistas, qui fidei Catholicæ non repugnare arbitrarentur, impios Principes per Papam excómunicatos, vel deprivatos posse per suos Subditos, aliós ve quoscuq; depo ni, aut si velint, occidi; tales Papistas, qui firmiter crederet, posse Principes authoritate Pontificis spirituali è Regno, quod legitime possident, exturbari, hancq; doctrinam ta certam esse, vt nullus Catholisus tutà conscientia, & absq; fidei Catho260 DISPUT. THEOLOG. Cap.10.

licæ abnegatione contrariam opinionem tueri, eamque iureiurando, si opus fuerit. confirmare possit. Arque hinc evidenses sensus verborum Regis, quæ Card. Bellar. minus in ipsum Regem nimis contonte pace eius dixerim, retorfit; quin & mediam fermè verborum partem, quæ reliquo. rum sensum apertum redderent, turpites sanè detrunçauit. Ita enim ait Rex.

11. Et noftrum bot iuramentum prafertin tam iusta premente occasione natum, pro certa mea, meorumque posterorum incolumitate, què populus arceretur, ne amarum illud poculun Antichristianarum scortationum ita ebiberet,

Card. Bellars verba illa quin tantuquentia qua misit,

quin tantulum modo mellis in cordibus retineinm, & se-ret, quantum fatis effet ad arguendum, eos depriora expli- sponsatos mibi manere in coniunctisimo illo obecant, prater- dientia vinculo. Neg; enim his verbis aliud Rex docet, quam quæ alibi sæpiùs repetijt, neque verbaista illi exciderunt, sed cautè & maturo cófilio ab eo prolata funt; institutum scilicet esse hoc iuramentum, non quo Catholici eius Subditi arcerentur, ne potestatem Pontificis spiritualem omnino venerarentur, sed ne ira venerarentur, quin Regi in coniunctisimo obedientia temporalis vinculo desponsati manerent : ne ita venerarentur, vt à Pontifice licentiam sumant arma contra Regem gerendi, tumultus seminandi, proditiones non revelandi; ipsum denique, tametsi per Papam

excom-

Prot

excon ponen venera lem, gitimo lege D gione Suma

dasim 12. F foond tioner am M tamet teftani bus co dium Recui **specta** hmur fantes feu ac bus, luam potifi liame instit Cath Relig cipi 古いのでもは

o-

in

ta

* 0- 0-

d

d

t

1,

1-

n

1-

6

a

1-

-

n

excommunicatum, vel deprivatum deponendi. & si voluerint, occidendi: ne ita venerarentur, vt obedientiam temporalem, constantemq; sidelitatem cuivis legitimo Principi, quantumvis hæretico, ex lege Dei, & naturæ debitam, cum Religione Catholica, & obedientia spirituali summo Pontisici ex lege Christi exhiben da simul stare non posse existimarent.

12. Ad obiectionem igitur in forma Respondetur declarando Maiorem proposinonem, ex cuius explicatione fenfus eriam Minoris facillime innotescet. Nam. umetfi Iuramentum illud, quod tam Protestantibus, quam Pontificijs Recusantibus commune est, non possit iudicari medium aptum ad detegendos Pontificios Recusantes, in rebus, quæ ad Religionem spectant, potest tamen esse medium aptisfimum ad detegendos Pontificios Recufantes, cofque abinvicem distinguendos; seu ad dignoscendum, quomodo in rebus, quæ ad fidelitatem pertinent, erga suam Maiestatem affecti maneant; quod potiffimum, immò folum Regis, & Parliamenti in hociuramento excogitando institutum erat, & non ad distinguendos Catholicos à Protestantibus in rebus, quæ Religione attingunt. Et tamet si etia Principi vera fidelitaté temporali iurare tam Protestantibus, quam Catholicis commu262 DISPYT. THEOLOG. Cap.10. ne fir, vepote Principibus legitimis, quam cunque Religionem profiteantur, ab omnibus suis Subditis ex lege Dei, & natura exhibendam, nihilominus, ficut de illis rebus, que ad civilem obedientiam, veram que fidelitatem requiruntur, magnatum inter ipsos Catholicos, tum etiam inter Protestantes opinionum diversitas esse potest, vt, exempli causa, vtrum obedientia civilis Principi debeatur, postquam per Papam excommunicatus, vel deprivatus fuerit? vtrum potestas spiritualis possit Principes non solum dominijs, verum etiam vita privare? vtrum Summus Pontifex fit-Supremus Rex remporalis, directusque Dominus in temporalibus totius Orbis Christiani, & huiusmodi? ita etiam de illis rebus, qua à Principibus ad veram fidelitatem iureiurando confirmandam præcipi poffunt, magna inter vtrofq; diffenfio effe potelt.

1.7

£ .

plenam potestatem, & authoritatem habet, non solum verbis generalibus sidelitatis Iuramentum à suis Subditis exigendi, sed tale étiam Iuramentum in particulari, quod, dummodo in se licitum sit, Rex, & Parliamentum adfuturis conspirationibus, & perturbationibus in Republica obuiam eundum, arque ad Subditorum animos, in rebus, quæ ad sidelitatem

spectant,

fpecta arium dicabu luram res, & 1 lam, & neris (atam)l erunt, Catho illius aores atem Edici bitur, aum A belles tes reb licos 1 tas, vt

tum if ritate lud or clarau Seren pro Iu

fulpe&

ai fue

9

S

n

i [e

i

å

n

X

84

æ

C-

is a-

1

0

i

1

o

nı L,

pectant, male affectos detegendos necesarium esse prudenter, ac pro babiliter iudicabunt. Et quoniam eo tempore, quo luramentum istud conceptum erat, plures, & vrgentiores caufæ (ob barbaram ilam, & prorfus inhumanam nitrati pulperis conspirationem tunc recens detedam) Regi nostro Serenissimo oblatæ fuerunt, quibus meritò induci poterat, vt Catholicorum potius, qui nefandifimæ illius proditionis Duces, Authores, & Aaores erant, quam Procestantium fidelintem suspectam haberet, idcirco titulus Edicti, in quo Iuramentum istud præscribitur, iure optimoinscribi poterat, Edidum ad detegendes, & reprimendes, non rebelles folum in generali, neque Protestantes rebelles, fed ad Pontificios, quos Catholicos vocant, rebelles, quorum fidelitas, ve dictum eft, tunc toti Regno magis suspecta erat, detegendos, & postquam detedi fuerint, ponis acerbioribus reprimedos.

SECTIO Secunda,

1. Secunda obiectio contra Iuramentum istud in generali desumitur ex authoritate presertim Summi Pontificis, qui illud omnino illicitu esse suis Breuibus declarauit: quam declarationem Rex noster Serenissimus indigne ferens, Apologiam pro Iuraméto Fidelitatis, primu suppres364 DISPYT. THEOLOG. Cap.10. So, sed postea expresso eius nomine, à se editam, vna cum præmonitione ad om. nes Principes Christianos evulgauit. Que eius Apologia tum Card. Bellarmino, tum pluribus alijs Theologis ansam præbuit in Iuramentum istud, Regisque Apologiam acriter inuehendi, & Brevia Aposto. lica ad Catholicos Anglos directa totis viribus propugnandi. Sanctissimus igitur Dominus Paulus Papa quintus, in duobus fuis Breuibus ad Catholicos Anglos conscriptis, expresse prohibet, ne luramentum istud sucipiant, quandoquidem ex perbis ipfis,vt ait,perspicuum illis esse debet,quod Saluafide Catholica. & Salute animarum, praftari non potest , cum multa contineat, que fidei, & saluti aperte adversantur. Et in tertio suo Breui, ad magistrum Gregorium Birkettum Sacerdotem Anglorum Archipresbyte. rum misso, illi iniungit, mandat & specialem facultatem ad boc tribuit, vt, fervatis quibufdam conditionibus inibi expreshs, quas infra & referemus omnes, & fingulos Sacerdotes Anglos, qui luramentum istud prastiterunt, aut qui illud licite praftari poffe docuerunt, & docent, facultatibus, & prinilegijs omnibus ab Apostolica Sede, seu illius authoritate à quocunque alio illis, vel cuivis illorum concesis, eadem anthoritate prinet, ac prinatos effe declaret. 2. Ex his igitur tale argumentum con-

fici pocest. In rebus dubijs, & disputabilibus,ijs

D

neferti

mimar u

milibet

mscien

gua vel

elmin

urum l

Catholi

em res

undi pe

uscipie

ns illu

un scie

3.

ato Iu

Theolog

lubijs t

libet C

nullus

mum 1

& abl

demno

logi, vi

lius,

script

lice fi

conde

Pafto

affirn

quod

frict

praser-

ANu. 61.

fe

1-

lę

m it

0-

0. 15

ur

uş 1-

1. ex

òd

4-

ei, 10

m C+

m 1

as 0-

tt. 6

ab

11-

m

1-

ejs

70

resertim, qua fidem Catholicam, & aternam mimarum salutem, quam intime attingunt, uilibet Catholicus tutiorem partem sequi in mscientiatenetur, videlicet illam partem, in ma vel nullum omnino peccandi per iculuinest, el minus peccandi periculum timeri potest : Sed mum luramentum iftud licite, & absque fidei Catholica abneganda periculo suscipi posit, salun res dubia, & disputabilis est, & minus pecundi periculum in eo non suscipiendo, quàm in uscipiendo timeri potest, ergo quilibet Catholimillud potius non suscipere, quam suscipere in on scientia tenetur.

3. Maior propositio evidens est ex illo vulato Iuris Canonici 1 axiomate, & abomnibus I'm cap. ad Theologie, & lurisconsultie approbato, quod in audientiam & lubijs tutior pars fit eligenda. Minor etiam cui- ficatti i. & z. ibet Catholico satis manifesta est, Namprimo de homicinullus Catholicus negare potest, quin admini- luvenes de mum res dubia sit, an Iuramentum istud licite, iponsalibus & absque periurio prastare queat, quandoquidem non folum clarifimi horum temporum Theo. logi, vei Card. Bellarminus, Gretzerus, Lelfius, Becanus, & aly complures publicis suis scriptis illud vt impium, sacrilegum, & Catholica fidei, animarumque saluti aperte repugnans condemnarunt, verum etiam Supremus Ecclefia Paftor illud ipfum, vt Leffius, m & quidam aly ma, affirmant suis Breuibus expresse definiuit, & . quod à nemine negari potest, omnibus Catholicis

fritte pracepit, ne illud susciperent, eo quod mul-

266 DISP.VT. THEOLOG. Cap.10.

uersantur.

4. Secundo, quòd vel nullum omnino pe riculum, vel saltem minus peccandi periculum i non prastando, quam in prastando iuramento es se potest, ex eodem principio euidenter apparet Nam, iuxta notam recta rationis normam, ill Catholicus minus peccandi periculum incurrit qui in rebus firitualibus, & que ad eternamanima sua salutem fectant, vt quænam positio fit hæretica, vel non hæretica, quodnam Iuramentum fit licitum, vel sacrilegum, quænam actio Dei iram mereatur, vel non mereatur, non folum illius directionem, atque imperium sequitur, quem Deus anima sua ducto rem, at que in firitualibus gubernatorem constituit, sed yniversalem praterea consensum Catholicorum Theologorum, qui Iuramentum istud pt impium, & fidei Catholica aduer farium condemnant, quam qui sequitur confilium, & imperium temporalis duntaxat Principis, & Parliamenti, (qui prasertim Catholici non sunt & quibus, si Catholici essent, animarum cura à Des concredita non est, neque vllam in firitualibus authoritatem habent) & singularem vnius, vel alterius Catholici Sacerdotis opinionem, qui etiam pra timore potius, quam ex corde, vipote ve in carcere detenti, vel ob temporale aliquem rehectum, veluti ad complacendum Principi, aut se ab angustijs temporum liberandos, quam sufficienti aliqua ratione moti Iuramentum istud lisitum effe profitentur. s.PræD

erpetus iculum lendi: Ce

ulum e ue,G nnon (

oralia di,cum

nalis fit nulum, 6.

num qui, p præfe verfat lequi

licos e re no confo

iectio mora drina

regul obser dus,

mod ve cr

pinio

Io.

ad-

pe-

n in

ef

ret

rit

84-

tid

am

m.

on

que

cto.

on-

Ca-

tua

011-

pe-

lia-

ui-

Dea

bus

rel

ie-

vel

70-

aut

effi-

5. Præterea, periculum caleste Regnumin repetuum amittendi multo maius est, quam peiculum quacunque temporalia commoda deperendi: sed in suscipiendo Iuramento ingens periulum est persurij, & abnegationis fidei Cathoret wa, & consequenter Regnum caleste, amittendi: ill mnon suscipiendo periculum duntaxat est temoralia bona, & libertatem ad tempus deperdenh,cum lex ista de Iuramento præstando merè pæ. alis sit; ergo in eo suscipiendo longe maius periulum, quam in non suscipiendo reperitur.

6. Hæc obiectio imperitorum hominum conscientias plurimum discruciat, qui, propterea quòd in studije literarum, præsertim Theologicarum, non suerint versati, quam opinionem tuta conscientia lequi possint, quando interipsos Catholicos opinionum est diuersitas, dignoscere non valent. Et proinde, vt timoratis conscientijs plenė satisfaciam, in hac obiectione examinanda paulo diutius immorari necessarium esse duxi, arque ex doarina Theologorum qualdam generales regulas in medium proferre, quibus ritè observatis quiliber Catholicus siue dodus, fiue ignarus plane perspiciet, quomodo absque vllo remeritatis, alteriusve criminis periculo, hanc, vel illam opinionem, de qua inter Catholicos est controuersia, tum speculatiue amplecti,

1.22. difp. 6 2. cap. J.

7. Imprimis igitur Vasquez nobseruat inter opiniones, quandam esse tutiorem, quan dam verò minus tutam, dicitur aute tutior, non quia fit probabilior fed quia, qui illam fequetur non potest peccare: vt fi fint opiniones contraria de restitutione facienda, ea, qua dicit restituendum aliquid effe; tutior dicitur, quia in facienda restitutione non potest esse peccatum; contra ria verd est minus tuta, quia in non faciendare flitutione potest effe peccatum, & sic in alijs mas terijs. Pari ratione tutior pars 9 censeri debet disp. 66. cap. in qua minus peccatum esfet, quam in opposita, quando necessarium est alteram eligere ex illis duabus, in quibus est peccatum. Nam quoties du mala it a occurrunt; vt necesse sit alterum eligere illud sanè eligedum est, quod ali às minus esset, & consequenter in co eligendo nullu prorsus peccati esse potest. Et ratio manifesta id confirmat, nam, eum in nullo casu concedi debeat aliquem neceffario

Vafquetz. 4.114.21.

tesfario partem /

lterum nt eligat eccato

deratun um, ac atur, o

vulgati is bonu videin

8. 1 abilior na mei abilis, a, tam robabi nt mini pars, in bilior; effe peco posito d non del bilior, h 6 tam licit fa tuta, po

> 9. alicui

mo eti.

tatus m

usario esse ita perplexum, vt non posit aliquam partem sine peccato eligere, ex duobus malis, si alterum necessario eligendum est, maior sitratio, et eligatur id, quod minus est, sequitur illud sine accato eligi posse, er quod alias absolute consideratum ex se malum esset, tunc non esse peccanum, ac proinde eam partem esse tutiorem, si eliquir, occurrente alio maiori malo, iuxta illud vulgatum, Minus malum comparatione maiori bonum quoddam est. Huius rei exemplum vide in Vasquez loco proximè citato.

I

u

In

de

I

u

0

æ

a

04

at,

77.

201

ur.

ria

71-

n-

a

14-

et,

ta,

lud

70

atil

1711,

ne-

8. Præterea, Pinter opiniones alia est pro- P Vasque abilior, alia minus probabilis: probabilior est, i.nu.i. ua meliora habet fundamenta; minùs verò proabilis, que licet non habeat fundamenta melio-14, tamen fundamenta illius non sunt sufficiente robabilitate destituta. Contingere ergo potest. n minus tuta opinio fit probabilior, hoc est, vt ea pars, in qua for san posset esse peccatum, sit probahilior; contrà vero ea pars, in qua nullum potest ese peccasum, sit minus probabilis; vt in exemplo posito de restitutione facienda, ea pars que dicit non debere fieri restitutionem, potest esse probailior, hoc est, potest meliora habere fundamenta, o tamen ea est minus tuta; contravero ea, qua licit faciendam esse restitutionem, qua est magic tuta potest multo debiliores habere rationes, immo etiam interdum potest esse omni probabili-

9. Secundò observat, quòd asentiri 3.nu.8.& dispalicui opinioni, seu propositioni, nihil aliud 79.cap. 3.nu.

est, quam cognoscere maiorem conuenientia sus ille pradicati cum subiecto in vna parte contrad ctionis, quam in alia, seu, quod idem est gidente iudicare illam opinionem, aut proposi quando tionem esse veram; dissentiri, nihil aliud es quam cognoscere maiorem disconuenientia minses pradicati cum subiecto in vna parte contradi boffe pe ctionis, quam in altera, seu, quod idem el marian iudicare opinionem illam, aut propol d'intrationem esse falsam; dubitare seu dubium e ni, au se de veraque parte, aut opinione, est neque co bilia, gnoscere maiorem conuententiam, neque maio nionem rem disconuenientiam in vna parte, quàmina lia, seu, quod idem est, neque iudicarea liquam partem esse veram, neque falsam sed iudicium de veraque parte suspende re; quod ex eo provenit, quoniam rationes pr vna, vel altera parte non sufficientes sunt a maiorem conuenientiam, quam disconuenien tiam, seu ad veritatem potius quam ad fal firatem alterius partis oftendendam: tunce nim haret intellectus, neg, vni parti magis qu alteriassentitur, vt, cum ignoranti numeru stellarum hac quastio proponitur, verum aftr paria fint, vel imparia, anceps manet, nequed eafert iudicium, eo quod non cognoscat pradi catum conuenire sabiecto, aut repugnare.

. Difp.62. cap.3. nu. Io.

10. Tertiò obseruat, reum, qui habet a sensum vnius opinionis per propria, & intrinse ca principia, seu, quod idem est, iudica opinionem illam esse veram, etiamsi assen

allen sus la eors madica idem magis feca ve rum , de cont fit pro aliqui nibus 1 (ential duos a bile , i um pn extrin Docto

Jus Ill

actu r babile

r pro

10

t a

ten

208

qu run

aftr

ee d

ædi

t al

ne

ica

Ten

: 111

sus ille sit tantum probabilis (nam quandoque 141 Mensus potest effe euidens, quando rationes eadi eff uidentes funt, & aliquando tantum probabilis, off quando rationes funt tantum probabiles) non ian prinsesa, & propria principia: bene tamen posse per extrinseca principia existimare coneff nariam opinionem esse probabilem. Propria, of of intrinseca principia vocamus, aut causam egni, aut affectus illius, aut absurda, & imposi-bilia, ad qua deducuntur, qui contrariam opiaio nionem defendunt : Hac enimomnia, & singuna la eorum ostendunt propriam convenientiam ea madicati cum subiecto in seipsis, seu, quod am idem est, ostendunt propositionem esse de magis veram, quam oppositam. Extrin-Profeca vero principia sunt authoritas tantiem eorum, qui contrarium opinantur, ratione cuius de contraria parte habemus hoc iudicium, quod fal fit probabilis opinio. Et sicut repugnat, quò d aliquis eodem tempore duabus contrarijs opinionibus per propria, & intrinseca principia assentiatur, ita enim de eadem re simul haberes duos assensus contradictorios, quod est impossibile, itanon repugnat habere affensum proprium vnius partis per propria principia, & per extrinseca principia, nempe per authoritatem Doctorum, qui contrariam partem sequuntur adu reflexo iudicare oppositam partem esse probabilem : Hi enim affensus non sunt de eademre, ropterea nec sentradictory; nam prior per

DISPYT. THEOLOG. Cap.16 intrinseca Principia est de veritate propo fitionisin fe, seu de propositione absolu ta, vt in hac, Papa non potest deponere Regen alter vero affensus per extrinseca Princi pia est de probabilicate propositionis, se de propositione modali, ve in hac, proba bile est Papam non poffe Regem deponere. Sicu autem posterior hac propositio non est contradi ctoria priori, ita etiam affenfus de illa non e contradictorius assensui de priori.

1 02p.4 hu.12

11. His observatis Vasquez affirmat pri mò, fi aliquis vir doctus, qui non parum in flu dijs laboraverit, quique optime viderit ratione contraria partis, easque omnes examinans, & expendens indicaverit contra cateros, qui i plum pracefferunt, Scriptores, fuam opinionen probabiliorem effe, etiamfi illa minus tuta fit posse eam amplecti, & secundum illam recte ope rari. Et hanc suam doctrinamex communi con fensu Dostorum colligit. Ratio verò est manifesta quia fi aliquis pollet ingenij acumine, & maturi tate confilij, & rationes omnes contraria parti diligenter vidit, & expendit, eafque indicavi minus sufficientes, non videtur imprudenter o. perari secundum suam opinionem, quia in rebit moralibus, que cerce non sunt fed sub opinione ipse etiam macure indicat. Negare enim non posfumus , turbam Doctorum aliquando amplectiv nam opinionem absque delectu rationum, au (altem non tam exacte rationibus ponderatus contra quos deinde alius Doctor magna autho-

ritatis o in Scho

12. mature nus tut nè, nor quidar mere di radit; & leve ruden temera inreob excogit teme que cor contra & fund niones

> 130 tit,esse pinion pinion ari fec nio alie robab

destitu

Perett

unt, qu

hac re.

togita

ritati

DE IVRAM. FIDELITAT. vitatis opinionem aliquam mature excogitatam

u in Scholas introducere potest.

m

att

12. Quod si quis levi aliqua ratione, t nec rcap.4.nu is. mature considerata amplectatur opinionem mi-

les pus tutam contra cateros Doctores, peccabit saha nè, non quia contra conscientiam operatur (vt quidam existimâtunt) sed quia leviter, Gte-di mere de re illa iudicavit, vt recte Navarrus ii u In cap. Se

es tradit; Quando vero censeri debeat temerarius, qui de Poeni-& leve fundamentum in indicando, arbitrio nu. 50. 51. 52.

ni prudentis relinquitur. Nec enim tenseri debet Au temeraria opinio vnius Doctoris contra reliquos

ne inre obscura, & opinabili, si maturo fundameto dexcogitata sit. Nam, vt recte admonet Corduba,

i i. temeraria opinio est absolute censenda, non x Lib.i. ques nen que communiscensui Doctorum Scholasticorum stion.17.513.

sit contraria est, sed qua absque sufficienti ratione, pe o fundamento excegitata est, nam multa opi-

on miones initio excogitata, & in Scholas invecta fla funt, que communes tunc non fuer unt. Verum in

tri bac re, nempe in novis opinionibus ex-

13. Secundo affirmat, y simulque affe- y Cap. 4. nu. ivil ro. lit,esse iam in Scholis, & multo ante communem 14. pinionem, licitum esse viro docto contra suam ont pinionem, quam probabiliorem arbitratur, opé-pof-ari secundum opinionem aliorum, tametsi opivanio aliorum sit minus tuta, & suo iudicio minus

aut probabilis, dum tamen ratione, & probabilitate atu, destituta non sit. Nihilominus 2 vt aliquis recte a Cap. 4. nu.

the Peretur relicta propria opinione, & sequendo a- 14

tentia dift. 7.

274 DISPUT. THEOLOG. Cap.10

lienam, debet formare sibi iudicium, seu dicta men aliquod conscientia singulare, quo deter minato affensu credat, & existimet, licitumel fibi in eo cafu fequendo opinionem aliorum ope rari, alioquin si hoc iudicium non haberet, ope raretur contra conscientiam, quod nulla ration licet. Hos autem iudicium fingulare conscienti non poterit quis colligere per propria Principia si perseveret in sua opinione, quia cum vni versali iudicio, quo quis per propria Princi pia credit aliquam actionem in vniversali el illicitam imposibile est habere indicium sin gulare per propria etiam Principia, quo creda banc actionem singularem sub illa vniversa comprehensam esse licitam. Oportet igitur, v hoc fingulare conscientia dictamen, quo sibi per suadet licitum effe fibi bic, & nunc, contrapro priam opinionem in vniver fali operari sequend alienam, habeat per extrinseca Principia, ext nimirum, quod credit opinionem contrariame se probabilem ob authoritatem eorum, qui eat lequuntur.

a cap.4.nu.14

14. Atque hanc affertionem Vasque? probat, quoniam hoc ipso quòd opinio alique probabilis sit, & à peritis in illa arte desenditut & probabili ratione fundatur, sicut abquevil reprehensione possumus eam speculative ample Eti, & desendere, sic etiam tutà conscientia possumus secundum eam operari. Sicut enim in speculativis b potest aliquis abque vila nota errori relicta propria opinione opinioni peritorum in

6 Medina 1a. 22. q.19. ar.6. illa ari in rebi impru dentiu

15. alioru fecuna (nam/ dixeri Valqu nioner Nam propri batur, thorit [enda] lam pr & con effectu Autho da,ta Geri no denter pinio te fequ contin haber e Scho mum nem a do via

illa

illa arte abharescere, ita etiam in moralibus, seu in rebus agendis potest quis abg, vlla peccati, aus imprudentia macula, secundum opinionem prudentium, ac peritorum contra propriam operari.

ta

er

e

pe

pe

011

ti

pia

ni

nci

ell

fin

eda

rfal

per

pro

end

xe

ne

ean

ez

iqui

itut

villa

ple

pol

pe-

7074

m 11 illa

15. Caterum, vt cognoscamus, quando opinio aliorum sufficienter probabilis est, ve vir doctus secundum eam contra propria moperari posit (nam si aliorum opinio caret probabilitate, nemo dixerit posse aliquem secundum illam operari) Vasquez c notat primo, non debere esse opi- ccap. 4.nu.17 nionem vnius tantum Doctoris, & singularem. Nam si talis opinio vnius tantum Doctoris ex proprys fundament is considerata mibi non probatur sed opposita. & eam video tantum niti authoritate vnius Doctoris, non videtur mihi censenda probabilis ad hunc effectum, vt secundū illam prudenter posim operari contra propriam, & commune omnium sententiam. Dixi ad hunc effectum &c. nam quamvis opposita opinio suo Authori posit esse probabilis iuxta superius dida,tamen mihi, qui oppositam credo veram,censeri non debet probabilis, vt secundum eam prudenter posim operari. Secundo talis debet esse opinio, quam' vir doctus contra propriam licite sequi possit, vt communiter existimetur non continere errorem, sed adhuc probabilitatem habere, atque adeo non esse antiquatam, & e Scholis penitus explosam. Tertio tunc demum multo magis possumus secundum opinionem aliorum contra propriam operari, quando videmus sundamenta omnia, & rationes no-

stras Doctores opposita sententia vidisse, d considerasse, & ad eas aliquomodo respondi le, nec eis convictos fuisse. Tunt enim iur arbitrari debemus, operari nos posse recte, e prudenter, sequentes alierum sententiam con tra propriam opinionem, neque existimare de bemus, nostras rationes esse demonstrationes videntes, que opposita opinioni probabilitate auferant.

16. Observandum tamén maxime est, a · Cap.14.nu, Vasquez e interdum contingere, pt antiqu Scriptores, quorum opiniones modo funt in con troversia, non attenderunt rationem aliquam legem, seu decretum, quod contra ipsorumopi nionem maximam vim habet; contra vero re centiores Doctores ea ratione, vellege convide dam afferere contrarium. Si ergo aliquis viden legeni, aut decretum, vel confiderans rationen illam novam, contra antiquos Doctores opinetu cum recentioribus, non poterit contra suam opi nionem operari iuxta opinionem antiquorum quia iam non debet censeri probabilis antiquor opinio, qui decretum illud, aut rationem non con Aderarunt. Quod fi difficultatem ortam contr opinionem antiquorum ex illa lege, & decreto recentiores aliqui notarunt, & conati sunt eat dissolvere, non debemus existimare antiquorun opinionem carere probabilitate, vt eam sequi no posimus. Eodem modo, fi quis solum confideravi rationem aliquam peculiarem contra oppositan sententiam, qua sibi videatur omnino solvi non

DI offe, n nionem juia so iam in

17. olum t pinion nuando um, v eutris que du meli liorum it, et extrin ia,què que pa loctos, lectun nionen uxta am pa mus pr intrin contra

18. fecund retur, opposit tum r

ligetia poll

.16

ndi

iur

CON

e de

es e

ater

ai

iqu

con

lan

opi

70

icto

den

ner

etu

opi

um

107

con

etri

eto

eath

un

201

avi

tall

non

offe

osse, non propterea censere debet oppositam opinionem improbabilem, vt eam sequi non possit, quia solo suo indicio non debet aliorum senteniam improbabilem indicare.

17. Propter eandem etiam rationem f non f Cap. 4. nut.

pinionem iaxta alierum opinionem probabilem, quando fas opinionis affenfum habet determinaum, verum etjam si per intrinseca Principia eutrius partu affenfum habeat, sed inter vtramue dubius maneat; immo etiam in hoc casu mulomelias potest operari secundum opinionem aiorum probabilem, in quam partem ipse volueit, etiamfi ea minus tuta fit, ita tamen, yt per xtrinfeca Principia habeat iudicium conscienia.quod fibi liceat eam fegui, quia videt vtramque partem suos habere Authores, & Patronos lottos, & prudentes, qui eam, vt probabilem, amlectuntur. Si enim licet contra propriam opinionem, cuins determinatum babemus affensum. uxta aliorum opinionem operari, quia opposiam partem per extrinseca Principia existimamus probabilem effe,multo magis licebit, dum per ntrinseca Principia nullum babemus assensum ontrarium, iuxta opinionem aliorum operari.

18. Tertiò affirmat & ad hoc yt vir doctus e Cap. 5. mm.

scundùm propriam, vel aliorum opinionem ope-25.

tetur, non est necesse nullam habere formidinem

spposita partis, contra quam operatur, sed posse

tum recte operari cum assensu tantùm probabi
sctiamsi habeat formidinem opposita partis, nec

3

tantum formidinem habeat per intrinseca Principia, sed etiam per extrinseca. Data opera di. xit, cum formidine opposita partis, non autem dixit, cum dubitatione, & hasitatione, quiasi aliquis dubius esset circa aliquod genus operationis, non posset salua conscientia operari, quia non posset habere iudicium conscientia singulare cum assensu, sed circa singulare etiam dubita ret, cum dubia autem conscientia non licet operari, vt ipse inferiùs hostendit, & omnes consitentur.

6 Disp. 65.

19. Cuius rei explicandæ gratia notat
Disp.62.cap. i aliud esse formidinem, aliud verò hasitationem,
5.nu,26.

& dubitationem: dubitare enim, & hasitare,
vt k suprà etiam dixi, est intellectum pendere
inter vtramé, partem contradictionis, & nulli
illarum determinate assensum prabere, qui ain
nulla illarum apparet convenientia pradicati
cum subiecto: & cum hac hasitatione, seu dubia

Disp.65.cap. conscientia non potest quis recte l operari, nis

Disp. 65. cap. conscientia non potest quis recte 1 operari, niste cap. 1. partem tutiorem sequatur, alioquin enim in sua conscientia exponeret se periculo Deum offen.

dendi, & consequenter in sua conscientia permEccles.cap. caret iuxta illud Sapientis, m Qui amat periculum, peribit in illo. Nam sicut ille, qui sacit aliquid cum conscientia dubia, an sit contra

voluntatem amici, facit contra legem amicitia, & plus videtur illum diligere, cuius gratia illud facit, quàm amicum de quo dubitat, an illud ei placere velit, ita etiam qui facit aliquid dubitans, an sit peccatum, & proinde an sit contra Dei

volun-

3

lud fa illud eff 20. ludit a nido in sum ita sfenfui es, & pars ve ftenda planè duos a

D

polunt

esse re proba funt. mius p tum a

quis i

esse re

babili, poßit, bet op gorui

oper dens ri po

21.l

tutâ

io.

in-

di.

tem

rafi

tio-

uia

are

ta.

pe-

nes

tat

em,

476,

lere

ulli ain

cati bia

nifi

en-

1e6-

ri-

fa-

tra

tia,

l ei

bi-Dei

111-

voluntatem, contra legemamicitiæ erga Deum facit, & plus videtur diligere illum cuius gratid llud facit, quàm Deum, contra quem dubitat illud esse.

20. Formido autem vnius partis a non ex- a Disp.62.cap ludit assensum determinatum alterius, sed for- 5. nu. 26. nido in eo posita est, ve aliquis per actum resleum iudicet rationes illius partis, cuius habet fenfum, non effe videntes, fed tantum probabies, & ideo patet fieri posse, vt in reipsa opposita ars vera sit, cum tamen rationes illius id non stendant. Quofit, vt dubitatio nullum blanè assensum includat, formido autem duos assensus supponar. Primus est, quo quis iudicat opinionem, quam fequitur, esse reipsa veram; alter quo iudicat posse este reipsa falsam, eo quòd rationes illius probabiles tantum, & non convincentes unt. Cum igitur hac formido, etiam expressa, mius partis non excludat assensum determinatum alterius partis, & cum quovis assensu probabili, qui non attingit evidentiam, formido esse posit, sequitur cum hac formidine posse quemlibet operari, cum iuxta omnium Theologorum doctrinam non semper ad rectè operandum necessarius sit assensus evidens, qui in rebus moralibus vix reperin potest.

21. Et quod diximus de viro docto, posse scilicet eum cú formidine alterius partis tutà conscientià operari, idé propter ean-

380 DISPYT. THEOLOG. Cap.10. dem planè rationem de illiterato intellidebet, qui, dum videt diversas esse de eadem quæstione Doctorum opiniones, necessariò aliqua formidinem habere deber, tametfi per extrinseca Principia vni partiabsque vila dubitatione determinatè affentiatur. Quapropter vulgatum illud Theologorum, & Canonistarum axioma, In dubys tutior pars est eligenda, intelligit Vasquez de veris dubijs, quorum nullus determinatus habetur affensus, seu conscientiæ dictamen etiam probabile, nam in rebus disputabilibus,& quæ in controversia versantur, quas vulgus interdum du bias appellant, (accipientes dubium pro omni eo quodno est certu, & evidens) lufficit sequi parte tută, seu quod ideest, opinionem probabile, neq; necesse est partem tutiore, seu opinione probabiliore, aut comuniorem lequi, vt ex doctrina ipfius mo do tradidimus. Sicut enim, vt recte ait Bar-Werbo opitholomeus Fumus min lua Aurea armilla, non tenetur homo semper agere quod melius est . sed Sufficit agere quod bonum est, it a non tenetur fequi semper opinionem meliorem, sed sufficit se-

Difp.62. cap.s. nu. 42. cant yeram.

MIO NU. 2.

22. Quarto denique affirmat n (in quo etiam pronunciato Theologi communiter consentiunt) viro imperito, & illiterato, qui ex se nescit momenta rationum pro aliqua

quatur illam, quam aliqui Doctores periti iudi-

aliqua Princi Docto fantur nem, qs doceri nec fit xit, pe vertit logia, 1 nio ei nonnu tem, quez, lequi ! etiam poteri na ill quicu illum opini

> inde cere, A Doct

filiun

quar rato nion

magi

peri

DE TYRAMEN. FIDELITAT.

-

.

ni

1-

ld

a,

US

n-

m O-

du

rq

ufoi-

m

04

no

ar-

30n

sed

fe-

le-

di-

lug

ni-

oro

jua

Aliqua opinione expendere, neq; propria
Principia earum quæstionum, quæ apud
Doctores Catholicos in controversia versantur, examinare, satu esse si sequatur opinionem, quā ipse putat esse probabilem, equam videt
doceri à probis, es peritis in ea arte, etiamsi illa
nec sit magis tuta, nec magis comunis. Dixit, peritis in ea arte, non enim, vt recte advertit Michael Salon, eo quòd aliquis in Theo1222. 463,
logia, vel sure Canonico sit Graduatus, iam opi21. 4. contro-

nio eius censenda est probabilis, cum accidat, conclus, 4.
nonnullos etiam ex his esse imperitos. Ratio autem, quam pro hac assertione assert Vas-

quez, est, quia si qui sque doctus, Eprobus potest sequi opinionem suam, relicta aliorum opinione, etiamsi pars illa sit minus tuta, cur etiam non poterit iuxta eam operari illiteratus, qui doctrina illius, Emoribus meritò sidere debet? Etenim quicunque illiteratus rectè aduertit Doctorem

quicunque illiteratus rectè aduertit Doctorem illum esse probum, & tutâ consciențiâ sequi eam opinionem in operando, & in prabendo alijs con-

filium, ergo etiam ipse illiteratus colligere potest inde singulare iudicium, quo credat sibi etiam licere, quod iudicat licitu esse probo. & docto viro.

Atque ex his etiam colligit Vasquez, licet Doctor ille, quem homo illiteratus consulit, dicat magis communem sententiam esse oppositam ei, quam ipse sequitur, & quam sequendam illiterato proponit, nihilominus posse illiteratum opianionem illius in operando sequi; ratio enim superius allata in hoc etiam casu idem omnino pro-

f s

pCap. 3. sec. bat. Et propterea optime Navarrus suprà Pre-9. nu. 14. latus asseruit, in soro conscientia ad effectum non peccandi sufficit eligere pro vera eius opinionem, quem merito censemus esse virum idonea ad

id scientia, & confcientia praditum.

23. Ex hac doctrina à Vasquez tradita sequitur primò, quod si vir doctus, & in studijs literarum diu versatus licitè sequi possit propriam opinionem, & secundum illam tuta conscientia operari contra com munem cæterorum omnium Theologorum opinionem, à fortiori posse eum suam opinionem licitè sequi, & secundum illam operari, quando plures viri etuditi in eadem opinione secum consentiunt.

opinionem aliquam, & secundum illam operari, iudicando esse veram, & aliud esse sequi opinionem illam, & secundum eam operari iudicando solum esse probabilem: sieri enim potest vera aliquis vere dubitet, & per propria Principia nullum determinatum assensum habeat, an opinio aliqua sit vera, vel salsa, & tamen moraliter certus esse potest, opinionem illam esse probabilem, eo quòd videat eam à viris probis, & eruditis propugnatam esse.

25. Sequitur tertiò, eruditos illos Catholicos, aut alios minùs doctos, qui eruditorum probitati, & doctrinæ fidunt, eo-

rum

rum ogillam errori quand babil, rum I mò ett funda aut carili Carunt, derun

DE

traria 26 infer tradi bifari folut pinio habit quæf vel ta folo 1 Stante contro quitt vocan Cola D

hilor

dunt

DE IVRAMEN. FIDELITAT.

e-

775

0ad

:3

n

li

n

n

)-

-

n

-

i

n

n

è

n

-

. n

.

A

rum opinionem sequuntur, & secundum illam operantur, non esse illico hereseas erroris, aut temeritatis nota inurendos, quando à magis communi, à magis probabil, à magis tuta aliorum Catholicorum Doctorum opinione discedunt, immò etiam tametsi hec communis opiniofundari videatur in aliqua lege, decreto, aut canone Summi Pon-tificis, vel Concilij Generalis, quam legem, decretum, aut canonem eruditiilli Theologi viderunt, examinarunt, & adillam responderunt, quantum vis cor u Responsio contrariæ parti nequaquam fatisfaciat.

26. Quapropteridem Vasquez 9 paulo cap.1.& disp. inferius consentanee doctrinæ, quam hic tradit, controversiam de infusis habitibus bifariam disputat, primò de quæstione ab. soluta, an scilicet iuxta propriam eius opinionem verum sir inesse nobis quosdam habitus à solo Deo infusos, & secundo de quæstione modali, an scilicer certum sit, vel tantum probabile dari tales habitus à , Difp.86.cap. solo Deo infusos, & Respondet, resse con- . nu. 1. & 2. fantem Scholasticorum, indubitatum, & citra 1

controversiam opinionem, quam ipse etiam sequitur, esse quasdam virtutes quas Theologicas vocamus, nempe fidem, spem, & charitatem à Disp.79.cap. sola Deo suapte natura, & per seinsusas, & ni- 1. & disp. 68. hilominus affirmat, s hanc opinionem effe cap. 1.

duntaxat probabiliorem, tamerfi quidam Do

p Difp. 36.

Cap.19. ctores eam de fide certam esse opinentur. Et easdem quæstiones de virtutibus moralibus ibidem disputans afferit, t effe magu probabilem, & magis communem apud Doctores Scholastices opinionem, & cui iple cum ijsdem Doctoribus subscribit, dari etiam virtutes morales à solo Deo suapte natura, & per se insusas, & nihilominus quosdam Thomistas reprehendit, quòd contraririam opinionem vr temerariam condemnent, Caterum, inquit, " licet hanc opinionem existimem probabiliorem, eig, cu allegatis Doctoribus subscribam, nonnullorum tamen Thomistarum severitas, ne dicam, audacia, mihi nulla ratione probatur, qui ita huic opinioni confentiunt, vt levibus, & infirmis nixi fundamentu opposita sententia notam temeritatis inurere non vereantur. Ex quibus aperte deducitur, posse iuxta hanc Vasquez doctrinam, constantem, communem, indubitatam, &

284 DISPYT. THEOLOG.

queat. 27. Veigitur ad obiectionem propofitam propiùs accedamus, quæ ex duobus membris principalibus componitur, primum, quod Summus Pontifex Juramensum istud, tanquam multa continens, quæ fidei, & faluti animarum aperte adver-

extra controversiam Scholasticorú Theo-

logorum opinionem nonnunquam abl-

que temeritatis nota impugnari, cum in-

serdum contraria opinio probabilis esse

fantur,

25.00

fant

tum

tis 7

gnu

Sup

bus Cat

ficer que

re, e

cred

quo

ften

gatu

eft C

nem

fere a

non p Cath

tent

non mni

mis,

The

pug

E Cal

Sano,

bate

Pano

A of

anne

f & 2

Difp. 86. PAP. 2.

eap.I.

Γ.

)-

4-

0-

711

مي

m

i-

n-

ems

0-

ni-

lla

71-

tis

ere

ci-

m,

\$

20-

b[-

n-

effe

-00

ous

ri-

en-

uæ

er-

ur,

fantur, suis Breuibus condemnaverit; alterum, quod præcipui etiam huius tempotis Theologi illud, vt eadem censura dignum, scriptis publicis proscripserint, Supponendum est primo, tametsi his diebus magis communis apud Scriptores Catholicos opinio sit, Summum Pontificem esse supra Concilium generale, neque posse eum in suis definitionibus errare, quando aliquid, yt necessario de side tredendum, toti Ecclesiæ præscribit, eo quod ab infallibili Spiritus sancti assistentia in eiulmodi definitionibus dirigatur, ita vt quidam Theologi, inter quos

est Card. Bellarminus & contrariam opinio- # Lib. 4. de nem omnino erroneam, & harefi proximam, & Rom. pont. fere de fide; atque à magna temeritate excufari y Lib. 2. de non posse, & qui eam defendunt, se parum Concil. cap. Catholicos oftendere, y fatis audacter affeve- zin q.de con tent, his tamen nimium rigidis Censuris firm. non obstantibus contraria opinio non o- rit. Eccles. mni probabilitate caret, cum à gravissi. De conmis, pijfimis, doctiffimis, & antiquis lica lib. 1. Theologis, ac Iurisperitis acerrime pro- cap. vlt. pugnetur, nempe ab Adriano Papa fexto cafti extra de Cardinale Cameracensi, & Cardinale Cu. electione sano, b Card. Panormitano e alias dicto Ab. d Ibidem. bate Panormitano, Cardinale Florentino d Manthig. 108. Panormitani magistro, Alphonso Tosta- com delen. 2. to Abulenfi Episcopo, e loanne Gersonio, 10- cap. 69. anne Maiore, loanne Parisiensi, Iacobo Almaino, ctanbus de po & alijs

cord. Cathoc Cap. fignificit. Ecclel. DISPYT. THEOLOG. Cap.10.

28. Quòd si quis replicet, sicut quendam conterraneum nostrum respondisse audiui, olim quidem hanc secundam opinionem ob rationem dictam probabilem fuisse, nunc tamen, cum torrenti Scholafticorum Theologorum repugnans fir, eam omni prorsus probabilitate destitui, neque ab illo Catholico absque aliqua ad minimum temeritatis nota defendi polse; Audi quid de hac rescribat Franciscus de Victoria Ordinis S. Dominici Religiosus, gobijt enim doctifimus huius seculi & Theologus, & in Salmantica Vniuersitate publicus, ac quidem h Verbo Franc eximius Theologia Professor, vr Posseuinus h Iesuita eum appellat, De comparatione, inquit, potest Papa i potestatis Papa est duplex sententia, altera est S. Thomæ, & sequacium multorum, & alio-

anno Domini 1546. Victoria. Relett.4 de & Concil. propolitio 32

k Nu 28.

rum Doctorum, tam in Theologia, quam in Iure Canonico peritorum, quod Papa est supra Concilium, altera est communis sententia Parisienfium, & multorum etiam Doctorum in Theologia, & Canonibus, vt Panormitani, & aliorum contraria, quòd Concilium est supra Papam. Non est locus nunc disputandi que illarum sit verior: Puto vtramá, esse probabilem opinionem. Vide etiam, quæex Navarro celeberrimo nostri temporis Scriptore in Præfatione Apologeticæ nostræ Responsionis k ad hoc idem retulimus.

29. Quin etiam ipsemet Card. Bellarminus meo quidem iudicio in hacre no faris

fibic

num,

dux

cem

duo

tiffir

illud plun

pert

inqu

nensi

quia

hoc de

expre

erit v

Atio Cu

fecto

fenta

dico & ha

thol

quide

nostra

maxi

defen

aduer

30

circo

obie

riam

pauc thol 0

n_

Te i.

m

a-

Ci.

ad 10

de

15, 8

lem

Ie-

lit,

est

lio-

ure

on-

olo-

um Jon

ior: ide

Ari

00.

100

mi-

ris

ioi

sibi constans, tamets, Concilium Florentinum, & Lateranense, sub Leone decimo adduxerit ad probandú, Summum Pontificem esse supra Concilium generale, quæ duo Concilia mea certe sentétia sunt fortissima omniŭ argumenta, quæ ab ipso ad illud confirmandum proferuntur, hoc iplum tamen, quod nos afferimus, fatis aperte his verbis cofirmat: Et quamvis postea, inquit, 1 in Concilio Florentino, & Latera- ILib. 2. de nensi, vltimo videatur quastio definita, tamen Concil. cap. quia Florenținum Concilium non ita exprese hoc definivit, & de Concilio Lateranensi, qued expresisime rem definiuit, nulli dubit ant, an fuerit verè generale ideo v que ad hanc diem questio superest etia inter Catholices. Non est profecto Christianæ charitati vllatenus consentaneum viros Catholicos pios, ac eruditos manifesto errore, magna temeritate, & hac graui censura, quòd parum fint Catholici ob leuia fundamenta notare. Nobis quidem, inquit doctiffimus Canus, m Schola m Lib. s. de nostra magnam licentiam dat, vt quodcunque lociscap. 4, maxime probabile occurrat, id nostro sure liceat lib.3. de Offidefendere, sed non licet tamen eos, qui nobis sunt cijs.

aduer si, temere, ac leuiter condemnare. 30. Hanc autem suppositionem non idcirco hîc posuimus, quòd cam ad pretenti obiectioni plenè satisfaciendum necessariam esse iudicemus, sed ad repimendam paucorum quorunda nationis nostre Cacholicorum audacia, qui indiscreço erga

DISPYT. THEOLOG. Cap.id. Sedem Apostolicam zelo, in Sedistamen Apostolicæ opprobrium, & Catholica Religionis contumeliam palam afferere non verentur, quodliber Breue Pontifici. um rem ilam, quam præscribit, tanquam de fide credendam determinare, illisque Catholicis, qui quacunque de causa, quo. visue prætextuillis literis non obtempe rant, obedientiæ, schismatis, quin & hæ. resews notas inurere non pertimescunt; arq; eriam ad oftendendum, ex Brevium, seu literarum Apostolicarum authoritate, vt etiam infra clarius apparebit, fufficiens argumentum peti non posse ad probandum, rem illam, quam inibi declarant, præcipiunt, aut prohibent, ad fidem Catholicam pertinere; & consequente neg; hoc luramentum ea tantum de caula fidei Catholicæ repugnans esse, quòd Summus Pontifex suis Breuibus, seu literis illud fidei apertè aduerfari disertis vetbis pronunciauerit, tametsi etiam gratis concederemus, Pontificem suis Breuibus folum opinionem suam declarasse, sed etiam rem ipsam ex Cathedra definivisse; cum plures docti, & pij Catholici non improbabiliter existiment, definitiones

Summi Pontificis errori obnoxias esfe, li

abiq; Concilio generali definiat, eo quòd

secundum istos Doctores spiritum verita-

vniue bend Eccle pore, Conc gmat daco Patre non p niuer uerit, luris claues Etite Rolum haben tur ad

gni & 31. uia Aj nihila a folus a gnanti e ander uia inc

gestasse

scipulo

fint ex Postolo

tis illi Christus non promiserit ad aliquid tur, id

vniuerlæ Ecclesiæ infallibiliter præscribendum, nisi quatenus ipse, vt vniuersæ Ecclefiæ caput cum mystico Christi corpore, seu vniuersis Ecclesie membris, quod Concilium vniuerfale repræsentat, ad dogmara fidei vniuerlæ Ecclesiæ proponenda concurrit: & quòd Christus pto S. Petro Patrem deprecans, ve fides eins non deficeret, non propersona Petri, sed pro Ecclesia vniuerla, quam Petrus reprælentabat, roga- 2 Petrus de uerit, iuxta illud S. Augustini in corpore luris Canonici b relatum, Petrus, quando tlaues accepit, Ecclefiam fanctam reprafentauit. Etiterum? & Quadam dicuntur, que ad Apofolum Petrum pertinere videntur , nec tamen principio. habent illustrem intellectum, nifi cum referuntur ad Ecclesiam, cuius ille agnoscitur in figura 9.1. cap.16. gestaffe personam propter primatum, quem in discipulos habuit, ficuti est. Tibi dabo claues regni cœlorum, & si qua huiusmodi.

0.

æ.

t;

m,

ta

ci-

(Qa

la

em

ten ula

òd

et-

tis

us

es.

Te;

on

nes

e,fi

bó

ica-

Illa

31. Secundo Supponendum est, Bre- Petro & Paulo uia Apostolica, (que, vt notat Hugolinus d hibil aliud funt, quam litera illa Apostolica, qua c'In pial. 108. a folu Secretarys conficiuntur, & per Papam fimantur, in cera rubra sub annulo Piscatoris, 6. in Princieandemque vim habent, quam Rescripta, & Brema inde dieta funt quonta breuibus verbis, id eft, praxi beefic. paucis scribuntur, cum Bulla Apostolica e dicta fint ex eo, quod figillo plumbeo, in quo effigies A- diac. & Gemi postolorum Petri, & Pauli imprimitur bullantur, id est, fignantur) nihil aliud momenti diffiit.

Aliaco de authorit, Eccles part. 3. cap.i. Maior de authorit. Concil. parum à Almainus de potest. Eccles a Trad . 50.in loan. ad cap. 12.non longe à fine & ferm 15. de Apost. 6 23. q. 1. can. quodcunque d Part. 2. de Censuris cap e Rebuff. in 3a. part.nu.4. & leq. Archi-

nian. in cap. quis nesciat

DISPYT. THEOLOG. Cap.10. quam vnum ex histribus in se continere posse. Nam vel Primò, Pontifex in eiusmo diliteris rem aliquam vt de fide ab illis, ad quos scribit, necessariò credendamex Cathedra definit, vel secundo, aliquidab illis observandum præcipit, vel tertiò, solum horrando, & admonendo confilium suum prebet, & opinioné declarat, aliquid ab illis vel credendű, vel observandű esfe. 32. Atq;, vt à primo ordiamur, Card, Bel-

cil. cap.13. Lib.s.de lo-

g Lib. 4 de larminus, Melchier Canns, & & reliqui Theo. cap. 4. & s.& logi, qui docent, Summum Pontificem lib. 2.de Con in publicis suis definitionibus errare non posse, tametsi absq; Concilio generali deeis cap. s. 9.4. finiat, simul etiam affirmant, ad hoc, vt Pontificum definitiones in rebus, quæ ad doctrinam spectant, fint infallibiliter veræ,neg; errori obnoxiæ, duo potiffimùm requiri; primum, vt Pontificum decreta, in quibus aliquid vt de fide credendum prescribitur, ad totam Ecclesiam dirigan. tur; alterum, intentionem etiam habeant obligandi omnes fideles, vtillis tanquam certiffimis fidei dogmatibus indubitatam fidem adhibeat, quorum fi alterum desit, Pontificum decreta iuxta constante Theo logorum omnium sententiam, rem de fide certam no facient. Nam in particularibus suis iudicijs, opinionibus, atq; decretis, quæ non ad totam Ecclesiam, sed ad aliquas prinatas personas, Episcopos, aut particu-

partic tifice

D

33. Canu civolu dum. nandi tamv clesias enim e diciur gat. C Aituti 6 (0) propt potest.

> in Co i max Non mitte qua fed ta tanti

rumg

obliga

rode

34 nus, inter t10,

conft

DE IVRAMEN. PIDELITAT.

particulares Ecclesias spectant, posse Ponufices errare Theo ogi omnes confité ur.

0.

re 10

8,

X ab

0-

m id

e.

1-

0.

m n

e-. VE

b

e-

m

a,

m

1nt

m m

ıt,

20 5-

i-

e-

ıd

10

1-

33. Illuditem damus ac libenter quidem, ait Canus, h non statimfi quicquam Iuris Canoni- b Loco' cite. si volumine continetur, fidei dogma effe credendum. Id vero tum maxime, cum aut verbis opi-

nandi viuntur Iudices, aut responsanon ad totam vninersalem Ecclesiam, sed ad privatas Ecclesias, & Episcopos referentur. Intelligendi sunt enim eo tantum cafu de fide pronunciare vbi indicium in omnes Christi fideles spectat omnes ligat. Certitudo quippe fidei Iudicibus à Deo confitutis non propter Ecclesias prinatas promissa, & concessa est, que singula errare possunt, sed propter Ecclefiam vniuersalem, qua errare non potest. Itaque Summorum Pontificum, Conciliorumg, doctrina, fi toti Ecclefia proponatur, fi cu obligatione etiam credendi proponatur, tum vero de fidei caufaindicin est. Quapropter etiam in Concilys generalibus, ait Card. Bellarminus, maxima pars actorum ad fidem non pertinet. Lib. 2. de Concil. cap. Non enim funt de fide disputationes, qua pra- 12. mittuntur, neg, rationes, que addutur, neg, ea, que ad explicandu & illustrandum adferuntur, sed tantuipsa nuda decreta, & ea non omnia, sed tantum, qua praponuntur tanquam de fide.

34. Nam in decretis Pontificijs, inquit Canus, k duo distinguenda sunt, vnu est, tanquam ¿Lib.6.delas intentio, conclusioque decreti, alterum, quasi ra- cap. & ad . tio, & causa à Pontifice reddita eius rei, quam

constituerit. Argin conclusione Pontifices Sum-

mi errare nequeunt, si fidei quastionem ex Apo multa stolico tribunali decernant. Sin verò Pon anima tisicumrationes necessaria non sunt, ne dicam de Ca apra, probabiles, idonea, in his nihil est vi scribu delicet immorandum. Non enim semper Patre mone m in fidei quastione causas afferunt necessarias, se ur, & interdum verosimiles. Facile autem est di Bellarn gnoscere, aiunt præfati Authores, ex ver expres bis Concilij, aut Pontificis, quando de contin

1 Canus lib. 5 9.4.& Bell.lib 2. de Rom.

Pont. cap. 12. creturn aliquod tanquam de fide creden nino y dum fidelibus proponitur; ve, si contrarium preher susfici enim sentientes * excommunicarentur, velpro hare definit poteft, viad ticis iudicarentur, velsi quicquam exprese, 6 36. proprie à fidelibus firmiter credendum, aut tan cetera schismata vi tada Excom- quam dogma fidei Catholica accipiendum dica Catho municatio tur, vel alys similibus verbis aliquid esse Enan um ist tamà Concis lio generali, gelio, doctrinaue Apostolorum contrarium; Distineat, quam à Papa catur, inquam, ait Canus, non ex opinione, se tur, h uersus cos o- certo, & firmo decreto: quando autem nihil ho cum n mnes Christi rum dicitur, non est certum rem effe de fide.

scandala, & schismata vi feratur ad-

fideles, qui ta lem doctrină 35. Iam ex expressis harum literarum stans, docet, aut pre Apostolicarum verbis euidenter apparet verba i dicant, absq; non fuisse mentem Summi Pontificis in saluti a etrina illa, ve istis suis Breuibus publico aliquo decreto huius de fide certo definire, & determinare ve doctrinam in ftam tenenda, defi
niatur, aut il fallibilem, & ab omnibus fidelibus de fi
li.qui contra
siam animo

multa falsa e

sent, vel prædicant, pro hæreticis habeatur. De qua re vide Cann loco ian tum i sitato circa doctrinam Caierani de præparatione ad Eucharittiam, & Su tum i vez tom. 2. in 3. part. d.fp. 3. fec. 6. in fine circa doctrinam illorum, qui quòd pertinaciter affererent, alterutram ex his sententijs, nempe, quod libile. E. ma. virgo vel à peccato eriginali praseruasa, vel in co concepta sucret, de libile. ade tenendam elle.

loguin

10

po multa in se continere; quæ fidei, & saluti on animarum apertè aduersantur; tum quia am ad Catholicos tantum huius Regni con-vi scribuntur, ob quam causam à Ioanne Eudemone m lesuita prinata litera recte appellan-min Prafat se ur, & propterea iuxta doctrinam Card. ii. di Bellarmini errori obnoxiæessent, tametsi er expressam, & manisestam definitionem de continerent, tum eriam quia nullum om-nino vocabulum in Breuibus illis com-

prehenditur, quod tale fidei decretum, seu

definitionem fignificare valet.

36. Et tameth in primo Breui, ad quod am extera duo referuntur, Summus Pontifex Catholicis Anglis præcipiat, ne iuramenan um istud suscipiant, eo quod multa con-Di inear quæ fidei,& saluti aperte aduersansur, hoc tamen præcepto non obstante, oquimur, sed præceptum ad mores spetans, de quo statim erit sermo, & insuper et verba illa, cum multa contineat, qua fidei, & il saluti aperte aduersantur, fint tantum ratio to huius decreti, quæ ratio iuxtam prædi-in stam Card. Bellarmini & Cani doctrinam stiam in decretis sidei, quæ à Concilijs generalibus toti Ecclesiæ proponuntur lta falsa esse potest, quant um vis ipsum decretum infallibiliter verum sit, propterea
qui quòd Concilia rationem decreti iuxta fallibilem eorum opinionem adducere posfint, ipsum autem fidei decretum in certifimo eorum iudicio, seu in assistentia Spiritussancti infallibili fundamentum habeat, manisestissimum est ex verbis ipsi us Brevis, in eo definitionem sidei infallibilem nequaquam contineri, tames si non probabile duntaxat, sed certifimum esse concederemus, Summum Pontissicem in suis definitionibus erran non posse, & Breue istud non soluma Catholicos Anglos, sed ad vniuersame tiam Ecclesiam conscriptumesse.

37. Quod attinet ad Secundum, nem pe Pontificis præceptum, quo Catholic Angli prohibentuc ne Iuramétum fusci piant, eo quod multa contineat, qua fidei, saluti aperte aduersantur, vt cognoscamu quantam vim obligandi istud preceptus habeat, Supponendum est inprimis, illu idem, quod iam diximus, de Pontificus definitionibus in rebus fidei, & quæ cre denda funt, determinandis, pari propo tione intelligendum esse de decretis mo rum, seu de præceptis, & legibus, quas ob feruandas effe iuber. Et primò, sicut op nio illa no est omnino improbabilis, qua docer, Summum Pontificem in fidei del nitionibus, seu in rebus, quas toti Eccles vt de fide credendas proponit, errare po se, si absque Ecclesiæ vniuersalis, aut Con eilijgeneralis, quod totam Ecclesiam is prælen

mis, propulem i mum bus, 8 toti E das puerfal quod soffit mi T 38. idcirco præfeceffar

præle

38. idcirc præle cessar dam nis C tholi non c tis, q reform ex Br prece posse vel iu **fcien** fe in dos, lu,qu rent, 0,

rti

pi.

ha-

ofi.

fal.

let.

tif

un

ran

1 20

ne

m

lie

Ci

, 0

Till

tun

llu

cun

cre

001

no

ob

opi

qua

def

lesi

pol

con

i re

prælentat, approbatione definiat à grauifmis, pijstimis, & doctissimis Theologis propugnetur, ita etia non esse improbabilem illa opinionem, que asserit, posse Sum mum Pont isicem errare in decretis, legibus, & præceptis morú, seu in rebus, quas toti Ecclesie, vt ab ea necessarió observandas præscribit, si abse; approbatione vniuersalis Ecclesiæ, aut Concilij generalis, quod vniuersa Ecclesia representat, leges eossituat cu grauissimi, pijssimi, & doctissimi Theologi hanc opinione desendant.

38. Secundo, hanc suppositionem non iccirco nos hicapponere, quòd eam ad præsenti obiectioni satisfaciendum necessariam esse iudicemus, sed ad reprimen dam paucorum quorundam nostræ nationis Catholicoru audaciam, qui illos Catholicos, qui cuilibet Breui Pontificio non obtemperant, inobedientie, schismatis, quin & hæresews notis aspergere non reformidant, atq; etiam ad oftendendum, ex Breuium authoritate, seu ex Pontificis precepto, sufficies argumentum petinon possead probandum Catholicos illos, qui vel iuramentum susceperunt, vel tuta con scientia suscipi posse arbitrantur, non esse in Catholicorum numero collocandos, tameth Iuramentum istud in eo sensu, quo Pontifex illud improbat, approbarent, quod tamen nequaqua faciunt, vt in-

1 4

296 DISPYT. THEOLOG. Cap.19.

ti, & pi, Catholici non improbabiliter fentiant, Summum Pontificem non minus in præceptis morum toti Ecclefia præscribendis, quam in decretis fidei proponendis errare posse, si absque vniuersa.

lis Ecclesiæ, aut Concilis generalis approbatione definiat, legesue præscribat.

39. Sed supposito impræsentiaum, opinionéistam de infallibili Summi Pontificis iudicio tam in præceptis morum toti Ecclesiæ imponendis, quam indecretis fidei stabiliendis, non solum magis communem, & magis probabilem fententiam esfe, verum etiam esfe certam, & fidei proximam, vt Card. Bellarminus immerità affirmat, attamen iuxta præfatam eiusdem Card. Bellarmini, Cani, aliorumg; Catholicorum doctrinam, hoc intelligendum est solum in casu quo leges toti Ecclesiæ præscribit; nam in iudiciis particularibus,&in decreris morum, quænon toti Ecclesiæ sed privatis tantum personis, aut Ecclefijs imponit, concedunt, non solum Summum Pontificem, sed Concilium etiam Generale per ignorantiam etrare posse, dico, ait Canus, o non solumin iudi-

gLib.s.cap.s.

lium etiam Generale per ignorantiam errare posse, dice, ait Canus, on non solum in indiciorerum gestarum (vt vtrum talis sit prome
uendus ad Episcopatum, an iure promotus suerit, an tale peccatum commiserit,
an facultatibus priuatus suerit; & huiusmodi)

modi legibus nunci tertio to: lui fallit, autem tur, qu pter qu apud I ber est nodati mnes nas, ce irregu nullas præter dumqu 40

pandibile finaris
præcenus,
abuti
xima
fuis p
eft tei
fum:

Princ

F

2

).

-

)-

1.

m

eis

1-

8

n-

19;

li-

oti

ti-

on

0=

on

ci-

er-

di-

no

10-

rit, ul-

di)

modi) sed in ipsis etiam privatis praceptis, & legibus. Vera autem, & idonea huius pronunciati ratio affertur ab Innocentio Papa
tertio P in quodam Iuris Canonici decre- pCanà nobis
to: sudicium, inquit, Dei veritati, qua non
communic, fallit, nec fallitur, semper innititur, iudicium
autem Ecclesia nonnunquam opinionem sequitur, quam & fallere sape contingit, & falli, propter quod contingit interdum, vt qui legatus est
apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus, & qui liber est apud Deum, Ecclesiastica sit sententia innodatus. Quapropter non ego, ait Canus, qo- 99.5.concla,
mnes Ecclesia leges approbo, non vniuersas panas, censuras, excommunicationes, suspensiones,

irregularitates, interdicta commendo. Scio nonnullas eiufmodi leges esse, in quibus, si non aliud praterea quicquam, at prudentiam certe modumque desideres.

40. Hoc nihilominùs diligenter obseruandum est, quòd tametsi maxime probabile sit, posse summum Pontificem in priuatis suis iudicijs, legibus, decretis, atq;
præceptis falli, & tamper malitiam ait Canus, s quàm ignorantiam errare, & clauium, q. 5. in sine
abuti potestate, protinus tamen absque maconcl. 22.
xima, & sufficienti ratione asserere, eum in
suis privatis legibus, & decretis, errasse,
est temerarium, scandalosum, & irreligiosum: Sicut etiam dubitari non potest, quin
Principes Seculares in legibus temporalibus sanciendis aliquando errare possint,

-

& nihilominus qui abiq; maxima, & fufficienti ratione affirmaret, Principem in hac, vel illa lege condenda erraffe, temerarius, scandalosus, & seditiosus meritifi. mè habendus esset. Hoc tamé posito, quòd Summus Pontifex in suis definitionibus legibus,& decretis, quæ non toti Ecclesie sed privatis tantum personis, aut Ecclesis præscribuntur, errare possir, si quis ratione maximè efficaci motus affereret, eum in hac, velillare definienda, præcipienda, aut prohibenda errasse, & per ignoratiam, inconsiderantiam, malamue informationem deceptum fuisse, non propterea temeritatis, scandali, alteriusue criminis condemnandus effet.

s Cap. Lifet 4.

41. Secundò Supponendum est ex doctrina Suare Tuperius relata, quodliber Summi Pontificis, aut Concilij decretum ad mores spectans vel esse præceptú mer constitutivum, quod scilicer actionem, quam prohibet, illicitam facit, hac folum de causa, quod præcepto illo prohibeatur, cuius generis funt carnes in quadragefima comedere, aut opera seruilia diebus Dom nicis exercere, que si lege Ecclesiastica non prohiberentur, nequaquam illicita effent vel præceptú esse declarativum, quod not constituit nouam legem, sed priorem du taxat confirmat; & non facit, sed supponi actum, quem prohibet, esse alioquin illici tun

næ p perio noru vite Eccl ptu, tur, mod rea n bus a ferui præce lique

nine nota cipi prio adec imp cede uoe lud neq; plic Catl tum at,q fi ig que

0.

If-

in

Ti.

bé

18,

ſię

lijs

ne

in

da,

m,

10-

re-

nis

0-

pet

um

ord

m,

um

ur,

ma

m

On

nt

101

un

ni

ici

UП

tum, vtpoteper aliam legem antea interdictum. Preceptum constitutivum humanæ potestatis, tametsi nonnunguam cum periculo magne temporalisiacture vt bonorum, libertatis, & interdum etiam cum vite discrimine obligare possit, lex tamen Ecclefiastica secluso scandalo, & contemptu, que lege diuina, & naturali prohibentur, rarò, aut nunquam cum graui incommodo temporali obligare folet. Et propte rea non tenemur in quadragefima à carnibus abstinere, aux in die Dominico opera ferui lia non exercere, que Ecclesiæ legibus præcepta funt, quotiescung; probabile aliquod periculu magni temporalis damni nobis inde proueniet.

42. Præceptum declarativum, vt redè notat Suarez, ex ratione, ob qua actio præcipitur, aut prohibetur, & ab obligatione prioris præcepti solummodo dependet, adeo vt, si ratio illa, ob quam præceptum imponitur, vera no fit, neq; eiulmodi precedens lex, qualis in præcepto declaratiuo esfe asseritur, reperiatur, præceptum illud declarativu nullius planè roboris eft, neq; vlla vim obligandi habet. Vt, exempli causa, prohibet Summus Pontifex,ne Catholici Angli istud fidelitatis Iuramentum suscipiant, eo quòd multa continear, quæ fidei, & saluti apertè aduersantur : h igitur in hoc iuramento nihil reperiri queat, quod fidei, aut faluti aduerfatur, hee

DISPYT. THEOLOG. Cap.10. declaratiua Summi Pontificis prohibi. tio quæ in ratione ista fundatur, iuxta do. Arinam Suare Znulla est, neque Catholi. cos Anglos ad illam obseruandam obli. gare potest.

43. Veruntamen obseruandum est, rationem, seu declarationem Summi Pon. tificis, vel posse esse definicium, per quam Catholicos Anglos obligare intendit, ad firmiter vt de fide credendum, rationem eius, seu declarationem esse veram, & tunc cadem certitudine renemur credere, rationem eius, & declarationem veram esse, qua credere tenemur, eum infallibiliter definiendi potestatem habere, vel tantum esse opinatiuam, nempe in opinione sua fundatam, per quam probabiliter iudicat, rationem illam, quam affert, veram esse,& tale præceptum, quod supponit, revera precessisse; & tunc declarativum eius præ. ceptum non magis, quam ratio, & opinio illius obligare potelt, & consequenter non magis renemur declarativo eius præcepto obedire, quam obligemur illiusopinionem fequi, à qua declarativum eius præceptum tantummodò dependet,

44. Inprimis igitur certum est, hoc quo prosummi Pontificis decretum, in quo Ca-affert, tholicis præcipit, ne iuramentum istud tum m suscipiant, esse præceptum merè declaranvum, vt ex verbis primi Breuis, ad quod fint, c

duo po-

11 duo p paret. taine git! Q cuum salua fi rum, p quefid rea adr rameni dem eo fræ fid um sie Ponti prohil to cor versan hanct

tativa 45. declar liqua nition adduc crede opina

duo postrema referuntur, evidenter apparet. Nam postqua sua Sanctitas totu luramentum ad verbu recitasset, ita subiungit: Qua cum ita fint, vobis ex verbis ipfis perfiicuum effe debet, quod buiufmodi iuramentum Salua fide Catholica, & Salute animarum vestrarum, praftari non potest, cum multa contineat, qua fidei, & saluti aperte adversantur. Propterea admonemus vos, vt ab hoc, at que similibus Iuramentis prestandis omnino caveatis, quod quidem eo acrius exigimus à vobis, quia experti vefra fidei constantiam &c. adeo vt perspicuum sit, solam causam, ob quam Summus Pontifex huius Iuramenti susceptionem prohibet, effe, eo quod existimet, multain m to contineri, quæ fidei, & faluti aperte ad. 112 versantur, & consequeter prohibitionem at, hanc non constitutivam, sed merè decla-& tativam este. 12

n

d

n

C

2.

e,

er

æ.

io

er

æ-

DQ4

4.5. Secundo etiam certum eft, tale effe declarativum pręceptum, quod non in aliqua infallibili Summi Pontificis definitione, per quam decernit, ratione, quam o- adducit, certifimam effe, vipote de fide ius credendam, vt suprà fostensum est, sed in mu ja. & leg. opinativo suo iudicio duntaxat fundari, quo probabiliter existimat, ratione, quam Ca. affert, veritati consonam esse, & iuramenud um multa in se continere, quæ fidei, & ra- saluti aperte aduersantur. Quæ cum ita and fint, clarissime constat, nos non magis

DISPYT. THEOLOG. Cap.10 obligariad istud Summi Pontificis præ. ceptum adimplendum, quam teneamur sequieius opinionem, à qua præceptum eius duntaxat dependet. Quocirca, fi iuramentum istud ex se illicitum non fit, neg; aliquid contineat, quod fidei, & salutiadversatur, in eo præfertim sensu, in quo Ca cholici Angli illud præstant, & in quo verba iuramenti iuxta proprietatem sermonis, & communem loquendi modum intelligifolent, sed temporalem duntaxat fidelitatem, quam quiliber Princeps temporalis à suis Subditis, si opus fuerit, licité exigere potest, vt, singulas Iuramen. ti clausulas enodando, sufficienter, vt opinor, comprobavi, minimè profe&ò dubitari potest, quin non obstante Brevi Apostolico quiliber Carholicus Anglus illud tutà conscientià, & absque vllo Catholice issex is fidei præiudicio suscipere possit. Atq; hecepprol de Summi Pontificis particulari precepto dicta sufficiant.

46. Iam, quod ad tertium illud attinet, nempe Summi Pontificis iudicium, opi-nionem, & confiliu, quod præter eius de-finitionem, & preceptu in quolibet Breui contineri posse diximus, certissimum est, iscum neminem obligari ad eius iudicia, opinio. um pe nes, monita, confilia, aut hortamenta se-insuis quenda. Potest quivis, si velit, eius monita & consilia sequi, quoties cunque nihil in-

iustun rebus ration Euang inferio um,&z dopre licoru quivis maxir cedere is,&1 partin a con travin Summ fen fur ıÿ ostē horit ces fib. unt, a

iuftum

.

0

um

influm, autillicitum consulit, sed quòd in rebus licitis eius confiliu fequi teneamur, rationi penitus aduerfatur, vt ex Confilijs Euangelicis, quæ Pontificijs nullatenus inferiora, funt, luculenter apparet. Iudicium, & opinioné Summi Pontificis, quando probabili aliorum eruditorum Cathoicorum opinioni repugnat, licitè reijcere r. quivis potest, eoque magis, si cam sequi in m maximum sui, aut aliorum præiudicium a. cederet, atq; etiam fi levibus fundamenps tis,& falsis informationibus innitatur, vt r, partim superiùs, quàm levia sint argumen n. la contra Iuramentum allata common-nia bravimus, & partim inferiùs u non fuisse «nu.51.&seq» i. Summum Pontificem de vero Iuramenti 0- lenfurecte informatum ex literis P. Parfoud nij ostédemus. Et certe ea omnia, que Pon ce lifex improbat, improbare, & quæcunque ec approbat, approbare, omnem q; illam auto thoritatem, quam aliqui Summi Pontistces sibi vel arrogarunt, vel arrogare poset, unt, absque debito examine illis concepi-dere, immodicam potiùs adulationem, de quam moderatam discretione sapere vi-eui detur, cuius rei plurima Summoru Ponest, sificum exempla amplishmű testimoniio. um perhibet, adeo quod Card. Bellarminus fe-in suis controuersijs, vt nonnullos Sum-ita, mos Pontifices non solum de credendo, in-verum etia de manisesta hæresim publice

Disput. Theolog. docendo excuser, plurimum enitatur; & nihilominus aliquos Pontifices tamets non apertam hærefin, fallam tamen do-Arinam palam docuisse, & propugnasse libere profitetur.

*De cof.dift. 4 can. à quodam ludeo. 43. Tom, Concil inRe Sponsis NicotaBulgar.cap 104. Rom pont. 6a D. 12.

47. Nonne Nicolaus Papa primus in E. pistola Decretali, quæ in corpore Iuris Ca. nonici *, & Sacrorum Conciliorum y vo. luminibus refertur, publice docuit, Ba prismum in nomine tantum Christi col. latum absque expressione trium persona tarad conful rum efferarum? Quam doctrinam Card. Bellarminus existimat esfe falsam; & pro-Lib. 4. de prerea, vr Nicolaum excuser, asserit, 2 eum non definiendo quaftionem de fide illied dixise sed solum vt Doctorem particularem exposuist obiter opinionem suam. Nonne Celestinus Papa tertius in Epistola Decretali, que olim in corpore Iuris Canonici inter Decretaatneap.Lau les Summorum Pontificum epistolas aex tabat, publice docuit, & iuxta Alphonsum de Castro b etiam ve Papa declaravie pet

dabilem de controver. tohiugat. & Lib. I. de hærefib. cap ei aliud coniugium inire, cuius prior con-

1:

iunx in hærehm lapfus fict quæ tamen do seff. 24 de Arina iam in Concilio Tridentino e aper-Reform.can, te condemnata est: & Card. Bellarminus,vi Gelestinumà culpa liberer, affirmat, eu nihil de eare certi statuisse, sed respondisse; quod sibi probabilius videbatur. Et tametfi, ait Card. Bellarminus, hanc epiftolam Celettini fuffe

hærelim ita Matrimonium folvi, vt liceat

all-

aliqua

dem fit

à Cel

Cathe

Detre

de fide

nobis

cund

tus no

anim

te ref

octav

Rege

ticos r

fibi in

dum,

dune

Franc

nifacy

Pontif

effet. N

pla,

mêm lima,

cenfu

paren

quida

zelo (

etror

fratre

48

aliquando inter epistolas decretales verum quidem fit, non potest tamen inde colligi factum effe à Celestino decretum plane Apostolicum, & ex Cathedra, cum conftet, multa effe alia in epiftolis Decretalibus, que non faciunt rem aliquam esse de fide, sed solum opiniones Pontificum de eare nobis declarant.

j.

a

d

0.

um

Te;

1/0

2

im

14-

ex

um

pet

éat

)n. to

er

s,VE

ibil fibi

rd.

ui e als-

48. Annon loannes Papa vigelimus lecundus palam docuit, & fi morte preventus non fuiffet, illud definire decrevit, d animas Bearorum non vifuras Deum ante resurrectionem. Nonne Bonifacius Papa octavus scribens ad Philippum Pulchrum Alphonfus de Regem Francorum affirmavit, e se eos hareticos reputare, qui non credunt, dictum Regem sibi in piritualibus & temporalibus esse subiedum, adeo vt loannes Tilins f Episcopus Mel deRom Pon. dunenfis in suo Chronico de Regibus Francorum auda eter affirmat, tammiram Bo- guerum ad an nifacy fuisse impudentiam, vt Regnum Gallia Pontificia Maiestatis beneficium afferere ausus 1302. fet. Mitto quædam alia recentiora exempla, eo quod non tam publica fint, commemorare. Neg; prædicta, tamersi notisfima, ob reverentiam Sedis Apoltolicærecensuissem, cupiens cum Sem, & lapheth parentum imperfectiones occultare, nisi quidam Catholici nimio amaritudinis zelo commoti tam atrocia inobedientie, erroris fideique abnegationis crimina in fratres suos Catholicos iniuriose, parum

d! Adrianus Papa in q. de Confirmat. circa finem. Castro lib. 3. contra heres. verboBeatitu do hær. 6a. Bellarm. lib.4 cap. 14. e Nicolaus VInum. 1300. fAd annum.

Disput. Theolog. docendo excuser, plurimum enitatur; & nihilominus aliquos Pontifices tameti non apertam hærefin, falsam tamen do-Arinam palam docuisse, & propugnasse

libere profitetur.

* De col.dift. 4 can a quodam ludeo. 3. Tom. Concil inRe Sponsis NicotaBulgar.cap 104. Roin pont. 6a p. 12.

47. Nonne Nicolaus Papa primus in E. pistola Decretali, quæ in corpore Iuris Ca. nonici*, & Sacrorum Conciliorum y vo. luminibus refertur, publice docuit, B4ptismum in nomine tantum Christi col. latum absque expressione trium persona larad conful rum efferarum? Quam doctrinam Card. Bellarminus existimat esfe falsam; & pro. Lib. 4. de prerea, vt Nicolaum excuser, asserit, 2 eum non definiendo quaftionem de fide illied dixisse sed solum vt Doctorem particularem exposuist obiter opinionem suam. Nonne Celestinus Papa tertius in Epistola Decretali, quæ olim in corpore Iuris Canonici inter Decretaatn cap. Lau les Summorum Pontificum epistolas aex tabat, publice docuit, & iuxta Alphonsum de Castro b etiam ve Papa declaravit pet hærehm ita Matrimonium folvi, vt liceat

ei aliud coniugium inite, cuius prior con-

dabilem de controvers. toniugat. 6 Lib. 1. de hærefib. cap

iunx in hærehm lapfus ficequæ tamen do-Seff. 24 de Arina iam in Concilio Tridentino e aper-Reform.can, te condemnata est: & Card. Bellarminus,vi Ź: Gelestinumà culpa liberet, affirmat, eu nihil de eare certi statuisse, sed respondisse, quod sibi probabilius videbatur. Et tametfi, ait Card. Bellarminus, hanc epistolam Celettini fuise

all-

aliqui

dem fi

à Cel

Cathe

Detre

de fide

nobis

cund

tus n

anim

te ref

octav

Rege

ticos r

fibi in

aum,

dune

Franc

nifacy

Pontif

effet. N

pla, e

mem

fima,

cenfu

paren

quida

želo c

errori fratre

4.8

aliquando inter epistolas decretales verum quidem sit, non potest tamen inde colligi factum esse à Celestino decretum plane Apostolicum, & ex Cathedra, cum conftet, multa effe alia in epiftolis Detretalibus, que non faciunt rem aliquam effe de fide, fed folum opiniones Pontificum de eare nobis declarant.

2=

d.

0.

lm

Te;

ise

2

im

14-

ex

um

pet

éat

)n.

10

er.

s,VE

ibil fibi

rd.

uise

ali-

48. Annon loannes Papa vigelimus lecundus palam docuit, & fi morte preventus non fuiffet, illud definire decrevit, animas Bearorum non vifuras Deum ante resurrectionem. Nonne Bonifacius Papa octavus scribens ad Philippum Pulchrum Alphonsus de Regem Francorum affirmavit, e se eos hareticos reputare, qui non credunt, dictum Regem sibi in spiritualibus & temporalibus esse subiedum, adeo vr loannes Tilius Episcopus Mel deRom Pon. dunensis in suo Chronico de Regibus Francorum auda eter affirmat, tammiram Bo- guerum ad an nifacy fuisse impudentiam, vt Regnum Gallia Pontificia Maiestatis beneficium asserere ausus 1302. eset. Mitto quædam alia recentiora exempla, eo quod non tam publica fint, commemorare. Neg; prædicta, tameth notifsima, ob reverentiam Sedis Apostolicæretensuissem, cupiens cum Sem, & lapheth parentum imperfectiones occultare, nisi quidam Catholici nimio amaritudinis želo commoti tam atrocia inobedientie, erroris fideique abnegationis crimina in tratres suos Catholicos iniuriose, parum

d Adrianus Papa in q. de Confirmat. circa finem. Caftro lib. 3. contra heres. verboBeatitu do hær. 6a. Bellarm, lib.4 cap. 14. e Nicolaus VInum. 1300. fAd annum. DISPUT. THEOLOG. Cap.10

Christiane, nimisq; inconsiderate intendentes, me ad istain eorum defensionem

memoranda compulissent.

49. Iam an, obsecro, adversarij, si illorum Pontificum temporibus vixissent, tam acriter in eos Catholicos qui illorum opiniones, & literas Decretales, seu Bre. via Apostolica improbassent, tanquaparum Catholicos, & de fide Catholica non recte sentientes invehi voluissent? Quid facere voluissent Deus scir, certè eos id fa. cere non debuisse nimis manifestum est Cur igitur à charitate Christiana tam alie. ni funt, vt pios, ac eruditos Catholicos insectari, eosque hæresews, fideique abnegationis condemnate non verentur, quirationibus validis & efficacibus moti, qualque doctiffimi corum adverfarij firmisargumentis convincere non valent (& fi valent illos, vt id faciant, atq; timoratas con scientias non tam minis, & nefandis verborum contumelijs distorquere, quam ra tionibus, & argumentis folidis pacata reddere studeant, per viscera misericordia Iefu Christi suppliciter obsecramus) int tam graui, quæ ad debitam eorum fidelitatem, & temporalem sui, torius q; familiæsuæ interitum spectant, literis Apostolicis in privata duntaxat sua opinione, quæ proinde futuris temporibus (vt memoratæ illæ Nicolai, Celestini, Ioannis, & Bo-

nifa pug tific obe pro rent terv præ fexa fe,& gan te(n gun S. I rum thed pore ficis o fine e thori firma diffu dicio tifici

> 5 nem ad to redig

vilua

(ensu

mend

nifaci

m

0-

m e.

a-On

id

fa.

eft

ie-

in-

ga-

ra-

ial

214

vaon-

rer-

ra

tas

dia

nr

de-

mi-

po-

ne,

me-

Bo-

faci

nifacy opiniones reiectæ funt) forsan impugnabitur, & non in aliqua Summi Pon tificis publica definitione fundatis non obediunt; cum præsertim vijs omnibus probabilibus eum cum omni filiali reverentia excusare conentur, & non protervè, atque indecenter se illi opponere præfumant, Si quicquid Summus Pontifex affirmat, à Catholicis affirmandum esfe, & quicquid negat, indiferimination negandum effe velint, audiant, quælo, atten_ tè (nam verba seipsos quàm intime attingunt) quid scribat Melchior Canus Ordinis S. Dominici religiofus, doctiffimus horum remporum Scriptor, & primariæ Cathedre in Academia Salmaticensi suc tem pore Præfectus, Qui Summi, inquit & Ponti- glib. 5. cap. 5. propè finem. ficis omne de re quacunque iudicium temere, ac fine delectu defendunt, eos Sedis Apostolica authoritatem labefacture, non fovere, evertere, non firmare. Nam quid tandem adversum hareticos disput ando ille proficiet, quem viderint noniudicio, sed affectu patrocinium authoritatis Pontificie suscipere, nec id agere, vt disputationis sua vilucem, ac veritate eliciat, sed vt se ad alterius fensu voluntatema, convertat? Non eget Petrus mendacio nostro, nostra adulatione non eget.

50. Vt igitur iam tandem Responsionem nostram ad fingula Brevia, atq; adeo ad totam obiectionem in compendium redigamus: Ad primum Breve Apostoli-

308 DISPUT. THEOLOG. Cap.10. cum, à quo reliqua duo dependent Respondetur primò, quòd tametsi Summus Pontifex existimans, & in opinione sua supponens, iuramentum istud esse exse illicitum, & multa continere, quæ fidei, & faluti adversantur, Catholicos Anglos per has suas literas prohibeat, ne illud omnino suscipiant, attamen cum hæc pro-Nu. 44. & hibitio, vt superius h ostendimus, frt tantùm iuris declarativa, & in privato suæ Sanctitatis iudicio, & opinione fundata, ficut non tenemur Summi Pontificis opinioni adversus probabilem alioru Theologorum sententiam adhærere (tunc præfertim, quando maxima incommoda nobisipsis, alijsque plurimis inde provenirent,&quando rationes,&argumenta pro eius opinione allata non satis firma ab omnibus ferme indicantur, qualia sunt ea fere omnia, quæ doctissimi adversarij adversus Iuramentum adduxêre) ita neque obedire tenemur declarativo Summi Pontificis præcepto in opinione sua, & ratione quam affert, fundato, quod iuxta præfatam Francisci Suarez doctrina non

ptum hoc declarativu ex toto dependet.
51. Secundò Respondetur, nullum esse Catholicum Anglum, qui, si benè instructus suezit, in eo sensu iuramentum vel

maiorem vim habet obligandi, quam ha-

beat ratio, & opinio illius, à qua præce-

fulcipi-

0

ful fua lice & 1 eft, ram log larn hac qua mo erat vid tus Por Ma inB plit mei Sum exco tian क्ष con

> may fura gari

fant

lico

tum

suscipiet, vel vt licitum approbabit, in quo sua Sanctitas, vt probabiliter coniectare licet, illud codemnavit. Verifimile enim, & meo guidem iudicio moraliter certum eft, suam Sanctitatem in eo sensu verba Iuramenti intellexisse, in quoRomani Theo logi ea concepêre, & præsertim Card. Bellarminus, cuius consilium, & opinionem in hac tam gravi Theologica controversia, quam in tam ingens huius Regni vel com modum, vel detrimentum cedere necesse erat, sua Sanctitas, ve maxime probabile viderur, & postulavir, arque etiam sequutus est; qui proprerea ex mente Summi Pontificis, eiufque permissu adversus suæ Maiestatis pro Iuramento Apologiam in Brevium suorum defensionem conscripfir: Sed Card. Bellarminus in eo fenfu Iuramentum intellexit, quasi negaret Primatum Summi Pontificis in spiritualibus, eius potestatem excommunicandi, ligandi, & solvendi, atque etiam in luramentis dispensandi, in quo profead fensu negari non potest, quin multa contineat, que fidei, & saluti aperte adverfantur, neque in hoc fensu ab vllo Catholico Iuramentum aut suscipi, aut vr licitum approbari nimis manifestum est.

a.

1-

0

-

ij

1-

a,

1-

-

t.

1-

el

i-

52. Præterea, quòd Sanctitas sua existimaverit, spiritualem eius infligendi Censuras authoritatem in hoc suramento negari, apertè colligitur ex literis quibus-

DISPYT. THEOLOG. Cap.10. dam P. Parsony, qui Summum Pontificem ad Brevia sua huc mitteda plurimum sol. licitavit, vt tum lesuitæ quidam apud nos ingenuè fatentur, tum à nemine, qui, quomodo res Anglicanæ Romæ, suo præsertim tempore, agebantur, vel parum exper. tus est, in dubitationem vocari potest. Hoc igitur verum literarum apographum est, quas P. Parsonius, antequam vilum Pontificis Breve huc mitteretur, ad quendam hic in Anglia commorantem conscripfit, quas ipfe statim pluribus oftendir, illisque licentiam impartitus est, vt eas exscriberent, cæterisque Catholicis quibuscunque communicarent.

.

73. Quatuor, vel quinque circiter abbince menses habita est consultatio septem, aut octo doctissimorum, qui reperiri possent, Theologorum, qui suas sentetias de eo (Iuramento) tulere. Rationes sunt plurima. sed omnes ad hanc revocantur, quòd de side sit, Summum Pontisticem Principes iusta de causa castigandi potestatem habere, & consequenter, quando in controversiam vocatur, absque sidei abnegatione negari non posse, neque penes Summum Pontisicem, aut aliam quamcunque authoritatem in boc dispensandi potestatem esse.

54. Si enim quastio esset defacto, & non de iure, verum scilicet Papa in hoc, vel illo casu hunc, vel illum Principem illis, vel illis de causis excommunicare, aut deponere possit, aut verum Priore tunce vestris admit vel de modu trùm que in nere neus Sed quem state quem sidera re non trong trum sidera

55 alijig tiæ vi eaden ti, vt dem admi

dioca Tho mitig fugge dit, se non s

de causis in an et verum Sedi Priores

0

Priores Pontifices in hoc recte an secus secerint, tunc quadam ex rationibus illis, quas, ab amicis vestris adductas esse asseritis, in considerationem admitti possent, nempe, vtrum in adificationem, vel destructionem foret, incommodum, aut commodum afferret, vtile, vel nocivum esset, aut vtrum causa essent sufficientes, annon; (nam absque iusta causa Summum Pontificem posse deponere nemo tuetur) aut vtrum debita admonitio, cuius in vestris literis mentio habetur, sacta esset. Sed quandoquidem quastio est de iure, de potestate Sedis Apostolica, quid contra Principem quemcunque iusta de causa facere possit, considerationes illa temporalis damni locum haberre non possunt.

55. Pratered ego cum Card. Bellarmino, alijfg, nonnullis magna eruditionis. & confciens tia virurem ipfam communicavi, qui omnes in eadem funt fententia, quòd formula luramenti, vt iacet, haretica fit, neque ab aliquo, qui fidem Catholicam abnegare noluerit, vllo modo

admitti posit.

S

e

1,

di occasio data est, prima vice in presentia D. Thomæ Fitzherberti, quo tempore quosdam mitigationis modos proposuimus, qui ab amicis suggerebantur & c. quibus sua Sanctitas Respondit, se adversus suam Maiestatem Censuris actu non procedere, quin potius omni humanitate vti, in animo habuisse, sed quod ad authoritatem Sedis Apostolica (videlicet Censuris pro-

212 DISPUT. THEOLOG. Cap.19.

cedendi) spectat, firmum illi esse propositum, & potius mortem se obire velle, quàm iota vnum concedere: Alteravice cum certior factus fuisset, quosdam Sacerdotes erga susceptionem iuramenti propensos esse, Respondit, se eiusmodi pro Ca-

tholicis habere non posse &c.

57. Ex quibus manifestum est primò, rationes omnes, propter quas Theologi Romani Iuramensum istud improbarunt, ad hanc reduci, quod de fide fit, penes Roma. num Pontificem effe potestatem Principes iusta de causa castigandi; & consequenter non posse, quando in controversiam vocatur, ab vllo negari, qui fidem Catholicam abnegare noluerit, neque Papam, nec quameunque aliam authorita. tem in hoc dispensare posse. Secundo etiam manifestum est, suam Sanctitatem existimasse, in hoc Iuramento negari eius authoritatem Censurà procedendi, & propterea Sacerdotes illos, qui ad Iuramentum suscipiendum propensi essent, ab illo Catholicos reputari non posse. Quasi vero Catholici Angli Iuramen tum suscipientes inficientur, penes Ponrificem esse potestatem Censuras infligendi, aut Principes iusta de causa castigandi, cum tamen claristime constet, nihil tale in hoc Iuramento negari, vt ex responsonibus, quas ad argumenta Card. Bellarmini adduxi, evidentifimè, vt opinor, evici:nisi fortasse velit, vt contra receptas Dialecticorú regulas hunc vitiosum argumen. tandi tandi
cluder
remus
fligare
ralibu
Princi
Pont
Cenfi
hoc I
priva
& dif
libus

mera Par for capti band que f tiffin tifex filus, bend Sedi testai mor lem nifel trede prot litio

ait,

tandi modum, ex particulari vniversale concludere, vt bonum & legitimum approbaremus; ve exempli caufa, Papa non potest casigare Principes privando eos dominis temporalibus, aut vita, ergo Papa non potest castigare Principes. Concedimus, posse Summum Pontificem castigare Principes vtendo Censuris Ecclesiasticis, quod quidem in hoc Iuramento non abnegatur, sed quòd privare Principes suis dominijs, aut vita, & disponere de temporalibus, in spiritualibus, seu Ecclesiasticis Censuris annummerandæ sint, penitus inficiamur.

4

n

1-

0-

4-

m

on

n

1-

nli,

ile

0-

ini ıi.

e-

n. di

58. Quapropter Card. Bellarminus, P. Parsonius, & illialij Theologi Romani tam captiofis vientes collectionibus ad probandum, multa in Iuramento contineri, que fidei, & saluti aperte repugnant, apertissime allucinati sunt. Et si Summus Pon tifex ipforum eruditioni, & probitati con filus, ad Iuramentum ea de causa proscribendum instigatus erat, eum in magnam Sedis Apostolicæignominia, grave Protestantium scandalum, & vltimam plurimorum Catholicorum ruinam temporalem delusum esse nimis, proh dolor, manifestum est. Quis enim non videt, (vt tredecim illorum Sacerdotum Anglorum protestationem missam faciam)ex illa po stione, quam Petrus Pitheeus suprà i citatus (Cap. 3. sec. 3. ait, esse approbatam Regni Franciæ do-

Arinam nimirum, non posse Summum Pontificem Regem Francia suo Regno prinare; & non obstantibus quibuscunque Excommunicationi. bus, que per Papam ferri possunt, Subditos nihilominus ad obedientiam pro temporalibus debitam Regi prastandam teneri, nec in ea per Papam dispensari, aut absolui posse; pari omnino ratione poruisse Card Bellarminum, P. Par. sonium, cæterosque Theologos Romanos inferre, in ea negari primatum Summi Pontificis in spiritualibus, potestateexcommunicandi, ligandi, & solvendi, dispensandi, & absolvendi; & nihilominus procul dubio pertimescent Regno Franciæhæreles, aut abnegationis fidei crime propterea impingere, quod talem do-Arinam de Rege Franciæ per authoritatem Papalem no deprivando constanter tueantur. Cur igitur Catholicos Anglos idcirco hæresews, & abnegationis fidei nota aspergere non verentur, quod illud idem de RegeAngliæ non deprivando in Iuramento profiteantur, quod Catholici Galli absque vllo hæreses, aut erroris pe riculo de Rege suo non deprivando indu bitanter affeverant? Atque hæc de primo Breui dicta sufficiant.

59. In Secundo Breui solum declaratur, priores Pontificis literas Apostolicas de prohibitione Iuramenti (in quibus, ait Pontifex, se stricte pracepiffe Catholicu, ne In-

det,rer ramentun interd

amer falfas, erta e qu dit, se

ongar ue in neri eo

io,&

ation verba friuol ret, v

per qu ım vo %pro

rt res nuel S. Doctor

ublica ante le licat,

nam a ibet i

unt co ionei ificis

luntar nioni,

quin i

0 -

n

1-

1-

1-

4-10

7.

OS

ni

X-

i-

us

n-

ri-

0-

ta-

ter OS

dei

ud

in

ici

pe-

amentum illud vllo modo prastarent) non fuisse falfas, & surreptitias, sed scriptas, non solumex erta sua scientia, & proprio motu, & voluntae quibus tamen verbis non negare inten lit, se in ijs conscribendis aliotum consiio,& opinione vsum esse) verum etiam post ongam, & grauem deliberationem de omnibus, que in illis continentur, adhibitam, & obid teperieos illas omnino observare, omni interpreatione secus suadente reiecta. Quæ vltima verba ita intelligenda funt, vt vel nulla friuola earum literarum interpretatio fieet, vel vi nulla talis fieret interpretatio, per quam aliquis existimaret, aut in dubiim vocaret, eas non ex certa sua scientia, kpropria voluntate coscriptas esse. Nam, n recte observant loannes Salas k & Ema- k Disp. 21. de mel Sal Societatis lesu Theologi, possunt verbointer-Doctores non quidem interpretatione necessaria, pretatio nu.s ublica, aut inridica, sed prinata, & non obliante leges omnes interpretari, etiamsi Princeps licat, Nemini liceat hanc nostram paginam aliter interpretari; nam tunc solum proibet interpretationes friuclas, & que plane du unt contra mentem ipsius : Quod priori ramo ione intelligen dum est declarativo Ponificis præcepto, quod præsumptioni ara- duntaxat innititur, & propriæ suæ opiicas nioni, priuatoq; iudicio, quo fibi perlua-, ait det, rem illam, quam prohiber, esse alioquin illicitam, vtpote priori aliqua lege 111tum interdictam: Cuius opinio, atque etiam

316 DISPUT. THEOLOG. Cap.10

D

61.

bleru

partin

ivum

epti e

eclar

eclar

uo pr

eclar

ittam

licite

ft,qui

men

ertè a

nplic

itatu 10do

holice

tud et

ere,qu

uàm

abili

duersa uid pr

deisai

ræser

piun

ioprii

learb

nem

præceptum in sua opinione solummode fundatum, quando probabili alioru The logorum sententiæ repugnat, non solum explicari, verùm etiam contradici potes Quoniam igitur hoc secundum Breue A postolicum priores eius literas duntaxa confirmat, nullam aliam vim obligand habere potest, quam habuerunt priorese ius literæ, ad quas solum confirmandas

Pontifice conscriptum eft.

60. Terrium Breue Pontificium ad Ma giftrum Georgium Birketum miffum eft, i quo Summus Pontifex eum Sacerdotum A glorum Apostolicorum Seminariorum Archi presbyterum in locum Magistri Georgi, Bla cuelli substituit, & subrogat, illig, iniungit, & mandat, ac specialem facultatem ad hoc tribuit Pt authoritate sua omnes, & singulos Sacerdo tes Angles, qui quoddam luramentum (inqu multacontinentur, qua fidei, & saluti animi rum aperte adversantur tenoris subsequentu, delicet, Ego A. B. verè & lyncere agnolo &c.) prastiterunt, aut qui illud licitò prasta posse docuerunt, & docent, admonere curet, vi huiusmodi errore resipiscant, & abstineant. Qui sintratempus (extraiudicialitertamen) arb trio suo illis prafigendum hoc facere distulerin illos, seu illum facultatibus, & privilegijs omni bus ab Apostolica Sede, seu illius authoritate quocung, alioillis, vel curuis illoru concessu, u dem authoritate prinet, ac prinatos effe declart 61. Cit

0

10

de

un

nd

se

61. Circa hoc tertium Breue quinque 10 bseruanda sunt. Primum est, in isto Breui partim constitutivum, & partim delarael ivum pręceptum, sed potius prioris præ-A epti declarationé contineri. Præceptum xa leclarativum seu potius prioris præcepti eclaratio in eo confistir, quòd Pontifex no præcepto non faciat, sed supponat, & as eclaret, luramentum esse ex se illicitum. tramersi hæc Pontificis declaratio im-Ma licite in se præceptum inuolueret, ideo , it st, quia supponit, & presumit multa in iumatemento contineri, quæ fidei, & falutiarehit estè aduersantur. Quæ declaratio, aut Bla mplicita prohibitio, cum præsumptione t, & itatur, & in opinione Pontificis solumbuit nodo fundetur, non magis astringit Caerdo nolicos ad credendum, Iuramentum nqualud esse ex se illicitum, & multa contiere, quæ fidei, & saluti apertè repugnant, uàm obliget eius opinio, quando proose abili aliorum Catholicorum sententiæ duersatur, qui percipere non valent, alivi uid prorsus in Iurameto contineri, quod Què Qui dei, aut saluti vel obscurè repugnat in eo arb ræsertim sensu, in quo suramentum suerin piunt; & licitum esse opinatur, & quem omni topriæ, & vsitatæ verborum significatiomentique Legislatoris consentaneum ate le de le arbitrantur. Et propterea, sicut non le laste nemur, vt suprà diximus, opinabili Pon Cit

tificis iudicio adhærescere, quando alije ruditi Catholici abeo dissentiunt, itane que obligamur præcepto eius declaratiu obedire, & multo minus nudam ipsu declarationem admittere, quando ex opi nabili eius iudicio tantummodo depede

62. Præceptum Poneificis constituti vum in hoc confistit, quod Domino A chipresbytero præcipiat, vt, quibusdan servatis conditionibus, Sacerdotes illo qui aut Iuramentum præstiterut, aut illu licité præstari posse docuerunt, & docen eorum facultatibus prinet, ac prinatose se declaret. Er huiusmodi præceptu, cut fit constitutio merè pænalis respectu Si cerdotum, qui Iuramentum præstiterun aut illud licite præstari posse docuerun & docent, nonex se prohibet Iuramen sulceptionem, sed eam alias prohibitat elle supponit: Et propterea ex isto Bre non validius, quin porius multo debili argumentum, quam ex duobus preceden tibus trahi potest ad probandum, Iun mentum istud effe illicitum, & multaco tinere, que fidei, & faluti aperte aduerla tur. Veruntamen respectu Domini Arch presbyteri non est constitutio merè pa nalis, sed verum, & proprium præceptus constitutivum,ipsumq; astringens (vtv ba illa, tibig, iniung mus, & mandamus, ind cant) adomne illud, quod in hoc Bred

illi i tam comi conce illos i di fac

iusfui negli mano

63 i qui ansan limã creto nfec duer gulas uper mne icité anèfi rgun ectè e ocsi n eos nent am g ote d emp priua

64

10

illi iniungitur, adimplendum : adeo vt tam facile ipse in Pontificis præceptum committere possit, si authoritatem sibi concessam excedat, nempe, si Sacerdotes illos facultatibus fuis priuet, quos priuan difacultatem non habet, atq; fi Pontificis justum exequi non satagat, eosque privare negligat, ad quos privandos Pontifex suo

mandato illum aftringit.

ne

iu

pi

de

uti

Ar

lan

lo

Breu

63. Secundò observandum est, tametllu si quidam indoctiores aliquam fortassis en anfam ex hoc Breui arripere possintexise limadi, Summum Pontificem firmo decut ciero definijsse, luramentum istud multa i Si in se continere, quæ sidei, & saluti apertè run aduersantur, propterea quòd, si, iuxta reun gulas ex Melchiore Cano, & Card Bellarmino nen uperiùs massignatas, Summus Pontifex m Nu. 34. itat omnes illos excommunicasser, qui illud
Bret icite præstari posse docerent, euidens » vide ibi
anè firmi de side decreti, & definitionis argumētum eden rgumentum fuisset, cur igitur iam non fuisset. Iun ecte colligi pnffit, Summum Pontificem aco noc suo Breui illud idem definiuisse, cum rsa neos omnes Sacerdotes Anglos, qui Iura-rch mentu istud licitè præstari posse docent, pa am grauem Ecclesiasticam Censuram, vtptut pote exómunicationi ferme proximam, vt vo pempe Suspensionem à Iurisdictione, seu indiprinationé omnium facultatu decernat?

64. Hæctamen obiectio omnino fri-

320 DISPYT. THEOLOG. Cap.id uola est. Nam imprimis inter Excommu nicationem, & Suspensionem, seu prius tionem facultatum, longe dispar ratio el vt ex ijs firma Conciliorum, aut Pontif cum de fide decreta internosci quean Quando enim Summi Pontifices, au Conciliaaliquid vt de fide definiunt, ed omnes, qui contrarium credere præsu munt, pro hæreticis habere, & à fideliun recteq; credentium cœtu segregare inten dunt, quæ segregatio à fidelium cœtud ptime per Excommunicationem, no autem per Sufpenfionem exprimitur, cur possit aliquis facultatibus omnibus pri uari, & ab officio, & beneficio suspendi, 8 nihilominus cum cœteris Christifideli bus particeps fieri in illis dininisritibus cerimonijs,& gratijs spiritualibus, quæ o mnibus Christianis, recteque de fide Ca tholica sentientibus comunia sunt. Qua propter nullus vnquam Theologus,quet legi, affirmauit, prinationem facultatum aut Suspensionem esse notas sufficientes quibus Conciliorum, aut Pontificum fit

ma de fide iudicia difcerni possint.

65. Deinde tametsi Papa Sacet dotesil quam
los Anglos, qui iuramentum licitè præsius o
stari posse docuerunt, non solum faculta
tibus priuasset, verum etiam sententiam
susciptionis in eos fulminasset expre
non posset tamen inde rectè concludi, e

um firm

quòd Epifc ligend de fide Rifide Breue dirigi non c cos e ceat; tame poste bus p licæ j hoc I lutan vanu propi erat, ad iu quan ilus o

lim fi

demi

Card

lata,

infall

1 1

18

ef

f

n

au

ed

fu

ur

en

u d

101

cun

pri 1,8

leli bus

æo

irmo

lim firmo fidei decreto Iuramentum condemnasse, cum ex doctrina Melchioris Cani, Card. Bellarmini , & aliorum fuperius o re- 6 Nu. 32. lata, ve definitiones in Pontificum fint infallibiles, & de fide credende, oporteat, quod Ecclesia vniuersa, & non privatis Épiscopis, aut Ecclesis proponatur; intelbigendi funt enim, ait Canus, in eo tantum cafu de fide pronunciare, phi indicium in omnes Chrififideles fectat, omnes ligat. Sed hoc tertium Breue ad vnum folum Archipresbyterum dirigitur; tum hoc expresso mandato, vt nonomnes vnius etiam Regni Catholitos excommunicer, aut alio modo coerteat; fed vr cos folum Sacerdotes, qui Iutamentum præftiterunt, aut licite præftari posse docuerunt, & docent, illis facultatibus priuet, quas ex speciali Sedis Aposto-Ca lice privilegio aeceperunt: Et proinde ex lua loc Breui definitionem Apoltolicam de uen lutamento non præstando colligere, est um vanum, frivolum, & plane ridiculu. Quantes propter, non ea Summi Pontificis mens fire trat, ve per has literas Catholicos Anglos id iuramentum non præstandum magis; esil quam per præcedentes, quin potius mipræ ins obligaret: propterea quod in prioriulta dus liceris Catholicos, ne Iuramentum tian infeiperent, per præceptum declarativum affet expresse prohibeat, at in isto Breui nulla li, a expressa prohibitio continetur, sed dun-

taxat supponitur, & pæna tantummodo non in omnes Catholicos, sed in solos Sacerdotes, qui iuramentum præstiterunt, aut licitè præstari posse docuerunt, & docent, Pontisex decernit: Igitur ex isto Breui longè debilius argumentum, quàmex præcedentibus duci potest, ad Iuramentum istud, yt illicitum, improbandum.

66. Tertiò observandum est, non esse idem Sacerdotem aliquem suis facultati. bus privare, atque illi interdicere, ne Missam celebrer, alissque, ne in rebus sacris cum illo participent, vt quidam rudiores per ignorantiam imaginantur, existimantes, Sacerdotem illum, qui fa. cultatibus priuatus est, ab Altaris quoque ministerio eo ipso suspensim esse. Sicut enim plurimi Sacerdotes in transmarinis partibus degentes, tametfi nullisomni. no facultatibus gaudeant, neque confelfiones audiendi authoritatem habeant, nihilominàs Sacrum quotidie celebrant, alijque præsentes adsunt, ita etiam facultatum ablatio, si nihilaliud obstet, neque illos à Sacris conficiendis, neque alios ab illis audiendis arcere potest. Sed quoniam nulli Sacerdoti vi Ordinis sacri plena competit authoritas Sacramentum Pœnitentie administrandi, aut vllum spiritualis Iurildictionis actum exercendi, veluti excommunicandi, in votis, aut iuramentis

tam rifd te p tun dot & f citè liqu exe mai ceffa con liill uile uati fpen dem eun lurif dis, 67 Eccl ioril liob mun qued

pecc

poni

più ef

nenda

ram

9.

0

2.

It, 0-

e-9

ex

n-

Te

ti-

ne

us

am

ur,

fa.

que cut

nis

ni.

fef.

nt, nt,

ul-

ne-

ali-

Sed

acri

um

Spi-

di,

iu.

nris

ramentis dispensandi, & ita de cœteris, tameth Sacrum celebrandi, ad quod Iurisdictio non requiritur, plena authoritate præditus sit; sicut concessio facultarum in hoc consistit, quod alicui Sacerdoti plena tribuatur potestas, & licentia, & facultas Sacramentum pœnitentiæ licitè, & cum effectu administrandi, vel aliquam aliam spiritualem Iurisdictionem exercendi, prout plures vel pauciores, maiores vel minores facultares illi concessæsunt; ita ablatio facultatum in hoc consistit, quòd Sacerdos aliquis spirituali illa Jurisdictione, quam ex Ecclesiæ pris uilegio accepit, prinatus fit:quo fit,vt priuatio facultatum sit partialis quædam Suspensio, vt Theologi loquuntur, non quidem ab Ordine, illique functionibus obeundis, quæ ad Ordinem spectant, sed à lurisdictione, illique munis exequendis, quæ abilla dependent.

67. Quarto observandum est, non solere Ecclesiam, & fortassis no posse alique maiori Excomunicatione, aut Sufpélione, nisi ob culpă mortale suspendere, aut excom municare; cũ huiuf modi Céfuræ fint pœne queda, medicine, que precedes aliquod peccatu, & spirituale morbu sempersupponut. Et propterea generale, certug, principiù est, ve recte air Suarez, P culpa, pro qua impo p De Census nendaCensura est, debere esse proportionată tali

difp. 4. fec. 4.

324 DISPYT. THEOLOG. Cap.16.

Censura ; quia, vt ratio naturalis distat , pana debet effe comensurata culpa, & è cotrario. Nam contra iuftitiam commutativam est gravem penam pro leui culpa imponere. Quapropter certum est, Censuram grauem, id est, qua prinat bonis maior is momenti, & ex fe magnum infert nocumentum, & ideo poffet non incongrue Cenfura maior appellari, ad minimum fupponere peco catum mortale, vt iufte ferri posit. Quoniam igirur iudicia, & opiniones Summorum Pontificum , ve recte dixit Innocentius ! non semper veritate nituntur, & proinde possunt nonnunquam iudicate, illud peccatum effe, quod reuera peccatum non est, & aliquem illud crimen commissie, quod reuera no commisir, contingere etiam aliquado potest, ve aliquis in exteriori Eccle

9 Supra relatus nu. 39.

vera, neq; excómunicato, neq; luspelus sit, 68. Itaque cum priuatio facultatum ob culpam inflicta. & quæ verè, & propriè pæna est (nam de absoluta revocatione priuilegij, facultatis, aut Iurisdictionis alia est ratio) maior quædam Suspensio sit, non quidem ab Ordinis officio, sed à Iurisdictionis exercitio, rectè supponere licet, suæ Sanctitati animum non suisse, Sacerdotes illos, qui suramentum præstiterunt, aut licitè præstari posse docuerus, & do-

fie foro excomunicate, vel suspessus fuerit,

qui tamé corá Deo, cuius iudiciú nó in pra

fumptióe, fed in veritate fudatur, re quidé

crime reuera eos fa volui facult potef bus ec Spect: illis, deam quòd ta aut illos tales nes. lidos bitare tione

& do

culta

mite

fura q clesiæ Cenfur in iudi quant

Sacer

volue

ic, ferend

1711

Z.

7-

at 275

110 CO

m m

de

C-

ſŧ,

bo

li.

CA

it,

ræ

dé

it.

56

riè

ne lia

it,

à

91

le,

ti-

ic,

9-

& docent, tam graui pœna, qualis est facultatum privatio, mulctare, nifiquia firmiter fibi perluadebat, cos graue periurij crimen perpetrasse; ita quod si tale crimen reuera non commiferint, neq; Pontificem cos facultatum priuationis pœna castigare voluisse. & consequenter neque eos revera facultatibus priuatos esse meritò presumi potest; tametsi ob scandalum illorum, quibus corum innocentia no adhuc fatis perspecta est, non debeant palam, & coram illis, ne Ecclesiæ claues contemnere videamur, suis facultatibus vri (supposito, quòd D, Archipresbyter, legitime, & iuxa authoritatem fibi delegatam aduerfus illos processerit,) sed renera sacramentatales corum absolutiones, dispensationes, & similes Jurisdictionis effectus validos esfe, suamque vim habere nemo dubitare potest, qui hanc facultatum priuationem, vt propriè pœnam ob culpam Sacerdotibus illis inflictam esse, fateri voluerie.

69. Non ve recte affirmat Suarez r Cen- Cenfur. fec. 7 sura, que in solo exteriori foro, seu in facio Ec- nu. 2. 4. 23. clesiæ iusta est, nempe quia crimen, ob quod & seq. Censura imponitur, probabiliter prasumitur, & in indicio sufficienter probatur, non habet vim quantum ad forum internum, seu in reipsa auferendi, seu suspendendi eius Iurisdictionem, qui tale crimen reuera non commiste. Itaque abso-

226 DISPUT. THEOLOG. Cap.10. lutio Sacramentalis data ab huiusmodi excom-

municato, vel sufpenso est valida, quantum est ex hoc capite, & idemest de absolutione à Censura, & de dispensatione in voto, & similibus. Vnde

s Suarez loco cite.

iuxta communem Doctorum sententiam fecretò, & finescandalo, vel in præsentia eoru, quibus eius innocentia cognita est, omnes, & fingulos fue Iurifdictionis actus e Insum.cap. exercere potest; & propterea recte dixit

27.nu.3.

Navarrus, talem Censuram re quidem vera iniustam valere parum plus nibilo, nisi in foro exteriori, & ad fcandalum vitandum,

7. Quarto observandum est, authoritatem, quam sua Sanctitas Domino Archipresbytero delegauir, Sacerdotes Anglos suis facultaribus privandi, non absolute, & simpliciter, fed cum quibusdam limitatis conditionibus illi concessam este, quas fi observare negligar, certum est, eum authoritatem fibi commissam excedere, grauem Sacerdotibus, contraquos procedit, iniuriam inferre & omnes eius sententias, aut declarationes, quibus eos facultatibus fuis prinat, aut prinatos effe declarat, ex defectu lurifdictionis omniu Disp. 3. de no irritas effe. Quia delegatus, verecte ait

Cenfur fec. 12.nu.6.

Suarez, u non potest excedere formam, & contestione sibi factam, alias nibil facit, cu nulla potestate habeat nisi à delegante cap. dilocta de Re scriptis,& cap. Pisanis de restitut foliat.

71. His observatis inprimis certum est,

I

conc ple e

uis, tes, I

ritate

non!

aion imm

perio

quan

legijs ciatin

effe p

gijs c

rifdie

& ap

mos fex L

poni

delir

ria à

gat,

sè n

cum ni,ni

luelc

bus

docu

creto

res, c

his e

1-

x

A,

de

m

1a

ft,

us

It

efo-

2-

11:

OS

te,

11-

Te,

ıt,

ce-

OS

us

os fle

niair

011-

00-

Re

eft,

n.

concessam esse D. Archipresbytero, vt iple etiam diserte fatetur, vi huius Breuis, facultatem eos duntaxat Sacerdotes, nimirum, Seculares, in quosauthoritatem habet, facultatibus priuandi, & non Sacerdores Regulares, qui à Iurisdiaione Ordinariorum exempti sunt, & immediate Sedi Apostolicæ, suisque Superioribus subijciuntur. Nam, præterquam quòd in fuis exemptionum priuilegijs à Summo Pontifice concessis speciatim exprimi soleat, illi animum non esse per verba generalia ipsorum priuilegijs derogare, illosve Ordinariorum Iurisdictioni submittere, consuerus etiam, & approbatus totius Orbis Christiani mos est, quotiescunque Summus Pontifex Locorum Ordinarijs præceptum imponit, vt Sacerdotes quoscunque taliter delinquentes pæna aliqua extraordinaria à se constituta castigare non negligat, Sacerdotes Regulares, nifi expressè nominentur, nequaquam includi, cum eos Superiorum fuorum castigationi,nifi aliter exprimatur relinquere consuescat. Atque hoc in Concilijs generalibus ve plurimum observatur, ve quandocunque in aliquo Reformationis decreto omnes Sacerdotes, tam Regulares, quam Seculares comprehendi velint, his expressis verbis vtantur, Quilibet Sa-

DISPYT. THEOLOG. Cap.19. cerdos tam Regularis, quam Secularis &c. Et tameth nomen Sacerdos quemcunque Sa. cerdotem, fiue Regularem, fiue Secularem generatim fignificer, & nomen Monachus tam Abbatibus, quam privatis monachis commune sit, & nomen Diaconus, atque ețiam Episcopus pro omnibus Dia. conis, & Episcopis, tam Cardinalibus, quàm non Cardinalibus accipi possir, attamen in legibus poenalibus ficut neque Diaconus, & Episcopus Cardinalis nomine tantum Diaconi, & Episcopi, neque Abbas nomine monachi, intelligi folent, ita neq; in ijidem legibus pænalibus, quarum præsertim executio Ordinarijs locorum, à quorum Iurisdictione Religiosi liberi funt, committitur, Sacerdotes Regulares fub nudo Sacerdotis nomine com-

fam essendò etiam certum est concessam essendotes Seculares suis facultatibus privandi,
qui luramentum prassiterunt, aut licitè prassar
posse docuerunt, es docent, hæc enim sunt expressa ipsarum literarum verba. Quo sit,
ve duo rantum Sacerdotum genera in hoc
Breui comprehendantur; primò Iuramen
tum præstantes, & hi non omnes, sed solum qui suramentum prassiterunt, secundò
docentes suramentum licitè prestari posse, &

prehendi non debet,

le, & i rum et ri post tem m rum li menti cert è [existii stari n babile ad feu fant, D.Ar Sacer unt, rò Sac juran bime

fejud 73fuppo exten gula e fultis laris que li cet, e dere ftari tanti

fend

6

n

•

6,

1.

s,

10

)-

10

t,

2-

0-

1.

u-

ŋ-

ef-

e-

oli,

471

X-

fit,

en lo-

dà ol-

8

le, & illi, non solum qui docuerunt, verum etiam qui docent, illud licite præstari posse, Exquibus constar suam Sanctitatem multo feueriùs in docentes Iuramene um licitè præstari posse, quam in suramentum suscipientes animaduertisse. Et certe supposito, quod Summus Pontifex existimauerit, luramentu istud licite præfari non posse, non desunt rationes probabiles, quibus prudenter induci posset, ad seuerius eos, qui docent, quam qui præfant, castigandos, atquead authoritatem D. Archipresbytero concedendam, vt eos Sacerdotes qui Iuramentum iam suscepeunt, facultatibus privaret, reliquoru veto Sacerdotum, qui in fururum hoc Iurejurando le obstringerent, castigationem sibimetipfi, prout deinceps magis expedirejudiçauerit, reservarer.

fupposito in legibus pænalibus verba non extendi, sed restringi debeant, quæ est regula certissima, & ab omnibus surisconsultis approbata, si aliquis Sacerdos Secularis neque suramentum præstiterit, neque licitè præstari posse docuerit, nec docet, tametsi interius existimaret, seu crederet, satis probabile esse, illud sicitè præstari posse, & propterea exterius negativè tantum se gereret, neque illud positivè defenderet, neque positivè condemnaret,

x s

non est concessa D. Archipresbytero vi huius Brevis authoritas talem Sacerdo. tem facultatibus privandi. Ratio est euidens, quia docere luramentum esse licitum, est illud positive defendere, atque exterius approbare, iste autem neque iuramentum exterius defendit, neque condemnat, sed exterius negative tantum se habet; & proinde neque docet licite præsta.

ri posse, aut non posse.

34. Ex quo etiam consequitur, quòd, tameth talis Sacerdos omnia argumenta contra Iuramenti fusceptionem allata diligenter expendens, corumque imbecillitatem clariffime, vt fibi videtur, perspiciens, illos Catholicos, qui Iuramentum præstiterunt, & licitè præstari posse docuerunt, peccati mortalis condemnare non audeat, atque id circo tales Catholicos in foro Pænitentiæ à cæteris suis peccatis, quæ confessi, & de quibus contriti funt, absolvat, non eos examinans, vtrum Iuramentum præftiterunt, aut licite præstari posse docuerunt, sed proprijs suis conscientijs, conscientijs, quod ad rem illam spectat, seipsos relinquens, nonest concessa D. Archipresbytero vi huius Bre vis authoritas talem Sacerdorem suis facultatibus privandi, Non enim iuxta sermonis proprietatem, vltra quam in legibus pænalibus verba extendenda non **funt**

funt tum mere fitivi ercea cente terna feru bet ; bus i qua i dece fultu figno preff vllo to co pæn

> ftari ftari teris

ti ful

fam auth qui I præftatib

fingui press error

lo solū

0,

vi

0. 11-

m,

e-

n.

m-

12-

ta-

d,

nta

di-

il.

pi-

ım

0-

are

oli-

ec-

riti

ùm

ræ.

uis

em

elt

Bre

fa-

ler-

egi-

101

ing

sunt, recte dici porest, eum docere, Iuramen um licitè præstari posse, cum hac in re merè negative se habeat, neque vlium pofrivum docendi, aut defendendiactum exerceat. Quaptopter inter prædicantes, docentes, & credentes hæresim, tametsinterna hæc eorum opinio exteriùs manifefetur, magnum discrimen affignari debet, vt ex Bulla Conæeiufq; Expositoribus manifeste constat, neque, si pœna aliquain hærelim predicantes, aut docentes decernatur, vllus Theologus, aut Iuriscon fultus affirmabit, folos credentes, tameti figno aliquo externo mentem fuam expresserint, etiam comprehendi. Neque ex vllo planè vocabulo in hoc Breui contento colligi potest, teneri Sacerdotes sub pæna amiffionis facultatem ad Iuramentisusceptionem positive condemnadam, tamerfi ad non docendum, illud licitè præstari posse Summus Pontifex his suis literis eos aftringar.

75. Quartò certum est, non esse conceslam D. Archipresbytero vi istius Brevis authoritatem eos Sacerdotes Seculares, qui Iuramentum præstiterunt, aut licitè præstari posse docuerunt, & docent, facultatibus fuis privandi, nifi prius omnes, & singulos admonere curet, (hæcenim funt expressa ipsius Brevis verba) ve ab hurusmodi errore resipiscant & abstineant : adeo ve non soluomnes illos Sacerdotes, qui Iuramen.

DISPYT. THEOLOG. Cap.to, 332 tum præstiterunt, aut licite præstari posse docuerunt, & docent, fed etiam fingulos corum admonere debeat, Quapropter eruditi Iurisconsulti, qui de hacre rogati Cententiam suam tulere, non satis essearbitrantur, quòd D. Archipresbyter gene. rali tantum admonitione omnes Seculares Sacerdores, qui Iuramentum præsti. rerunt, aut licite prestari posse docuerunt, & docent, admonere curet, sed præterea oportet, vt figillatim, feu fingulos admonear, alioquin limites potestatis sibi concessæ excedit, illisq; non levem iniuriam irrogat, si eos generaliter tantum admonitos facultatibus privet, ac priuatos esfe declarer, & eius declaratio invalida planè,& omnino irrita censeri debet,

Quinto denique certum esse mihi viderur, Seculares illos Sacerdores, qui luramentum præstiterunt, aut licité præstari posse docuerunt, & docent, non esse persentiamD. Archipresbyteri, ex authoritate vi huius Brevis illi concessa, con tra eos latam, fuis facultatibus privatos, fi iple eos privatos effe folummodo declaret, & non revera privet. Oportet enim(vt ex mandato Summi Pontificis D. Archipresbytero imposito, & facultate sibi ad id concessapertissimè constat) quòd tales Sacerdotes facultaribus suis privet, ac privatos esse declarer. Quapropter, cum iu-

xta fu-

exte gend Yez, y bifact ter S præfi se sol varet deret nis n foro c fent. tuntu cultar presb matic te noi vtipsi bussu illis p

xta f

esse pa 77. prom posto runde cerdo literu runt, 8

tificija

conce

DE TVRAM. FIDELITAT. 333

0,

Te

20

e-

ti

r-

C.

2-

1.

ıt,

ca

0-

n-

m

0ffe

la

vi=

u-

æ.

fe

au-

on

12.

(VE hi-

ad

les

ri-

iu. fuata superius * dicta in poenalibus verba # Cap.i.se.s. extendenda no fint, quin potius restringenda, neque delegatus, vi recte dixit Suarez, y potest excedere formam, & concessionem si- ysupra nu 76 bifactam, alias nihilfacit, fi D. Archipresbyter Sacerdotes aliquos, qui Iuramentum præstiterunt, facultatibus suis privatos ese solum denuntiarer, & non revera privaret, authoritatem fibi delegatam excederet, & Sacerdotes illi vitalis declarationis neque in foro conscientia, neque in foro exteriori suis facultatibus privati esfent.Et huic fundamento potissimum nituntur quidam Sacerdotes, qui tametsi facultatibus suis per sententiam D. Archipresbyteri privati esse à nonnullis existimantur, eas nihilominus publice exercetenon dubitant, quòd D. Archipresbyter, vt ipsi asserunt, 2 nunquam eos facultati. mingtonum bus suis re quidem vera privaverit, sed eos in Apologia. Illis privandos, aut ad fummum privatos mento fideli

77. Mitto iam examinate, quænam promulgatio & notiria aut literarum Apostolicarum, autalicuius Pontificiæ eaundem declarationis, necessaria sit, vt Sacerdotes Seculares, qui Iuramentum præliterunt, aut licité ptæstati posse docueunt, & docent, talibus Brevibus, aut Pontificijs earum declarationibus, in quibus conceditur alicui potestas eos facultati-

esse palam denuntiaverit.

2 Vide D. Vuarfua pro Iuratatis.pap.159 & feq.

bus suis privandi, aut privatos esse decla randi, fidem adhibere teneantur: vtrum scilicet necessarium sie, quòd illorum Bu vium, aut declarationis corundem exem plar aliquod authenticum illis exhibea tur, proptereà quòd tam verba ipsorum Brevium, quam Pontificie illorum decla rationis varias nonnunquam difficultate patiantur, & à diversis diversimode intell ligi possint, vel vtrum in materia odiola & in retanti ponderis, qualis est faculta rum omnium per sententiam iuridican ob crimen aliquod perpetratum privatio vni, vel alteri Sacerdoti, five Regulari, li ve Seculari Romæ, aut alibi commoranti, qui scribunt, tale esse Breve Pontificium, talem queillius Brevis declarationen Apostolicam, vel ipsi Sacerdotes, velipse met Archipresbyter, aut alia quævisper lona, absque eo quòd authenticum tum Brevis, tum declarationis, ipsius exscriptum videant, indubitatam fidem in tam grave Venerandorum Sacerdotum præiudicium tribuere obligentur. Atque de priori parte obiectionis ex Brevibus Summi Pontificis peticæ dicta sufficiant.

78. Ad Secundam partem ex testimonio eruditissimorum huius temporis Scriptorum deductam facillime Respondetur. Nam, vt superios ex doctrina Gabrielis Vasquez, & aliorum ostendimus, multi-

• Nu.11.

Cobus quam traria ge pau Aicuta doctri cunt, riam Iam q erudi ramer dei Ca nandi ob qu ption quæ,1 Theo nifelt illisa omni larmin debil

potel tum illici

profi

79. diciff

dei a meni pertè

cudo is Br

10

la

111

31

m

ea.

um

cla

tes

tel.

ola

12-

am

tio

,fi

an-

ici-

cri-

derie.

lci-

ido

udo Theologorum non efficit, vt opinio, quam fequuntur, certiffime vera fit, & contraria aliorum Catholicorum, tamet fi lon gè pauciorum, sit omni probabilitate defituta, nifi rationes, & argumenta, quæ ad doctrinam suam confirmandam adducunt, adeo valida, & firma fint, vt contrariam omnino improbabilem reddant. lam quòd rationes, & argumenta, quæ isti erudicissimi Theologi attulerune, ad iuramentum istud, tanquam illicitum, & fidei Catholicæ apertè repugnans, condem nandum, prout fua Sanctitas declaravit,& ob quam folam causam Iuramenti susceprionem prohibuit, fint nimis infirma, & quæ, meo iudicio, eruditionem tantorum Theologorum minime deceant, fatis maofe nifeltum est, tum ex Responsionibus, quas er illis adhibuimus, tum ex confessionibus um omnium fere nostratium etiam Card. Bel-cri- larmino faventium, qui argumenta illius ram debilissima esse non sine aliquo rubose ræ-profitentur.

79. Quapropter etia ab authoritate eruim-ditiffimoru huius temporis Theologoru, potest è cotrario probabile duci argumenno-tum, ad probandú Iuramentum non esse illicitum, neque multa continere, quæ fidei aperte adversantur. Si enim in turamento tam multa continerentur fidei apertè cotraria, vt Summus Pontifex in suis Brevibus affirmavit, & eruditillimi isti Theologi in fuis libris confirmarunt, pro cul dubio aliquis istorum tam singulari e tuditione præditorum vnú faltem è mul tis in mediu protulisset, at ne vnicam qu dem propositionem in hoc iurament contentam, quæ fidei contraria fit, addu xerunt. Signum igitur apertissimum est Theologos istos non recte fentum Iura meri intellexisse, sed incertas suas, ne fall fas dicam, collectiones pro indubitatis fi dei dogmatibus mundo evulgaffe, & ali quos illorum, tum fuam Sancitatem, qua corum eruditioni, & conscientiæ fiden habuit, de recta iuramenti intelligenti haud recte informaffe, tum elus impugna tionem affectu potius, quam folida ratio ne motos in le suscepisse, fibimet forsanis Principio persuadentes, quòd quidama pud nos lefuita ingenuè affirmavit, nul lum Catholicum illis tam infigniter eruditis,& suprema Summi Pontificis autho titate communitis contradicere aut potuiffe, aut certe aufos effe. Sed magna est viritas, & praualet, oppugnari nonnunquam sed expugnari nunquam potest.

80. Catholici igitur Angli, qui Iuramentum præftirefunt, tam per intrinfect quam per extrinseca Principia, id est,& propter rationem lufficientem, & ob probabilem authoritatem, ad illud fuscipiendum à principio moti crant, prudentel

fibinet

fibime tonfcie niam e effe, vt pto ob non po precep perspic politio am, át ftea feri infuffic gnaffer mabar quamp rum hu D. Arc nem ve demna dam ex princi ificiu mitter tam, t lamen le pe

erent

hihilo

tultod

iam c

quam,

DE IVRAM, FIDELTTAT: 335 fibimet persuadentes, illud licitè, & tutà tonscientia prestari posse. Ratio erat:quoniam existimabant, se lege Dei obligatos effe, ve iusto Principis sui legicimi præcepto obtemperarent, quamdiu percipere non poterant, eum aliquid illicitum fibi precepisse. Catholici autem illi nunquam perspicere potuerunt, in hoc intamento politionem aliquam hæreticam, erroneam, aut improbabilem contineri; & po-Rea leriò perpendentes, quam frigide, & infufficienter, viri tam eruditi illud impus gnaffent, in opinione sua magis confirmabatur. Authoritas erat: propterea quòd quamplurimi fi non maior pars erudito. rum huius Regni Sacerdorum ; atq; etiam D. Archipresbyteri, furamenti susceptionem vel approbabant vel vt illicitam con demnare non audebant. Et tameth qui-dam ex illis eruditis Sacerdotibus, qui in orincipio, antequam aliqued Breve Pondificium ad illud condemnandum huc mitteretur, illius susceptionem, vt liciam, totis viribus propugnabant, postea le perspexissent, reclamare viderentur, hihilominus quamplurimos, non folüin ustodia detentos, sed extra carcereme-

12-

€a,

&

0

en-

tel

ei

iam degentes, in pristina sua opinione,

quam, ne Pontificis indigationem incur-

etent, palam tueri formidabant, perman-

338 DISPYT. THEOLOG. Cap.10. fiffe, apud nos tam manifestum est, vt illud pluribus testimonijs, si opus estet, com probare possemus (vnde quidam exilli apprime doctus appolite dixit, Summum Pontificem suis Brevibus linguas nostra ligaffe, fed mentibus non farisfeciffe;) per multi tamen & pij, & eruditi Sacerdote Iuramenti susceptionem, vt licitam, etiam nunc vel palam defendere non verentur vel quantumvis cam, ne privationis facul tatum periculum incurrant, ve licitam ent auti exteriùs, approbare non audeant, quic pore ipfi quid interius in corde sentiant, se tamen neque etiam eam, vt illicitam, condem-qum ipfi nare velle, publice fateri no pertime scunt fex grati neque etiam eam, vt illicitam, condem-& proinde ita le gerunt, ve neque id præ. dentes,e standum, vel non præstandum, alicui suadere audeant, ne vel Brevi Apostoli-sionis sectionis co contradicere censeantur, vel ruina ection temporali vllius Catholici, in retam in primò, certa, ac disputabili, causam præbere iudicentur.

81. Quod verò in obiectione dicitur, rem dub num, vel alterum tantŭ Sacerdotem Iuramenti dus nu susceptione approbare, idg, pra timore potius al censum complacendum Princip i, & se ab angustijs temporum liberandos, vel ob aliquem alium tempe-ur, con ralem respectum, & non ex corde, aut sufficienti nodi aliqua ratione motos, partim falsissimum est, sendant cum rationibus firmis, & esticacibus eos em per motos esse ex dictis perspicuè constet, par elligate

dam a proffu tate in verbis quod ta contra oum, ve lum. A rio dici; magis po 82.Ita

st eligen

tim

tim ad calumniam magis, quam ad folidam argumentationem spectat; & idem proffus argumentum eadem plane facilitate in seiplos retorqueri potest. Nam, vt Regia& Pap. verbis vtar Ioannis Parisiensis, b dicere, cap.21. ad 41. quod tales viri scripserunt aut locuti sunt contra conscientiam suam in favorem Princioum, vel ob timoremeorum, est ponere os in colum. Magis autem probabiliter posset è contra-Priodici quod tales Doctores, qui indebite ampliat authoritate Pape, loquuntur timore, vel fapore ipfius, cum sint persona Ecclesiastica, qui magis possant per ipsum promoveri. Et pracipue, n, um ipfi dicant, licet male, quod Summus Ponti-1 Į, fex gratiose amplectiour fuam potestatem extendentes, & reprimit obloquentes.

82. Itaque, vt iam tandem huius Responle fionis finem faciamus, atque predictæ obprimò, Minorem propositionem, videliet, In rebus dubys, & disputabilibus tutior pars fleligenda, effe æquivocam. Si enim per em dubiam intelligatur illa, cui intelletus nullum omnino assensum, vel disensum præbet, seu quod idem est, quam reque veram, neque falsam este opinaur, concedimus Maiorem, nam in eius-modi dubijs tutiorem partem esse elift, gendam superius e oftendimus. Si au- «Nu ax. os em per rem dubiam res disputabilis inelligatur, quæ nimirum certa non est, sed

ui

ti

1-

DISPYT. THEOLOG. Cap.io apud Catholicos hine inde probabiliter disceptatur, in quo sensu dubium à vulgo plerunque accipi solet, negamus Maio. rem : In huiulmodi enim dubijs, quorum veritas, licet certa non fit, est tamen probabilis, tutior pars non est ex necessitate eligenda, sed, vt ex supradictis constat, sa. tisest opinionem tutam, seu probabilem sequi, quam nimirum viri prudentes, at. que eruditi sequuntur, tametsi maior pan Theologorum, immo & ipsemet Sum. mus Pontifex contrariam tueantur; neg qui talem opinionem probabilem contra magis communem, & magis probabilem etiam Summi Pontificis opinionem fequitur, vllo imprudentiæ, temeritatis, alteriulve criminis periculo fele exponit.

82. Secundo ad Minorem facilis etiam est Responsio. Authoritas enim eruditorum istius temporis Theologorum, qui Iuramentum islicitum esse, & multa sidei adversantia in se continere arbitrantur, non essicit, vt opinio eorum sit certa, aut dubia, sed solum disputabilis, & ad summum magis probabilis, quam opposita si Principia tantum extrinseca, & non intrinseca respiciamus. Neq; Summus Pontifex suis Brevibus rem definivit, sed opinionem suam duntaxat declarans assimavit, illud tuta conscientia præstar non poste, cum multa contineat, quæ si dei

dei a Cath Conf Pont aut p tam e vim l tio, fe deper nione bilion Fativo quanc licet r potifi rere in num tingit quòd Cath

bus properties function functions fu

ftro le

n

9

n

rs

1.

4

ra

m c-

.

m

0.

ui

uc

1-

2,

n.

n-

r.

n

dei apertè adversantur; ob quam causam Catholicis præcepit, ne illud susciperent. Constar autem ex supradictis, præceptum Pontificis declarativum in propria sua, aut probabili aliorum opinione fundatam errori obnoxium esse, neq; maiorem vim habere obligandi, quam habeat ratio, seu opinio illius, à qua tantummodo depender. Neque tenentur Catholici opinionem Pontificis tametsi longe probabiliorem, fequi, aut præcepto eius declarativo in opinione sua fundato parere, quando aliorum Catholicorum opinioni, licet minus probabili, repugnat : & tune porissimum, quando eius iudicio adhætere in maximum fui, aut aliorum damnum vergeret, ficut in hoc Iuramento con tingir, cum illud non præstare, posito quod nihil illicitum in se contineat, sit Catholicis maxime nocivum, & suæ Maiestati summè iniuriosum.

84. Reliquæ obiectionis partes, in quibus probari videtur, maius esse peccandi periculum in suscipiendo, quàm in non suscipiendo iuramento, parvi momenti sunt: maius enim, vel minus periculum supponit, aut nullum planè esse periurij aut alterius criminis periculum in sutamento præstando superiùs comprobavimus, cum eius susceptio à Principe nostro legitimo præcipiatur, & à viris pijs,

DISPYT. THEOLOG. 342 & eruditis illicitum in se continere ob rationes probabiles iudicetur. Atque ita E. dictum hoc de luramento fidelitatis pre stando, non est lex purè pænalis ad pæ. nam duntaxar, & non ad culpam obligans, sed conscientias etiam Subditorum constringens, qui iustum Principis sui præceptum, in rebus præfertim quæ ad fidelitatem iurenaturali, & divino, illide. bitam spectare probabiliter iudicatur, ad. implere tenentur. Neque Catholici cam ob causam Iuramentum præstant, autillud licitum effe existimant, quia Protestantes id præcipiunt, aut licitum essopinantur, quasi Catholici in rebus quæad Religionem quodammodo spectant, qua lisest religiosa huius iuramenti susceptio, opinionem Protestantium iudicio Catho licorum, & Summi fidelium omnium Pastoris sententiæ anteponant: Sed quoniam Rex noster Serenissimus, qui, quamcunque Religionem profiteatur, est Princeps noster legitimus, & supremus in tem poralibus Dominus, Subditis suis præcepir, ve istud fidelicaris Iuramentu susciperent, quod verè fidelitatis Iuramentu effe, nihilq; fidei Catholice, aut animaru saluti contrariú in se cótinere, pij & eruditi Catholici rationabiliter arbitrantur; idcirco Catholici, vt legitimo sui Principis præce pto obediant, Iuramentu hoc fuscipiunt. 85. Et certe fi Rex, & Parliamentum

Subd fitere direct Dom faten tamer pertir Stante contr à Sum tamen Regi tificer potest ab ho absolv mus P lequer porali statem riam o tur) if hibere nonist clarar Theo dem o

nèobi

pè, I

quam

bilitu

n

d

n

-

)-

d

24

0,

10

2.

1.

1-

m

e.

e.

e,

ti

2-

0

ce

t.

Subditis preciperent, vt Iureiurando proficerentur, Summum Pontificem non effe directum huius Regni in temporalibus Dominum, neque vllam directam poteflatem habere Regem deponendi (quod tamen ad Primatum Summi Pontificis pertinere afferunt Canonistæ)& non obstante quacunque deprivationis sententia contra illum vi huius directæ potestatis à Summo Pontifice facta, aut facienda, se ramen veram obedientiam, & fidelitatem Regi prestituros &c.neg; Summum Pontificem vi huius directæ in temporalibus potestatis vllam habere authoritatem se ab hoc Iuramento, aut aliqua eius parte absolvendi, & ita deinceps, atque Summus Pontifex opinionem Canonistarum sequens (qui hanc directam eius in temporalibus in toto Christiano orbe poteflatem tam mordicus tuentur, ve contrariam opinionem hereticam esse arbitrenur) istud Iuramentum suis Brevibus prohiberet, & multa fidei adversantia, vt Canonistæ imaginantur, in se continere declararet, & eruditi etiam huius temporis Theologi illud ipfum Iuramentum eafdem ob causas condemnarer, eadem plane obiectio totidem omnino verbis, nempe, In rebus dubijs, & disputabilibus, &c. quam contra Iuramentum lege Regia stabilitum adduximus, adversus istud Iuramentum, si à Rege constitutum esser, af, ferri posser. Et nihilominus procul dubiq Card. Bellarminus, cæterique Theologi, qui opinionem Canonistarum reisciunt, sacillimo negotio eodem modo, quo nos præsenti obiectioni iam respódimus, illi alteri satisfacerent. Et propterea hæc præsens obiectio ex authoritate Summi Pontificis, & eruditorú huius temporis Theologorum in re disputabili, & de qua inter Catholicos hinc, illincque non absque probabilitate disceptatur, etiam iuxta mentem Card, Bellar, magnam vim habere non potest.

Atque de hac obiectione satis, in qua examinanda paulo prolixior fui, vt timoratis conscientijs plene fatisfacerem, atq; vt homines etiam imperiti facile dignoscerent, quantam vim obligandi Bre, uia Apostolica in probabili Summi Pontificis, atque aliorum etiam Theologo, rum opinione fundata, habere possur.

SECTIO Tertia.

d Nu. 214.

• Pag. 46. &c

I. Tertia obiectio, quam mouet Leonardus Lessus, d vt Anglicus eius Recapitulator e recenset, deducitur ex grauiscandalo, quod ex Iuramenti susceptione meritò oriri potest. Et quamuis ipse Lessus
hanc obiectionem ita vrgeat, vt potius
supponat, quam probet, suramentum istud iuxta communem verborum intelligentiam

p B gential mentu

tione i lud fur diximi esse ex modi c

2. 1 malo , si sed quos tionibi ciem ma vir prus

do omn 3.Ad Legius enim i comm fe ex f ciuile que iu uation eatent tùm o quide &facr tis rese tioner gnat, l

ait Less Pia por

DE IVRAMEN. FIDELITAT. gentiam esse ex se illicitum, arque Iuramentum illud cu quadam mentis referua tione in aliquo vero, & legitimo fenfuillud suscipere, quia tamen hæc obiectio,vt diximus, non probat, sed supponicillud esse ex se facrilegum, potest viterius istiusmodi confici argumentum:

2. luxtadoctrinam S. Pauli f non folum à ft. Teff, s. malo, sed ab omni specie mala abstinendum est, sed quod luramentum istud, pracedentibus obiedionibus rive perpenfis, magnampra se ferat spe ciemmali, & abnegationis fidei Catholica, nul us vir prudens ambigere potest, ergo ab eo suscipien-

do omnino abstinendum est.

2

1,

.

24

1-

0.

0.

U.

110

C-1116

us

1. li-

m

3. Ad primam obiectionis partem, quam Lesius vrget, facile respondetur. Supponit enimiple, externum luramentum iuxta communem verborum intelligentiam el feex se illicitum, & nonnulla alia præter civilem obedientiam in se continere, atque iurantem, aut secreta mentis referuatione, aut publica protestatione illud eatenus suscipere, quatenus ciuilem tantum obedientiam comprehendit. Que quidem inramenti susceptio, si ex se mala, &facrilega est, per nullam internam mentis reservationem, aut externam protestationem, quæ ipsis Iuramenti verbis repugnat, licita reddi potest, Quemad moduni ait Lessius, & si inbente Magistratu Ethnico qui. & Nu.215 pia poneret thus Idolo, id eift faceret non anima

346 DISPYT. THEOLOG. Cap.10.

honorandi Idoli, sed Dei veri, qui vbique prasens, nihilominùs exteriùs veram Idololatriam committeret; quia spectatis circumstant ijs loci, temporis, & persona imperantis censeretur externu ille actus Idoli cultus, etsi intentio agentis als dil.

lum referat.

4. Sed hoc exemplum, & plura alia Lessio ad hoc propositum allata, supponunt, actionem externam, omnibus circumstantijs rite perpensis, esse ex se illici. tam, & aliquid aliud præter ciuilem obedientiam in se continere; constat autem ex supradictis, hoc externum, de quo agimus, iuramentum ex nullis verborum temporis, loci, aut personarum circum-Rantijs fieri illicitum, aut aliquid, quod fidei, aut saluti animarum repugnet, in se comprehendere; & propterea hæcobie-&io de huius generis scandalo est plane oriofa. Quinimò supposito, quod luramen cum istud nihil aliud in se complectatur. qua quod ad ciuilem obedientia pertinere no poffit, & insuperiusto Principis imperio sub pænis grauissimis præcipiatur, illud non suscipere esset religioni Catholicæ valde scandalosum, Regi nostro Serenissimo maximè iniuriosum, & tam spirituali, quam temporali corum, quiid non prestant, saluti summè perniciosum, nemo in dubium reuocare potest.

s. Ad Secundam partom obiectionis

ex au-

ex au

fpon

fu int

accip

ci, n

dùm

mune

traria

fit may

vidim

tentia

nam fu

minùs

mni p

Autho

ration

parte r

ctorun

li speci ter, si l

te mag

pote al abstine

cómu

Theolomulti 1

lequan

mutuas

te, & e bito ci

volent

VA.

0

0

ex authoritate S. Pauli desumptam Respondetur primò, si verba illa in eo sensu intelligenda sunt, quo in obiectione accipi videntur, exisevidenter conuinci, nemini licitum esse, operari secundum opinionem Doctorum magis communem, minusque probabilem, si contraria opinio, que est minus probabilis, firmagistuta; quod tamen, vt ex Vafque? vidimus, communi Theologorum fententiæ repugnat. Ratio in promptu est: nam supposito, quòdilla opinio, quæ est minus probabilis, led magis tuta, non omni probabilitate careat; necesse est, vt Authores, qui eam sequentur, aliquas rationes probabiles afferant, quæ in ea parte minuscuta, quam communis Dodorum opinio amplectitur, aliquam malispeciem inesse oftendant; & confequen. ter, si hæc obiectio valida effet, ab ea parte magis probabili, fed minus tuta, vtpote aliquam malispeciem in se habente, abstinere oporteret. Vt exempli causa, comunis iam, & magis probabilis opinio Theologorum est, tametsi contrariam multi Doctores, præsertim Canonistæ, lequantur, non esse vsuram mentalem ob mutuas pecunias lucrum aliquod sperare, & expectare, dummodo non ex debito ciuili, sed ex sola amiciria, benepolentia, & gratitudine lucrum illud

e

.

n

d

n,

DISPUT. THEOLOG. 34.9 Cap.10, expectetur, & nihilominus iuxta hanc obiectionem tale lucrum ex solagratitu. dine debitum sperare illicitum omnino effet, cum in tali expectatione aliqua vin. ræ species exist, atvt constat tum ex ratio. nibus, quas cotraria opinio aduersus hanç communem sententiam adducit, tum ex illis Christi Domini verbis h Mutuum da. te, nihil inde sperantes,

h Luc. f.

6. Deinde, sicut argumenta contraiu. ramentum allata aliquam mali, & abnegationis fidei Catholica speciem in eq esse commonstrant, ira Responsiones, qua illis adhibuimus, magnam mali, & inobediétiæ ciuilis specié in Iuramento no pra stando, cum iusta Principis lege pręcipia tur, contineri euidenter oftendunt, & proterea hic textus Sacræ Scripturæ tam ad Juramentum præstandum, quam ad non præstandum adduci potest.

7. Quapropter prædicta S. Pauli verba, al emni specie mala abstinete vos, vno ex hisduo bus modis intelligenda funt; primò, vt fignificent, ab omni specie mala, id est, ab omni re mala, seu ab omni genere mali abstinendum esse, prout vocabulum species à Dialecticis sumitur, atque in sacra Scripturanonnunquam vsurpatur: vt Gen. Producat terra animam viuentem in genere [un inmenta, & reptilia, & bestius terra secundun pecies suas; & Ecclesiast.25. tres species odini

Verf. 13. 21. 24. 25.

anima

Anima

dacem

horu

quæ f

ponie

indig

cie ma

ni ger

&inf

quæa

que h

quæ a

eum l

funt co

refutai

illoue a

sus, sin

fine pra

stoli el

folum

ni éo,

ftinen

ranus &

pretan

confili endun

nere o

lum er

lioqui stantes

8.

anima mea, pauperem superbum, divitem mendacem, fenem fatuum, & infensatum: Vt fensus horum verborum fit, Omnia probate, scilicet quæ funt dubia, vt S. Thomas ibidem exponit, manifesta enim examinatione non indigent, quod bonum est tenete, ab omni fee cie mala, id est, ab omni re mala, seu ab omni genere mali, & in verbis, & in operibus, & inscriptis, tam quæ ad doctrina, quam quæ ad mores pertinent, abstinete vos. Atque hec expolitio consona esse videtur ijs, quæ aliqui ex Sanctis Patribus scribunt in eum locum : Probate, ait, Hieronymus, si legi funt contraria, qua dicuntur, si quid tale fuerit, refutate. Et Theophilactus, neque enim hoc, illoue abstinendum indicit, sed ab omni re prorsus, fine Propheta quonis falfo, & commentitio, fue prauis quibufuis facinoribus

K

.

Q

25

C.

æ

2.

04 ad

pro

al

uo si-

ni

ti.

s à

Ti-

(uo,

lun

111

im

8. Vel secundò, sensus verborum Apostoliest, vt ad scandalum vitandum, non
solum ab omni re mala, sed etiam ab omni eo, quod mali specimen in se habet, abstinendum sit, vt S. Anselmus, S. Thomas, Liranus & alij recentiores communiter inter
pretantur; & tunc prædictum Apostoli
consilium, aut præceptum, vel ita accipiendum est, vt ab omni specie mali abstinere oporteat, quando abstinendo nullum eriam scandalum oriri potest; nam alioquin hic textus tam contra non præstantes, quàm contra præstantes suramen-

DISPUT. THEOLOG. Cap.10 tum allegari posset, cum non solum in fuscipiendo, verum etiam in co nonsu. scipiendo, non exigua, ve diximus, ma-Is species appareat : vel, ve non folum à malo, sed ab eo, quod mali speciem pratendit, abstinendum fit, quoufque declare. tur illud effe licitum.vt Gloffa in eum locum hæc verba interpretatur; at Iuramentum istud licitè præstari posse satisiam Catho. licis manifestum esse potest, tum quia pauci funt iam Catholici Laici, qui illud, ti à Magistratuillis deferatur, non suscipiunt, & vbi illud præftare abnuit, vigin. ti fere illud præstant, & tuta conscientia præstari possearbitrantur, tum presertim, quia, nulla particularis Iuramenti claufula affignari potest, que aliquid fidei, aut faluti aduersarium in se contineat, vt pet fingulas discurrendo perspicue monstrauimus. Protestantibus autem prædictæ friuolę Card. Bellarmini, Gretzeri, & alioru aduerlus iuramentum exceptiones magnam fcandali occasionem præbent, qui propterea existimant, doctrinam, quam Card. Bellarminus Catholicam esseopinatur, proditionis Seminarium esfe, neque iuxta eam vllum Principem iniquum, aut qui Catholicus non est, de vera, & constati Catholicorum subditorum fidelitatelecurum reddi posse, quod, veru iustam scandali, & fidei Catholicæ non propagandz

gand tem

9. detur ptura dicto bente ptam ketiar lequu tantùi ese; n vllam buami na [car voluer taxat v omne action legeiu em fc ialiqu divum tum fc 10.QI ij, Sinit oinstru qua pas 4, Goit ate fidei

nim hui

lius ex l

gandæ causam exhibeat, penes pruden-

rem Lectorem judicium efto.

a |,

â

n,

1-

10

er

3-

æ rú

2-

ui

M

a-

ue ut

n.

2-

m

2-12

9. Postremò, & principaliter Respondetur, prædictum, & similes Sacræ Scripturæ textus, in quibus prohibemur, ne dicto factoue malo, aut mali speciem habente, scandalum præbeamus, iuxtareceptam Theologorum sententiam, vt alibi tetiam infinuauimus, non de paffiuo, vt kin Refpen lequuntur, seu de accepto, sed de actiuo Apologet. mantum & dato scandalo, intelligendos Przfat, Bu. ese; nimirum, vt neque verbo, necopere, 21. vllam offenfionis causam proximo tribuamus:quod fi aliquis actione nostra bona scandalum, vbi datum non eft, accipere voluerit, id non nobis, sed sibimet duntaxat vitio vertendum est. In hoctamen omnes pariter conveniunt, nullam planè actionem, fiue ad mores spectantem, quæ egeiusta præcipitur, veram, & sufficienem scandali occasionem esse poste, & ialiquis forfan inde scandalizetur, non ativum, fed paffivum, acceptum, non datum scandalum à Theologis reputatur. 10. Quapropter Salmerol in illud Euage- 29.in Euang.

ij, Sinite illos, caci fut &c.italcribit; Hoc veroinstruimur, scădala ex malitia propria accepta qua passina vocamus) à nobis minime esse cura-4. Goitius scadalu nasci permittitur, qua veriatë fidei, vel vita, vel iustitia relinqui. Dicutur nim huismodi scādala (vt diximus) passina: qua lius ex bona vita, aut ex fide, & institia à me

tulta, ob propriam fuam imbecillitatem accipit Scandalum verò infirmorum, seu pufillorum vi tandum est, quemadmodum Chriftus pracepits cem dixit, Qui scandalizauerit vnum de pufillis iftis &c. Suo etiam exemploillud h doinit, quia fcandalum Parifaorum bis verbi docuit non effe turandum, altas Christus nones jet pradicatus, neg, veritates Catholica conti baretitos, qui scandalizabantur, definita. Tur bam verò ad se vocauit , illamg, instruxit , & . rudiuit, ne scandali Zarentur. Quod siinterdun quidam fint minus veritatis capaces, tunc do ttrina, aut actio, que scandalizat, si non est nu teffaria, aut valde opportuna, atg, vtilis, dandun est nonnihit imbecillitati pufillorum. Si uero ho scandalum maiores accipiant, & doctrina sitv tilu, mittendi funt, funt enim infanabiles, qui cæci funt, id est, nolunt videre, & intelligent quod eis inspirat Deus &c.

11. Iuxta hancigieur Salmeronis doctri nam, quæ reliquorum etiam Theologo tum communisest, vt argumentum ho natura scandali desumptum aliquid 10 boris habeat, nempe luramentum, tametfic se malum non sit, non leuem tamen mali specien in se continere, & proinde iuxta doctrinam A postoli ab eo prastando abstinendum esse,) opos tet priùs comprobetur, illius fusceptio lant, ec nem, & doctrinam, quæin eo ag noscius & declaratur, neque necessariam, neq; valde viilem Catholicis effe, quod fane, fup licos 1

politi

tum, grauis aduer enim ant, fi (cand Cath

police

fat is [124 luram fidei. li,no cie ho vrgeri parsil liaiuf bere p xemp fi femi peccar Siaute linistr conui candi iudica idque ficeru tholic

polito quod Iuramentum fit ex le illicitum, & ex præcepto Principis fub pæna grauissima subdicis impositum, nunquam aduersarij demonstrare poterunt. Quanta enim incommoda Catholicis proueniant, si illud non præstent, & quam graue scandalum, tam debilis illius impugnatio Catholicæ fidei aduerfarijs subministrer.

uń

lô

10

UN hid

Hi

erk

ri

30

100

TO i es

ien n A

OF

יקט hen

fatis superins indicatum est.
12. Et profecto, si semel supponamus. luramentum istud nihil illicitum, neque fidei, aut faluti contrarium in se complehi, non video cum qua probabilitatis specie hoc argumentum ex fcandalo ductum vrgeri queat, cum iam maior Catholicoru parsillud suscipiar neg; illius susceptio ahá iustá Catholicis causá offensionis prebere possit, quam qued cœteri illorum exempla sequentes se illo obstringat, quod filemel id licitum effe ponamus, nullam peccandi ocafionem alijs exhibere potesta Si autem majores aliqui Intamenti lenfum sinistre interpretantes, detrectationibus, conuitijs, iudicijsue suis temerarijs peccandi occasionem sumant, dum temerè udicant, & palam afferere no formidant, dque populo rudiori persuadere percentio sant, cos Catholicos, qui Iuramentu præs un fiterunt, fidem abnegasse, à religione Cavale tholico defecisse, neq; inter bonos Catholicos numerandos esse, non Iurament

DISPUT. THEOLOG. Cap.10. 354 fusceptio, sed propria ipsorum veligno. rantia, vel malitia illis delinquendi causa est. Et propterea, vtrecte dixit Salmeren, tanquam cœci, & insanabiles mittendi sunt. Aliorum quidem bonam nominis existimationem grauiter lædunt, sed vul. nus multo gravius proprijs conscientijs infligunt, cofque meministe oporter, non dimitti peccatum, nih restiruatur ablatum; &, iuxta certissimam Charitatis regulam ab omnibus Theologis approbatam, res dubias, & quas in bono sensu interpretari possunt, non esse in deteriorem partem accipiendas, & multo minus in pessimam detorquendas, quod iam, proh dolor, apud quos dam nostrates nimis frequens habetur, qui flatim atque animadvertunt, aliquem opinionibus fuis, aut a-&ionibus sele opponere, illisue no fauere, in eum toro imperu infurgere, graues contumelias iacere, crimina, quævis nefaria intendere, caque, rameth ex leui aliquo rumore, aut propria suspicione originem trahant, in vulgus spargere non pertime. scunt. Hæc sunt scandalailla, à quibus abstinendum esse moner Apostolus, quæ non solùm mali speciem prætendungsed pessima mala sunt, quæque tam iustitiæ, quam charitatis legibus aperte aduersantur, ex quibus Religio Catholica in opprobrium vertitur, & apud fidei aduersarios non parum blasphematur. SR-

nalog qui Iu præsta primus subitan que etia

dam fer te absum tus in a tit; & potest; unt, p

nentum

lefenda

2. A

orimò, um ad ffe fall itam, ugner oxi ea ullus fédis al o eft fium, iu

em qu uòd q Iolici

SECTIO Quarta.

- naloque successu illorum Sacerdotum, maloque successu illorum Sacerdotum, qui suramentum præstiterunt, & licitè præstari posse docuerunt, desumitur. Nam primus illorum Dux Dominus Blackvvellus subitanea, ac improuisa morte extinetus est, at que etiamerrorem suum in hora mortis, vi qui dam ferunt, retractauit, alterum pestis de repente absumpsit; duo alij à side destinerunt, & quintuit; & quid tandem de illo siet, meritò dubitari potest; quorum exemplis cuteri pramoneri posunt, vi sibi caueant, ne nesarium boc iuramentum aut prastent, aut licitè prastari pose lesendant.
 - 2. Ad hanc obiectionem Respondetur rimò, sicut non est sufficiens argumenum ad probandum, doctrinam aliquam este illiitam, propterea quòd ab hæreticis prougnerur, quando præsertim viri Orthooxi eandem quoque desendunt, cum
 ullus hæreticus in omnibus de side creedis ab Orthodoxis dissentiat, ita etiam
 oest sufficiens argumentum adprobanum, iuramentum istud, aut aliam actioem quamcunq; esse illicitam, proptereà
 uòd quidam Sacerdotes, qui tunc Calosici erant, illud tutati sunt, sed postea à

,

.

a

0

n

.

).

æ

d

2,

1-

P-

Ra

DISPUT. THEOLOG. Cap.10.

fide Catholica defecerunt, fi præfertimalij Catholici, in fide Catholica perfistentes, illud ipfum totis viribus tueantur.

3. Secundo, si aduersa fortuna paucorum quorundam Sacerdotu, qui luramentum propugnauere, sufficiens causa est, illud v illicitum condemnandi, per argumen. tum à contrario, etiam aduerla fortuna quorundam Sacerdorum, qui illud oppu gnauere, sufficiens causa erir, il lud ve lici tum approbandi: at non folim quidan Sacerdotes, qui Iuramentum licitum elle docuere, verum quidam etiam, qui illud miris clamoribus infectati funt, non fati prosperos successus habuere, ve constated tribus Sacerdotibus, vt plurimos Laico taceam, qui in partibus Septentrionalibu vitam egêre; quorum vnus, alioquin vi Sanus, morbo exitiali ta subicò correptu est, ve ante sexdecim horas nec mortem nec egritudinem vllam pertimesceret; al ter è sublimiori cubiculo per scalas desce dens, pedeque lapsus in terram corruit collumque confregit; tertius, qui contr Iuramentum fidelitatis tam acriter inue Etus est, qua primum à satellitibus captus atque à Magistratu examinatus effet, not solum luramentum Primatus Regij it Spiritualibus suscepir, verum etiam à sid Catholica, quam per multos annos pro fessus est, quasi in momento, priusquami carce

carcer nium

dam S præfta estadi per ar lix fu qui ill **fuffici** 4PPTO nor,ac trem R larem larem fælici minù um ab morte palan tribui terisq titude metfi àludi tans, dam,

erat, fi

cusau

le, ne lentie. earcerem conijceretur, cum ingenti omnium admiratione defecit.

2-

n-

m

m

V

n.

n

u

d

n

R

10

d

0

u

vi

u

m al

e

10

15

i

d

0 :1

4. Tertiò, si infælix successus quorundam Sacerdotum, qui suramentum licitè præstari posse docuerunt, sufficiens ratio est ad illud, vt illicitum, improbandum, per argumentum etiam à contrario, sælix successus quorundam Sacerdotum,

qui illud licitè præstari posse docuerunt, sufficiens ratio erit ad illud, vt licitum, approbandum; at non negabunt, vt opinor, aduersarij, Dominum Druraum, & Panor, aduersarij, Dominum Druraum, & Panor,

trem Rebertum, alterum Sacerd otem Secularem, alterum Ordinis S. Benedicti Regularem, extrema huius vitæ horam morte sælici, atque fortunata clausisse, & nihilo-

minus notifimum est, Dominum Druraum ab ipso editi Iuramenti principio ad mortem vsque illud licitè præstari posse

palam docuisse, hocque ipsum, cum pro tribunali sisteretur, coram Magistratu, coe terisque astantibus, quorum ingens mul-

titudo erat, publice protestatum esse, tametsi ipsemet ob causam illam, ob quam

à ludice condemnatus erat, mori desideians, illud ad vitam propriam redimendam, quæ sibi à Magistratu sponte oblata

erat, si iuramentum susciperet, præstare recusauerit; sirmiter sibi persuadens, neque

le, neque alios Sacerdotes (nam de Laicie lentiebat) propter diuersitatem opinio-

358 DISPUT. THEOLOG. Cap.10.

nű, que túc quali recés inter Catholicos de Iuraméto agitabat, ad illud fufcipiéd ű ob ligatos este, quant ű uis illud ab om nibus licitè prestari por uisse costater asseueraet.

f. Similiter certu etiam eft. P. Robertum, tametfi Iuramentu istud nihililliciti inse continere publice no docuerie cum Sum. mus Pontifex suis literis contrarin declaraffer, & Sacerdotes Anglos, ne illud licitè prestari posse doceret, stricte prohibuisses, in hactamé sentétia, quòd scilicet luramé. tũ nihil fidei, aut saluti contrariñ in se con tineret, víq; ad morte permalifle, neq; spiri zualibus eius filijs vllu de eo no præstado scrupulu inijcere voluisse. Ratioes auté (w & mihi, & alijs fæpius cofessus est) quibus comotus lurametu istud licite prestari pol se opinabatur, due illi pre ceteris erat, Prima, quòd in iurametonihil fidei, aut faluti adversariu, à doctiffimis eius impugnatorib.hactenus affignatu effe pspicere pote. rat: Altera, quòd, cu Parifijs aliquadiu moratus, duoru doctifismoru nationis Gallica na Theologoru de hoc Iurameto sentetias Sumis precib. pofulaverat, ab illis tande resposu istud accepit, se nihil in eo Iurame to seprehéfione dignú hacteus animadve tisse, neq; vix vllu, vt putabát, Regis Christiaissimi subditu tale Iurametu authorita te publica sub pænis ta gravissimis stabili ță reculare voluisse: hocq; verissimă esfe,tu mihi, tu alije plurimie no semel protesta

eft;eque hi

6.Q in lura mus, f tentia tractaf ad vlei eius qu quòd p tur, ne mensé ram ex nectut ris con lectu a bus co seriò,8 nea ob pterea eiusre no deb grauit. lcedit, téda, qu cedes fit, fed te, deli

lüingi

corripi

6

1, 6

•

19 est; eius q; litere propria manu coscripte que hucviq; affervatur, plenu huius rei testimoniu, si opus suerit, exhibere poslunt

6. Quarto deniq, vt de fingulis personis in Iurameto tactis, aliquid sumatim dicamus, falsu imprimis est, D. Blakvvellu sententia sua de Juramero prestado vnquaretractaffe, fed ve statim apparebit, in ea viq; ad vleimű perseverasse. Potest quidé mors eius quadatenus subitanea dici, propteroa quòd paucifirmis sanè horis lecto teneretur, neg; certu aliqué discessus sui dié, aut mensé, ante extremá ferme obitus sui horam expectarer; Sed quonia tu proprer lenectute, virefq; exhaustas, malamq; corpo ris constitucione, tu præcipuè propter delectu anhelito, variafq; obstructiones, quibus continuò premebatur, & mihi, & alijs leriò, & læpiùs affirmavit, le morte subitanea ob dictas causas correptu fore, & propterease ea præ oculisseper habere, mors eius repétina certe erat, sed improvisa dici no debet. In hūc igitur modū è vita emigrauit Die quada Sabbati, * à camera de- * Die 25. Iacedit, ad peccata sua, vt mos illi erat cofi- nuarij Anno Domini. téda, quo peracto è Cofessari, cubiculo de- 1612. cedes defectione animi fibi ingruere plen lit, sed puriore, & apertiore a ere ingredie. te, deliquiú evanuit. Postá propriú cubicu luingresse est, iteru subitanea lipopsychia corripi cœpit, sed industria eorum Sacer-

DISPUT. THEOLOG. Cap.16. 160 dotum, qui confestim aderant, ad semeri. psum denuò reversus, & vestibus exurus, atque in lecto positus, illico ritusillos Ec. clesiasticos, qui extremè ægrocantibus conferrifolent, vt fibi ab illis, fiita expedireiudicarent, adhiberentur, humiliter postulavit. Atque à quodam Sacerdote in. terrogatus, quid de Iuramento iam fentiret, respondit, se illud fecisse, quod sibi probabilius videbatur, se contra conscientiam nihil egiffe, atq; in eadem fencentia de Iuramento licite præstando, quam antea propugnavit, se adhucetiam perseverare. Postea pluribus Sacerdotibus audin eius infirmitate, ad cubiculum eius confluentibus, ipse totum mundum, fingulosque qui aderant, & nominatim voum, cum quo illi antea gravior controversia erat, instanterrogabat, vt fibi, freos in aliquo offendisser, ignoscerent, se Ecclesia Catholicæ filium esse arque ira mori protestatus est; quod ad opiniones atrinet, se conscientiam suam, idque quod influm, & probabile fibi videbatur, sequutum este h tamen in aliquo Deum oftendisser, seab eo veniam humiliter deprecari: quo eius sermone expleto, non multo post pristina lipothymia correptus extremum vita spiritum exhalavit. Ex qua eius deprecatione nequaquam colligitur, se dubiam aliquam, sed piam potius ac timoratam con-

cofcient am sie, to do culpatamen nihil si forsa dari ol ligiosa erit, po

hacen

cere di

quider nunque fimi, vieodem tem fi ludoni nos, r hinc ir eventu ti, illic tur, ex vifa ne

le præj

bat, qu

ret,&c

nitus f

coscientiam habuisse, cum bonarum mentium sit, teste * S. Gregorio, ibi etiam aliquo mo- * Lib. 12. edo culpam agnoscere, vbi culpa non est, quam pist. 31.
tamen culpam non absolute agnovit, cum
nihil sibi conscius esser, sed ex hypothesi,
si forsan deliquisser, ab occultis suis mundari obnixè supplicavit. Taceo quam religiosa, & sine querela eius conversatio suerit, postquam suramentum susceperit: de
hac enim omnes, qui cu illo vitam in carcere duxère, plenum testimonium exhibere possure.

6. Quod ad D. lacsonum attinet, verum quidem eft, eum peste extinctum este, sed nunquid non plurimi etiam alij viri pijflimi, ve Sanctus Ludonicus Françorum Rex, eodem mortis genere interière? Quid autem fi pio aliquo opere exercendo, vti S. Indonicia in expedicione contra Sarracenos, morbum illum contraxerit, an lices hincinferre, actionem illam, ratione mali eventus, si malus dici debeat, inde sequuti,illicitam fuisse? Morruusest, vr ereditur, ex illa infirmitate, sed mors illiimpro visa non erat:diemenim ex die expectabat, quando vitam cum morte commutatet, & omnibus Ecclefie Sacramentis munitus fingulis momentis ad moriendum se præparabat.

4

1

a

i

æ

0

n,

e

ıb

15

1-

2

am

m

n-

7. Quod spectat ad D. Vuarmingtonum, ita res se habet. Postquam librum in defenfionem Iuramenti conscripserat, communi illa eleemofyna, que ex quorundam benignitate, ad illos, qui in carcere detine. bantur, mitti solebat, omnino privatus e. rat, quailli adempta, cum nihil aliud, ad ea, quæ ad viuendum homini necessaria funt, comparanda, præter gratuitam piorum beneficentiam, fibi suppeteret, clariffimè perspexit, summum, fiin ergastulo longiuscule viram duceret, periculum fore, ne fame interirer; neq; intransmarinis partibus vitam agere tutum fibi existimabat, (tameth forla, vt in exilium mitteretur, à Regia Maiestate impetrasset) cum ab istis Iuramenti impugnatoribus veschismaticus, hæreticus, & Apostara habitus olfet. In his igiturangustijs politus, atq; insuper sibi persuadens, se neque suramentum suscipiendo, neque illud ve licitum defendendo, crimen aliquod perpetraffe, non aliud remedium, quo fe à fumma men dicitate liberaret, sibi reliquum esse arbitrabatur, quarn vt Regem Serenissimum humillime supplicaret, vt ex Regia commiseratione aliquid sibi elargiri dignare. tur, quo extrema eius indigentia vicung sublevaretur, cu præsertim porissima sua mileriæ, & egestatis causa hæc esser, quod se verbo, & scripto fidelem, & costantem subditum esse palam professus esser. Cuius petitioni misericorditer Rexannuens, li-

teras fi

direxit & vesti ftrarer. mington quam i eius in quod p raret. S vetus i

dens, of non, qu fultren hbi vid latam ! tionen

dir,eo 1 serabil sen sim muni rem ex

quarn ;

vt dixi tiscano 8. Q misent fima fit amitat

bet, si spiricu. Præstic

tera6

DE IVRAMEN. F. DELITAT. 303

teras suas ad Wintoniensem Episcopum direxit, ve in edibus suis, ea que ad victum, & vestitum necessaria essent, illi subminifrarer. Qua Responsione accepta. D. War. mingtonus, ve iple pluribus procestatus est. quam maxime cruciabatur, dubirans, ne eius in Episcopi ædibus commoratio ali quod pulillis Catholicis scandalum generaret Sed re mature considerata, & secura verus illud proverbium fedulò perpendens, oportet mendicos, quod offertur, accipere, non, quod volunt eligere, ne boc, & illo pariter fustrentur, ex duobus malis, quod mines sbi videbatur, eligere decrevit, nempè ob. latam fibi à Regerat que Epilcopo conditionern acceptate, vitanique propriam, quam vijs licitis teneri ins naturæ concedit, so modo conservare, quam inedia noiserabili, que mors diuturna est, in carcere lensim absumi; indubitanter, cum comn muni Theologorum opinione tenens, rem ex fe licitam, & necessaria quin eriam, vt dixit Salmeron, valde vtilem nullam datiscandali occasionem prabere posse.

8. Quapropter, tametli illa S. Chryfoftomisententia, nemo laditur nisia se ipso, verisima fit, & quilibet quascunque porius caamitates perpeti, quam à fide deficere de, bet, si tamen aliquod infortunium, siue spirituale, sive téporale, ijs, qui luramentu præstiterunt, postea obvenerir, illud non

10

n

1-

2.

q;

æ b

m

us

li-

Juramenti susceptioni, que, cum ex se licita sit, vt ostendimus, & iusta lege præci. piatur, nulla ruinæ, præfertim spiritualis, causa esse potest; quin potius immodera. tis detractionibus, maledicentijs, persecu tionibus, factifqueà Christiana charitate penitus alienis, quibus, aliqui eos Sacerdotes, qui Iuramentum præftiterunt, & li. citè præstari posse docuerunt, insectati funt, ranguam causis magis propinquis adscribendum est. Et certe, si hoc argumen tum ex adversa fortuna petitum, validum esset, pari ratione comprobari posset, quamlibet actionem iustam, fi quis ob eam perfecutiones pateretur, & in magnas calamitates redigeretur, ac tandemi fide deficerer, malam & iniuftam effe. Vth aliquis, exempli caufa, Sacerdos à fuo E piscopo iniuste oppressus ad Metropolitanum legitime appellaret, atque ad Curiam veniens non folum ob Episcopi sib adversantis potentiam, & finistram contraipfum informationem factam, nullum omnino levamen reperiret, verum etian durius ibi tractaretur, in carcerem coni ceretur, & tandem ab Ordine, & benefi cio suspensus in aliquem illius provinci lueffic angulum relegaretur, atq; iple præ nimi desperatione à fide deficerer, & ad Eccle fiæ Catholicæ adversarios confugeret, a licet, obsecto, hincinferre, apellationed iffi

iffit inic iuft um effe ftafi: vel exig la ve gitir fide que] poste licite calun & fu necel vêre, teft. P alique præst illud e lcepti illud, tiùs ex

lurame

0

ex [e i]

neque

DE IVRAM. FIDELITAT. istius Sacerdotis, ratione mali successus, iniquam fuisse, aut eius à fide desectionem iustæ appellationi, vel potius Episcopi eum persequenris iniquitati attribuendam esse? Potissimam procul dubio suæ Apostafiæ caulam, vel propriam infirmitatem, vel malitiam effe existimamus, sed non exigua eriam sui lapsus occasio iniusta illa vexatio meritò censeri deber, neque legitima eius appellatio vlla prorfus fuæ à fide defectionis causa æstimanda est. Atque hoc ipsum Sacerdotibus illis, qui, postquam Iuramentum præstiterunt, & licite prestari posse docuerunt, innumeris calumnijs lacerati, vt Apostatæiudicati, & subsidijs communibus ad viuendum necessarijs spoliati, à fide tandem descivere, quadam ratione accommodari potelt. Pottremò, totum, quod ex infortunio aliquorum Sacerdorum, qui Iuramentum præstiterunt, ad summum deduci potest, illud eft, ve quiliber, qui de licita illius fusceptione aliquam dubitationem habet, illud, fingulat que il lius claufulas diligentiùs examinet, sed quòd Iuramentum he ex se illicitum, turâq; consciențiâ prestari nequeat, nullum profecto ex malo succesluefficax argumentum concludi potest,

1

١.

3,

a-

cu

te

1-

lį.

ati 118

en

ım

et,

ob

12-

nà th

E ii.

Cu-

Gb

211

UN

211

nij

efi

cia

mi

cle t, al

ned

SECTIO Quinta & vltima.

1. Quinta, & vltima obiectio est, quod luramentum istud esse illicitum non solum ra-

DISPUT. THEOLOG. 456

tionibus. & authoritatibus supradictis sufficienter comprobatum fit, verumietiam supernarevelatione confirmatum fuerit. Nam, vt incertos, con credibiles de quibusdam visionibus rumores præteream, notumest, & pervulgatum, luvenem quendam Catholicum, Tho mam Nevvronum nomine, onftanter referre, (quam fuam relationem tum verbo fapius confir. mauit, tum ad sempiternamrei memoriam scriptis commendavit) Bmam Virginem Mariam nocte quadam m fibi in lecto cum alio Iuvene Pro beis anni pre testante, qui Eduardus Sutronus appellatur,

m Nempe 40 die Septemcodeniis. inta circa ho ram noctis

vinaccimam.

decumbenti apparuisse, illig, luramenti susceptione omnino interdixisse, & hanc apparitionem veram fuisse, testimonio etiam istius iuvenu Protestantis comprobatur, qui Nevvronum dormientem suis clamoribus suscitavit, eumque nihil tale cogitantem de sutura visione pramonuit, pariter etiam exclamans, fe ob hanc folam causamdamnatum esse, quod feifto lurein. rando obstrinxisset. Cum igitur doctrina bac de licita luramenti susceptione tot firmisimis rationibus fuerit consutata, a tot doctisimis horum temporum Theologis impugnata, à Summo Pontifice in suis Brevibus condemnata, & nunc'demum calesti Rma Dei Genitricis voce interdicta qui Catholicus nisi plane decipiat, affirmare andet, illud à viris Catholicis, bu emnibus non obstantibus, tuta conscientiapraflari poffe.

2. Hæc obiectio imperitiore hominum

rubbari

DE

turbam

quæ vag

rum pr

mare fo

movere

atque et

difficill

itus à L

metsi ve

malo (p

um luc

rorfus

Nam, c

ttinet,

rophetar

mnium

cofficio

probar

mest, q

omnibi

ter dier

3. In

pariti

mmei

am (qu

menti i

T, que

opter qu

Jonaru

da est

im di

turbam, & personas nimiùm credulas, quæ vagos quolcunque rumores, qui iploum propolito deserviunt, magni æftimare folent, aliquantulum fortaffe commovere potest, sed apud viros prudentes, sque eruditos, qui optime norunt, quam difficillima res fit dignoscere, quinaspiitus à Deo fint,& quænam apparitio, tanetsi vera & non consicta, à bono vel à nalo spiritu, qui se nonnunqua in Angeum lucis transfigurat, processerit, nihil rorsus ponderis, aut momenti haber. Vam, quod ad visiones, & apparitiones tinet, ficut non omnium, vt ait Gerson, est probatione ophetare, nec evangelizare omnium est, nec spirituu, vers mnium interpretari sermones, sed aliquorum ium. rofficio vique in finem feculi; fic non omnium probare fbiritus fiex Deo funt, sed quibus damest, quales funt firituales, quos vnctio docet omnibus, qui & de omnibus indicant etiam ter diem & diem.

3. Inprimis igitur, tametsi ponamus paritionem aliquam esse veram, non mmentitiam, realem, non imaginam (quandoque enimetiam vigilantes ex vementi imaginatione verè contigisse arbitranr, qua sola imaginatione perfecta sucrunt) pter quotidianas tamen ettam spiritualium sonarum illusiones, P difficile est ei, cui p Debiu lib. da est revelatio, certò cognoscere, v. Magicar.cap m divina, an diabolica fuerit, cum eipie.

11

liquand

infestaba

ein ange

riter in

nucdam

facienda

rius tan

atata, p

nellità

lentem i

masi cen

les ceu

14,00

alfa per

wanda

lem fuis

es eizes

ion and

idi vet

qui se

Irona

endiffe

rafere

hatqu

uum i

uoni

ador

ericu

nenite

educ

DISPYT. THEOLOG. Cap.10

sæpissime spiritus nequam, quando su specie boni aliquem ad malum inducer intendit, in forma Angeli, alteriufve Sand arque nonnunquam Christi Domini; & quo audire aures horrent, etiam crucifixi appa reat, cuius rei Martinus Delrius, 9 Socie tatis lesu Theologus, plurima exempl commemorar; ego tria duntaxat ex illi

Cap. 1. q. 3. fec.s.

Pairi cap.10.

recensebo.

4. Primum eft de Secundello Diacono,d Libde vitis quo Gregorius Turonenfisticalcribit: Sandi Friardus cum Secundello Diacono in Vin dunita infula flette immabilis, babebat tamen terque corum propriam cellalam, fed procul inte se positam, cumque frenue in gratione perfist rent, nocte Secundello Diacono apparu tentator in Specie Domini, dicens, Ego sum Chri flus, quem continuo deprecaris, cam enim fandi es , & nomen thum in libro vita cum rel quis Sanctis mer adferipfi: egredere nune ab hi infula. & vadens fac fanitates in populu. His ille illectus deceptionibus discessit ab insula, no focio nunciavit, tamen, cum infirmu in nom ne Christi manus imponeret, sanabantur: no que se à centatore delusum este, nisi po multum temporis ad infulam reverius precibus & monitis S. Friardi intellexit

5. Secundum exemplum refert ex las Lih, t. vitz bo Vitriaco, qui ita feribit, · Quidam ex am guiacens cap cis eine (B. Mariæ Oeniacenæ) pracipui, damonio meridiano perambulante in tenebi

diquando tanto periculosius, quanto subtilius; nfestabatur. Callidus enim hostis transfigurans ein angelum lucis, sub specie pietatis ei familiaiter in somnis apparebat , nonnunquam eius quadam vitia reprehendens, ad quadam etiam acienda bona eum fraudulenter adbortans, vt rius tanquam antidoti cuiusdam falsa specie obatata, postea occultius venenum instillaret, & nellità linguà blanditer exertà, postmodum lentem infigeret, & ad extremum caudam fuam masi cedrum stringeret. Cum enim iam illi sies ceu veraci haberetur, tum instar Sophila, & impostoris, veris quibusdam proditor ille alsa permiscebat, bonorum intermixione falsis uandam vmbram infidiose pratexens. Tanem suis machinis eo perduxit fratrem illum, ve hri us eius pessimum exitum fuerint babitura, si di on ancilla Christi, revelante spiritu fancto, calrell idi veteratoris fraudes didiciffet &c.

6. Tertium recenset ex Franciso Bentio, qui scribit, In oppido quoda suburbano prope . Ex annuic ronam, cuidam virgini damonem noctu fe oendife, imagine B. Vrfulæ, crucie vexillum vincia Meraferentem cum multarum virginum comitas anno 1590. Latque it a locutum effe, videt Deus, amarque num istud studium tuende pudicitie: sed uoniam difficile admodum est in pateradono in tato strepitu occursantium, & ericulorum obiectu, non contaminari pentem aliqua ex parte, nos allegavit, ve educeremus in comobium facrarum vir-

ba

is C

,11

om

ne

pol

lus

il.

lace

am

15,

ebri

literis Iesuitarum prodiolanenfis

DISPYT. THEOLOG. Cap.10. ginum, omiffis curis omnibus, ipfius nu. ministudiosefamulantium. Hic virguncu. la Deo adspirante cum verens Diaboli infidia dexteram duxisset manum à capite in pectus moxque à finistra produxisset indexteram, y efformaret crucen, setalibus visis, tantoque ho. nore indignissimam esse profitetur. Neque ve. ròvobis, ait; habeo magnam fidem, ti meo & in speciosis consilijs sictos do. los, quòd si Dei legatione fungimini, ha Sanctorum reliquias (babebat reliquias ad alligatas ad collum) humiliter veneramini Mirum dictu , procubuerunt in genua larva ve nerabunda, & tanto magis vrgent, yt mature profectionem, At illa, mihi non licet quic quam gravius statuere mei parris spiritua lis iniuffu, neque ad eum adire decet no & intempesta: convenite vos illum, & exponite mandatum Dei, vbi diluxerit ego accedam, & vtar confilio illius. Ho responso, damones abiecta omni simulationei suas se tenebas abdiderunt, cum fremitu i irridentem puellam, quod lingua folum bella rent, gratesque agentem suppliciter Deo, con tumelias, & probra certatimingerentes. Ha Atenus Bentius. Ex quibus aperte colligitur, quam ardua res sit personis etian spiritualibus, & multo magis in spiri tuali vita parum, aut nihil exercitatis discernere, quænam apparitio, Deo re velante, vel Dæmone illudente, his præ **fertin**

fertin
lim en
frequen
die que
funt,
to debe
ti, &
to ci
regula
fint,
las ob

ducar 7. dicat o plus per persona non per autem test con perime infund vt ait 4 eu inte quanda montib viet at is & quib udicio verò con

offunt

C.

ti

0.

id.

ni

ve

170

ic

ua

10

rit

Ho

10 11

1-11

ella

con

Ha

lli.

iam

oiri

ris,

re

ræ

cin

fertim temporibus, alicui facta fuerit: Olim enim, vt ait Delrius, w visiones divina uq.3.eit.sec.a.
fequentiores suere, quiamagis necessaria: hodie quo minus necessaria, hoc infrequentiores
sunt, & suspectiores habenda; vt non immerino debeant, & à Magistratu Ecclesiastico discuni, & à privatu vitari. De quibus visionibus, Ioannes Gerson, Delrius, & alijabi- in tract.de disto citati copiose agunt, & plurimas stinst. verară
regulas ad probandos spiritus si ex Deo
sir.
sint, assignant, ex quibus ego nonnul- yLib.4.cap.1.
las observatu digniores in medium proq.3.
ducara.

ducam. 7. Velitaque vt ait Delrius, z aliquis indicat de apparitione propria, vel de aliena, & plus periculi est in priore cafu, verog, oportet fit persona spiritualis, & devota, nam animalis home non percipit ea que spiritus sunt. Ad propriam autem apparitionem discernendam, potest confiderari quasi duplex modus, vnus experimentalis, qui cum ipsa renelatione propria infunditur illi; cui facta revelatio, (qui modus, viait Gerson, fit per inspirationem intimam, seu internum saporem, fine per experimentalem quandam dulcedinem, sine per illustrationem à nontibus aternis effugantem omnes tenebras duvietatis.) Hic modus rarus est, & paucis concessus; & quibus concessus non est, illi non possunt sue udicio in proprijs revelationibus stare; quibus verd concessus à Deo fuerit, ille tamen vii eo non osunt, ad discernendas aliorum revelationes,

A 1

372 DISPVT. THEOLOG. Cap. 10, quia sicut nemo novit qua sunt spiritus, nisi spiritus ipsemet, sic nemo cognoscit infallibili certitudine per experimentalem hunc sensum ea

que in alieno sunt animo.

8. Alter est modus discernendi spiritus, quen vocant, doctrinalem, qui etiam alienis visio. nibus dignoscendis ex parte communis eft, per diligentem, & piam facra scriptura tra Etationem, qua regulas prabet falsos prophetas piris discernendi: lectio quoque Sanctorum Patrum, & historia Ecclesiastica, multum confert pt illusiones, & reuelationes signis, ac notis pecularibus queant dijudicari. His si adiungatu obseruatio virorum spiritualium, Gexperientia & in ambiguis, obscurist, consulantur viri do Ai, o pi, o in via firitus longe progresi, in militia verò contra demonum astus exercitati, veteranig, , spernandum est posse deceptiones su Centiri, & vitari. Plane ad bunc fecundum iudi cy ferendi modum non sufficit sola doctrina, sea accedat oportet ad illam experientia propria, vi quis fit doctus, & contemplatious, vt & Scripturam, & reliquam Theologiam non leuiter dellbarit, & in semetipso expertus sit (ait Gerson) affectionum spiritualium pugnam, tanquam 4 scenderit nunc in calos, nunc descenderit in 4byssos, & viderit mirabilia Dei in profundo Nam qui nauigant mare hoc mysticum diuerfarum affectionum, quafi collidentium fe fluctuum, enarrant mirabilia eius. Inexpertus autem talium quid nouit eorum? Ad hæc autem null

magis bumil num,

9. dum, da, 6 quod moni lime l li Arch qualis 2021(87 volueb Deo, a quama tiùs ea cupide: ti,vt te curiofi rum ta refuger mon tr Christ confest ferans. in glori alys ve sione be es. Ego

mags

videre

Dee m

bi-

er.

24

en

0-

118

14

os a

rt

u-

ia

to.

ni-

ve-

fil

di

lea

V

14

n)

do.

14-

ett

magis necessaria dispositio reperitur, quàm solida humilitatis.Vt enim docet Moses apud Cassianum solu humilibus à Deo has cognitio datur.

9. Denique, non est iudicium pracipitandum, sed res Deo diligenter priùs commendanda, & multiplex scrutinium mentis faciendum, quod à Delrie multorum Sanctorum testimonijs confirmatur, & præfertim Beatifsime Dei Genitricis, qua prinsquam Gabrieli Archangelo eam falutanti responderet, cogitat qualis effet illa salutatio, non id leuiter, sed De-Norice to mature, & diu animo, at que cogitatione voluebat, vtrum illa salutatio illusoria esset, & à Deo, an à Damone, vt optime Euthymius. Sand quamdiu res dubia est, longe tutius censetur potiùs eam pia cum bumilitate repudiare, quam cupide, & confidenter eam recipere, aut affentiri,vt testantur exempla Sanctorum Patrum,qui curiositatem buiusmodi visionum, vel miraculotum tanguam perniciofisimam, fallacisimama refugerunt.Vt quidam Sanctorum, dum sibi Damon transfiguratus in Christum diceret, Ego sum Christus, te personaliter visitans, quia dignus es, confestim clausit oculos suos viraque manu vociferans, Nolo bic Christum videre, satis est ipsum in gloria si videro; statimque disparuit. Alter sub alys verbis similem seruauit in huiusmodi illusione humilitatem; Vide, inquit, ad quem missus es. Ego certe talis non sum, quod dignus sum hic videre Christum. Et B. Virgo Coletaipsi etiam

A

Des multa ei secreta renelare volenti respondit,

DISPUT. THEOLOG. Cap.10.

Domine Deus sufficit mihi te solum cognoscere, a Stephanus Iulianus ine- O peccata mea, corumg, abs te venia obtinere. ius vita cap. Vide plura alia quæ prædicti Doctores in proprijs visionibus discutiedis obseruat,

10. Quod ad aliorum apparitiones examinandas attinet, vtrum à bono, vel à malo spiritu processerint, plures regule ab ijidem affignantur. Si veniat aliquis, inquit Mract.de di- Gerson, qui se revelationem habuisse conten-

ftinct.verarum vision. à principio.

dat, quemadmodum Zacharias, & alij propheà falsis parti tarum cognoscuntur ex historia sacra recepisse, quid agemus, que pacto nos babebimus ? Si ftatin negemus omnia vel irrideamus, vel inculpemus videbimur infirmare authoritatem dinina reuelationis, qua nunc pt olim potens est, neque enim manus eius adbreuiata est, pt reuelare non posit. Scandalizabimus etiam simplices dicentis qued ita de vniuerfis e reuelationibus, & progendum dine mi vel. univer phetijs potuerunt effe calumnia, & cenfendat runt phantafia, vel illufiones. Tenebimus erg medium, & fecundum Apostoli Ioannis d documentum, Non credemu omni spiritui, sed probabimus spiritus fiex Deo fint, & obedientes Apo-

fis no noftru. d I.loan.4.

c Credo le-

a z. Theff. s. folo, e quod bonum est, teneamus.

11. Inprimis igitur examinator harum vifionum debet effe Theologus, arte pariter, vfuqui peritus, non quales funt , qui semper addiscentes nunquam ad scientia veritatis perueniunt, qua les garrulofe, verbofi, proterui, contentiofi &c Apud tales enim noua qualibet dinina reuelati fic incognita est, & barbara, ve confestim ads

deduct. reifcia qui exa Aitiofa minum 6 mela uelatio creden ellevid

D

gna, c illufic cuius est aut dægra hoc ve

fonem (

12.

Tu requir contine oro con venire

13 eri, co visiones tionis 1 indicis rum fi diam,

turbida

gnoper

deda-

deductam cum grandi cachinno, & indignatione reifciat, irrideat & accusent. Alis sunt, nec nego. qui exaduerso in oppositu ruunt vitiu, qui saperfitiofa etia & vana, & illusoria delirorum bominum facta, & fomnia, nec non agrotantiam, 6 melancholicorum portentosas cogitationes reuelationibus ascribunt. Istis leue cor nimis ad credendum; alijs nimiu intractabile, & asperum ese videns, scio certissimum ese, quod apud Nafonem scribitur medio tutiffimus ibis.

12. Et quoniam quamplurima funt signa, quibus diuina reuelatio à diabolica illusione dignosci queat, loannes Gerson f Tract. de cuius in similibus magna sane, ait Delrius, & probatione est authoritas) ea omnia confusionis vitan- gq.3. Cit.sec. dægratia ad fex quafi capita coarctat, quæ 1.

hoc versu continentur.

6,

.

n C.

Xà

ab

nit

11-16-

Se,

in

116

Te-

: 6-201

LES

10-

26 794

11-

64po-

Vi-

que

tla-

3CC

atio

dl

da-

Tu quis, quid, quare, eni, qualiter, vnde require. Quis est cui fiat reuelatio, quid ipsa continet, & loquitur, quarefieri dicitur, cui pro confilio detegitur, qualiter viuere, & vnde venire reperitur.

13 Probatio spirituum dum quaritur firi, consideretur inprimis persona suscipiens visiones, si sit bont. & discreti iudicij rationis naturalis, quia laso cerebro turbatur nte iudicium rationis. Si ob valetudinem parum firmam, redundantiam bilis atra, inediam, vel insomnium, h aut imaginationem b Delrius seca turbidam lasus phantasias patiatur, non ma- 2.cit. nu 4. nopere quarendum est, à quo spiritu veniant

45ec.2.nu.7.

pite.

rius nu. 7.

mito.

tatem cuiusdam reuelationis, visionifá; : post & alia iudicia accesserunt, vt quod vana quedam bonis mixta Diabolus in forma Christi Domini Gerfon.loc capit suadere. Rursus mplurimum refert attendere, qualis fit, & fuerit persona, qualiter erudita, quibus assueta, quibus delectata, cum quibus conversata, si dives, velegena, in prima superbiam, vel secretam voluptatem, in altera fictio-

2. Mu. 6.

Delrius sec. nem timebimus. Neque atatis, . & sexus differentia negligenda est. Nam si casca sit, & caduca

consta 15. ne late nardu 6 hac & cili (ua mo igitur tuta fi tellect innitt nuit o facilit 16

vedun

num q

ad mi

verita

cij mi

vnica bibue

tur, (

nissai

que d

et as, de

morbi

funt pr

negotie

ptiores

oracul

Rallom

4546,

n

(e

14

et

1-

n.

111

t,

R-

ut is,

14.

an an

Te.

ri-

lfi-

Co

am

2111

en-

di-

bus

er-

10-

ffe-

UCA

46,

atas, delirij periculum est; si puerilis, le uitatis, & morbi imaginosi, quia humidiore, quàm par est, sunt pueri cerebro, & pleni vaporibus, qui paruo negotio commouentur. Quare & per eos, vt apriores suis conatibus, damones olim, amabant oracula fundere, sed & hodie sastitant in christallomantia, & hydromantia. De sæmineo sexu constat hunc esse suspectiorem.

15. Hoc super omnia conueniet observare, a Gerson lac

nelateat interior superbia spiritualu, quam Bercit, nardus verè nominat subvile malum quoniam & hac de humiliatione sua nascitur, de sordibue, & cilicio, de reiunis, & virginitate, immo & de suamorte sue á, contrario trabit originem. Quid igitur erit tutum à superbia, cum nec ipsa virtus tuta sit ab ea? Est autem superbia quadam in untellectu, dum non vult subije i alieno iudicio, sed innittitur proprio, quadam in volutate, dum remuit obedire, & hac citiùs deprehenditur, ideo á.

facilius corrigitur, quam prima.

16. Secundò, probatio spirituum respicit vedum personam, qua visiones patitur, sed visionem qualitatem, si vera sunt omnia etiam vsque ad minimam propositionem, quoniam in spiritu veritatis falsitas non est, in spiritu aute mendacis mille quandoque sunt veritates aperta, vt in vnica latenti falsitate decipiat. Hac ratione probibuerunt à testimonio veritatis, quam fatebantur, Christus damoniacos; & Paulus Pythonissam. Si praterea sit in visionibus sapientia qua de sursum est, cum sus titulis quos lacobus

A

DISPUT. THEOLOG. Cap.10.

enumerat, primum, inquit, pudica est, deinde pa.

cifica, modesta, & c.

17. Tertio, probatio firituum requirit, ve persona, cui visiones huiusmodi recitantur, habeat fe prudenter, & cautisime, prafertimin principio confideret acriter, quare mouetur hac persona secretum suum pandere : super quo fiet ifa consideratio. Cane ergo quisquis es auditor, aut consultor, vt non applaudas tali persona, non obinde laudes eam, non mirerie, quaf fan-Etam dignama, reuelationibus, atque miraculu, Obsiste potius, increpa dure, sperne eam cuius sic exaltatum est cor , & elati funt oculi , vt ambulet in magnis, & mirabilibus super se, vt digna fibi videatur, qua non humano aliorum more operetur falutem fuam, per doctrinam scilicet Scripturarum, & Sanctorum, cum dictamine rationis naturalis. Talem admone non sublime sapere, sed sapere ad sobrietatem, quoniam verisime ait, qui dixit, Superbia meretur illudi, & fpiritus fanctus, qui fe dat humilibus, nequaquam ex humiliatione se subtrabet.

18. Quared, probatio fpirituum confiderat, quare fieri dicuntur visiones, prafertim quofine, nedum proximo, nedum aperto, sed occultos & longinque. Potest it aque finis primus apparerebonus, & Salubris, & deuotus, ad adificationem aliorum, qui tandem prolabetur in simplex scandalum, dum vel non respondebunt vitima primis, vel aliud falsum, fictumg, deprehendetur in personis, fuisse, quod reputabatur sancti-

expect nempe ret fim human tuerit 6 min unden honum relad cipiene inexpe quarer dendus filio, al niam, eget da mon. 1 bitur i Deum, 19.

DB

tatis,

potest

fit in d

deuotic Grate nem ac cipue c cum fu ribus ;

qualit

bere de blico, a DE IVRAMEN. FIDELITAT.

78

1-

12

26

et

7,

e,

11-

is.

fic

11-

na

76

cet

ne

me

ve-

di,

14-

at,

filto,

78-

10lex

MA de-

di-

tis,

tatis, & deuotionie. Rursus, dum aliquid fieri potest per bumanam industriam, sit boc in vita, ft in doctrina, quare necesseest velquarere vel expectare divinam colirus allocutionem? hoc nempe tentationi Dei quam bonorationi appajet similius : quare si id quod renelatum fuit , P s. statta conhumana intelligentia qui fine reuelatione po- sideratio. merit affequi, suspecta effe debet ve supervacua, 6 minime necessaria. Caterum finis etiam atundendus est quare fit communicatio talium vifonum alteri persona, virum ad oftentationem. vel ad necessitatem; virum ad dandum, velrecipiendum confilium; virum fiat experte, vel inexpertotalium. Quod si videatur hec per sona quarere tantummodo confilium ne fallatur, videndum est, fi paratam fe monstrat obedire confilio, alioquin tam de curatione vix fes erit, quoniam, vt dicit Ioannes Climachus, non iam iget damone tentante se, quia factus est sibi damon. Et profecto fi vifio ex Deofuit, non disipabitur in humiliante se sub alieno indicio propter

19. Quinio, Probatio firituum confiderat, qualiter. & quomodo persona, qua visiones se babere dicit, conversatur, an in fecreto, vel in publico, an in vita actiua, vel conterplatina, an in denotione nimia, que nota affert in vestimentis, Geteris, aut fi communem habet conversationem accommedam his, quibus conviuit. Hoc prasipue confiderare necesse est-fi sit multer, qualiter cum suis confessoribus connersatur. & instructatibus; si collocutionibus intendit cotinuis sub ob-

Deum, sed vigorabitur amplius, & vincet.

DISPYT. THEOLOG. Cap.10. 280

tentu nunc crebra'confessionis, nunc prolixa narrationis visionum suarum, nunc alterius cuiuslibet confabulationis. Expertis crede, prafertim Augustino, & Domino Bonauentura, vix est altera pestis vel efficacior ad nocendum, vel infanabilior. Quod si nihil haberet aliud de. trimenti, nisi temporis pretiosi latisimam bans consumptionem, abunde diabolo satis effet. 20. Sextò, probatio spirituu considerat, vnde

fpiritus veniat, aut quo vadat, & quomodo fe in-

Delrius fec. gerat. Nam proficientibus I spiritus malus se durè, implacide, & violenter quasi cum strepitu quodam, vt imber in saxa decidens, infundit: bonus verò issdem leniter, placide, & suauiter sicut aqua irrorat spongiam. Illis vero, qui in deteriu proficiunt, experientia docet contravenire. Ita-Gerson,loc. que Bernardust estatur, " hoc in se nunquam sciri datum esse, nempe vnde spiritus veniat, aut què vadat, qui tamen expertum se pluries asserit bumiliter sancti spiritus prasentia ex initimo mo tu cordis, sine metis. Mirabitur igitur fortassialiquis, quo pacto persona status inferioris dicat,se frequenter agnoscere, vnde spiritus veniat, prasertim cam dixerit Christus Nicodemo: Vocem, inquit, eius audis, & nescis vnde veniar, aut quò vadat. Quid parrò quod in spiritibus diversis, multain inspirationibus invenitur similitudo. Est enim spiritus Deus, spiritus angelu bonus, spiritus angelus malus, spiritus bumanus, ta rationalis, quam animalis. Potest autem simili visio spirari per quemlibet hunc spiritu suo modo. tonge

longe ter pe exper ingen phylic fiut t paucij cogita Vi rat licet in inuen que fu quidu fen fus confen nere fe cultat ritus, tio vel Angelo mano. mor', fionem tingit qualer uit, I dehine Et ex

> 21. lpirit

tari m

.

e,

11,

2-

36

de

n.

u-

tu

0-

ut

1115

4-

am

rit

1710

14-

t,6

0-

ve-

tur elus

s,tA

nils

odo: nge longèque tamen diuerfo, sed diuersitatem faciliter percipi quadam similitudo non finit apudinexpertos talium; qui neg, per seipsos ex acumine ingenij, neque per eruditionem in theologicis, vel physicis disciplinis, neg, per alioru traditionem sitt talia distinguere. Certe nec mirandu, cum paucisimos inueniamus, qui plene sciut secernere togitationes, & affectiones sua rationalis animas nt rationalisest, ab illis, qua funt animales, videlicet in sensu comuni, vel organo phantafie. Que inuenies, precor, ex timentibus Deum, peccataque fugientibus, qui semper, & in omnibus ad li= quidum proficiat, dum tentationes vigent, fi sensus corum set tatummodo in imaginatione, rel confensus in ratione? Adeo non facile est discer= nere sensum à consensu. Quanto plus habet diffi= cultatis probatio quadruplicis pranominati (biritus, dum videlicet inflinctus vnus, vel infpiratio vehemens tangit mentem fi fit à Deo, vel ab Angelo bono, aut malo, vel à proprio spiritu bu= mano. Cuius rursus sensus portio duplex, superior, & inferior ascripta est, cuius sentire dini= sonem perfecte dat illud verbum Dei, quod pertingit veque ad divisionem spiritus, & anima: qualem in se divisionem passa erat, que exlamauit, Magnificat anima mea Dominum; dehinc secernens spiritum ab anima subiunxit Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.

21. Postremò, ve probemus verum iste spelvius sec. spiritus ex Deo veniat, discutienda sunt s co- 6.4 secundo.

D

iection

uersis

tione,

dofa, a

uidum

carna

22.1

ligen

Cruti

parici

alijs,

reuela

arina

atur,

aut in

bitata

lufior

vision

popul mirac

lub lp

ticulo

indust

Nepve

tur, tu

inilla

vera a

io, di

mihi 1

famâ f

præcip

Sutton

gitationes qua renelationem subsecuta, vel pracefferunt. Nam ex pracedentium imaginatione poffet nafci phantaftica illufio. Ad malis cogitationibus fluctuantem animum spiritus sanctus non accedit, nec vera reuelatio: Nec tamen femper bonam, & piam cogitationem vera reuclatio, & diuina subsequetur; in ipso namque orationis feruore plerifg, Diabolus conatus irrepere. Ad veram reuelationem [emper fequuntur bo. na defideria, & effectus boni, ad illuforiam aliquando per accidens. & ad tempus boni, qui tamen à Diabolo in maius malum diriguntur. Noe In vita fua tatum illud prius fuit ab Huchaldo, t qui cum recensuisset visiones S. Adlegundis, addit, In cunctis huiusmodi reuelacionibus virgo prudens magis, magifque se humiliabat regno Dei propior fiebat, sponso cælest feruentius inhærebat Hic profecto genuinu est effectus verarum reuelationum; qui buic contrary sunt, aperte docent illusoria fuisse qua pra cesserat. Qui plura de hac rescire desiderat

eap.z.

a In tract. de distinct.verarum visionum à falsis

consulat Martinum Delrium, & Ioan. Gerso " Losis cita- nem, " qui diuinam reuelationem cum aurea moneta pulcherrime confert, * & quit que virtutes aureæ monetæ proprietati bus persimiles describit, ex quibus numi mahoc diuinæ reuelationis ab adulterina dæmonis apparitione dignosci queat, nimirum habeat pondus humilitatis abfq, curio sitate, & tumoris vanitate, si flexibilitatem dif scretionis absque superstitiosa astimatione, & ab OR THE

iect:on

uctione confily; si durabilitatem patientia in aduersis absque remurmuratione, & ficta amulatione, si veritatis configurationem absque mendosa, aut inepta affertione, si denique colorem viuidum, & syncerum dinina charitatis absque

carnalitatis scoria, & face.

115

1-

4-

4-

2-

10-

li-

d-

VO-

un

In

go

at

efti

nu

con-

Dra

rat,

erfo

au.

22. Ex his perspicuum est, maximam diligentiam adhibendam esse, & multiplex scrutinium faciendum tam ab eo, cui apparitio aliqua facta esse dicitur, quam ab alijs, quorum est de ca iudicare, priusquam reuelationem aliquam, fi prefertim ad doarinam aliquam confirmándam adhibeaur, ve dininam publicemus; ne falfam, aut incertam doctrinam pro vera, aut indu bitata producamus, fenum, stipulam, & illufiones diabolicas, pro pretiofo cœleftis visionis numismate, venales habeamus, & populum deuotum, atq; ad visionibus, & miraculis credendum nimis procliuem, sub specioso pietatis colore in errores peiculosos præcipitemus. Quanta autem industria (quibusue medijs vsi fuerint tum Nevvtonus, qui hanc visionem vidisse diciuin ati ur, tum alij, quibus cam communicauit, nilla examinanda, verum scilicet fuerit mil rina vera apparitio, an phantastica imaginaio, diuina reuelatio, an diabolica illufio, r, f urio mihi non constat. Certè si vera sunt, quæ n difa famâ feruntur, in ea divulganda nimiùm grab præcipites fuere, cum & Nevvtonus focijfui freit Suttoni Protestantis hortatu ve ipse ait, 384 DISPYT. THEOLOG. Cap.19.

eam subitò scriptis commendatit, alijs siuv que monstrarit; tum illi quibus eam indien relat cauit, confestim, & sine morave veram reuelationem promulgare non dubitarint um into Quomodocunque sit, non fuisse cœlestem ir hora reuelationem plura argumenta non in slutim firma ex præsatis regulis petita satis promum peinde babiliter ostendunt.

23. Atque inprimis, quantumuis fier damoi possit, ve aliquis ob lucrum, vanam glo qui se di riam, aut alium priuatum, vel publicum suo iudicio, emolumentum, falsa mira-se put cula, & reuelationes de industria confin-èphre

* Surius ad **Annun** 1509.

gat, ve contingit Berna apud Helueticos, vbi quidam primarij religiosi Ordinis Saltum su cerdotes, quòd quasdam reuelationes ad i Nevi immaculatam Beate Marie Virginis Con le visio ceptionem impugnandam supposuissent mus il degradati funt, atque flammis exulti, absi magin tamen à me, ve vel leuem aliquam suspil mod re cionem habeam, Nevvionum virum Caligilan tholicum tam grande facinus perpetran voluisse. Hoc tamen certissime mihi per tione fuadeo, multa affignari posse, iuxta doctri no ad nam suprapositam, indicia non obscura ex quibus coniecturam probabilem face re licet, eam visionem, vel vehement conturbati cerebri imaginationi tribuen dam, vel meram illusionem reputan-

24. Nam primo sațis constar, verosqu

wim e eatarr itudin erba,q

ite ait. abam, i

D

os iuvenes effe adoles centulos, atque, ve n relatione haberur, fuiffe in carcere maetractatos, & proinde tum ob inediam; r pminfomniam, cum per viginti quatu-r rhoras nec cibum sumpserint; nec per plurimos dies in lecto obdormierant) ali-puam phantasiæ læsionem pati potuisse. Deinde constat, Nevvionum Catholicum lamoribus socijsui Sutteni Protestantis, o pi se damnatum esse vociferabatur, & qui m nteà infirmi cerebri, ne dicam, confractic sa se putabatur (nam psulo post, eum plan phreneticum fuille iplemet Nevrtoniis actur) è somno de improuiso expergesa-sa dum suisse; & propretea facillimum erat, act Nevvionus ex vehementi apprehensio-n e visionis, quam statim suturam esse sutne mus illi vix plene experfecto prædixit, maginaretur feillud vidiffe, & audiuiffe, pi mod reuera nec vidit, nec audiuit, quod Caligilantibus nonnunquam contingere su ar eriùs annotauimus. Et certè suisse appationem illam duntaxat imaginariam, er dri no ad verba, quæ Nevvtonus se audiuisse ura sirmat, ex iplamet relatione perspicu-ace um est. Nam tametsi dicat Nevvioniis, eat am Virginem, atque Sanctorum mulen itudinem libi appartuille; tamen quando and erba, quæ locuti lunt, recenser, non absome ait, costalia, aut talia dixiffe, fed cogique dam, inquie, B. Virginem mibi in hunc me-

ho

286 Disevy. Theotog. Cap.10

dum loquurum fuiffe: Ecce intuere : & credem in corpore afumptam effe, & fimul dixiffe,ne fu scipias iuramentum, quin potius omnia tormen ta sustine & & panlo post: Existimabam, air Sandes, & Martyres, (qui apparuerunt) mi bi dixisse, Duplica denotionem tuam erga San ctos , nihil enim Deo magis acceptum est. Ade ve tota certitudo huius reuelationis ex v nius adolescentuli, nec Sancti, nee dod nec in vita contemplatiua exercitati, fol cogitatione, & imaginatione dependea quale testimonium vr sciar Lector quan tæ authoritatis fit, ad ea quæ ex Gersone, Delrio superius retulimus, ipsum remin

25. Sed quomodocunque res fe habe at, fit visio ista realis, fit imaginaria (nan vtroque modo Deum hominibus vel pe fe immediate, vel per Angelos, & Sando apparere posse indubitatum est) attame plurima funt fig na nó improbabilia, qua iuxta regulas supra positas, revelatione illam partim fulpectam, partim non div nam, sed illutoriam esse satis evident commonstrant. Inprimis etenim notus eft, Suttonum, qui Nevytono prænunciavi le revelationem habiturum, atque ita pl mus fuit, cui revelatio ifta facta eft, nonfa làm nonfuisse Catholicum, veùm etian vt ex ipla Neyvtoni relatione colligitur,i uenilibus vitijs irretitum; Constat etial Nevvenum, non cantum in vica spiritua plura

fuiffi 6a, 1 cum deSa luste

26 ne h. confi fatis. ip fum poris , TAL . tioni ftimo nus i I territ tem quam tem, tono d rea, [Cogita fuscipi 6 Ma tuam (27. per re citur,

fuill

decat

cum (

fuisse novitium, sed nec in side Catholica, ve apparet, admodum confirmatum; cum & de assumptione Baz. Virginis, & de Sanctorum invocationibus titubare visus sueris.

17

C

a

0

cal

an

e,8

itt

abe

nan

l pe

acto

me

qua

ner

div

ent

otu

iavi

a pr

onk

tian

ur,i

etia

ricua fuiss

26. Deinde plurain Nevvioni relatione habentur, quae non videntur veritati confentanea. Nam primo non videntur latis cohærere, que de Suttono dicuntur, pfum nimirum teftem futurum effe illim favoris, quem Deus Nevveonoprestare decreverat, cum Suttonus nihil ferè illius revelationis aut viderit, aut audierit, de quo testimonium ferre postet; Ait enim Nevvtonus in fua relatione, Sustanum timore perterritum in lectole abscondiffe, afferentem se ausum non esse visionem illum intueri, quam à Nevviono affici oporteret : Es auum, quæà Bma. Virgine, & Sanctis, Nervtono dicebantur, ipsemet non aure corporea, sed interna cogitatione excipiebat. Cogitabam, inquit, B. Virginem mihi dixisse, ne suscipias Iuramentum & c. Cogitabam Sanctos, & Martyres mihi dixiffe, Duplica devotionem tuam GG.

27. Secundo falsum est illud aliud, quod per revelatione Suttonum cognovisse dicitur, se nempe damnatum esse, eatantum de causa, quòd se iuramento obstrinxisset; cum ex ipsamet relatione constet, eum plura alia iuventutis delicta commissise,

DISPUT. THEOLOG. Cap.16. ob quæ damnandus effet. Et tameth in quibusdam exemplaribus vox illa (tan. tum) iam expuncta fit,certiffimum tamen est, in primis exemplaribus, quorum plurima adhuc extant, vocabulum illud tan. tum expresse contineri.

Tertiò, verba illa, Duplica deuotionem tuam erga Sanctos, nihil enim Deo magis acceptum est, ita generatim fumpta, nequaquam ve. ritati consonant, cum perspicuum sit, devotionem erga Sanctos, Charitate, qua est virtus Theologica, vt alias virtutes taceam, longe inferiorem, & Deo minus

gratam & acceptam effe.

28. Quarrò, non fuisse revelationem hanc divinam, sed illusoriam, ex effectu etiam probatur: Nam (præterquam guòd dementia, & infania divinas confolatio- lirginis nes,& revelationes rarò consequi solet,vii contigit Suttono, nisifateri quis velit, e- in calo; um ante revelationem ipfi factam mente mnec captum esse, ex quo validius argumentum tditè il ad revelationem hanc impugnandam tra-hi potest) ipsemet etiam Nevvtonus contra im op expressam B. Virginis prohibitionemiuramentum suscepisse dicitur, vt Episco- um sar pus Petroburgensis, qui Iuramentum illi turæ to ministrabar, & plures alij qui astabant, constanter affirmant. Neg; verisimile est, Theolo fuisse Nevvionum, quem Comes Exonien-Epilcopum illum aut voluisse aut sanum fuille

fis car tum f re, ni tum J condi Ricuti afferei terr am Episcop atque . plura i censer cat, ali renolu 29. quod 1 oram eillo.

em co

oarin.

sis carceri mancipaverat, quòd Iuramentum suscipere noluerit, liberum dimittere, nisi priùs illud præstitisset, Et certe altum Nevvtoni filentium, qui modum & conditiones, ob quas libertati pristinæ reflitutus eft, tam leviter pertransit, solum afferens, se à Comite Exoniensi Lincolnien sum terram Vicecomiti traditum, & à Vicecomite ad Episcopum Petroburgensem adductum esfe, aque ab eo libertate donatum, cum tamen plura minutoria, & levioris momenti recensere non negligat, non abscure indicat, aliquid humani sublatere, quod pareenoluit Nevytonus.

æ

15

m

u-

0-

.

ft,

1-

m To

29. Postremò, illud aliud miraculum, ju quod Nevytonus de seipso refert, nempe se d toram Exoniensi Comite corpoream B. ri e illo loco Apocalypsis, Signum magnum e-lincalo; quem locum, inquit, se ante id tem- Cap se to wnec legisse, nec audivisse, sed tunc tam exmedite illud protulisse, ac si pra oculis habuisna im opera Dei miraculosa semper perfeafint, verisimi le non est, voluisse Spirium sanctum per os Nevvtoni talem scrilli turæ textum ad B. Virginis Assumptioem comprobandam afferre, qui apud heologos omnino convincens non elt;at constat ex communi Theologorum octrina, literalem illius loci sensum non

390 DISPYT. THEOLOG. Cap.10.

de B. Virgine, sed de Christi Ecclesia intelligendum esse; sed ex solo sensu literali, & non mystice, aut allegorico, nisi per alium Scripturæ textum declaretur, sussi, ciens argumentum duci potest ad dogma sidei stabiliendum. Mitto, non tam persectam humilitatem in hac Nevrtoni relatione elucere, quanta, iuxta regulas supra traditas, in eo, cui Deus verè se revelat, inesse deberer, cuilibet cam legenti clarissi, mè apparebit.

yir doctifimus, & religiosus, alique nonnulli Theologi, ad revelationes mulierum Sanctarum, & miraculis illustrium
pro immaculata Ban. Virginis Conceptione confirmanda communiter citatas, &
permissu Summorum Poneisicum typis
mandatas, respondere non verentur, eas
non esse authenticas, neque authoritatis pondus
habere, quanto magis hanc apparitionem,
quæ in vnius adolescentuli, nec Sanctinec eruditi, nec in vita contemplativa exercitati, sola authoritate fundatur, ob cau-

sas, & argumenta prædicta, non esse authenticam, meritò, & intrepidè responderi potest.

31. Atq; hæc funt quæ Iuramenti propugnatores ad prætensam hanc Neuvtonitevelatione respondent, quam quidem cum particularium, & iam superstitu persona

rum i nisi ij rem t argun quod maxi gloria nino mèco ment ne, ve duci p Aret, lo Cat fciétia qui is Riang exclu ticipa 23.E ta,qua

ofusci tain of fenter qui la

non p

heitud quas C

iuram Tit, ea

as In

la

.

1-

rà

1-

i.

BA

n-

e-

m

0. &

eas

dus

m,

ti,

X.

u-

Ill-

n-

H-

re-

IM

na-

rum facta attingat, examinare noluissem. nifi ipsemet Nevvienus proprio suo scripto rem totam omnibus palam faciens, me ad argumenti illius ex fua revelatione petiti, quod multi ad Iuramentu impugnadum maximopere vrgent atq; de eo plurimum gloriantur, debilitaté oftendendam omnine coegisser. Ex quibus omnibus optimè concludi potest, nullum prorsus argumentú sufficiens, vel ex divina revelatione, vel alia quavis ratione, aut authoritate duci posse, quod certò, & evidéter demonfret, prefatú fidelitatis iuramentum à nul lo Catholico, probabili, & proinde tuta co scietia præstari posse, aut illos Catholicos, qui isto iureiurando seastringunt, à Chri-Rianoru, rected; de fide scientiu consortio excludendos, aut ad Sacramentorum participationem haud admittendos esfe.

23. Ecce Bac Pater, potisima omnia argumenta, qua tă contra luramenti susceptione, quă pro so suscipiedo adduci solent, à me fideliter enarra tain quib, explicadis nihil ego ex propria sententia, sed ve personas corum induens, qui suramentu vel licite præstari posse, vel non posse, palàm, & ex professo docent, affirmare decrevi, vestre Săctitatu paterna sol-licitudini relinques, ve postquă de rationibus, ob quas Catholici Angli Rogio decreto obtemperătes iuramentu istud prastitere, plene informata sue-rit, eas à diligenter examinaverit, illes particu-

latim approbet, vel condemnet; vt Catholici in hoc negotio gravisimo, quod vestra authoritatis, & Regia dignitatis pra rogativam tam intiene attingit, tum vestris praceptis obsistere formidantes tum Regio mandato, quantumtut à conscientia possunt, parere cupientes clare perspiciant, quas Iuramenti clausulas admittere, quasque regeere teneantur; atque à vestra Sanctitate perspicue, & absque vlis ambagibus, aut verborum integumentis edoceantur. quomodo tum proprijs conscientijs, tum vestra Beatitudini, tum Regia Maiestati circa singulas Iuramenti partes satisfacere queant. Sicut enim profide Catholica, qua vere, fides Catholica effe, ab Ecclefia,cui munus hoc res fidei definiendi, & non pripatis Doctoribus, qui fallere possunt, & falli, ineumbit, declaratur, bona omnia temporalia, vitamque ipsam amittere paratissimi existunt, ita pro opinionibus, tametsi à maiori, & meliori parte Theologoru propugnatis, dummodo aly, quantumvis paucisimi, non absque probabilitatereclament, se, totamque familiam in apertum, extremumq, fortunarum omnium discrimen conijcere illubeter profecto vellet: Sed quemadmodi vestra Sanctitati in rebus firitualibus, & in 45, que absq. peccato pratermitti nequeunt, obedire toto corde desiderant, ita, si à temporali obediene tia, que Regi nostro Serenisimo ex lege Christi debetur, prastanda, absque sufficienti ratione, hu prasertim temporibus, arcerentur, in quibus pro Religione Catholica gravem iamdudum Prin-61pis

sipis sui in se con filis à par rent; ill semper h

गं, ७ व्य

DB

Rom quid non pro sipis sui contrariam profitentis indignationem in seconcitarunt, se paulo duriùs tractari, quàm sui à parentibus solent, non immeritò existimament; illud Christi Domini praceptum pra oculis semper habentes, Redite, qua sunt Casaris, Casa

Omnia, quæin hac Disputatione, aut alibi scripsi, Ecclesiæ Catholicæ Romanæ iudicio humilitersubiicio; si quid ex ignorantia elapsum, quod illi non probetur, improbro, damno, &

pro non scripto haberi volo.

Rogerus Widdringtonus Catholicus Anglus.

FINIS.

APOLOGETICA RESPONSIO

ROGERI WID-DRINGTONI CATHOLI-

lum cuiusdam Doctoris
Theologi.

ANNO M DO XIV.

RO

G T Ar

poteRa

fide c runda retica Apol fudio

quem tant ù tholic lica of

dfædi d non

ROGERI WIDDRIN-

Angli Apologetica Responsionis ad Libellum cujusdam Doctoris Theologi.

Prafatio ad Lectorem.

Lector) Apologiam pro lure Princicipum aduer su rationes Card. Bellarmini, qui suam sententiam pro

potestate Papali Principes abdicandi, vt rem de side certam demonstrate, & contrariam quorundam Catbolicorum opinionem tanquam heteticam impugnare ventendit. Qua quidem Apologia (quamego, Deus mibi testis est, non sudio contradicendi, aut Card Bellarminum, quem plurimum venerer, traducendi, sed gratia tantum veritatis inuestiganda, & quosdam Catbolicos pios, eruditos, atque de Esclesia Catbolica optime meritos, qui si in viuis essent, aliorum patrocinio ad se desendedos minime indigerent, à fadisima hæreseos nota vindicarem, confeci) à nonnullis pesime excepta est, qui cam miris

logiafi

effe dica

centia

tamen

tes , E

Pontif

Princi

punèp

bere, &

perpet

idem (

Pontif

ex quil

lescan

etia ipl

ioc ter lus Sect

nodur

ulum

pponi

nanc gr

fanten

licente

6, & p guod fa

nis am

are vi iarū lil

lque a

deterați

clamoribus insectantur, & pueros, mulierculas, pirofg, prafertim indoctos, & vix fyllabam illim intelligentes inducunt, ve eam quibuscung, maledictionibus, atg, execrandis contumelys ignominiose lacessant. Aiunt enim (esse librum temerarium, scandalosum, erroneum, quin & fidei Catholicæ ex toto repugnantem.

2. Quæ enim, inquiunt, maior temeritas excogitari potest, quam vnum, vel alterum obscuri pominis Auctorem, septua. ginta Doctoribus clariffimis à Card. Bellarmino recensitis, quin etiam ve ipfe Bellar. minus affirmat, * Scriptoribus Catholicis omnibus, tum Theologis, tum facrorum Canonum, acciuilium legum professoribus, sese opponere, & tanquam alterum Goliath aduersus acies omnium Catholi-

corum procedere aufos effe?

An non etiam incredibilis arrogantia est, tor virorum gravissimorum non do-Arina tantum, sed sanctitare etiam illustrium, concordi sententiæ nó folum non acquiescere, verum etiam in eos nefandam perduellionis culpă impingere, ficut Widdringtonum fecisse satis apertum esse aiunt, cum eos, qui porestatem Principes deponendi summo Pontifici attribuunt, gravissimam Supremis Principibus iniuriam irrogara & si subditi sint, in detestandum læse majestatis crimen incurrere nonsemel, sed Capius in sua Apologia afferere videatur? 3. Quod

In præfat. contra Barglaium.

3. Quod verò hæc Widdringtoni Apologia sit valde scandalosa, nimis manifestum effe dicunt, cum Principibus secularibus licentiam tribuat libros prohibendi, quod tamen ad hæreticæ prauitatis Inquisitores, Episcopos, summumque duntaxat Pontificem pertinere videtur : ijsdemque Principibus ansam prebeat Ecclesiam impunè persequend, i& scelera quæcunq; liberè, & absque ponæ temporalis periculo perpetrandizatque etiam Predicatores ad idem Catholicam dilatandam à summo Pontifice mislos pro arbitrio repellendi, est quibus profectò maxima sequutura es-escandala nemo inficiari potest. Quin n nia ipsum Card. Bellarminum potissimum ioc tempore Ecclesiæ Catholicæ adverus Sectarios propugnatorem infulse adnodum perstringere viderur, dum & tiulum tam ignominiofum fue Apologiæ pponit, & iplum ranquam quæstionem anc gravissimam minus syncere pertratantem, & sibimetipsi in multis contraicentem ex suismet principijs confuta-6, & proprio gladio jugulare prætendit; n i wod fanè non absque gravi scandalo ninis amplam tum Catholicis occasionem n ate videtur, ne reliquis suis controveruru libris debitus ille honor, in quo huc-1d Ique ab omnibus funt habitæ, deinceps leteratur: tum eriam Ecclesiæ Catholicæ

a

-

.

n

n .

C,

Percut

prout

res ali

Theolo

minico

nouisi

ipse ci

Si, in

TH CO

retica

tame

merar

contr

aut T

te in

Anitio

Bella

tem pt

dring

rendu

effegra

Leclefi

de hoc

que be

mum

bro con

Theolo

an fit

Horita

dat, q

7.

adversarijs, ne ad Ecclesiæ gremium tam citò revertantur, dum Catholicos ipso linguis suis, quasi gladijs quibusdam, se inuicem confodere, & calamos suos adeo hostiliter in se mutuò stringere cospicius

4. Demum, quod VViddringtoni liber si plane hæreticus, & sidei Catholicæomn ex parte repugnans, aut saltem à side de mians, perspicue probat Card. Bellarmina ex nouem Concilijs, quorum tria genera lia sunt, à summo Pontifice approbatis neq; enim ab hæresi, aut errore saltem excusase posse videtur, qui vocem Ecclesia audire contemnit, & tot Concilijs, qua doctrinam Catholicam aperte declarant sciens, & volens contradicere præsumit.

s. Hac sunt pracipua; qua rigidi isti Censo res ex nimio spiritus sui foruore aduersument Apologiam obiectant, qua omnia refellere, me que ab ecrum calumniu vindicare non vald laboriosum esse reor. Quod si inistis Calumni obterendis nimium prolixus esse videar. & de bita proportionis, qua tamparui libelli Prasa tioni congruit, modum excedam, supplex à te Lector benevole, veniam peto; neque enim tam commodam me iniuste accusatum desendend opportunitatem nactus, meam à pessimis historiminibus purgationem viterius disserendant esse duxi.

6. Atque, vt singula capita eodem, que pro posita sunt, ordine, enque, qua possum, brenitat

Peril

Percurram, inprimis definitionem temerarij, prout in prasenti à Theologis sumi solet (ve plures alias temeritatis acceptiones, quas ydem Theologi tradunt, nunc missas faciam) à Dominico Bannes 2 Theologo doctifimo, & qui a 12, 2, 4,1 nouisime post Melchiorem Canum, quem at. 2. ipse citat, de bac materia scripfit, accipiam, Si, inquit, definitionem nominis temerari consideremus, omnis propositio hæretica, & erronea eft satis temeraria. Sed tamen accipitur specialiter propositio temeraria, quando aliquis afferit quidpiam contra communem opinionem Ecclesia, aut Theologorum fine magna auctoritate in materia grani. Verum autem bac defnitio temerarij proprie sumpti, quam Card. Bellarminus , vt opinor , admittet , vel fale tem ve improbabilem non reifciet, VViddringtoni Apologia attribui possitziam disquirendum est.

is

X.

12

13

nt t.

efo

941

me

my

de

efa

à 10

t an

end

hile

dan

PTO

ital

111

7. Rem quidem; de qua nunc agitur, fateor esse grauissimam, vipote ad supremam potestatis acclesiastica. Es ciuilis iura spectantem, neque de hoc vlla inter nos controuersia existit. Itaque bac duo tantum examinanda restant; primum, An quidpiam in VViddringtoni libro contineatur, quod communi Ecclesia, aut Theologorum opinioni adversetur; secundum, an sitale quid inueniatur, illud sine magna autoritate asseratur. Si enim vel nihil comprebendat, quod communi Ecclesia, aut Theologorum

fententia repugnet, vel si tale aliquid affirmet, illud non sine magna auctoritate asseueret, pradictam termeritatis culpam viique deuitabit, camáz potius in suos aduersarios iuxta legem talionis retorquebit.

8. Verum ante omnia attendere te oportet Lector erudite (Ad te enimpotisimum fermonem meum dirigo) quinam fit fcopus, ad quem Wid. dringtonus fuam pro lure principum Apolo. giam collineat , & quidnam fit illud ; de quo ipfe cum Card. Bellarmino contendit , hoc enim (emel cognito, multo facilius dijudicare poteris, vtrum ture, vel inturia pradicta crimina illi obij-Giantur. Non igitur ea V Viddringtoni mens est, ve quidani imaginantur, communioren Theologorum fententiam, que potestatem Principes deponendi summo Pontifici attribuit, vi manifelte falfam refellere, aut contrariamit veram certifimis rationibus demonstrare, fed cum paucisimi quidam recentiores, & potisimim Card. Bellarminus, tam mordicus, tantog, impetu auctoritatem hanc Papalem abdi sandi Principes defendendam in se susceperint, pt eam evidentisime conuincere opinarentut eofg, Gatholicos, qui hurc fententia non applaudunt, hæreles note aspergere non formidarent, boc folum mibi inftitutum eratitt rationibus Card. Bellarmini probabiliter faltem responderem, virosq, Catholicos pios, ac eruditos ab exectando hærelews crimine, quo immeril notantur, vindicarem, adeog, non certis, fel

proba monstr quaga monstr tur, no sacram

9. inter ? tur, no Papa p abdicas fit taler mo Pon vt qui Mohæi riculo (argume aici ad duxerin Christo qui tam tiet, m num; a lunt ax que per j ilducer

us, nec o hi, sed p hins onere co

10.

proba

probabilibus rationibus ex eins Principijs com monstrantem, sua argumenta non esse ita vsquequag, certa, ac demonstrativa, ve perspicue demonstrent, eos, qui talem auctoritatem inficiantur, non effe in fidelium cœtu numerandos, vel à facramentorum participatione excludendos.

9. Quapropter prasens controuersia, que inter me, & Card Bellarminum iam agitatur, non est de hac simplici en unciatione, an Papa posit; vel non posit Principes ob haresim abdicare, sed de istamodali, verum adeo certum fit talem deponendi Principes auctoritatem fummo Pontifici ex Christi institutione competeres pt qui contrariam opinionem tuentur, manifefo hærefens, erroris, culpæve læthalispemulo fefe exponant. Vnde, tameth ego quadam argumenta ab incommodis desumpta, qua dialedici ad imposibile appellant, in mea Apologia adduxerim ad probandu, talem potestate non esse à C Christo Domino summo Pontifici comunicatam, qui tamen ea diligenter inspexerit, statim persen-1112 tiet, me non rationes certas, que assensum firdia num, ac indubitatum gignunt, sed verisimiles nt, luntaxat, & exprincipijs credibilibus petitas; ut qua per suafionem probabilem procreare valent, allilducere voluisse. da

vt

1

ni-

em

, fea

101-

10. Arque hinc cuiuis liquido conftare poeft, V Viddtingtonum nec Theologis omnius,nec communi Ecclesia, aut doctorum opiniotos rition, sed paucisimis duntaxat scriptoribus sese oponere cum pauci admodum ex illis septuaginta

Auctoribus à Bellarmino relatis inueniantur, qui tametsi forsan sentiant potestatem Principes suis Regnis ob enormia facinora privandi summo Pontifici à Christo Domino concessam ese, non tame adeo tenaciter sua opinioni adharent, vt contrariam amplexantibus hæresees notam inurant. Et nisi Card. Bellarminus in posterioribus suorum operum editionibus, nullam plane de nouo ad suam sententiam confirmandam rationem adducens, contrariam Catholicorum opinionem vt hæreticam condemnasset, sed cuiuis in propria sua, quam veriorem arbitraretur, opinione abfq, hærelews periculo perfiftere integrum permifisset, non habuisset profede Widdringtonum, qui sibi aduersaretur, aut qui fum nationes, tanquam ad rem de fide certam demonstrandam minus sufficientes, euertire attentaffet.

ni Ecclesia, aut Doctoru opinioni aduersaria censenda est; nomine enim comunis opinionis in desinitione temerarij posita no intelligitur illa, qua
minus communi, sed qua singulari opponitur. At
constat sententia Barclay non esse vnius, aut alte
rius singularem, quicquid Card. Bellarminus
toties vnum Barclaium, solum Barclaium,
tanquam alterum Goliath aduersus om nes
Scriptores Catholicos ingeminans asseueret;
sum plurimos ego Authores, qui eam amplectuntur, in mea Apologia recensuerim, atque
vt optime scribit Trithemius, de hac re cer-

tant est, a re; & vi ean

12 tiam blia plus ratio ritas (dispu Theo ros m nèadi uarrus nio a præiu eam fe quæ vi tur. (maren ftores Merer ginta fis. numer e auct ramqu

nple-quando tque effertor cer-deliger

tant

11

m

4

1-

e-1

Ht

7-

16-

14. :n-

efi

146 At

alte

148 ım,

nes ret;

ple-

que

ant

tant Scholastici, & adhuc sub iudice lis eft, an Papa possir Imperatorem deponere; & propterea eius opinio ad hunc effectum, ve eam tuto fequi liceat, communis dici potest.

12. Theologorum Scholasticorum etiam multorum testimonium, ait Canus, h si alij contra pugnant viri docti, non blib. s. de plus valet ad faciendam fidem, quam vel locis, cap. 4. ratio ipsorum, vel grauior etiam auctoritas comprobarit. Vnde in Scholastica disputatione plurium auctoritas obruere Theologum non debet, sed si paucos viros modò graues secum habet, poterit saneaduersus plurimos stare. Et pulchre Nauarrus, " Non videtur, inquit, vna opi- In Manual. nio appellanda communis ad effectum præiudicandi alteri, eo folo quòd plures eam sequantur, tanquam aues aliæ alias, quæ vnam volantem aligomnes sequunur. Communiorem enim ad hoc existimarem illam, quam sex, vel septem auflores classici rem ex professo tractantes esfererent, quam probatam à quinquaginta sola fere auctoritate priorum dufis. Opinio enim communis non ex numero opinantium, fed ex pondee auctoritatis fit. Quin & arbitror vramque ad hoc posse dici communem, juando veraque habet octo, vel decem fertores granes, & cum iudicio cam eligentes. Annon in generali Chalcedonensi cer-

c. 27.nu.289

Consilio circa primatum Romani Pontificis tres quatuorve Episcopi, sexcentis ferme Episcopi, totique Concilio fefe opposuere, quos tamen pro. cul dubio non esse ea propter temeritatis notaa. Spergendos Cardinal. Bellarminus constanter affirmabit? lam fi quis primam buius opinioni, qua potestate Priincipes deponendi summo Pontifici attribuit, originem, & progresionem diligenter consideret, facile inueniet, posteriores huzus opinionis assertores, non tam vi rationum motos, quam priorum auctoritate tractos eam sequntos esfe.

13. Neque etiam satis firmiter comprobati potest, opinionem hanc pro potestate Papali Prin cipes abdicandi esse adeo communem, vt Card Bellarminus tanquam certum supponit. Eunim non adeo clarum est, septuaginta illos Auctores, quos-ipse tanquam tot milites loricator in fue opinionis patrocinium adducit, eofque, vi maiorem aduersario tot armatorum agminain frontispicio intuenti terrorem incutiat, ordini quasi militari artificiose disponit; sua sententia omnimodo patrocinari. Nam, vt taceam plurimos ex illis non sententiam Card. Bellarmini pro dominio summi Pontificis indirecte in temporalibus, quam ipsi acriter impugnant, propugnare, sed plane directum dominium, quo ipse improbat, magno applausu approbare; 18d vide infe- primis constat Alexandrum Haleniem Do ctorem sanè irrefragabilem d verumque dominium tam directum, quam indirectum, ex

rius nu.190.

14. genera restas lia, 9 **spirit** tur, 8 firitu.

fisim

nus /

explor

Bonene Regibu Roman lane fi for fan p

randi t

em ini Papa pr Quid as ere fid

it polli fat, no 15. 1

imi ex apam R em moa mea .

Gregor is Roma

ranco entibu

prej-

fisimis verbis consutare, neque quid Almai- Nu. 122. mez Apolonus senserit, est adhuc, vt alibi vidimus, satis giz. exploratum.

14. Deinde, ex illis septuaginta quidam tam generalibus verbis veuntur, quod nimirum porestas spiritualis seextendat ad temporalia, quòd potestas temporalis subdita sit spirituali, & quod gladius gladio subijciatur, &c. ve de subiectione quoad panas tantum hirituales, non temporales, & de potestate imperandi temporalia, non autem de temporalibus diponendi commode intelligi posint. Alij non de Regibus in vniuersum, sed de Imperatore tantum Romano apertissime loquuntur, de quo, an eadem lane fit ratio, atque de alijs Regibus, ob aliquod forsan pactuminter ipsum, & summum Pontifiem initum, & ob luramentum fidelitatis, quod Papa prastat, in disputationem vocari potest. Quid autem Imperator vi illius Iuramenti, quod ere fidelitatis effe Concilium Viennense decerit pollicetur, & in quo fidelitas illa propriè confat, non est noftri instituti iam examinare.

711

rd.

te-

11-

105

in a

in

1114

171

in

em-

70-

11100

0

do

ex

78/0

15. Praterea, quid impedit, quo minus pluimi ex illis septuaginta Auctoribus qui docent apam Reges, & Imperatores deponere posse, eoem modo explicari nequeant, quo Doctores illi i mea Apologia relati vnà cum Glossa aperta bregorij septimi verba interpretantur, asserenis Romanum Pontificem Zachariam Regem Francorum à Regno deposuisse, idest, depolentibus consensisse, vel deponendum

C 3

declaraffe, seu eius depositione vt licită consulu iffe, fuag, auctoritate approbaffe? Quo fit, vt pau çi admodu ex illis feptuaginta Auctoribus, nifi qu postremo hoc seculo de hac materia scripserunt adeo aperte sententiam Card. Bellarmini fe quantur, quin corum verba ad aliquemex prafatis sensibus optime accommodari possint.

16. Verum esto, admittamus hanc Card. Bel larmini sententiam effe ab illis septuaginta,4 lijfa, praterea Doctoribus communiter receptam fi quis tamen communi Ecclefia, aut Doctorun opinioni cum magna auctoritate refragatur, nequaquam temerarius iuxta pradictam te merarij descriptionem existimandus est. Vtru autem VViddringtonus rationes fufficiente attulerit, ad eos Catholicos à temeritatis vit excusandos, qui talem deponendi Principes pot statem summo Pontifici non concedunt, prude Lector ex eius Apologia facillime indicabit, qua tum pratensas Card. Bellarmini demon frationes funditus euertit, tum plures fande rum Patrum, fummorum Pontificum, aliorum Doctorum auctoritates producit, qui gladin duntaxat firitualem, & non materialem, E clesiastica potestati competere, & Principes si premos a solo Deo pænis temporalibus coercend esse affirmant; tum etiam octo ad minimum A Hores graues (quin & totum Franciæ regnu si Petro Pithæo fides adhibenda sit) qui it xta Nauarri superius * citati doctrinam, op nionem illam, quam sequuntur, ad hunce

₩ Nu. 12.

aum

redd

[ente

tum

haco

temp

mis Gu

perei

confic

quod

extet

tificis

lastici

signifi

drings

mon

dican

reside

rum f

illis,

præse

w de R

mum

is Reg

iection

tè per le

tißimu

ot argu

liter fai

145,92

17.

14

au

u

nt

ſe.

ra-

el

2,4

am

run

te

rui

nte

vit

ote

der

t,

11011

neto

umo

diu

, Eq

es fa

end

n'As

gnu

ui it

c eff

tum, vt eam tutò amplecti posimus, communem reddere valent, contra pradictam Bellarmini sententiam, qua communis dici solet, allegat: tum postremò dinersas causas assignat, quare hac opinio, qua potestati summi Pontisicis in temporalibus fauet, adeo communis sit, & à primis suis primordis ad hac vsque tempora tantopere increbuerit; quas eius rationes si quisserid considerauerit, meritò profectò mirari poterit, quòd in libris Catholicorum vllum omnino iam extet monumentum, in quo hanc summi Pontissicis potestatem temporalem à Doctoribus Scholasticis in controuersiam vocari vel subobscurè significetur.

17. At inquiunt adversarij, neque VVido tringtonum suis rationibus efficaciter demonstrasse, quòd prædicta Principes abdicandi potestas in summo Pontifice non resideat, neque etiam auctoritates Doctorum fideliter recensuisse, cum quidam ex illis, quos ipse pro sua sententia citat, & præsertim Gregorius Tholosanus, & Antoniu de Rosellis, diserté affirment, posse summum Pontificem Principes hæreticos fuis Regnis exuere. Verum friuolas effe istas obectiones cuilibet erudito eius Apologiam attente perlegenti luculenter apparebit. Hoc enimpoissimum VViddringtono institutum erat, Vi argumentis Cardinalis Bellarmini probabis iter salte responderet, & no rationes demostratinas, que cotraria sententia euideter concludat,

C 4

1

produceret. Sed quoniam argumentorum solutionulum contraria opinionis positiuum assensum ex se producere valet, tametsi ad'assentiendum mentem vicunque disponat, visum est VViddringtono non solum rationes Card. Bellarmini refellere, verùm etiam argumenta quadam probabilia tum ex principis extrinsecis, tum ex intrinsecis petita contra opinionem communem in medium proferre, qua, licet intelletum ad applaudendum non planè cogant, eum tamen ad assentiendu rationabiliter inclinent.

18. Ideireo autem Gregorium Tholosanum, & Antonium de Rosellis aduersu
Bellarmini sententiam adducit, quia non solum Auctores, qui oppositam expresse sequantur,
sed fautores etiam proferre intendit. Constat autem prafatos Dectores in eo Card. Bellarmini
sententia apertissime aduersari, quòd existiment
non posse summu Pontisicem Principes supremos
ob crimina merè secularia, qua tamen bono spirituali obsunt, deponere. Praterquam quòd Antonius de Rosellis subdubitanter, & disiunctiue assirmet, *posse summu Pontisicem Imperatorem vel imperio privare : rel privandum
declarare, adeo vi ipse in sententiam Ioan. Pa-

#In fua monarchia parte i. cap. 63.

torem velimperio private, vel privandum declarare, adeo vi ipse in sententiam Ioan. Parissensis, qui potestatem Principes deponendinon Pontifici, sed Reipublica attribuit, propendere videatur.

19. Denique, secundum illud temeritatis crimen, quod V Viddringtono obijciunt; eum nimirum Doctoribus illis, qui hanc summi Pontisticis de

ce exi

cis dep

fandu

salum

dring

calum

fuffic

tusqu

la, ab

rius p

tales

natio

& fup

fas, lit

babilin

latis a

perdu

lubdi

testat

tiue ti

forfar

Apos

dente

faten

luum

Exco

pali, è

hæc (

n

t.

ius

0-

17,

r ni

nt 105

n.

11-

14-IM

20

ndi

en-

CT1-

nie

tifi-

cis deponendi Principes potestatem tuentur, nefandum perduellionis crimen impingere, mera calumnia, Gimpostura est. Neque enim VViddringtonus in quintasuaratione, b quam isti b Nu. 63. fuz calumniantur, aliud affirmat, quamnon posse Apologiz. sufficientem affignari rationem, qua motus quispiam supremoru Principum colla, absque maxima ipsorum iniuria, altenus potestatis iugo subijcere queat; sed e e Nu. 447. rales contra Principum sceptra machi- sux Apolonationes este ex se, suoque genere illicitas, & supremis Principibus summe injuriolas, libere, & absque hasitatione, qued sibi prolabilius videtur, pronunciat : & propterea, non satis adhuc sibi constare asserit, d quanam via à d Nu. 471. suz perduellionis crimine exculari possint Apologia. subditi, quamcung; opinionem circa potestatem Pontificis temporalem speculanuè tueantur, qui practice, sub prætextu forsan religionis, & denotionis erga sedem Apostolicam, non æquè etiam perpendentes debitum suæ seruitutis erga Maiestatem Regiam obsequium, Principem hum legitimum, non obstante quacung; Excommunicatione, aut deprivatione Papali, è Regni sui possessione, quamdiu lis hæc de Principum depositione sub Iudice existit, expellere niterentur.

20. Atque hanc ipsam sententiam sequitementur, vr factum suum legit imum reddant, tre=

bert. Charno ton. Hebborne.Regerus Cadvvallader. Robert. bus ares Sorbenica Schola logs funt, relsqui vero virs gruditi à Casholicis haben-\$47.

e D. Gustelm. decim illi Sacerdotes Angli • omnésque etiam Bishop. 10an. Colleton, 10-nunc, duobus duntaxat demptis, superfites, que. an. Mush Ro rum nomina, nisi priùs publicata fuissent, vtique ske. D. loan. reticuissem) qui, vt Reginæ Elizabeta fideli-Boffeuile. An- tatem suam probarent, publico scripto protestati sunt, & vniuerso Orbi Christiano testatum fecerunt, eam, tametsi tunc Drury. D. An nominatim excommunicatam, & per sentenson. Champney tiam summi Pontificis Pij quinti regnandi aucto. Ioa. Iackson ritate prinatam, no minus tamen plena aune bey. Of ctoritate, potestate & superioritate in eos, vvold Need-reliquosq; omnes huius Regni subditos, Butto. Equi- quam vnquam è maioribus suis quemlibet, dominari. Et non obstante quauis Doffores Theo auctoritate, vel excommunicatione quacunque denuncitata, aut denuncianda, granes, py, & vel contra ipsam Reginam, vel contra Maiestatis suæ subditos, qui ab eius, eiulve dominiorum defenfione non recederent, setamen Principem, & patriam fuam contra quoscunque defensuros, omnemque in causis civilibus obedientiam Maiestatisuæ exhibituros esse publice, & folenniter promiserunt. *

Extat hac fidelitatis professio in Georgy Blackeuellu, p. 403.

21 Hoc igitur prime temeritatis criminerepulso, sam ad secundum de scandalo propellenfine Exami- dum veniamus. Quidam bisce diebus propriarum nationis M. opinionu adeo tenaces sunt, vt, quidquid ipsillis citu effe semel apud sese flatuerut illico ab omnib. etiam cum maximo ipsorum incommodo temporalitanquam illicitum condemnandum effe vellent.

lent tur deni tien Eccl tur .

non lum nùs ruin finit in si quar adht nes c lege ne o pecca ptun fit,v fari, Dec quin ture lum.

natio gtor poffu

max

111

10.

ue

i-

to

i-

nc

n-

0-

u-

)S,)S,

i-

is

2-

la,

Ta

e-

e-

m

n-

m

8

16-

180

um

llio

ib.

900

el-

MI.

lent. Et si ab illis ratio exigatur, qua moueantur, ad talem actionem, vt illicitam, tam sidenter condemnandam, cum aly contra sentientes eam nulla lege, naturali, vel divina, Ecclesiastica, vel civili probibitam ese opinentur, continud ad scandalum, si alia ratio illis non suppetat, consugere solent, & scandalum, conclamitare assuescunt.

Scandalum effe dictum, vel factum minus rectum præbens alteri occasionem ruinæ Theologi f definiunt; in quatamen de- f S. Hieronym. finitione explicanda multum insudant , atque in cap. 18. 15. in fingulis conditionibus, que operationem ali- Mat.S. Thom quam scandalosam reddant, assignandis non 1. 2. 2. 9. 43. att, adbuc inter fe consentiunt. In hoctamen om. logi ibidem. nes conueniunt , nullam omnino actionem , qua lege prafertim naturali pracipitur, veram ruina oceasionem prabere posse; & si inde aliquis peccandi ansam arripiat, non datum, sed acceptum effe scandalum vniuer si confitentur. Hinc fit,vt reddere vnicuique quod suumest, & Cæfari, quæ funt Cæfaris, & quæ funt Dei, Deo, nemini occasionem ruina prabere queat, quin potius Principibus ins suum, quod lex natura illis contendit, eripere est valde scandalosum, & legi tum dinina, tum naturali quam maxime dissentaneum.

22. Atque hinc singula de scandalo criminationes, quas seueri isti Aristarchi V Viddrin gtono intentant, in seipsos sacile retorqueri possunt. Constat enim apud omnes Theologos.

penes rempublicam ciuilem effe auctoritatem fuf. ficientem, qua vitia caftigare, ciuium quieti con-Sulere, seipsam conseruare, & quamcunque iniuriam, aut imminentem gladio visibili, qui potefati ciuili congruit, propulfare, aut illatam vlcisci poterit. Ex quo principio vel ipso naturali lumine notisimo euidentisime colligitur, posse Rempublicam ciuilem libros quoscunque seditiosos, quà seditiofi sunt, & iura Principum iniquè violant, sub poenis temporalibus prohibere (sicut & summo Pontifici cosdem, vt saluti spirituali obsunt, panis spiritualibus profligare competit) atque Pradicatores tumultuosos, & flatui suo politico vere aduersarios, quique alijs machinationibus illicitis, quamex pura Enangelij pradicatione, qua debito modo facta nemini iniuriam infert, temporalem sua reipublica quietem illicite perturbant, in Regnum fuum non admittere, neque hac, meo quidem iudicio, absque maximo scandalo in dubitationem vocari possunt.

23. Neque V Viddringtonus Principibus maiorem occasionem tribuit, aut Ecclesiam persequendi, aut licentius viuendi, quam cateri Doctores ab eo in sua Apologia relati, & prasertim Alexander Halensis vir insigni pietate, & eruditione praditus, (cuius doctrina a summo Pontisice Alexandro quarto, & septuaginta Theologis & vt à veritate Catholica minime dissentiens approbata est) qui disertis verbis affirmat, Reges, si deliquerint, à solo Deo pænis temporalibus castigari posse; ex qua doctrina

y Vide infra nu. 190. in margine. doctr di su Prin inno pressa tos,q propi mine

res a nulla liber perleg mater quam Bella plurin tem in thali 1 Ritute tumvi aly T tarys mæilli non t Catho tate p indice & hui pinion

indub

doctrina si aliqui for san Principes an sam peccan di sumant illud non Doctorum vitio sed humana Principum infirmitati adscribedum est. Denig, innocentes defendere, veritate quasi per vim oppressam tueri, viros ga Catholicos pios, & eruditos, qui suam innocentiam, cum in viuis non sint, propugnare non valent, à pessimo hæresees crimine vindicare, tametsi inde in eorum aggressores aliqua sua fama iastura forsitan resultet, nullam iustam offensionis occasionem prabet.

0

M

-

e,

20

us

7-

71

2-

4-

à

4-

ni-

bis

co

ua na

24. Quod adtitulum attinet, quemego, ve liber ipfe & auidius perquireretur, & attentius perlegeretur, eo modo inscripsi, cum fini, scopo, & materia ipsius libri consentiens sit, non magis, quam liber ipfe difplicere potest. Si illustri simum Bellatminum in aliquo offenderim, dolso fane plurimum; non enim nocendi animo, sed veritatem investigandi, atque viros innocentes à lathali noxavindicandi gratia, quidquam ex instutome conscripsise Deum attestor. Et quantumvis tam Card. Bellarminus quamplures aly Theologi Remp. Christianam suis commens tarys mirifice illustrauerint, quo nomine maximaillis gratia à Catholicis omnibus agenda sunt, non tamen existimo, vllum omnino Doctorem Catholicum quantacunque doctrina, aut dignitate prapolleat, reperiri, qui tantam proprio suo indicio certitudinem arrogat, vt, cum homo fit, & humana ignorantia subsectus, singulis sus o-Pinionibus ab omnibus absque vlteriori examine indubitatam fidem adhibendam esse velit, quin potius maxime scandalosum, & non parui erroris occasio illis esset, qui sidem suam, qua ad aternam salutem consequendam necessaria est, super nudam cuiuscunque Doctoris asseuerationem, tanquam sirmissimum, at que immobile sundamentum, absq maiori disquisitione construeres.

25. Neque de illu rebus, de quibus Scholastici certant, & adhuc sub Iudice lis est. probabiliter disceptare, vllum aut Catholicis, aut non Catholicu fcandalum effe potest; quinimo probabiles Doctorum opiniones vt hæreticas condemnare nimis scandalosum est, & charitati Christiana, cui scandalum ex diamemetro opponitur, valde aduersarium. Nobis quidem, inquit Canus, * Schola nostra magnam licentiam dat, vt quod cunque maximè probabile occurrat, id nostro iure liceat defendere, sed non licet tamen eos, qui nobis sunt adversi, temerè, ac leuiter condemnare. Arque hac ad meam Apologiam a scandali suspicione expurgandam dicta sufficiant; nolo enim in prafenti meritam fcandali reprehensionem in aliorum libros retorqueus eademmenjura, qua me menft fuerint, Gilli remetiri.

Lib.s. de lo

26. Demum, vt à postremu, sed omnium granisimis hæreseus, atque erroris criminibus me immunem reddam, notum est, & apud Theologos pervulgatum, errorem ab hæresi itadistingui, quod hæresis sidei dinina, curus certitudo ex principijs duninitus renesatis ex teto

depen-

depen

Theo

lation

gnans

unt,

quàm

festæ v

pertar

quo fit

tate P

conuin

iure n

lummi

tem ex

Concil

alia à

neration lem ho

nim g

ancto

i omn

ecreti

rauißi amet fi

entian

ontific

absqu ire ap

eatur

ue ab

dependet, aduersetur, error vero conclusionis Theologica, cuius veritas partim diuina reuelationi, partim lumini naturali innititur. repugnans sit; In hoc tamen omnes pariter conueniunt, quòd sicut tam conclusio Theologica, quàm sides supernaturalis sint certa, & manifesta veritatis, itatam error, quàm hæresis apertam, & indubitatam falsitatem contineant: quo sit, vt si doctrina hac de Principibus auctoritate Papali non abdicandis manifesta falsitatis conuinci nequeat, neque hæres, neque errore, iure notari queat.

,

,

.

-

9

-

18

a-

2-

re

os,

rer

am ffi.

da-

ens

illis

um

ibus

beo-

rii-

teto nen-

Quanta igitur certitudo circa banc summi Pontificis Principes deponendi potestatem ex Concilijs concludi queat, expendamus. Concilia omnia tam prouincialia, quam genealia à summo Pontifice confirmata debita veperatione prosequor, non tamen vtrisque aquaem honorem deferendum esse censeo, Concilia nim generalia in suis definitionibus, Spiritu ancto illis asistente, errare non posse Catholiomnes profitentur; at provincialia tam in ecretis fidei, quam morum errori obnoxia esse rauisimi Theologi constanter asseuerant. ametsi viri quidam doctisimi affirment, senentiam hanc de superioritate Concily supra ontificem, & de fallibili Pontificis iudicio, absque Synodo generali definiat , mate auire apud Catholicos, ita vt passim ceneatur erronea, & hæresi proxima, atue ab Ecclesia solummodò toleretur, meo quidem iudicio verbis nimium aquiuocis va tuntur, neque quid sibi velint, satis perspicue declarant. Etenim hanc sententiam tum male apud Catholicos, nimirum Romanos, tum bene apud Parisienses, alio que Catholicos audire, neque passim, id est, voique, & apud omnes erroneam, aut haresi proximam reputari nimu

manifestum est. 28. Siquidem Navarrus nostri temporis scriptor, idema, Theologus infignis, & Iuris Canonici scientissimus, h apertisime docet de hacre inter Romanos, & Parifienses adhus probabiliter disceptari, neque ipse magis invnam, quam in alteram partem inclinat. Est, inquit, i maxima discordia Romanorum, & Parisiensium, cui principalius potesta Ecclesiastica fuerit à Christo collata, an Ecclesiæ toti, an verò ipsi Petro. Illi enim renent, Petro & Successoribus datam ess hanc potestatem, atque ideo Papam Concilio esse superiorem; ij verò, quibus Gerfon adhærer, totam datam effetoti Ecclesie licet exercendam per vnum; atque ideo in aliquot faltem cafibus Concilium elle Supra Papam. Quarum illa scilicet Romanorum videtur placuisse S. Thoma, Thome à Vio, vialtius omnibus, & profundius hoc demostrare conatur. Altera verò placuit Panormitano, qui pro Parisiensbus est, quem frequentius nostri sequuntur, ve tradit Decius. Quam mordicus tue-

gus, sto , & Rom fium fus A cont

quar ; rimun fit fu tum p mento fenten Roma fatua doctifs pote tera e & ali quàm pra C tenti Doct vt Pai Cond est lo verio que e quæli port

tur 14

è

ė,

25

115

1-

ris

cet

146

V-

in

,8

tas

an

im

effe

on

ier-

elie deo

effe

ma

ho-

ur Id-

tur lacob. Almaynus è Sorbona Theologus, qui respondir Thoma à Vio libelloiufto , & Ivannes Maior , qui idem facit , aiens Romæ nemini permitti tenere Parisienfium, & Panormitani fententiam, nec rur. fus Academiam illam Parifiensem pati,vt contraria opinio asseratur in ea .

29. Et quamuis Additionator, k vt italo- k Ita enim & quar, Naudriipfum ancipitem animi, & plu- um appellat rimum dubitantem de hac quastione, An Papa Zaches in suis disputation fit supra Concilium, in sententiam Romano- nibus deMatum pertrabere studeat, calamo tamen ; & atra- trimonio, fapissime. mento magis temperato feribit, & Parifienfium sententiam vt probabilem relinquit ; tametsi Romanorum opinionem probabiliorem esse flatuat. Sed multo quidem clarius, & modeflius doctifimus Victoria, de comparatione, inquit, potestatis Papæ est duplex sententia, al- /Relect. 4.de tera eft. S. Thome, & fequacium multorum, potest. Papa & aliorum doctorum tam in Theologia, & Conc proquàm in fure Canonico, quòd Papa est supra Concilium; altera est communis sententia Parisiensium, & multorum etiam Doctorum in Theologia, & Canonibus, vt Panormitani, & alioru contraria, quòd Concilium est supra Papam: non tamen fundent locus nunc disputandi quæ illarum sit verò verior, quia non de hoc agitur. Puto vtram que esse probabilem opinionem, & quia quælibet habet magnos assertores, non uunrueoporter in quæstione proposita procedere

solum ex altera opinione, sed statuere quid dicendum, quamcunque sententiam sequamur.

30. Vellem igitur, vt rigidi isti Censores claris, atque apertis verbis fententiam suam proferant, neque artificioso sermonis, inuolucio Lectorum animos ancipites teneant, sed mentem (uam candide, & perspicue manifestam reddant, at que ingenue respondeant, num qui opinionem Parisiensium ve probabilem defendunt, itaab Ecclesia tolerentur, ficut meretrices, fæneratores, & einsmodi publice delinquentes nonnunquam ad maiora fugienda scan, dala in republica permittantur, qui tametfi panis legum ordinarijs sapenumero non plectantur, à sacramentorum tamen participatione, quandiu in suis vitijs persistant, omnino excluduntur; vel vtrum qui Parisiensium opinioni adharere statuunt, absolutionis sacramentalis beneficio gaudere queant? Si enim postremum istud concedant, fateri compellentur, opinionem Parisiensium non solum ab Ecclesia tolerari, verum etiam vt probabilem, & qua absquevllo hærefens, aut peccati læthalis periculo difendi posit, ab Ecclesia approbari,

31. Quòd verò ad sacramenta Ecclesiastica eiusmodi Doctores admittantur, totius Ecclesia Gallican e praxis (quam vt temerariam, aut scandalosam absque temeritatis, & scandali nexa neme condemnare potest) nimis manista stum

ftum p Chrift confen alias p tum fie Euang bus que deCati re, orp delibus absque dubita cile obs cily Pr probat Cathol eius de da fit,

nis not.

32.

unt ad
Concirem or
hil cer
primis
plurin
fligata
lianift
chæor
enim iu
fcillian

fum perhibet testimonium. Itaque charitati Christiana multo magis, mea quidem sententia, consentaneum esse videtur, vt viri Catholici alias pij, & eruditi, ab errore, & harefi, quantum fieri potest, excusentur; atque synceritati Euangelica magis confentiens est, vt, quid in rebus qua ad fide pertinent, à quouis Christiano fideCatholica credendu fit, Doctores Theologi clare, o perspicu, eabsq, tot verboru integument is fidelibus proponat, neg, opiniones incertas, quag. absque fideli praiudicio defendi possunt, pro indubitatis fidei dogmatibus fidei populo tam facile obtrudant; Atque binc constat, nullius Concily Prouincialis etiam à summo Pontifice approbati auctoritatem, si folitarie sumatur, posse Catholicis sufficiens prabere argumentum, vt eius definitionibus tam indubia fides adhibenda sit, quin illu absque vlla hæreseus aut erroris nota contradici queat.

32. Neque magni momenti est quod obijciunt aduersary: Si Summus Pontisex extra
Concilium generale definiens non facit
rem omnino certam, sed errare possit, nibil certi de innumeris dogmatibus tribus
primis seculis haberi potuisset, in quibus
plurimæ hæreses à summo Pontisce prosligatæ sunt, vt patet in erroribus Priscillianistarum, Vigilantij, Iouiniani, Manichæorum, & aliorum complurium. Non
enimiuxta Parisiensium opinionem, prasata Priscillianistarum, caterorumg, opiniones primis

lo

fa

CA

lis

ut

fe-

4178

illis seculis vt haretica ex eo pracise habenda sunt, quod à summo Pontifice, aut Concilys tantum Provincialibus condemnata suerint, sed quoniameius modi condemnatiomem tota Ecclesia receperit, atque approbaverit, quod in prasenti (vt brevitati, quantum possum, consulam) viris eruditis infinuasse satisfit, illud susiùs, si ou pus suerit, alibi ostensurus.

ritate Papali Principes deponendi colligi possit, paucis examinemus. Sex Concilia Provincialia, & tria Generalia, Card. Bellarminus pro hat sua opinione confirmanda adducit. Et tametsi Concilia Provincialia iuxta probabilem multorum opinionem, voiam vidimus, rem de side certam facere non valeant. E propterea nullum estimat argumentum exillis peti possit ad doctrinam aliquam aut hærelews, aut erroris condemnandam; votamen veritas magis elucescat, demu disputationis gratia, ea in suis desinitionibus errare non posse, & videamus, quam solide Card. Bellarminus suam sententiam tanquam de side certam exillis consirmet.

34. Primum Concilium, quòd à Card. Bellarmino producitur, est Romanum sub Gregorio septimo, anno Domini 1080. celebratum, in quo Gregorius, vt ait Bellarminus, momnibus consentientibus, & laudantibus, publicè, & solenni ritu, ac ceremonia, Henricum quartum Imperatorem excommunicauit, & imperio, regnoque priuavit. Lest equi-

m Pag. 29.

equid Roma ne # polit aut qu lauda liquis atore. Chali Sub Ca positio tione c non fol tiam a hinc t cum di dunta. tres ill Yant, V

fe Con

35.
larmi
ranenf
mea A
cientu
cià Sy
que Co
factam

36. Card.1 banus

equidem Gregorium septimum in Synodo illa Romana Henricum deposuisse, seu potius in fi- n Bertholtus ne " synodalis absolutionis Henrici depo. in anno roto positione annexisse; Sed quod à Synodo illa, Et toin. 3. aut quod Patribus omnibus consentientibus, & 2. laudantibus depositus fuerit, nondum legi. In reliquis quing, Concilis, Beneuentano fub Vidore, Placentino sub Vrhano, Romano sub Paschali, Coloniensi sub Gelasio, & Rhemensi sub Callisto, ne verbum quidem de Henrici depositione, nifi depositionem cum excommunicatione confundamus, reperio. Et tametsi Imperator non folum in fex Concilijs memoratis, verum etiam a fex illis Concilijs Imperio prinatus fuerit, binc tamen nihil de fide certum deduci potest, cum depositio illa Henrici non res fidei, sed facti duntaxat effet, in quo tam Pontifices, quam Patres illi proprias sequuti opiniones errare poterant, ve paulo inferius * in simili ad Lateranen- * Nu. 50. se Concilium responsione fusius explicabo.

35. Tria Concilia generalia à Card. Bellarmino proferuntur; Claramontanum, Lateranense, & Lugdunense. Ad Lugdunense satis in mea Apologia respondi, non posse nimirum sussicientur comprobari, depositionem illam Fredericià Synodo, sed solùm à Pontifice in Synodo, neque Concilio approbante, sed prasente tantum

factam effe.

t,

4,

46

t fi

0-

7-

ım

11.

114

er-

de

elre-

m,

U

ri-

egs

410

36. Ex Concilio Claromontano ita arguit Card. Bellarminus. Summus Pontifex, Vrbabanus fecundus, in Concilio frequentifi.

D 3

mo Claramontano Philippum primu Franco. rum Regem, ob repudiatam legitimam vxorem, & adulteram in matrimonium acceptam, & admonitú obedire recusanrem, excommunicauit, & corona Regni priuauit; ve testis est Sigebertus in Chronico anni 1095. & clarius idem refert Matthaus Paris in Wilhelmo secundo ad an. num 1095.

37. Verum neque ex hoc Concilio quidquam certi pro potestate Papali principes deponendi concludi potest. Namesto, quod Vrbanus, vt Sigebertus, & Matthæus Paris afferunt, Philippum ob dictam causam in Concilio Cla romontano excommunicauerit, seu, vt ait Papyrius Massonius, 2 templi aditu, & facrifi. cio interdixerit (tametfi Andreas vetus hifto. b Lib. 83. in ricus, ve refert Paulus Æmilius, b fcribat id

ante Concilium Claromontanum, & Ai-

monius, e infinuet, illud poft Concilium factum

esse) quo tamen argumento efficaci ostendi pote-

a Lib. 3, in Philippo pri-Philippo etia primo. e Degestis Francorum

lib. 5. partim c.48 in prin- rit, Philippum in eo Concilio ab Vrbano Reeipio partim. gni corona prinatum esse?

Pio.

38. Sed quòd cum excommunicatione, ait Card. Bellarminus, intelligeretur priuatio Regiæ dignitaris, intelligi potestex luone Carnotensi, qui in epist. 28.2d Vrbanum secundum Papam, sic loquitur: Qui ad vos venturi funt in calliditate ingenioli sui, & venustate linguæ, impunitatem flagiti seimperatores Regi à SedeApostolia promiserunt, hacratione ex parte vsui

Reg difce umq gipo vetit diad cato Naud lib. 3 Ann in Su rum . temp vixit litu d

> nicat 39 larmet Conci ego fat to, sed Regia conclu Claro

te Ch

cily n velan eam P

me Fra illa, I

Regem cum Regno ab obedientia vestra discessurum, nisi coronam restituatis, eumque ab anathemate absoluatis. Intelligi potest etiam exhistoricis, qui testantur, vetitum fuisse ab Vrbano Pontifice, ne diadema Regium Philippo excommunicato imponeretur. Vide Chronicon Ioan. Naucleri, generat. 37. Paulum Æemilium lib. 3. in Rege 38. Papyrium Maffonium Annal. lib. 3. Adde etiam quod scribitur in Summario, siue Compendio historiarum Francicarum Nicolai Vignerij, toto tempore, quo Philippus sub anathemate vixit, in publicis scripturis non fuisse positu de more, regnate Philippo, sed regnan te Christo, quia videlicet Regé excomunicatum pro Rege populus non habebat.

39. Veruntamen, quomodo hinc Card. Bellarminus efficaciter deducat, Philippum vel à Concilio, velin Goncilio fuisse Regno privatum, ego satis perspicere non valeo. Nam inprimis dato, sed non concesso, Philippum ab Vrbano corona Regia privatum suisse, non tamen proinde cert de concluditur, privationis sententiam in Concilio Claromontano latam esse, cum in decretis Concilio nulla illius sententia mentio habeatur, & vel antea, vel postea particulari aliquo decreto

eam Pontifex fulminare potuiffet.

X

171

dli

40. Deinde, praterquam quod omnes ferme Francia Episcopi sese Iuoni opposuêre, verba illa, Nili coronam restituatis, satis commodè

D 4

exponi possunt, nempe, vt coronam resticua. ti , quam aliqui for san ex populo, prafertim ru. dio i per folam excommunicationis fententiam, vel omnino sublatam, vel magna ex parte diminutam esse arbitrabantur; nam Regem excommunicatum, ait Bellarminus, pro Rege Populus non hab bat. Praterea excommunicatio Regis non exiguam populo ad rebelliones pracipiti ansum prabere poterat, vt Regnum aduersus Regem aliquaratione commoueretur. Atque hunc fenfum perba luones habere poffe fatis insinuat luretus in suis observationibus ad luo-In prædifta nis epistolas, o Probabile est etiam, inquit, Iuonis verba excommuicato Principe nonullos è subditis recusasse honorem, ac obedientiam, alios coluisse, & obtemperasse, & sic componi potest opinionum diuersitas. Et propterea non mirum si in publicis scripturis Ecclesiasticis P non fuerat de more posita regnan te Philippo,ne Ecclesiastici ea ratione cum Repud Inret lo- ge excommunicatio participare viderentur, sed

Auctor" Chronici S Dionyfij aco proxime eitato.

> priùs communicare liceret, populus no habebat. 41, Quod autem ipsemet luo, & populi pars maior in ea sententia fuerint, non fuisse Philippum per excommunicationem, aut aliunde regnandi iure priuatum, constat, tum quia populus libenter Regi parebant, tum ipsemet Iuoliteris

regnante Christo, quia videlicet Regem, ix.

communicatum pro Rege. omni scilicet ex parte

absoluto, & cu quo in quibuscung, negotijs ficut

9Epist. 22. 28. ad Regemlicet excommunicatum missis 9 vocat

lippo coru tem, feruit Rinui gnitai 4.2 potius Franc Regin

eum F

rum

humi

aliam

Baron

munic

rumq bat, q lippi o deret Lega 43

gemre

næ im

cerem

nupti

nense Princ datan deam Card

eum

eum piissimum & magnisicum Francorum Regem, suumque Dominum, & se
humilem Sublimitatis suæ clericum: Et
aliamepistolain f anno Domini 1095, vt testatur, Epist, 56,
Baronius, eoque tempore, quo Philippue excommunicatus erat, conscriptamita inscribit: Philippo Dei gratia Serenissimo Regi Francorum suo humilis Presbyter suus salutem, & sicut Domino, & Regi suo sidele
seruitium; à quibus profecto Titulis prorsus abstinuisset suo, si Philippum Regio honore, ac dignitate ab Vrbano privatum esse existimasset.

4.2. Quòd verò iussu Vrbani Pontisicis, seu potius sui duntaxat Legati, prohibitum erat Francia Episcopis, na diadema Regium Regis, Regina q, capitibus imponerent, non probat Regem regnandi iure priuatum suisse, sed hac corona impositio ad solennitatem nupriarum, & ad ceremoniam quandam Religiosam in die, quo nuptia Regis solenniter celebrabantur, & planumque inter Sacra adhiberi solitam pertinebat, quaque, cum prasertim matrimonium Philippi cum Bertrada contractum confirmare videretur, iure optimo ab Vrbano, eiusve Legato interdici poterat.

43. Nunc restat vt ad Concilium Lateranense, in quo potissimum sententiam hanc de
Principibus auctoritate Papali abdicandus sundatam esse aduersarij opinantur solide respondeamus. Ita enim ex hoc concilio arguit
Card. Bellarminus:* In celeberrimo Con * In trace.

contra Bar-

elaium, pag. cilio Lateranensi sub Innocentio tertio editus est Canon, qui est ordine terrius in hec verba. Excommunicamus, & anathematizamus omné hæresim extollentem Te aduersus hanc sanctam Orthodoxam Catholicam fidem, quam superius expofuimus,&c. & infra: Si vero Dominus tem poralis admonitus ab Ecclesia terram suam purgare neglexerit ab hæretica fæditate, per metropolitanum & comprouinciales Episcopos excómunicationis vinculo innodetur. Et si satisfacere contempserit infra annum, Significetur hoc summo Pontifici, vt extunc iple Vafallos ab eius fidelitate denunciet absolutos,& terram exponat Catholicis occupanda, qui eam exterminatis hæreticis sine vlla contradictione possideant, & in sides puritate conseruent, saluo iure domini principalis, dummodo super hoc ipsenullum prester obstaculum, nec aliquod impedimen. tum opponat, eadem nihilominus lege seruata circa eos, qui non habent Dominos principales.

Quid hic Barclaius diceret?Si hæc non est Ecclesiæ Catholicæ vox, vbi, obsecto, eam inueniemus?& fieft (vt veriffime eft) qui ea audire contemnit, vt Barclaius fecit, annon vt Ethnicus & publicanus, & nullo modo Christianus, & pius habendus eric?

Sed bac obiectio facile diffolaitur. Inprimi

igitul

Don tores preb Impe nenf brati tider tuali non gibu ges fi 4 [ecul um, regul tur, Epifo

> Pont net, lexto fit,8

ueni cipes facile cipu

non cipa fertin

ria P 41 igitur existimo, nomine Domini principalis, seu Dominum principalem non habentis Imperatores, Reges Principofa; supremos minime comprebendi. Idque hinc colligo quod Fredericus Imperator, cuius Legati eidem Concilio Lateranensi intererant, quinto post Concilium celebratum elapso anno, eandem Constitutionem totidem plane verbis, mutatis tantum pænis spiritualibus in temporales, ediderit; atqui verisimile non est. Imperatorem suo Edicto seipsum, qui legibus folutus eft, f & multo minus alsos Re. sff de leg. ges fibi non subiectos comprehendere voluisse.

leg. Princeps.

44. Deinde in legibus panalibus Principes seculares generalibus Dominorum, Magistratuum, & Iudicum temporalium nominibus, iuxta regulas Iurisprudentium nequaquam significantur, sicut neque Abbas nomine monachi, neque Episcopus nomine Sacerdotis, neque summus Pontifex nomine Episcopi, quod ad panas attinet, intelligi folent, cum iuxta regulas luris in sexto, in pænis benignior pars efigenda fit, & odia restringi, fauores ampliari conueniat, Qued fi Concilium suo illo decreto Principes Seculares comprehendere volnisset, aque facile potuisset Princeps Seculares propris Prin cipum nominibus, atque generalibus Dominorum principalium, aut Dominos Principales non habentium nuncupare, cum pra sertim idem Concilium in alijs decretis peculiaria Principum nomina vsurpauerit.

n

t)

0

45. At inquiunt primo, fi Synodus La-

Po

cipi

able

crir

fuff

iplo

cau

pot

nes 1

ad v

erat

muli

spect. sensu

fente

tihal

Can

nim

olena

recie

pam

Don hil a

rato

Alia

CAP.

eoru

viol

4

teranensis Imperatores, Reges, Principesque supremos suo decreto complexa non fuerit, quinam igitur funt illi, quos ipsa Dominorum principalium, aut Dominos principales non habentium nominibus appellat ? Et ego itidem ab illis quero, quinam fint illi, qui in Imperatoris edicto Domini principales, seu Dominos, temporales non habentes iure nuncupari posint. Eademe. tenim responsio, modo folida fit, quam meo quafito adhibebunt, illorum obiectioni plenisime fatisfaciet. Existimo tamen per Dominos principales tam à Concilio, quam ab Imperatore, non intelligi Imperatores, Reges, & Principes Superiorem in temporalibus non recognoscentes, sed eos tantum qui terras aliquas, prouincias, aut forsan etiam regna à supremis Principibus in feudum regale, vel quafi regale acceperunt, ratione cuius feuditalium Principum Vafalliconfituuntur, tametsi etiam ipsi alios Vasallos, querum Domini sunt, respectu einsdem feudi sub sese habeant, & quo magis, vel minus à Supremorum Principum iurisdictione exempti funt, co magis vel minus principales Domini dici possunt , Sed hac breuiter attigisse in prafenti satis fit.

Principes supremi in illo Concilij decreto per se, & primariò non includantur, secundariò tamen & ex consequenti eos comprehendi, aut saltem comprehendi potuisse manisestum esse videtur. Namsi

Ponti-

0

Pontifex potestatem habeat alioru Principum subditos dominijs temporalibus absque suorum Principum consensu ob crimen hæresews spoliandi, non videtur sufficiés ratio assignari posse, quare etiam ipsosmet Principes supremos, si eadem causa occurrat, dominijs suis priuare non poterit.

47. Ad hanc obiectionem varias responsiones in mea Apologia breuiter indicani, quas hic ad verbum referre necessarium esse duco. Prima erat, a tam Pontifices, quam Concilia sape a Na. 454 multa statuere, quorum ordinatio potius ad Potestatem politicam, quam ad Ecclesiasticam spectat, exexpresso, vel tacito Principum consensu, qui per seipsos, aut per suos Legatos prasentes adsunt, vel ex prasumpta Principum ratihabtiione. Et hoc dicunt expositores Juris Canonici, ait Ioan. Parifiensis. Quærit enim Hostiensis, Extra de hareticis, ca. ad abolendam, vbi mandat Dominus Papa hæreticorum confiscari bona, Quid ad Papam de temporalibus? Et responder cum Domino suo Innocentio, quòd reuera nihil ad eum, sed hoc fecit de assensu Imperatoris, qui tunc Padue presens consensit.

48. Alteraresponso his verbis continetur.* Aliam expositionem adhibet Glossa in cap, Hadrianus dist. 63. Vbi Papa præcipit eorum confiscari bona, qui eius decretum violant, & in cap. Delatori 5.q. 6. vbi ftatuit,

pter

legi

aute

legit

dino

pe leg

redit

cilij]

taxa

as feg

cilius

velà

(ola E

ritate

Patru

ritate

Conci

hoc fo

colligi

ftenti

cum, tionil

Sam el

Vafal folut

si in il

dentu litate

declar

51.

Delatoribus linguam capuladam, aut con uictis caput amputandum esfe. Respondet enim Glossa, hic docere Ecclesiam, quid facere debeat Iudex Secularis. Quæ eius responsio ad similia decreta, in quibus sacri Canones pænas temporales infligunt, accommodari potest. Huic etirin fum.ver. am responsioni fauent verba Syluestri, f qui sic

pœna, nu. 9.

ait: Sentit Ioannes Andreas post Hostiensem, quòd Episcopus non possit imponere pænam pecuniariam Laico fibi temporaliter non subiecto, sed eam debet facere

infligiper Iudicem secularem. 49. His adde, quotiescunque summus Ponti-

fex generali Constitutione gliquid temporale flatuit, quod iuri alterius fibi in temporalibus non subiecti praiudicat, ad sola Romana Ecclesia ter. ritoria, seu B. Petri patrimonium, in quo, vt ait Cap. Perve- Papa's Innocentius, & summi Pontificis auctoritatem exercet, & summi principis exequitur poteltarem, constitutionemillam extendi, nifi contrarium exprimatur, quidam non improbabiliter existimant. Quibus fauere videtur Glossa in dictum c. per venerabilem, vbi affirmat, quòd Dominus Papa non pole he legitimare aliquem, quantum ad hoc. vt succedat in hæreditate tanquam legitimus hæres, qui non sit de sua surisdictione temporali, sic enim esset mittere falcem in messem alienam, & vsurpare alienam Iurisdictionem, & privare aliquem

nerabilem.

lure

iure succedendi, quod non debet, & propterea quoad forum seculare non potest legitimare, nisi Princeps ei permiserit. Si autem Pontisex nequeat ex non legitimo facere legitimum, aut prinare aliquem iure succedendi, non video quonam iure ex harede, & Principe legitimo illegitimum efficere, aut aliquem hareditate, qua legititime posidet, prinare queat.

15. Tertia Responsio est, decretum illud Concilij Lateranensis non esse re fidei, sed facti duntaxat, in quo tam Papa, quam Patres illi proprie as sequuti opiniones errare poterant, neg, Concilium determinasse, tale depositionem futuram vel à potestate indubie legitima procesisse, vel à fola Ecclefiaftica abfg, Principu confensu auctoritate dimanasse. Et propterea non affert illorum Patrum opinio maiorem certitudinem pro auctoritate Papali principes deponendi, quam si extra Concilium sententiam suam declarassent; cum hoc solum ex certa Ecclesia Catholica doctrina colligi possit, infallibilem sancti Spiritus asistentiam non factis, & probabilibus Pontificum, aut Conciliorum opinionibus, sed definitionibus duntaxat à Christo Domino promis-Jam elle.

Vasallos ab eius sidelitate denunciet absolutos, nonnullam dissicultate continere, qua,
si in illis vim facere velimus, solum significare videntur, proprium esse Pontificis subditos à sidelitate non vere absoluere, sed absolutes tantum
declarare.

.

C,

1-

).

e-

m

IG

plurimum instant aduersarij: Illa, inquiunt, doctrina ad sidem pertinent, quam summi Pontisices, Concilia, & doctores tanquam certum fundamentum suarum constitutionum, & sententiarum vel proponunt, vel supponunt; atqui hæc doctrina de potestate Papali Principes deponendi, & subditos ab eorum sidelitate absoluendi proponitur, vel supponitur à Pontisicibus, Conciliis, & Doctoribus tanquam sundamentum multorum Canonum, & sententiarum iudicialium, ergo doctrina hæc ad sidem pertinet.

35. Deinde, si Concilium generale expreise definiret, Ecclesiam habere hanc potestatem, nemo Catholicus dubitate potest, quin ea res ad sidem pertineret, atqui cum supponit illud tanquam certum fundamentum suarum constitutionum, & sententiarum, non minus illud censetur asseree, ergo non minus certum cen-

feri debet.

posse errare in doctrina, & præceptis morum, docendo generatim aliquid esse licitum, quod est iniquum, aut iniqum, quod licitum, aut etiam aliquid per se iniquum præcipiendo. Talis enim error non minus perniciosus est sidelibus, quam error in side: atqui si summus Poneisex non ha-

berei

be

ci

ci

di

tia

po

Ite

ful

fol

do

ne

Qu

fall

fub

tab

COL

dod

nes

adi

ergo

ditt

tial

Sus t

Bimi

tur,

ti, ej

beret illam potestatem Principes temporales suis dominiis priuandi, Ecclesia erraret in doctrina morum, & quidem circa res grauissmas. Docet enim, Principe pet sententiam summi Pontificis abdicato, omnes subditos ab eius obedientia esfe solutos, & ditionem eius ab alio posse occupari, vt ex Conciliis constat. Item, Principe publice excommunicato, subditos à luramento fidelitatis esse absolutos, ita yt non teneantur ei parere donec reconcilierur, immo prohiber, ne illi pareant, si censura est denunciata. Quæ omnia falsa erunt, neque solum falsa, sed etiam perniciosa, quia per ea subditi ad rebelliones, & periuria incitabuntur, & vel inuiti, & reluctantes compellentur. Errat ergo Ecclesia in doctrina morum, & præcipit rebelliones, & periuria, & Censuris suis ad illa adigit: atqui hoc afferere est hæreticum, ergo & illud vnde sequitur, nimirum Ecclesiam non habere potestatem subdiditos à vinculo lutamenti, & ab obedientialiberandi.

11

1-

nc

0-

od

mi.

ror

rei

55. Ha sunt pracipua obiectiones adueras sustertiam ellam responsionem, in quibus doctifsimi nostri aduersarij non mediocriter gloriantur, existimantes illis euidentissime demonstrati, esse vsque adeo certum potestatem Principes
deponendi summo Pontisici ex Christi institu-

tione competere, vt contrarium absque hærefews, aut saltem manifesti erroris nota defendi non posit. Sed caueant ifti Doctores alioqui sane doctisimi, ne peculiares, & incertas (uas collectiones, pro vniuer falibus, ac indubitatis Catholica fidei conclusionibus imperito populo dinulgare prasumant; neque enimbac argumenta tam solida esse vt isti imaginantur, facillime ex Ecclesia praxi, & summorum Pontificum decretis commonstrari potest,

mentorum administratio res magni momenti est,

56. Atque in primis, an non debita Sacra-

atque ad summi Pontificis officium maxime spectans, errorg, circa eam perniciofisimus censendus est? Atqui summus Pontifex Sacerdoti simplici licentiam sape impertitus est : sacramentum Chrismatis administrandi, cum tamen inter Theologos magna controversia existat, an ex concessione summi Potificis administratio hurimi Abbates ius facramenti Sacerdoti fimplici committi pofsit. Cumigitur Sacramenta nouæ legis, vi tatem habes, docet Concilium Florentinum, " tribus perhciantur, materia, forma, & ministro, quo rum si aliquid desit, non perficitur sacramentum; & materiam, ac formam debitam sacramenti à ministro indebito serie applicare maximum sit sacrilegium, si summus Pontifex,

in quo solo, secundum istos Theologos tota pote-

stas Ecclesiastica, & auctoritas res fidei certe

definiendi principaliter residet, potestatem hos

Vt conftat ex S. Grego. 4. 3.epist. 26. & habetur in cap, peruentt. dift.95 &pu hodierna hanc faculw ln fine in decreto Eugenij Papz.

> runi folen

vll

gri

vn

pu

ma

Rit

leb

us

ne

tia

tun

err

nep

Dei

que

con

ligit

rel

tata

cppu

58

Lotre gis fi

facramentum conficiedi simplici Presbytero con-Regi sedere

u Adrian.Pa+ tedere nequeat, vt doctifimi Theologi abfque plla hærelcos aut erroris nota opinantur, an terra de confir. grauisimus error est, tales licentias concedere, dist. 7. q. 3. 84 vnde periculum est, ne grauisima facrilegia, vt- Bonauen.ib. puta, inualida sacramentorum administrationes, perpetrentur?

57. Praterea Sixtus quartus in honorem immaculate conceptionis B. Virginis Marie Con- 10 lett. 2. de Con fitutionem z edidit de festo Conceptionis eins ce- firmat. & alis lebrando, vt vniuersi Christi sideles de ipsius immaculatæ Virginis mira conceptio. lior.po@vint ne, quam etiam immaculatam appellat, gra. Syxti. 4. tius, & laudes referant; & nihilominus incertum est, & apud Theologos ab fq, vlla hærefews, erroris, aut peccati mortalis macula hinc inde disputatum, ptrum B. Virgo in sua conceptione peccatum originale contraxerit, vel peculiari Dei prouidentia ab copraferuata fuerit.

Annon igitur hinc conftat, doctrinam illam, que à summo Pontifice tanquam fundamentum constitutionis & decreti Apostolici, etiam ad religiofum Dei cultum pertinentis, vel proponitur, rel supponitur, non esse tam certa, atque indubitata veritatis, vt absque granis peccati periculo oppugnarinequeat.

-

a.

m 76

x,

e-

rtd

106

171-70

58 Demu summi Pontifices sapisime dispensaue runt cu Principibus, qui in religionib.approbatic solenne castitatu votu emiserunt, vt matrimoniu . corraheret, y sicut de Constaria, Rogery Sicilia Re. y Vide Azer tum. tom, to gu filia. de Casimiro Polonia & Ramiro Aragonia 12.6.7. & Regibus, de Nicolao Iustinião, nobili Veneto alysq.

pa in 4.in ma Alphofus de Cattro. lib. de harefiber, vera bo Confirmatio. Petrus So-* Habetur tom.4. Con**fententiam** effe probabi-

lem.

pluribus historia produnt : atqui si summu Pontifex in voto solenni castitatis dispensandi Negant S. auctoritatem non habeat; de quo inter docto-Tho. 2.2. q s. res z controuertitur, eiusmodi profecto dispenar. 11. & om- sationes plurimorum scelerum causa essent, & mitta, &plu- in grauem altorum Principtum iniuriam ceres alij quos derent, qui suo iure regnandi, atque in baches lib. 8 de reditate succedendi per illas dispensationes in-

matrimonio iufte foliarentur. diip. 8. qui e-

An non igitur iuxta aduersariorum 59. tiam ait hac principia ita liceret argumentari? Summi Pontifices doctrinam hanc, quod B. Virgo in peccato originali concepta non fuerit, quòd Papa in solenni castitatis voto dispensare, & simplici Sacerdoti, vt Sacramentum Confirmationis administret, licentiam dare queat, supponunt tanquam fundamentum multorum decretorum, dispensationum, atquesententiarum iudicialium: atqui oporteream doctrinam, quæ est fundamentum tantarum rerum, este certistimam.

> 6 o. Deinde, si summus Pontifex expressè definiret, Ecclesiam habere talem potestatem, nemo Catholicus (ex dis prasertim, qui Papam absque Concilio generali definientem non posse errare defendunt) du-· bitaret, quin ea res ad fidem pertineret: atqui cum supponit illud tanquam certum fundamentum suarum Constitutionum & sententiarum; non minus illud

cell-

60

d

20

pt

cfi

q

in

n

er.

no gi

fir

VI

fii

Ce ui

fi

a

P

fa

m di

n

P

n 0 censetur afferere, qu'am si expresse desiniret, ergo non minus certum censeri debet.

61. Praterea, de fide eft, vt aduersarif nostri supponunt, summum Pontificem non posse errare in doctrina, & præceptis morum, docendo generatim aliquid effe licitum quod iniquum, aut iniquum, quod licitum, aut etiam aliquid per se iniquum præcipiendo, talis enim error nominus perniciolus est fidelibus, quam error in fide; atqui si summus Pontifex non haberet potestatem in solenni religionis voto dispensandi, aut non posset fimplici Presbyrero facultatem tribuere, vt vnctione Chrismatis baptizatos confirmet, errare posset in doctrina, & præceptis morum, & quidem circa res grauissimas Docet enim sacramentum Confirmationis à simpici Presbytero confectum verum sacramentum esse. Principe Monialem professam ex dispenfatione Pontificis in vxorem accipiente, matrimonium illud esse ratum, & validum, & liberos ex illis nascituros legitimos esse, atque in Regno succedere oportere. Et non obstante, quod proximi Regis consanguinei ius in regnum ob defectum hæredis legitimi sibi vendicarent, posset procul dubio summus Pontifex, iuxta aduersariorum doctri-

n

62. Denig, an no rationes, quibus Concilia ad aliquid definiedum inducutur, sunt veluti bases quada, qua ab ipfis tanqua fuaru definitionu, atg, decretorum fundameta aut proponuntur, aut supponuntur? & nibilominus nullus, ve opinor, Theologus affirmabit, illas eade certitudine, atg. ipsasmet definitiones, à Catholicis récipied as esse. In Cociliis, inquit Card. Bellarminus, ama-Sonc.cap.13. xima pars actoru ad fide no pertinet. Non enim sut de fide disputationes que premit suntur, neg; rationes que add itur, neg; ea

& Lib.z de

1:

lo Po

fi

fi

V

h

fi

K

fi

CU

d

E

u

li

fi

bi

que ad explicadu, & illustradu adferutur, sed tátűipsa nuda decreta, & ea nó omnia, sed tantu que proponutur taqua de side. b vide etiam

Canum lib. 6.

63. Quapropter inter vocem, doctrinam, de de locis can. consensum Ecclesia firmiter credentis, aut ali- & quid de fide definientis, & eiusdem probabiliter tantum opinantis, magnum constituendum esse discrime nemo ambigere potest. Qui enim vocem Ecclesia firmiter credentis audire contemnit, eum in errorem, aut hæresim prolabi nemo Catholicorum inficiatur; qui verò Ecclesia probabiliter tantum opinantis doctrinam sufficienti ratione motus no amplectitur, eu nequaqua hærelews erroris, aut temeritatis periculo fefe expo nere Doctores Catholici, quoru auctoritate doctif simi nostri aduersary facile admittet, disertu ver bis affirmat. Na Alphosus Salmero, & Frac. Sua rez viri sane eruditisimi, pro immaculata B. Virginis Coceptione confirmada, totius fere Ecclesia Catholica praxim, & cofensu producut nihilominus cotraria opinione absq vllo lathalis culpa periculo defedi posse tu ipsi aperte concedunt, tam absq. grani peccato denegare non possunt. Nos, inquit, Salmero, vniuerlæ penè Eccle, In Rom, s. siæ colensu oppoimus, & vniuerstratu om dift. st. g. Deniű cocordésentétiá. Et Suarez d'Secudum inde. fudamenth, inquit, ex Ecclesiæ auctoritate 3. sect. 5. sumendu est & primutotius Ecclesie fere vniuersalis consensus. Et presertim ab hine ducentis annis ferme omnes Ecclefiastici Scriptores, Episcopi, vniuersæ fere religiones, & Academiæ subscripserunt.

Sed de his satis. Ex iu etenim, que iam diximus, quantulam vim habeant prafate aduer fariorum obiectiones, eruditus Lector facillime comprehendet. Atque hac funt pracipua, qua ex Concilijs à Card, Bellarmino citatis aduersus meam Apologiam obijciunt aduersarij, cuius quidem librum contra Barclaium diligenter legi atque perlegi, quique, vt verum fateor, meo intellectui tamparum satisfacit, vt me in pristina mea sententia potius confirmet, quam ab eo vllatenus amoueat, cui etiam responsionem aliquam adhibere iamdiu decreueram, nisi alter, cuius id negotij magis intererat, in se, vti à viru fide dignis accepi, prouinciam illam suscepisset; quam tamen iam differendam esse statui, donec eins ad meam Apologiam responsio, quam nostrates quotidie expeetant, in publicum egrediatur.

6 5. Postremo loco obisciunt aduersaris librum quendam, qui inscribitur, Disputatio Apologetica pro potestate summi Pontificis, à Leonardo Lessio, vi ipsi munt viro viique doctissimo compositum, in quo clare, perspicue, atque enidenter ex scripturis, sanctis Patribus, Concilis, & tredecim essicacisimis rationibus demonstrari asserunt, penes Pontisicem esse potestatem Principes abdicandi, istamás, veritatem non solum esse conclusionem Theologicam, qua errori opponitur, sed de side etiam expresse definitam, ita vi contraria opinio absque manisesta hæresi sustentari non posit,

de ta

fti

ta re m di

pi ap no lil fei

> ex pe th

fai ra ab aa

do

al

m

66. Maximis equidem laudibus librum istum à nonnullis efferri sapiùs audiui, illumg, à viro pererudito, si verum est, quod isti aiunt, confectum esse denegare non possum. Veruntamen, si liber hic tamaperte, vt isti gloriantur demonstrat, quare in lucem non prodit, sed tanquam negotium perambulans in tenebris, in conspectum paucorum, eorumg, duntaxat, qui illi applaudere existimantur, venire permittitur? Vtrum hac boni operis argumenta sint, an potius non exiguain tua causa diffidentia indicia non obscura, temetipsum, pir doctisime, qui huius libri Auctor es, Indicem appello. Pracursorem tuum Anglicum, qui anno integro iam elapso tam grandia de hoc tuo libro pollicitus fuerat, illiufg, summarium confecerat, fed ita summatim, vt ne vnam quidem ex clarisimis tuis demonstrationibus clare perspicere quis valeat, in manus omnium Catholicorum veniendi potestatem facitis. Et tamen liber ipse, quem vacillantibus animis plene satisfacturum esse Pracursor ille tuus promiserat, nec prece, nec pretio comparari, neque ab omnibus Catholicis promiscue, sed à paucis admodum, idque cumpactione solenni, ne cum alijs communicent conspici potest.

is

i-

Q

e,

n-?i-

es di,

0-

er,

ita esi

A.

doctrinam de fide credendam, atque ideirco ad salutem necessariam apertissime demonstrat, cunctis sidelibus, issque prasertim, quos à si dei tramite errare certo creditu, diuul-

li

m

for

mo

fle

gare? Libros aquè periculosos, & qui iuxta huins

Regni leges sub pæna capitus prohibentur, in manus omnium Catholicorum absque delectu venire sinitis, & librum istum tam necessarium, vtpote fidei dogmata, ve pratenditis, aperte demonstrantem, ijfg, in rebus, que ad iura Prineipum, summig Pontificis spectant, in publicum prodire tantopere formidatis? At vereor ne aliter res se habeat, quam quidam apud nos hic iactitant. Si enim vera sunt, que audio (preterquam quod imperare temporalia, cum disponere de temporalibus confundere videaris, & subditi ex tua sententia vi sola excommunicationis à vinculo fidelitatis liberentur, & Breuia Apostolica ad certam aliquam provinciam directa, que ab Eudamon-loanne e literæ priuatæ appellantur, & in quibus ne verbum quidem de Principum depositione habetur, eam tamen doctrinam, vt rem de fide certam, definiant) quadamex tuis exemplis, quo ex antiquis Patribus adducis, vt banc tuam de Principum depositione doctrinam veteri Ecclesia cognitam esse ostendas, non tam ad abdicationem Principum auctoritate Pontificis, quam ad eos à populo deponendos, & priuata auctoritate etiam occidendos tendere videntur. Sed nolo amplius rem istam exagger are; tempus est, vt ad Doctorem nostrum Anonymum, qui meam Apologiam hæresees, atg, Ethnicismi insimulat, sermonem convertam, cui profectosi me alicuius erroris, quem in ea contineri existimasset, fraterne admonuisset, ingentes gratias eo nomi-

e In præfa^tio ne Paralel. Torti. nomine retulissem. Verùm cum neque nomen aliquod notum, cui renerentiam adhiberem, literis suis, qua casu in manus meas inciderunt, apposuerit; neque palam. E manis ste sed surtim, E
per insidias de tam horrendis criminibus apud
Catholicos falsò accusauerit, bonamque mei nominis existimationem in perpetuum violare studuerit; si meam innocentiam desendendo eum
fortasse paulo asperius trastare, E charta, calamoque aliquantulum dentatis rem agere visus
suero, id sibimetipsi me summam per iniuriam
vitro lacessenti, acceptum reserat, atque in poserum caueat, ne viros Catholicos, qui hæresim
atque Ethnicismum non minori quàm
ipsemet, odio prosequuntur, hære-

set, odio prosequuntur, hæreseos, aut Ethnicismi tamfacilè condemnet.

is ot m

mianui
ni
diseo
ni-

FINIS.

APPENDIX.

Quia vacatura erant altoquin pagella aliquot, refutationem erratorum Tortisadgcere lubuit.

Tortus Edit. Politan. Pag.9.

Ic (in Iuramento fidelitatis) pertè negatur fummo Pontifier H potestas excommunicandi Reges etia & 6. Hæreticos.

Confutatio.

Quastio de Pontificis potestate in Regibus. 11.153 communicandis nec tractatur, nec vllo modo qugul finitur in luramento fidelitatis; sed ex propo declinatur. Inspiciantur verba Iuramenti Monitoria prafat. pag. 16.17.

Tortus p.10.

2. Nam ex verbis illis Dominicis, sunque solueris super terram, erit solutu Calis: Catholici omnes colligunt, a tificis maximi auctoritatem per non solum potestatem absoluendi. catis, sed etiam à pænis, censuris, leg. votis atque iuramentis.

Confutatio.

Quod non omnes Romano. Catholici ita acho ligunt ex bisce Christi verbis Matthæi 16 horr

aret Christ it lo emil

atem

ution

bolu tque nus,I

5. Sic Sco

4.0

s, f oin

> 0 3

fa Ad

1

Blia argumenta tacitus prateream; vel inde aparet quod ex plurimorum sententia quidquid Christus promisit Matthæi 16. id actu prastiit loan.20 cum dixisset. Quorum peccata emiseritis, &c. vnde constat Christum potelatemillam soluendi promissam sensisse de absoutione à peccatis, nulla hic mentione facta de bsolutione aliqua à legibus, votis, iuramentus: tque ita sentiunt Theopyhlactus, Anselnus, Hugo Cardinalis, & Ferus in Matth. is) S. Sic etiam Scholasticorum primarij, Alexanntifier Hales in Summa, part. 4.q. 79. memb. etia & 6.art.3. Thom.in 4. diftin.24.q.3. art. Scotus in 4. dift.19.art.1. Hadr.6. Papa 4.diftin.q.2.de clauib.p.392.edit.Paris. ibus. n.1530.qui etiam pro hac interpretatione citat odo Augustinum & glossaminterlinearem, ropo

Tortus p. 18.

enti

5,1

u a

I

leg.

i.

4. Odi parricidia, exector conspiratios, sed occasiones desperandi datas neo inficiari potest.

Confutatio.

od occasio desperandi puluerarijs Prodis non erat data, vt ifte mentitur; (ed quod fuitis edocti, irruebant, in hoc (anguinafacinus, Vide Monit.præf.pag.150,151. Actionem in Proditores.

Tortus p. 26.

4. Nam ab eo Iuramento non folum ici ita atholici, sed etiam Caluinistæ Puritani næi 16 horrent.

Confutatio.

Nu Puritani non abhorrent à Iuramento Prim to,vi tus. sed quotidie suscipiunt, nec vnquam recus , vel runt : Eundem etiam Primatum tuetur Calu beat nus instit.lib.4.cap.20.

Tortus p. 28.

8, I1

5. Principio non scribit Pontifex nis mœrore affici ob calamitates quas tempo m pi re Reginæ, autinitio Regni lacobi Regi in Anglia pro retinenda orthodoxa fid Catholici patiebantur, sed ob calamitat Non quas hoc tempore patiuntur. itur Confutatio.

Verbaipsin Breuis recitasse, est boc mend ncipi eium confutasse: sic enim scribit Papa, Magiamen animi mœrore nos semper affecerunt ti bulariones & calamitates, quas pro rei nendâ Catholicâ fide iugiter sustinuist esta Sed cum intelligamus omnia hoc rentence pore magis exacerbari, afflictio nostra m ulla rum in modum aucta est. nec

Tertus p. 28.

6. In Larticulo (Statuti) confirma por tur leges Elizabetha.

Confutatio.

In primo articulo istius Statuti nulla sit me tio de confirmandis legibus R. Elizabethæ.

Tortus p. 29.

In decimo articulo (eius dem Statuti) ditur, vt fi tertia vice (Catholici) propo tum fibi iuramentum recufauerint, car sis vitæq; dilpendium patiantur.

Confutatio.

Nullus est eiusmodi articulus in toto illo Starim to, vbi vel deponendo hoc iuramento tertià viecul , vel de capitis vitaq, dispendio vlla mentio Calu beatur.

Tortus p. 30.

8, In 12. habetur vt qui Principibus exmis militare voluerit, is prius Iuramen Regim præfatum præster, alioqui perduellis xa fid

Confutatio.

Non dicitur in Statuto, quod perduellis haitur; sed quod felonia reus babebitur, qui mendncipi extraneo militare voluerit priusquam Magiamentum susceperit.

Tortus p.35.

untti oro ret. Ostendimus eo Iuramento, negari inuist estatem Apostolicam tu ligandi, tum oc remondi.

Confutatio.

oftra m ulla est sententia assertoria in isto Iuramennec vlum verbum nifi conditionale de Ponnfirma's potestate ligandi, vel soluendi. &c.

lla fit me bethæ.

ifex

emp

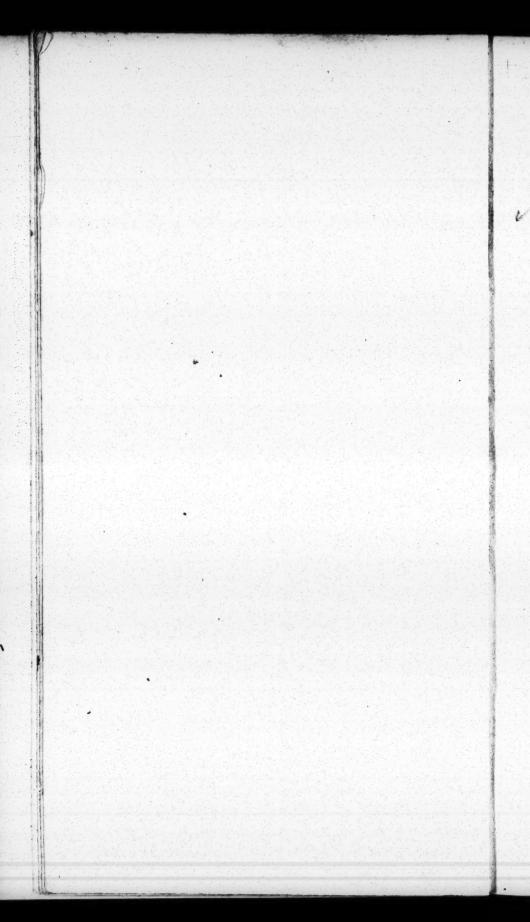
nitate

Statuti)) propo int, ca

ır.

からくなく ではない 一般のない というない ないかん かっというかん とうない とうないがく